

**T.C.
BATMAN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TARİH ANA BİLİM DALI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**8 NUMARALI ADANA ŞER'İYYE SİCİLİ (H.1247-1249 / M.1832-
1834-s.101-163) TRANSKRİPSİYON VE DEĞERLENDİRME**

Kader TANER

**Ağustos-2025
BATMAN**

**T.C.
BATMAN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TARİH ANA BİLİM DALI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

8 NUMARALI ADANA ŞER'İYYE SİCİLİ (H.1247-1249 / M.1832-1834-s.101-163) TRANSKRİPSİYON VE DEĞERLENDİRME

Kader TANER

**Danışman
Doç. Dr. Osman KARLANGIÇ**

Diğer Jüri Yeleri

Dr. Öğretim Üyesi Türker UYGUR Dr. Öğretim Üyesi Ercan GÖRDEGİR

**Ağustos-2025
BATMAN**

TEZ KABUL VE ONAYI

Kader TANER tarafından hazırlanan “8 Numaralı Adana Şer’iyye Sicili (H.1247-1249 / M.1832-1834-S.101-163) Transkripsiyon ve Değerlendirme” adlı tez çalışması 28/08/2025 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oy birliği ile Batman Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tarih Ana Bilim YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

İmza

Başkan

Doç. Dr. Osman KARLANGIÇ

.....

Danışman

Doç. Dr. Osman KARLANGIÇ

.....

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Ercan GÖRDEGİR

.....

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Türker UYGUR

.....

Yukarıdaki sonucu onaylarım.

Dr. Öğr. Üyesi Ömer Murat ÖTER
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü

ETİK BEYANI

Bu tezdeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edildiğini ve tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını beyan eder, aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sorumluluğu kabullendiğimi bildiririm.

ETHICAL DECLARATION

I declare that all the information in this thesis has been obtained within the framework of ethical behavior and academic rules, and that the source of any statements and information that do not belong to me in this study prepared in accordance with the thesis writing rules has been fully cited, and I declare that I accept all kinds of legal responsibility in case of any contrary situation.

Kader TANER
Tarih:25.08.2025

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

8 NUMARALI ADANA ŞER'İYYE SİCİLİ (H.1247-1249 / M.1832-1834-s.101-163) TRANSKRİPSİYON VE DEĞERLENDİRME

Kader TANER

Batman Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Tarih Ana Bilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Osman KARLANGIÇ

2025, 197 Sayfa

Bu çalışma, Osmanlı taşrasının mühim bir parçası olan şer'îyye sicillerinden 8 numaralı Adana Şer'îyye Sicili'ni merkeze alarak 1832-1834 (H.1247-1249) yılları arasındaki Adana Eyaleti'nin kurumsal, toplumsal, ekonomik ve kültürel yapısını ortaya koymayı hedeflemiştir. Kadıların nezaretinde tutulan ve dönemin toplumsal yapısını yansıtan şer'îyye sicilleri, sadece yargı kararlarını değil; aynı zamanda gündelik yaşamdan iktisadi faaliyetlere, devlet-halk ilişkilerinden şehir fiziki yapısına kadar pek çok alana dair birinci elden veriler sunmaktadır.

8 Numaralı Adana Şer'îyye Sicili'ndeki veriler; Adana'nın mütesellimlik sistemiyle idare edildiğini, şehirde çok sayıda mahalle, han, bağ evinin varlığını ve mahalle adlarını; meslek gruplarını, aşiret yapılarını, vakıfları tespit etme olanağı sunmaktadır. Üretim açısından zengin olan bölgede pamuk, buğday, arpa ve tütün gibi ürünlerin ekimi ve ticareti yapılmakta; bazı dönemlerde İstanbul'a ve kıtlık yaşayan bölgelere zahire gönderildiği görülmektedir. Sicil kayıtları, narh sistemi, mukataa düzeni, vakıf uygulamaları ve esnaf teşkilatı gibi ekonomik yapıyı destekleyen mekanizmaları da yansıtmaktadır. Tereke kayıtları ise halkın yaşam standardı, tüketim alışkanlıkları ve sosyo-ekonomik durumuna dair veriler sunmaktadır.

Ayrıca sicil kayıtlarında geçen şahıs adları, unvanlar, lakaplar ve cemaat isimleri üzerinden çok kültürlü bir yapı gözlemlenmekte; gayrimüslimlerle Müslümanların birlikte yaşadığı ve mahkemelerde eşit şekilde temsil edildiği anlaşılmaktadır. Askerî sevkîyat, menzilhane yapıları, ulaştırma ve yol onarımları gibi unsurlar da devletin taşradaki organizasyon gücünü ortaya koymaktadır. Bu yönüyle 8 numaralı Adana Şer'îyye Sicili, yalnızca bir yargı defteri değil; dönemin Adana'sını birçok yönüyle anlamaya imkân veren çok katmanlı bir tarihî kaynak niteliğindedir.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı, Taşra, Adana, Mukataa, Narh, Vakıf, Aşiret

ABSTRACT

MASTER THESIS

ADANA CIVIL REGISTRY REGISTRY NUMBER 8 (H.1247-1249 / M.1832-1834-s.101-163) TRANSCRIPTION AND EVALUATION

Kader TANER

Batman University Graduate Education Institute

History Department of Science

Advisor: Doç. Dr. Osman KARLANGIÇ

2025, 197 Pages

This study focuses on the 8th Adana Şer'iyye Sicil, one of the key components of the Ottoman provincial administrative system, to explore the administrative, social, economic, and cultural structure of the Adana Province between the years 1832 and 1834 (Hijri 1247–1249). The Şer'iyye sicils, which were kept under the supervision of qadis, not only record judicial decisions but also provide primary information on daily life, economic activities, state-society relations, and the physical organization of cities.

The examined records show that Adana was administered through the mütesellim system, and the city included many neighborhoods, inns, vineyards, professional guilds, and foundations (waqfs). The region, rich in agricultural production, was active in the trade of cotton, wheat, barley, and tobacco. During times of shortage in other regions or the capital, Adana supplied grain to these areas. The sicils also reflect the functioning of the narh system (price regulation), the mukataa (tax farming) structure, waqf institutions, and craft guilds that supported the local economy. Probate records (terekes) provide insight into the standard of living, consumption patterns, and socio-economic status of the people.

Moreover, the names, titles, nicknames, and community identifiers in the sicil point to a multicultural social structure in Adana, where Muslims and non-Muslims coexisted and accessed the courts equally. Military conscription, transportation infrastructure, and road maintenance activities recorded in the sicil reveal the organizational capacity of the Ottoman state in the provinces. Thus, the 8th Adana Şer'iyye Sicil stands not only as a judicial register but also as a multilayered historical source that offers a comprehensive understanding of Adana's urban and social life in the early 19th century.

Keywords: Ottoman, Province, Adana, Mukataa, Price, Foundation, Tribe

ÖN SÖZ

Bu tez çalışması kapsamında, 8 Numaralı Adana Şer‘iyye Sicili’nin (s. 101–163) transkripsiyonu gerçekleştirilmiş ve Hicrî 1247–1249 / Miladî 1832–1834 yıllarına ait Adana Eyaleti’nin idari, sosyal, ekonomik ve kültürel yapısına dair değerlendirmelerde bulunulmuştur. Tez, Batman Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tarih Ana Bilim Dalı bünyesinde yüksek lisans tezi olarak hazırlanmıştır.

Çalışma üç ana bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde Adana’nın tarihi ve coğrafi yapısı ele alınmıştır. İkinci bölümde şer‘iyye mahkemeleri ve sicilleri üzerine genel değerlendirmeler yapılmış, ardından 8 Numaralı Adana Şer‘iyye Sicili üzerine yapılan analizlere yer verilmiştir. Üçüncü bölümde ise sicile ait belgelerin transkripsiyonu gerçekleştirilmiştir. Sonuç bölümünde elde edilen verilere değinilerek çalışma tamamlanmıştır.

Tez sürecim boyunca bilgi ve birikimiyle çalışmama yön veren, yol gösterici yaklaşımıyla akademik gelişimime katkı sağlayan değerli danışmanım Doç. Dr. Osman KARLANGIÇ’a teşekkür ederim. Ayrıca lisansüstü eğitim sürecim boyunca destek olan ailem ve tüm hocalarıma minnettarım.

Kader TANER
BATMAN-2025

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iv
ABSTRACT.....	v
ÖN SÖZ	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
TABLolar LİSTESİ	viii
KISALTMALAR	x
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Şer’iyye Mahkemeleri.....	1
1.2.Şer’iyye Sicilleri	3
1.2.1.Adana şer’iyye sicilleri	4
2. 8 NUMARALI ADANA ŞER’İYYE SİCİLLERİNE GÖRE ADANA.....	6
2.1. Adana İdari Yapı.....	6
2.2. Fiziki Yapı	7
2.2.1. Mahalle ve sokaklar	7
2.2.2.Köyler	9
2.3.Sosyal Yapı.....	11
2.3.1.Şahıs isimleri.....	11
2.3.2. Ünvan ve lakaplar	12
2.3.3.Aşiretler ve cemâatler	13
2.3.4. Vakıflar	16
2.4. Ekonomik Hayat	19
2.4.1. Mukatalar	19
2.4.2. Narh	22
2.4.3. Esnaf teşkilatı.....	39
2.4.4. Fiyatlar	40
2.4.5. Vergiler	43
2.4.6. Tarım.....	45
2.4.7. Ticaret	46
2.5. Askerî Hayat	47
3. 8 NUMARALI ADANA ŞER’İYYE SİCİLİ DEFTERİN TRANSKRİPSİYONU	49
4.SONUÇ	177
4.1. Sonuç	177
KAYNAKLAR	180
EKLER	182

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 2.1: Adana'nın mahalleleri.....	8
Tablo 2.2: Adana'nın sokakları.....	8
Tablo 2.3: Nahiye-i Yüreğir kurâları	9
Tablo 2.4: Canib-i Şehr kurâları	10
Tablo 2.5: Diğer köy isimleri.....	10
Tablo 2.6: Şahıs isimleri.....	11
Tablo 2.7: Ünvan ve lakaplar.....	12
Tablo 2.8: Aşiret ve cemaatler.....	15
Tablo 2.9: Esnaf-ı keşşgerânın narh fiyatları.....	24
Tablo 2.10: Esnaf-ı debbağanın narh fiyatları.....	25
Tablo 2.11: Esnaf-ı mûytâbân ın narh fiyatları.....	25
Tablo 2.12: Esnaf-ı mûtâfın narh fiyatları.....	26
Tablo 2.13: Esnaf-ı eskiciyanın narh fiyatları.....	27
Tablo 2.14: Esnaf-ı nalbandanın narh fiyatları.....	27
Tablo 2.15: Esnaf-ı demirciyanın narh fiyatları.....	28
Tablo 2.16: Esnaf-ı değirmenciyanın narh fiyatları.....	29
Tablo 2.17: Esnaf-ı neccaran ve mimaranın narh fiyatları.....	29
Tablo 2.18: Esnaf-ı gazzazanın narh fiyatları.....	30
Tablo 2.19: Esnaf-ı sapancıyan ve ağaçcıyanın narh fiyatları.....	31
Tablo 2.20: Esnaf-ı basmacıyan ve esnaf-ı nalçacıyan narh fiyatları.....	32
Tablo 2.21: Esnaf-ı leblebiciyanın narh fiyatları.....	32
Tablo 2.22: Esnaf-ı çerçiciyanın narh fiyatları.....	33
Tablo 2.23: Esnaf-ı semerciyanın narh fiyatları.....	34
Tablo 2.24: Esnaf-ı duhancıyan ve esnaf-ı bastıcıyanın narh fiyatları.....	35
Tablo 2.25: Esnaf-ı zahireciyanın narh fiyatları.....	36
Tablo 2.26: Esnaf-ı boyacıyanın narh fiyatları.....	36
Tablo 2.27: Esnaf-ı kalaycıyanın narh fiyatları.....	37
Tablo 2.28: Esnaf-ı hallacanın narh fiyatları.....	37
Tablo 2.29: Esnaf-ı keçeciyanın narh fiyatları.....	38
Tablo 2.30: Esnaf-ı cedid bakırcılarının narh fiyatları.....	38

Tablo 2.31: Esnaf-ı kozacıyanın narh fiyatları.....	38
Tablo 2.32: Esnaf-ı sakacıyanın narh fiyatları.....	38
Tablo 2.33: Osmanlı Devleti’ndeki esnaflar ve fiyat listeleri.....	41

KISALTMALAR

Kısaltmalar

AŞS : Adana Şer'yye Sicili

TDVİA: Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi

H. : Hicrî

M. : Milâdî

s. : Sayfa

t.y. : Tarihsiz yayın

vb. : Ve benzeri

krş. : Karşılaştırınız

Hız.: Hazretleri

b. veya ibn: Oğlu

1. GİRİŞ

1.1. Şer'iyye Mahkemeleri

Arapça'da hükm kökünden türeyen ve mekân ismi olan mahkeme (çoğulu mehâkim) kelimesi sözlükte “hüküm verilen yer, yargılama yeri” anlamına gelir. Fıkıh kavramı da kadıların davalara baktıkları daire ve makamı; daha başka bir tanımla, devlet hizmeti niteliğindeki yargılama yetkisinin kullanıla bilmesi için kurulmuş resmî makam ve kurumu temsil eder (Tabakoğlu, 2003, s. 450).

Osmanlı Devleti'nin bünyesinde bulunan Şer'iyye mahkemeleri, sadece hukukî birer karar mercii olmakla kalmayıp aynı zamanda toplumun sosyoekonomik ve kültürel ilişkilerini kayıt altına alan kurumlar olarak da işlev görmüştür. Fakat bu kurumlar, uzunca bir süre akademik alanda hak ettikleri değeri görememiş, özellikle Batılı araştırmacılar tarafından kaynaklarda kadıların keyfi kararlar verdiği ve mahkemelerin mantık dışı yapılar bulundurduğuna yönelik önyargılarla değerlendirilmiştir. Nitekim Max Weber'in “Kadijustiz” kelimesi de bu düşüncenin alt yapısını oluşturmuştur. Günümüze bakıldığında ise, hem hukuk tarihi hem sosyal tarih hem de hukuk antropolojisi gibi disiplinlerde meydana gelen yöntemsel değişimler, Şer'iyye mahkemelerine yönelik davranışlar kapsamlı değişimlere yol açmıştır. Araştırmacılar artık mahkeme sicillerini sadece bir kaynak deposu olarak değil, aynı zamanda devletin kendi içyapısı, kayıt oluşturma teknikleri ve sosyal konumlarıyla birlikte ele almaktadır. Böylece Şer'iyye mahkemeleri, İslam hukukunun uygulamadaki işleyişini ve Müslüman toplumlarda hukuk kültürünün oluşumunu anlamada güçlü bir kaynak hâline gelmiştir (Agmon ve Shahr, 2024 s.73-74).

Osmanlı Devleti'nde Şer'iyye mahkemelerinin yapısı, klasik İslam adliye sisteminden örnek alınarak süreç içerisinde devletin ihtiyaçları gerekçesiyle kurumsallaşmış ve geliştirilmiştir. Kadılar, medreselerin yüksek mertebelerinden mezun olmuş, ilmiye sınıfına mensup kişiler arasından seçilir; sadece adli değil, aynı zamanda idari, mali ve belediyeçilik görevlerini de yerine getirirlerdi. Kadıların tayininde başlangıçta kazaskerlik makamı etkili iken, süreçle bu yetki şeyhülislamlığa geçmiştir. Kadıların görev süresi genellikle iki yıl ile sınırlı tutulmuştur. Çünkü buradaki amaç

onların bölge halkıyla aşırı yakın ilişkiler kurmalarını önlemektir. Mahkeme işlemleri, günümüzde noterlik görevi ile benzerlik bulunduran belgelerin düzenlenmesi ve onaylanması gibi işlemleri de kapsar. Mahkeme binalarının çoğu zaman cami ya da kadının evi gibi kamusal yerler olması, mahkemelerin halkla beraber bir şekilde çalıştığını göstermektedir. Şer'îyye mahkemeleri, bu yönüyle Osmanlı toplumunun hem hukukî hem de idarî oluşumunun merkezî bir unsuru olmuştur (Ekinci, 2005, s. 417-420).

Osmanlı Devleti'nde Şer'îyye mahkemeleri, yalnız İslam hukukunun uygulandığı yerler değil, aynı zamanda devletin kurumsal yapısının temellerinden biri olarak hizmet etmişlerdir. Bu mahkemeler, sadece kişiler arasındaki sorunları çözmekle kalmaz; aynı zamanda nikâh, boşanma, vasiyet, veraset, vekâlet, azat, tescil gibi özel hukuk işlemlerinin de yapıp kayıt altına alındığı kurumlardı. Kadılar, bu mahkemelerde yargı yetkilerinin yanı sıra belediye, emniyet ve idari sorumluluklar da üstlenmiş; örfi hukukla şer'î hukuk arasındaki bağlantıyı oluşturmuşlardır. (İbrahim, 2022, s. 586).

Mahkemelerde görev yapan kadılar, merkezden doğrudan tayin edilir; kazalarda genellikle tek kadı görev yapar, büyük yerleşim birimlerinde ise yardımcı olarak naip ve şuhudü'l-hal gibi görevliler yerleştirilirdi. Kadılar, sadece yargı işleriyle değil, aynı zamanda yerel düzeyde idari işlerle de ilgilenmişlerdir. Kadıların görevleri arasında; vergi denetimi, kamu görevlilerini atama, vakıf işlerini gözetme, fiyat tespiti yapma gibi görevleri bulunmaktaydı. Bu yönüyle kadı, Osmanlı taşra teşkilatının en etkili kişileri idi (İbrahim, 2022, s. 586-587).

Kadıların atama süreçleri merkezi ve çok katmanlı bir yapıya sahiptir. Görev yapmak isteyen kişiler önce medrese eğitimini tamamlar, ardından belirli bir süre staj yaparak tecrübe kazanırlardı. Kadı atamaları başta kazaskerler eliyle yapılırken zamanla bu görev şeyhülislama geçmiştir. Atamalar, resmiyeti padişahın onayıyla kazanır ve kadılara "berat" adı verilen tayin belgeleri verilirdi (İbrahim, 2022, s. 587).

Görev süresi genellikle iki yıl ile sınırlandırılan kadıların, bu süre sonunda görevden alınmaları, yerel halkla aşırı yakın ilişkiler kurmalarını engellemiştir. Fakat bu uygulama, yargı sisteminde rüşvet ve torpili de beraberinde getirmiştir. Görev süresinin kısa oluşu, kadıların mesleki kararlılığını azaltmış; görevlerini kötüye kullanma davranışlarını artırmıştır. Bu durum, Tanzimat dönemi hukukçularınca da eleştirilmiş ve yargı sisteminde reform gereğini doğurmuştur (İbrahim, 2022, s. 589).

Şer'îyye mahkemeleri yalnızca Müslümanların değil, gayrimüslim ve diğer din mensuplarının da bazı yasal sorunlarını çözmekte görevliydi. Özellikle kamu düzeni ile alakalı ceza davalarında ehl-i örf ile kadılar iş birliği içinde çalışmış, bazı davalar

kadının inisiyatifi dışında Divan-ı Hümayun'a yönderilmiştir. Bu faaliyetler, Osmanlı'daki çok hukuklu sistemin eylemsel işleyişini göstermektedir (İbrahim, 2022, s. 584–585).

Sonuç olarak, Osmanlı Devleti'nde Şer'iyeye mahkemeleri sadece birer yargı mercii değil; aynı zamanda merkezi otoritenin taşradaki temsilcisi, halkla devlet arasında bağlantıyı kuran, kamu hizmetinin öncüsü ve hukuki değerlerinin aktarıcısı olarak katkı sağlamıştır. Bu yönüyle kadılar, Osmanlı toplumunun hukukî, idarî ve sosyoekonomik hayatında merkezi bir figür haline gelmiştir. Devletin meşruiyetini ise taşrada etkili bir şekilde hissettirmiştir (İbrahim, 2022, s. 591–592).

1.2.Şer'iyeye Sicilleri

Osmanlı Devleti'nin hukuki yapısının temeline dair veriler sunan kaynaklardan biri olan Şer'iyeye sicilleri, sadece bir mahkeme kaydı olmasının dışında, dönemin sosyal, ekonomik ve idarî hayatını yansıtan birincil derecede tarihî kaynaklardır. 600 yıl hüküm süren Osmanlı Devleti, özellikle ilk üç yüz yılında istikrarlı ve kapsayıcı bir adli düzeni kurmuş, bu düzenin sürdürülmesinde Şer'iyeye sicillerine büyük önem verilmiştir. Devletin güçlü ve uzun ömürlü olmasında adalet sisteminin yürütülmesi belirleyici bir etken olmuş, bu sistemin sahadaki en gözle görülür kanıtı da kadıların tuttukları Şer'iyeye defterlerinde görülmüştür. Her türlü kurumsal yazışmadan nikâh, miras, tereke ve borç-alacak ilişkilerine kadar halkın devletle ve birbirleriyle olan her tür hukukî ilişkisi bu defterlere kaydedilmiştir. Bu şekliyle Şer'iyeye sicilleri sadece mahkemelerin değil, Osmanlı toplumunun büyük oranda yansıması durumundadır (Teber, 2000, s. 538–539).

Şer'iyeye sicilleri, sadece yargı kararlarının kayıt altına alındığı belgeler değil; aynı zamanda Osmanlı halkının adalet anlayışını, hukuk mekanizmasını ve sosyal düzenini de gözler önüne seren çok katmanlı kaynaklardır. Osmanlı Devleti'nin yargı sisteminde tek hâkimli mahkeme sistemi vardı ve kadılar, sadece şer'î davalara değil aynı zamanda örfî davalara da bakardı. Mahkeme kararları ile birlikte, merkezden gelen emir ve fermanlar da bu defterlerde kaydedilirdi. Bu durum, sicillerin sadece mahkeme kararlarını değil, merkez-yerel ilişkilerini de belgeleyen kaynaklar hâline gelmesini ön ayak olmuştur (Dündar 2016, s. 1-2).

Sicillerde; ilâm, hüccet, vekâlet, kefâlet, tereke, nikâh, boşanma gibi çok çeşitli belgeler yer alır. Kadı önünde gerçekleşen her tür adli işlem bu defterlere kaydedilmiştir. Kadılar, görev zamanı sona erince sicilleri yanlarında götürmeyip yerlerine gelen kadıya

teslim ederlerdi; bu da sicillerin devamlılığını sağlamıştır (Dündar, 2016, s. 2; Gedikli, 2007, s. 74).

Diğer yandan, sicillerde yalnızca adli kayıtlar değil, aynı zamanda Osmanlı Devleti'nin idarî, askerî ve ekonomik yapısına yönelik önem arz eden bilgiler de bulunmaktadır. Bu belgeler, örneğin bir mahkemenin yalnızca su davalarına bakması gibi özel görev tanımlarını da bulundurur. Nitekim Eyüp Mahkemesi'ne ait sicillerin büyük bölümü, tamamen su ile ilgili kayıtları ihtiva etmektedir (Gedikli, 2007, s. 75).

Osmanlı şehirlerinde adli düzeni sağlamak maksadıyla gerçekleşen faaliyetlerin belgelenmesinde Şer'îye sicillerinin yeri çok önemlidir. Sicillerde yer alan kayıtlar sayesinde bir dönemin sosyal yapısı, iktisadi ilişkileri, aile içi düzenlemeleri, kadınların hukuki statüleri ve dini uygulamalar hakkında detaylı bilgi edinmek mümkündür. Hukukun pratikte nasıl uygulamaya aktarıldığını, örfi hukuk ile şer'î hukukun nasıl harmanlandığını gösteren bu belgeler, Osmanlı Devleti hukukunun teoriden pratiğe dönüşümünü en somut şekilde gösterir. (Gedikli, 2007, s. 77; 2016, s. 4-5).

Ayrıca siciller, Osmanlı hukukunun sadece iç hukuk sorunlarında değil, diplomatik ve uluslararası boyutta da başvurulacak bir kaynak niteliğinde olduğunu gözler önüne serer. Örneğin, sicillerde kayıtlı vakfiyeler, günümüzde dahi Balkanlar ve Orta Doğu'daki bazı hak iddialarının temel belgeleri arasında yer almaktadır (Gedikli, 2007, s. 75).

1.2.1. Adana şer'îye sicilleri

Osmanlı Devleti'nin hukuk yapısının temel taşlarından biri olan Şer'îye sicilleri, sadece bir mahkeme kaydı olmasından ziyade, dönemin sosyal, ekonomik ve idarî hayatını yansıtan birincil tarihî kaynaklardır. Adana özelinde bu siciller, 17. yüzyıldan 20. yüzyıl başlarına kadar yaklaşık 150 defterle günümüze ulaşmıştır. Bu defterlerde mahkemeye aktarılan davalar dışında, vergi kayıtları, tayin ve atama belgeleri, vakıf işlemleri, nüfus ve tahrir bilgileri, narh ve fiyat düzenlemeleri gibi geniş bir alanda kaynak bulunmaktadır (İslam, 2008, s. 136).

Osmanlı'nın taşra şehirlerinden biri olan Adana, Şer'îye sicilleri açısından kapsamlı bir içeriğe sahiptir. Şer'îye sicillerinde hem yerel halkın günlük yaşamına ilişkin adli işlemler hem de merkezden gelen yönetsel yazışmalar yer almaktadır. Ayrıca Şer'îye sicilleri yalnızca kadıların verdikleri kararları değil, aynı zamanda halkın kendi aralarındaki ve devletle olan ilişkilerinin belgelerle kanıtlamış halidir. Adana'da sicillere kaydedilmiş olan evlenme, boşanma, tereke ve miras gibi işlemler, o dönemin

toplumsal cinsiyet rolleri, aile yapısı ve mülkiyet ilişkileri hakkında kapsamlı bilgiler vermektedir (Karlangıç, 2007, s. 16, 17, 116-118).

Sicillerde yer alan unvanlar ve isimler, Adana'daki dinî ve sosyal yaşamın canlılığını ortaya koymaktadır. Özellikle “el-Hac”, “Şeyh”, “Seyyid”, “Molla” gibi dini unvanların sıkça kullanılması, toplumda dini statünün belirgin olduğunu ortaya koymaktadır. (İslam, 2008, s. 137–138). Kadı tarafından kayıt altına alınan belgelerde yalnızca Müslümanların değil, Ermeni, Rum ve Yahudi gibi gayrimüslim halkın da adli işlemleri yer almakta, bu durum ise Osmanlı Devleti'nin adalet sisteminin kapsayıcılığını ortaya koymaktadır (İslam, 2008, s. 139).

Adana Şer'iyeye sicillerinde kadıların derlediği belgeler arasında en çok karşılaşılan hüccetler ve ilamlardır. Bu belgeler, tarafların önünde yaptığı beyanların resmi kaydını oluşturur. Mesela 73 No'lu sicilde birçok örnekte, kadının verdiği kararın yanı sıra, tanıkların önünde gerçekleşen beyanlar da kaydedilmiştir (Karlangıç, 2007, s. 13).

Nitekim bu sicillerde merkezden gönderilen fermanlar da bulunmaktadır. Örneğin Adana'daki Müslüman olmayan toplulukların dinî özgürlüklerine ilişkin 1850 ve 1851 tarihli iki ferman, kilise hizmetlerinin yürütülmesi, ayin özgürlüğü ve papaz atamaları gibi konuları içine almaktadır (İslam, 2008, s. 139). Bu belgeler, Şer'iyeye sicillerinin sadece adli değil, aynı zamanda çok kültürlü Osmanlı toplumunun yönetimi açısından da vazgeçilmez bir kaynak olduğunu ortaya koyar.

Adana örneğinde Şer'iyeye sicilleri, Osmanlı taşra yaşamının çok yönlü bir panoramasını sunar. Dinî yapılar, vakıflar, medreseler, mahalle isimleri ve toplumsal unvanlar gibi kayıtlar, şehir tarihçiliği ve kültürel miras açısından eşsiz verilerdir. Örneğin Mestanzâde Mahmud Efendi Camii'nde görevli hafızlara dair beratlar, cami ve medrese hizmetlerinin düzenlenişi hakkında detaylı bilgi verir (İslam, 2008, s. 138).

Adana Şer'iyeye Sicilleri hem Osmanlı Devleti'nin hukukunun işleyişine hem de taşra toplumsal yapısının pratiklerine dair çok katmanlı bir veri sunar. Bu siciller sayesinde hukuk, din, ekonomi ve sosyal yapının nasıl harmanlandığını açık şekilde gözlemlenebilir (Karlangıç, 2007, s. 17-18).

2. 8 NUMARALI ADANA ŞER'İYYE SİCİLLERİNE GÖRE ADANA

2.1. Adana İdari Yapı

Adana, Osmanlı topraklarına 16. yüzyılın başlarında özellikle 1516-1517 Osmanlı-Memlûk Savaşları sonrasında katılmıştır. Bölge, öncelikle Memlûkler döneminde Ramazanoğulları Beyliği'nin yönetimindeydi; ancak Osmanlı egemenliğiyle sancak statüsünde Halep Eyaleti'ne bağlanarak Osmanlı taşra idari yapısına dâhil edilmiştir. Osmanlı yönetimi, merkezi otoriteyi sağlamak ve bölgedeki yerel güçlerle ilişkileri düzenlemek amacıyla mütesellimlik sistemini uygulamış, böylece Adana hem idari hem de ekonomik açıdan önemli bir merkez haline gelmiştir. 8 Numaralı Şer'iyye Sicilindeki belgelerde Adana, eyalet olarak geçmektedir. Eyalete bağlı sancaklar ise; Adana, İçil, Beylan, Tarsus'tur. Nahiye olarak ise Nahiye-i Yüreğir, Sarıçam, Kara Hacı ve Karaisalı ve Canib-i şehir isimlerine rastlanmaktadır.

8 numaralı Adana Şer'iyye Sicilinde yer alan belgeler, 19. yüzyılda Adana'nın idarî yapısı hakkında önemli bilgiler sunmaktadır. Bu dönemde Adana, Osmanlı taşra teşkilatı içerisinde mütesellimlik sistemiyle yönetilmekteydi. Mütesellimler, merkez tarafından atanan ve sancak düzeyinde görev yapan idarecilerdi. Başlıca görevleri arasında vergi toplama, asayiş sağlama ve idarî işleri yürütmek yer almaktaydı. Sicil kayıtlarına göre Adana Mütesellimliğine atanan isimlerden biri Hasan Paşazâde Hacı Ali Bey Efendi'dir. Sicilde yer alan bilgiler yalnızca mütesellimlere değil, aynı zamanda dönemin diğer önemli idarecilerine de ışık tutmaktadır. Adana Kadısı olarak Hacı Hüseyin Efendi, Beytûlmâlcî olarak Hacı Hüseyin Ağa, Nakîbü'l-eşrâf kaymakamı olarak ise İmamzâde Hacı Mehmed Efendi görev yapmıştır. Bu görevliler, adlî, malî ve dinî işleyişin yürütülmesinde aktif rol oynamışlardır. Ayrıca, mahkeme düzeni ve güvenliğinden sorumlu olan ser-muhzırân da sicil kayıtlarında yer almakta ve aynı şekilde Hacı Hüseyin Ağa bu görevi ifa etmektedir.

Tanzimat'ın ilanından on yıl kadar önce Adana'daki idari düzen, mütesellimlik sistemi etrafında şekillenmiş ve bu yapının içinde farklı görevlerde bulunan yerel yöneticiler de yer almıştır. Şer'iyye sicilinde yer alan belgeler sayesinde, taşrada kimlerin görev aldığı ve hangi kararların alındığı gibi konularda açık bilgiler edinilebilmektedir.

2.2. Fiziki Yapı

2.2.1. Mahalle ve sokaklar

Mahalle, Osmanlı Devleti'nin kent yapısında yalnızca bir yerleşim alanı niteliğini taşımamaktadır; bununla birlikte sosyal yardım, dini rehberlik ve yerel yönetim işlevlerini bir arada barındıran çok yönlü bir yapı niteliğindedir. Etimolojik açıdan Arapça “mahall” kökünden gelen mahalle, “konaklanan yer” anlamına gelir ve Osmanlı şehirlerinde genellikle bir cami ya da mescid etrafında şekillenmiştir (Düzbakar, 2003, s. 97-98). Osmanlı taşra teşkilatında mahalle, en küçük yerleşim alanı olarak kabul görmüştür. İmam, muhtar, mahallenin ileri gelenleri ve esnaf loncaları vasıtasıyla kurumsal işlevler ile birlikte toplumsal işlevleri de yerine getirilmiştir. Söz konusu yönüyle mahalle, sosyal denetimin ve gündelik yaşamın düzenlendiği temel bileşenler arasında yer almıştır (Şahin ve Işık, 2011. s. 224–226).

8 Numaralı Adana Şer'iyeye Sicili'nde 47 mahalle tespit edilmiştir. Bu mahalle adları incelendiğinde, adlandırmaların çoğunlukla şahıs isimlerine örneğin: Ali Dede, Sarı Yakup, Mestanzâde, dini ve mimarî yapılara örneğin: Eski Hamam, Çukur Mescid, Hızır İlyas, mesleki faaliyetlere örneğin: Debbağhane, Neccaran ya da fizikî-coğrafi unsurlara örneğin: Kuru Köprü, Harab Bağçe dayandığı görülmektedir. Ayrıca, Zımmıyan Tekye örneğinde olduğu gibi, mahalle adlarında etnik ya da dini aidiyeti çağrıştıran unsurlar da mevcuttur. Bu çeşitlilik, 19. yüzyıl Adana'sının çok katmanlı toplumsal yapısını ve mahallelerin sosyo-kültürel aidiyetler etrafında şekillendiğini göstermektedir. Özellikle cami, mescit ya da tekke gibi dini yapılar çevresinde gelişen mahalleler, Osmanlı şehir dokusunda dini mimarinin belirleyici rolüne işaret etmektedir. Mahalle adlarında sıkça rastlanan “kurbu” (yakını), “bağçe” (bahçe), “tekye” (tekke) gibi ifadeler, hem fiziksel konum hem de işlevsel ayrım açısından bilgi vermektedir. Bu yönüyle mahalleler yalnızca yerleşim birimi değil; aynı zamanda sosyal, dini, mesleki ve kültürel hayatın temel yapı taşları olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tablo 2.1. Adana'nın mahalleleri

Mahalle isimleri			
Ağa Mehmet	Emirler	Hurmalı	Sarı Yakup
Ali Dede	Eski Çarşı	Kansaf-zâde	Sarracan
Bab-ı Tarsus	Eski Hamam	Kantaran	Saçlı Hamid
Bakır Sındı	Halhal	Karasoku	Savcızâde
Baytemur	Hamam Kurbu	Kasab Bekir	Şabaniye
Bucak	Han Kurbu	Kayalıbağ	Şehzâde
Çınarlı	Hanedan	Kuru Köprü	Şeyh Mustafa
Çırak	Harab bağçe	Mestanzâde	Misisli
Çukur Mescid	Hacı Hamid	Mermermi	Sofu Bağçesi
Debbâğhane	Hızır İlyas	Neccaran	Sugediği
Durmuş Fâkih	Hoca Vezir	Paşa Nebi	Taş Çıkan
Tekye Kurbu	Yartan	Zımmıyan Tekye	

(AŞS /8/110/311)

Tablo 2.2. Adana'nın sokakları

Sokak isimleri		
Ada	Bağçe	Köprü
Mirza Çelebi	Paşa	İlyas Ağa

2.2.2.Köyler

Defterde yer alan köy isimleri, Adana sancağının kırsal yapısını, üretim merkezlerini ve şehirle olan bağlantılarını göstermektedir. Köyler yalnızca tarımsal üretim yapılan alanlar değil, aynı zamanda vergi toplama, asker sevki ve adli davaların da konusudur. Kayıtlarda köylerin ürün çeşitliliği, vergi yükümlülükleri ve zaman zaman ortaya çıkan ihtilaflar görülmektedir. Bu durum, kırsal hayatın şehir merkezi ile ne kadar sıkı bir bağ içinde olduğunu göstermektedir. Köylerin isimleri ve deftere yansımaları, şehrin ekonomik ve idari işleyişine dair somut veriler sağlamaktadır.

Tablo 2.3. Nahiye-i Yüreğir kurâları

Nahiye-i Yüreğir kurâları			
Ağdam	Gülhavir	Korkmaz	Taşçı
Ağınlı	Hacı Celil	Kumrulu	Tanrıverdi
Çağırkanlı	Havutluoğlu Bucağı	Kuru Enşe	Tepesidelik
Çal	Kadı	Mihmandar	Tosunzade
Culhaviranı	Kafirkıran	Kansafzade	Yenice
Cana	Kara Ahmedli	Sakızlı	Yunus Ağa
Gecelik	Kayarlı	Solaklı	Zağallı
Pürçe	Deniz Kuyusu	Yalnızca	Malatça
İncirli			

(AŞS/8/110/311)

Tablo 2.4. Canib-i Şehr kurâları

Canib-i Şehr kurâları			
Alacaatlı mezraa	Hurmalı mezraa	Köylüoğlu	Müftü
Arslan	Hüseyin Hacı	Koyuncu	Sarıhamzalı
Bulduk	Kara Fesli	Küçükdikili	Şermenlü mezraa
Büyükdikili	Kavaklı	Mezraa-i İncirgan	Yılanlı mezraa
Gerdan	Kestel	Mezraa-i Narlıca	Zeytun
Kışlı	Kefere	Zincirli	

(AŞS 8/110/311)

Tablo 2.5. Diğer köy isimleri

Köy isimleri			
Ağcalı (Beylan Sancağı)	Bey (Beylan Sancağı)	Cenne	Çağırkanlı
Çaputçu	Devellü	Fern Kulüs	Karakuyu
Sanul (Beylan Sancağı)	Hacı Ahmedli (Beylan Sancağı)	Kübe (Sarıçam Kazası)	Yunusoğlu
Karataş	Elhub	Bayram Hacı (Sarıçam Kazası)	Yeniköy (Sarıçam Kazası)

Tabloda parantez içerisinde belirtilmeyen köylerin hangi sancak, nahiye ve kazalara bağlı oldukları tespit edilememiştir. Bayram Hacı ve Yeniköy karyelerinin adları, Sarıçam Kazası'na bağlı Kübe karyesi ile birlikte anıldığından, bu iki köyün de Sarıçam Kazası'na bağlı oldukları tahmin edilmektedir. Ayrıca Elhub karyesinin ise Beylan ya da Tarsus'a bağlı olduğu değerlendirilmektedir.

2.3.Sosyal Yapı

2.3.1.Şahıs isimleri

Defterde geçen şahıs isimleri, dönemin Adana'sında öne çıkan bireyleri ve farklı toplumsal grupları göstermektedir. Müslüman toplumun temsilcileri olarak Hacı Mustafa, Hacı Halil, Yusuf Ağa, İbrahim, Osman ve Ahmed gibi isimler kayıtlıdır. Bunun yanında gayrimüslimlerden Kirkor, Bedros ve Yorgi isimleri defterde yer almaktadır. Bu durum, Adana'nın yalnızca Müslüman nüfustan ibaret olmadığını; Ermeni ve Rum topluluklarının da şehrin sosyal, ekonomik ve hukuki hayatında aktif olarak yer aldığını ortaya koymaktadır. Şahıs isimlerinin çeşitliliği, Adana'daki çok kültürlü yapının somut bir göstergesidir.

Tablo 2.6. Şahıs İsimleri

Şahıs isimleri					
Abbas	Abdullah	Abdurrahman	Abdülvehhâb	Ahmed	Aişe
Anastas	Artin	Arton	Bekir	Bilal	Cana
Celal	Danyal	Davud	Derviş	Durmuş	Erziye Mosi
Fatıma	Fettâh	Habib	Hadice	Halil	Hasan
Hımmet	Hızır	Hüseyin	Hurşid	İbiş	İbrahim
İvaz	İzzet	Kerim	Madik	Mahmud	Makdisi Kireğos
Maryem	Mehmed	Musa	Mustafa	Murad	Nâfiz
Nikol	Nikola	Nurullah	Nuri	Osman	Ömer
Safiye	Salih	Salim	Sava	Sıdkı	Sitti
Şakir	Timur	Tosun	Tudori	Vanis	Veli Çelebi
Ali	Cafer	Esad	Haydar	İsmail	Manas
Veliyüddin	Süleyman	Rıfat	Necib	Yahya	Yuhanna
Yoseb	Yusuf				

2.3.2. Ünvan ve lakaplar

Defterde geçen unvan ve lakaplar, kişilerin sosyal, dini ve idari konumlarını anlamak bakımından önemlidir. ‘Ağa’ unvanı, taşrada ekonomik gücü ve idari nüfuzu olan kimseler için kullanılmıştır. ‘Kethüda’, genellikle esnaf topluluklarının veya mahallelerin temsilcisi konumundaki kişiler için tercih edilmiştir. ‘Çavuş’, Osmanlı idari ve askeri teşkilatında görevli kimselere verilen bir unvandır. ‘Çelebi’, eğitilmiş, şehirli ve saygın kişiler için kullanılan bir unvandır. Ayrıca pek çok isimde görülen ‘Hacı’ unvanı, dini görevini yerine getiren kimseleri işaret etmekte ve toplumsal prestij sağlamaktadır. Bu unvanlar, dönemin Adana’sındaki toplumsal hiyerarşiyi ve farklı tabakaların konumunu göstermesi bakımından dikkat çekicidir.

Tablo 2.7.Lakap ve ünvanlar:

Ünvan ve lakaplar				
Acemoğlu	Ağa	Alaybeyi	Avratoğlu	Başbuğ
Beytûlmâl Emîni	Boğaoğlu	Büyük	Cayanlıoğlu	Cennetoğlu
Bey	Çakaloğlu	Dede	El-hâc	Ferik
Çelebi	Civaoğlu	Civânât	Cukadar	Çuval Emiri
Deli	Deveci	Dizdar	Efendi	Efendizade
Hacıvelioğlu	Hekimbaşı	Hoca	Kara	Kavâs
Emîn	Ereklili	Esmeroğlu	Esvâb Emîni	Fakîhzâde
Gedikli	Güllüzâde	Gümüšoğlu	Hâkim	Hacı
Han Ağası	Hanûtcu	Hatun	Hazretleri	Hazine Kâtibi
Çavuş	Beydikli	Defterdar	Elmalı	Gencoğlu
Hüddâm	İçoğlu	İmam	İmamzade	Kahvecibaşı
Karacaoğlu	Kargüzâr	Kassâbbaşı	Kâtib	Katircioğlu
Kefeşker	Kethüdâ	Kırcı	Kilerci	Kirâcı

Kocabeşeoğlu	Köse	Köylüoğlu	Kör	Kuzât
Kolcu	Muharrir	Küçük	Mütevelli	Obaş
Mekkârecibaşı	Mektûbcu	Menemencioğlu	Miralay	Molla
Müdür	Mübaşir	Müderis	Müftü	Mütesellim
Nâib	Nâzır	Nefer	Nüzül Emîni	Nüvvâb
Paşazâde	Reis	Saçlı	Sağır	Samunizâde
Sarrâf	Sebân	Serasker	Seyyid	Şair
Mustafazâde	Mukâtaât Nâzırı	Me'mûr	Koca	Kebeş
Zevce	Vasi	Tellâkoğlu	Şeyh	Sadrioğlu
Şeytan	Subaş	Taciroğlu	Takyecibaşı	Tarsusluoğlu
Sarımcıoğlu	Şamlıoğlu	Karabıçakzâde	Tatar	Paşa
Topal	Tosun	Ulak	Uncu	Vâli
Vekil	Vezir	Voyvoda	Yunusoğlu	Zâ'im
Hademe	Zahîreci	Vâris		

2.3.3. Aşiretler ve cemâatler

Aşiretler, tarihsel süreçte özellikle Anadolu ve Orta Doğu bölgesinde mühim bir sosyal örgütlenme şekli haline gelmiştir. Yaygın olarak ortak bir soydan geldiğine inanılan bireylerden oluşan, akrabalık bağlarına dayalı olan bu yapılar, belli başlı bir liderlik modeli ve toplumsal kuralları bünyesinde barındırır. Aşiretler, yalnızca akrabalık bağına dayalı topluluklar değildir, aynı zamanda ortak değerler, gelenekler ve liderlik yapıları etrafında biçimlenen topluluklardır (Uluç, 2010 s. 37).

19. yüzyılda Osmanlı Devleti, merkezî yönetimini sağlamlaştırmak ve modernleşme yeniliklerini icra etmek maksadıyla taşra üzerindeki denetimini yeniden düzenleme sürecini başlatmıştır. Bu süreç içerisinde, taşrada bulunan geleneksel ve toplumsal örgütlenmelerden biri olan aşiret yapıları, devlet ile işbirliği içinde olması ile

birlikte zaman zaman devletin denetim altına almaya çalıştığı sosyal yapılar olarak dikkat çekmiştir. Bilhasa, Anadolu'nun doğusunda ve Arap vilayetlerinde aşiretler, yerel yapının korunması, askeri kaynak yönetimi hizmetlerin sağlanması ve vergi toplanmasında önemli roller üstlenmiştir (Uluç, 2010 s.41–42). Bu dönem içerisinde devlet, aşiretleri doğrudan merkezi yapıya dahil etmek maksadıyla farklı uygulamalar icra etmiştir. Nüfusun kayda geçirilmesi, aşiret reislerinin devlet nezdinde memur statüsüne getirilmesi ve askeri hizmet yükümlülüğü söz konusu unsurlar arasında yer almaktadır (Korkmaz, 2024 s. 31-50).

Osmanlı Devleti yönetim sistemi açısından aşiretler, yalnızca muhtemel tehdit unsuru olarak değerlendirilmez, aynı zamanda devletin merkezî yapının güçlendirilmesi yönündeki girişimlerinde kullanılabilecek ara birimler olarak değerlendirilmiştir. Aşiret liderlerinin devletle girdiği çıkar ilişkileri bu hususu kanıtlar niteliktedir. Devletin siyasi sadakat karşılığında aşiret reislerine yerel nüfuz alanı tanınması, bu işbirlikçi ilişkinin temelini oluşturmuştur (Güngörer, 2023 s. 149–168).

Bahsi geçen sosyal ve idari dinamikler, 19. yüzyıl Osmanlı Devleti'nde aşiretler ile devlet arasındaki işbirliğini somut belgelerle de kanıtlamaktadır. Aşağıdaki Osmanlı arşiv belgeleri, özellikle Antakya ve çevresinde hizmet veren Mansûre alaylarının erzak temini için aşiretlerin nasıl zorunluluk arz ettiği, devletin bu aşiretleri lojistik destek sağlamada nasıl organize ettiğini ve uygulamadaki disiplin mekanizmalarını göstermektedir. Belgelerde, kadılar, naipeler ve mütesellimlerin yanı sıra Kara Hacılı, Karsantılı, Melemenci, Karahacılı ve Karsantılı gibi aşiretlerin beylerinin bu görevlerde merkezi otoritenin temsilcileri olarak aktif rol aldığı açıkça görülmektedir. Böylece, devletin aşiretleri yalnızca kontrol altına alma değil, aynı zamanda merkezî politikalarını taşraya ulaştırmada kritik ortaklar olarak kullandığı anlaşılmaktadır. bazı belgelerde Asâkir-i Mansûre alaylarından oluşan birliklerin birkaç gün içinde Antakya'ya sevk edileceği bildirilmektedir. Bu askerî birliklerin iâşe ihtiyacını karşılamak için çok sayıda koyuna ihtiyaç duyulmaktadır. Bu sebepten ötürü kasapbaşı Hacı Mehmet gereğinin yapılmasını Antakya'daki yöneticilere tebliğ etmiştir. Adana Sancağı'ndaki kadılar, naipeler, mütesellim Ali Bey, Kara Hacılı ve Karsantılı aşiretleri ile ileri gelenler ve halk, kasapbaşının istediği koyunları noksansız ve hiçbir gecikmeye mahal vermeden tedarik etmekle sorumludur. Emir vaktinde uygulanmalı, aksi hâlde iâşe düzeni sekteye uğrar ve sorumlular cezaya tabii tutulur. Padişah emri bu şekilde aktarılmıştır (AŞS/8/143/374).

1832 yılına tarihlenen sicil kayıtlarına göre Osmanlı Devleti, Mansûre-i Şahâne ve Hassa askerlerinden oluşan birlikleri Antakya'ya sevk etmek üzere hazırlık yapmıştır. Bu sevkiyatın lojistik ihtiyaçlarını karşılamak için taşrada geniş bir organizasyon kurulmuş ve bu kapsamda Adana Sancağı'ndaki Kara Hacı, Karsantılı ve Melemenci gibi aşiretlerin yanı sıra kadılar, naip ve mütesellimler aktif olarak görevlendirilmiştir. İlk aşamada, Antakya'ya ulaştırılacak ordunun iye ihtiyacı için büyük miktarda koyun temini istenmiş, bu görev kasapbaşı El-Hac Mehmed'e verilmiş ve hayvanlar ilgili aşiretler aracılığıyla derhal tedarik edilmiştir (AŞS/8/143/374). Devam eden süreçte, askerî birliklerin geçeceği güzergâhlara un ve arpa yerleştirilmesi emredilmiş; bu kapsamda 600 devenin Melemenci Aşireti ve çevre sancaklardan sağlanmasına karar verilmiştir (AŞS/8/145/379). Ardından, zahire temini için kapıcubaşı İsmail görevlendirilmiş; Karahacı ve Karsantılı aşiretleri aracılığıyla teslimatın gecikmeden yapılması istenmiştir (AŞS/8/146/381). Benzer şekilde, Salim adlı kapıcubaşının sevkiyat görevi çerçevesinde Hacı ve Karsantılı aşiretlerine yönelik yeni emirler verilmiştir (AŞS/8/147/386). Son olarak, Antakya'ya gönderilecek küçükbaş hayvanların da eksiksiz tedariki amacıyla kasapbaşı Abdülmuin Bey görevlendirilmiş; Karahacı ve Karsantılı aşiretlerine kesin talimatlar gönderilmiştir (AŞS/8/148/389). Bu belgeler, devletin taşradaki aşiretleri yalnızca kontrol etmeye değil, aynı zamanda merkezi politikaları uygulamada işlevsel ortaklar olarak kullanmaya yönelik stratejik yaklaşımını açıkça ortaya koymaktadır.

Tablo 2.8. Aşiret ve cemaatler

Aşiret ve cemaatler				
Abalu Aşireti	Ağcakoyunlu Cemaati	Davala Kurt Aşireti	Fakılı Aşireti	Humdallı Aşireti
Kabasakal Cemaati	Kara Hacı Aşireti	Karayakalı Cemaati	Karsantılı Aşireti	Kürkçü Cemaati
Melemenci Aşireti	Pehlivanlı Aşireti	Şambayadlar Cemaati	Tatar İlbasan Aşireti	Kabasakal
Karalar Aşireti	Sofulu Aşireti			

2.3.4. Vakıflar

Vakıf, Arapça kökenli bir kavram olup, İslami terminolojide bir malın Allah rızası için hayır amacıyla bağışlanması ve gelirinin belirli sosyal hizmetlerde kullanılmasını ifade eder. Adana Şer'iyye Sicilleri'ndeki kayıtlar, Osmanlı'da vakıfların yalnızca dinî değil; eğitim, sosyal yardım, kentsel altyapı ve kültürel süreklilik gibi çok boyutlu işlevler üstlendiğini gösterir. Bu belgelerde yer alan müteveli, hatip, müderris gibi görevliler, vakıfların yapısal işleyişinin ve kurumsal devamlılığının temel dayanaklarıdır. Örneğin, görevlerdeki boşlukların genellikle kurucunun soyundan gelenlerle doldurulması, vakıf yapısının hem ailevi hem de toplumsal bağlarla sürdürüldüğünü gösterir. Vakıflar, aynı zamanda Osmanlı toplum yapısında sivil toplumun erken örnekleri olarak değerlendirilir. Devlet dışı ancak, devlet kontrolünde sürdürülen bu kurumlar; eğitim, dini hizmetler, imaretler, medreseler, camiler ve hastaneler gibi birçok yapının finansmanını sağlamıştır (Akyıldız ve Abay, 2017, s.146–149)

Şer'iyye sicillerinde geçen berat ve fermanlar, vakıfların yasal dayanağını ve resmiyetini pekiştiren belgeler olarak dikkat çeker. Bu belgeler, aynı zamanda Osmanlı hukukunun ve bürokrasisinin vakıf işleyişine verdiği önemi de göstermektedir. Belgelerdeki görev değişimleri ve atamaların, çoğunlukla şahit beyanları ve mahkeme kararları ile kayıt altına alınması, vakıfların hukuki güvence altında olduğunu ortaya koyar. Bu durum, vakıfların sadece gönüllü hayır kurumları değil, aynı zamanda dönemin yargı ve bürokratik sistemine entegre kurumsal yapılar olduğunu gösterir.

Adana Şer'iyye Sicilleri'nde yer alan belgeler, dönemin vakıf işleyişi ve görev atamaları hakkında önemli bilgiler sunmaktadır. Bu belgelerde, vakıf kurucularının şartlarına uygun şekilde gerçekleştirilen müteveli, hatip, müderris gibi görev atamaları, görev devirleri ve hisse dağılımları detaylı şekilde yer almaktadır. Görev değişimleri çoğunlukla berat, ferman ve i'lâm belgeleriyle kayıt altına alınmış, bu belgeler üzerinden hem vakıf yapılarının işleyişi hem de kadim teamüller net biçimde izlenebilmiştir.

Sicillerde görülen vakıf örneklerinde, görevlerdeki boşluklar vefat ya da feragat yoluyla doğmakta; ardından uygun görülen kişilere, çoğunlukla da vakıf kurucularının soyundan gelenlere, berat ile yeniden görev tevcih edilmektedir. Aşağıda, Hicrî 1242–1247 (1827-1832) yılları arasına tarihlenen, Adana merkezli bazı vakıf uygulamalarına ve görev değişimlerine dair örnekler yer almaktadır:

Adana'da bulunan Ramazanoğlu Vakfına ait görevlerden biri olan hatiplik vazifesi, iki kişilik hisseye ayrılmıştı. Yarım hisseye sahip olan Seyid Hasan Halife, kendi

isteği ile göreve dair elinde bulundurduğu beratını iade etmiş, sahip olduğu yarım hissesinden feragat ederek bu hakkan vazgeçmiştir. Bu görev hakkını Ahmed Halife'ye devretmiştir. Bu gelişmeyi ilgili vakfın şartlı mütevellisi Seyyid Ali Bey padişaha arz etmiş ve padişahın verdiği ferman ile Ahmed Halife yarım hisse ile göreve atanmıştır. Yine Yüreğir'de bulunan Cebelü'n-nûr zaviyesi vakfının çeşitli görev hisselerine dair devir işlemleri yapılmıştır. Vakfa ait olan; dörte bir, altıda bir, sekizde birinin yarısı oranlarındaki hisse, tedris, zâyedârlık, tevliyet, nezâret, güzîn ve cibâyet gibi çeşitli görevlerle ilişkilidir. Hisselerin sahibi olan Ürgüblü Hacı Ali Rızâ Divan-ı Hümâyûn'a başvurarak, kendi istediğiyle bu görevlere ait hakları ve beratıyla birlikte feragat etmiş ve bu yolla haklarını Hacı İshak Efendizâde Es-seyyid Hacı Ali'ye bırakmıştır.

Adana'daki Ramazanoğlu Vakfı'nda tevliyet görevi ikiye ayrılmıştır. Bu görevlerden biri, vakıf kurucularının soyundan gelen Es-seyyid Ali Bey bin Ali Bey'e aitti ve bu durum hatt-ı hümâyûn ile onaylanmıştı. Diğer yarı hisse ise önceden Mehmed Necib Bey'e ait idi, onun vefatı üzerine boş kalmıştı. Vakıf şartnamesine göre bu hissenin Es-seyyid Ali Bey'e verilmesi gerekirken, öncelik sırası gözetilmeden Es-seyyid Ali Nuri'ye verilmişti. Bu duruma itiraz eden Es-seyyid Ali Bey, görevin kendisine verilmesini istemişti. Sonuçta, Es-seyyid Ali Nuri görevinden kendi isteğiyle çekilmiş bunun üzerine, boş kalan hisse Es-seyyid Ali Bey'e görevi beratla kendisine verilmişti. Bu atama, 30 Ocak 1827 tarihli ruus-ı hümâyûnla padişah tarafından onaylanmıştı.

Adana'daki Ramazanoğlu Pîrî Mehmed Paşa ve Halil Bey bin Ramazan vakfına bağlı Câmi'û'n-nûr adlı caminin nısf hisse tevliyet görevi, daha önce Mehmed Necib Bey ve Es-seyyid Ali Bey tarafından ortak yürütülüyordu. Mehmed Necib Bey'in ölümüyle, yerine Es-seyyid Ali Bey'e geçmeliydi. Ama Es-seyyid El-hâc Ali En-Nuri, bu hissede kendi adına berat çıkarttı. Es-seyyid Ali Bey bu duruma itiraz etmesi üzerine Evkâf müfettişi Es-seyyid Ahmed Efendi'nin incelemesi sonucunda, hakkın Es-seyyid Ali Bey'e ait olduğu bildirildi. 15 Aralık günü yapılan toplantıda El-hâc Ali En-Nuri görevinden feragat etti. Görev Es-seyyid Ali Bey'e verildi ve bu durum mahkemece tespit edilerek berat düzenlendi. (AŞS 8/126/337)

Tarsus'ta Ramazanzâde İbrahim Bey tarafından inşa ettirilen Câmi'û'n-Nûr vakfında önceki mütevellilerin isimleri belgelerde yazılıydı. Bu kayıtlar görevin belirli kişiler tarafından geleneklere göre yürütüldüğünü göstermektedir. Es-seyyid El-hâc Ali En-Nuri Efendi görevden ayrıldıktan sonra, nısf hisse tevliyetinin diğer sahibi Es-seyyid Mir Ali'ye verilmesi gerektiği bildirilmişti. Bunu, Rumeli kadıaskeri Mevlâna Ahmed Reşid'in beyanına dayanarak bildirilmiş ve bu doğrultuda karar verilmiştir. 9 Temmuz

1827 günü düzenlenen ferman ile Es-seyyid Mir Ali'ye tevcih yapılmış ve berat-ı hümayun verilmiştir. (AŞS 8/126/337)

Adana'da bulunan Cafer Paşa Camii vakfına ait ders-i 'âmm görevini, belirli bir maaş karşılığında yürütmekte olan Es-seyyid Fazlullah Halife'nin, çocuksuz şekilde vefat etmesi üzerine görev yeri boş kalmış ve gerekli hizmet aksar duruma gelmiştir. Görev hakkı olanlar arasından Es-seyyid Hasan'nın padişah fermanı ile ataması gerçekleşmiş ve 11 Ocak 1832 tarihinde berâtı verilmiştir. (AŞS 8/133/355)

Kademzâde Derviş Ağa Vakfı'nda Müteveli Ataması Eski Hammâm Mahallesi'nde yer alan, Kademzâde Derviş Ağa tarafından tesis edilmiş olan vakfa ait birimler arasında harem menzili, hariciye oda menzili, maasara ve dükkânlar bulunmaktadır. Bu yapıların, ilgili vakfiyeye uygun olarak ilk kuşaktan gelen varisler arasında eşit şekilde taksim ve terkîm işlemi gerçekleştirilmiştir. Vakfin mütevellisi Kademzâde Tosun Efendi'nin Kahire'de vefat etmesi üzerine, vakfin işleyişinin aksamaması için atama istenilmiş ve Cana Bey yeni müteveli olarak atanmıştır. (AŞS 8/137/364)

1832'de Nisan ayının sonlarında Adana'nın Eski Hamâm Mahallesi'nde yer alan Kademzâde Durmuş Ağa Vakfı'nda, vakfin mütevellisi Kademzâde Ömer Efendi'nin vesayeti altında vakfa ait olan ve aynı mahallede yer alan bir maasara ve ona bitişik bir dükkânın ciddi tamir ve onarıma ihtiyaç duyduğu tespit edilmiştir. Ama mevcut durumda tamir ve onarım masraflarını karşılayacak mali güce sahip olmaması nedeniyle, bu taşınmazlardan faydalanılmasının ancak kiralama yoluyla mümkün olacağı anlaşılmıştır. Bu netice doğrultusunda Abdullah Efendi'ye yıllık altmış kuruş karşılığında kiraya verilmiştir. Kira bedeli müteveli Ömer Efendi'nin gözetiminde alınarak Molla Mehmed'e teslim edilmiştir. Kiralama "gedik" usulüyle yapılmış, kira belgesi hazırlanıp ilgiliye verilmiştir.

Zaman zaman vakıf malları üzerinde anlaşmazlıklar da sözkonusuydu. Adana'nın Saçlı Hamid Mahallesi'nde ikamet eden Mustafa bin Timur adlı kişi, mübaşiri Çavuş Abdullah aracılığıyla şer'î mahkemeye başvurarak, Molla Hasan bin Ahmed'in huzurunda bir dava açmıştır. Dava dilekçesinde, mahallede yer alan ve daha önce vefat etmiş olan Cennet Hatun'dan kendisine irsen intikal ettiğini belirttiği, sınırları mahalle halkınca bilinen bir adet tahtânî ev ile ona bitişik küçük bir yapı üzerinde tasarrufta bulunmak istediğini, ancak davalı Molla Hasan'ın buna engel olduğunu beyan etmiştir. Mustafa bin Timur, bu taşınmazlar üzerindeki hakkını mahkemede ispat etmek istediğini beyan etmiştir. Molla Hasan, Cennet Hatun'un bu taşınmazların sahibi olduğunu kabul

etmiş, ancak Cennet Hatun'un bu malı sağlığında vakfettiğini, vakfiyeye göre malın vefatından sonra kendisine, sonra çocuklarına ve onların soyuna vakıf şartlarına göre geçeceğini belirtmiştir. Nesil tükenirse, maldan elde edilen gelirlerin Tarsus Mahallesi'nde bulunan bir camide imamlık yapacak kişiye verileceğini söylemiştir. Bu yüzden Mustafa bin Timur'un mal üzerinde hakkı olmadığını savunmuştur. Davanın ispatı için mahalleden Samonizâde Mehmed Efendi ve İmam İbrahim Efendi şer'î mecliste şahitlik etmiş, Cennet Hatun'un hayattayken bu malı vakfettiğini, kendisinin mütevellî ve tasarruf yetkilisi olduğunu, vefatından sonra hakların Molla Hasan ve soyuna geçeceğini, soy tükenirse cami imamına geçeceğini belirtmişlerdir. Bu şahitlikler şer'an kabul edilmiştir. Molla Hasan, bu vakfın geçerliliğinin resmen tanınmasını talep etmiştir. Bu doğrultuda, vakfın geçerli olduğunu belirten şer'î vesika 10 Nisan 1832 tarihinde resmen düzenlenmiştir. (AŞS 8/140/369)

Adana'daki Mestanzâde Camii'ne bağlı medresede müderrislik yapan Mustafa Halife çocuksuz olarak vefat etmiş, görev boş kalmıştır. Eğitimin aksaması sebebiyle atama talep edilmiştir. Bu sebeple, görev hakkı bulunanlar arasından Abdülgani Efendizâde Seyyid Mehmed Halife bu göreve uygun görülmüştür. Atama talebi, vakfın şartlı mütevellisi Seyyid Davud Bey tarafından şer'î makamlara sunulmuştur. Talep, Şeyhülislam Yâsîncizâde Abdülvehhâb'ın işareti ve padişahın emriyle kabul edilmiş, 19 Nisan 1832 tarihinde Seyyid Mehmed Halife'ye berat verilmiştir. (AŞS 8/157/416)

Adana Şer'iyye Sicilleri'nde kayıtlı belgeler, Osmanlı'da vakıfların sadece gayrimenkul idaresi değil, aynı zamanda dinî, ilmî ve sosyal kurumların sürekliliği için önemli bir rol üstlendiğini göstermektedir. Görevlerin silsileyle devredilmesi, kadim teamüllerin korunması ve vakıf şartlarına sadakat, bu kurumların hem dini hem toplumsal meşruiyetini pekiştirmiştir.

2.4. Ekonomik Hayat

2.4.1. Mukatalar

Mukata; Arapça kökenli bir kelimedir. Kelime anlamı olarak "kesilmiş, ayrılmış pay" anlamına gelir. "Belirli bir miktar üzerinden karşılıklı anlaşma" olarak tanımlanacak genel bir anlamı vardır. Mukataa kelimesi bazı kavramları da kapsamaktadır. Bunlar; iltizam, kesim, maktu ve maktua kavramlarıdır. Ayrıca icare/bedel, mali birim, yöntem, götürü ve sözleşme anlamlarında da kullanılmıştır (Şensoy, 2014, s.204). Osmanlı'da

mukataa, doğrudan hazineye gelir sağlayan topraklar, işletmeler veya vergiler anlamında kullanılmıştır. Bu gelir kaynakları, genellikle açık artırmayla iltizam sistemi aracılığıyla mültezimlere verilirdi.

Osmanlı'da mukataalar ikiye ayrılırdı. Mukataa-i Miriye: Bu sistemde devletin gelirleri her yıl açık artırmayla (iltizam) kiraya verilirdi. Malikane: Bahsi geçen gelir hakkı ise sahibine ömür boyu verilirdi. Ayrıca, mültezimler bu gelir için devlete ödediği parayı bazen bir kısmını peşin, kalanını ise taksitle öderdi. Yani, Osmanlı devleti hem kısa süreli hem uzun süreli gelir toplama sistemi kullanmış, ödeme kolaylıkları da sağlamıştır (Karlangıç, 2022. s.63).

Osmanlı Devleti'nin ekonomi alanındaki iyleştirmeleri ve askerî bütçenin sağlanması kapsamında meydana gelen bir gelir dağılımı uygulandığı da görülmektedir. Adana Sancağı'nda yer alan bir tımarın, 1831 yılına ait gelirlerinin Asâkir-i Mansûre ordusunun belirli giderlerine tahsis edilmek üzere, devletin ekonomik yapısı içinde geçici olarak mukataa hazinesine yönlendirildiğini göstermektedir. Söz konusu tımar, yıllık 8.220 akçe gelirlili olup, daha önce başka kişiler tarafından yönetilmiş, ancak zeamet ve tımar görevlerinin boş kalması nedeniyle ortaya çıkan gelirlerin, padişah emriyle Devlet hazinesi tarafından toplanarak İstanbul'a gönderilmesi uygun görülmüştür. Bu uygulamanın, Osmanlı maliye sistemindeki kanûn-ı kadîme uygun şekilde, kadılar ve mütesellim marifetiyle, şer'î kurallar çerçevesinde yapılması emredilmiştir. Belgede, devletin askerî reform sürecinde, Asâkir-i Mansûre ordusunun masraflarının karşılanması için taşradaki gelir kaynaklarının nasıl merkezi otoriteye bağlandığı açıkça görülmektedir (AŞS 8/101/296).

Adana Sancağı'na bağlı Dünderli ve Kuyuculu bölgelerinde bulunan koyun vergisi âdet-i ağnâm gelirlerinin, 1832 yılı itibarıyla bir yıllığına Hacı Ali Bey'e emaneten verildiği anlaşılmaktadır. Bu mukataa, daha önce başka bir görevli tarafından yönetilmiş, ancak devletin kararına binaen artık mukataa hazinesi tarafından idare edilmek üzere tek elden Ali Bey'e teslim edilmiştir (AŞS 8/117/322).

Adana Sancağı'nda bulunan ve Zü'l-kadriye mukataasının yarı hissesine ilişkin gelirlerin, 1832 yılından itibaren bir yıl süreyle yine el-Hâc Ali Bey'e emaneten devredildiğini göstermektedir. Daha önce bu gelirler Adana Kapucubaşı Mehmed Bey tarafından yönetilirken, padişahın emriyle mukataa hazinesi tek elde toplanmak üzere el-Hâc Ali Bey'e verilmiştir. Belge, mukataa gelirlerinin Osmanlı'nın geleneksel mali usullerine uygun şekilde toplanması, kaydedilmesi ve yılsonunda mukataa hazinesine teslim edilmesini emretmektedir. Ayrıca, gelir toplama sürecinde halkın zarar görmemesi

için adaletli bir yönetim uygulanması gerektiği vurgulanmaktadır (AŞS 8/118/323). Bu belge, Osmanlı taşra maliyesinde mukataa gelirlerinin yönetimi, merkezi kontrol mekanizması ve sosyal adalet anlayışının işleyişine dair önemli bir örnek teşkil etmektedir.

Sicilde, Osmanlı döneminde Adana ve Tarsus sancaklarında yer alan Cemâ'at-hâ-i Yörükân-ı Anadolu mukataasından elde edilen gelirlerin yönetimi ile ilgili bilgilere yer verilmektedir. Bu mukataanın yarı hissesi, daha önce Adanalı Kapucubaşı Mehmed Bey tarafından yönetilirken, padişahın emriyle 1832 yılından itibaren bir yıl süreyle Hacı Ali Bey'e emaneten devredilmiştir. Sicilde, bu gelirlerin Osmanlı'nın eski mali kanunlarına uygun şekilde toplanması, kaydedilmesi ve yılsonunda mukataa hazinesine teslim edilmesini emretmektedir. Ayrıca, tahsilat sırasında halka zarar verilmemesi ve adaletli davranılması gerektiği tekrardan vurgulanmıştır (AŞS 8/118/325). Bu metin, Osmanlı taşra maliyesinde gelirlerin merkezi otorite denetiminde adalet prensibine uygun ve tertipli şekilde yönetilmesine ilişkin uygulamalara dair önemli bir örnektir.

Adana Sancağı'nda ihtisap ve bâc-ı bazar ile ilgili gelirlerin 1832 yılı Mart ayı başından 1833 yılı Şubat ayı sonuna kadar bir yıl süreyle Hacı Ali Bey'e emaneten ve iltizam usulüyle devredilmiştir. Söz konusu mukataa daha önce de devlet hazinesi tarafından yönetilmekteydi ve bu uygulamanın "kanûn-ı kadîm" doğrultusunda devam ettirilmesi talep edilmiştir. Ayrıca bu mukataaya dâhil olan cizye gelirleri de 1833 yılı için Hacı Ali Bey'e aynı şekilde emaneten verilmiştir. İltizam bedeli toplamda 47.060 kuruş olarak belirlenmiş; bu tutarın zamanında hazineye ödenmesi şart koşulmuştur (AŞS 8/119/326). Sicilde, Osmanlı taşra maliyesinde vergi toplama yetkisinin geçici süreliğine güvenilir şahıslara devri, merkezi kontrol, adil tahsilat ve muhasebe düzeninin nasıl işlediğini göstermesi bakımından önem taşımaktadır.

Adana Eyaleti'ne ait resm-i ispenç vergisinin zaptı hakkındaki bir emirde Adana Eyaleti'nde alınan resm-i ispenç gelirlerinin, 1832 yılı Mart ayı başından 1833 yılı Şubat ayı sonuna kadar bir yıllığına Hacı Ali Bey'e emaneten ve iltizam usulüyle devredildiği belirtilmiştir. Mukataa bedeli olarak belirlenen 6.500 kuruş tutar, el-Hâc Ali Bey tarafından kabul edilerek taahhüt altına alınmış, söz konusu miktarın da zamanında devlet hazinesine ödenmesi için senet verilmiştir. Ali Bey, bu vergileri toplarken kanûn-ı kadîme uygun biçimde hareket etmekle sorumlu kılınmıştır (AŞS /8/120/327). Bu belge, Osmanlı taşrasında mukataa gelirlerinin adaletli biçimde toplanması, merkezi idarenin denetimi ve taşra görevlilerinin sorumlulukları konusunda mühim bir örnek sunmaktadır.

1832 yılı Mart ayı başından itibaren bir yıl boyunca, Adana Sancağı'na bağlı Ağcadeniz mukataa gelirlerinin üçte bir hissesinin yönetimi, mütesellim Hacı Ali Bey'e padişah fermanıyla emanet olarak verilmiştir. Bu mukataa daha önce Mukataa Hazinesi tarafından yönetilmekteydi. Hacı Ali Bey, bu yönetimi, kalem ve harcama giderleri dâhil olmak üzere 1.677 kuruş bedelle üstlenmiş ve belirtilen tutarı zamanında Mukataa Hazinesi'ne ödemeyi taahhüt etmiştir Padişah fermanında, bu görevin adil, ölçülü ve halka zarar vermeyecek bir biçimde yürütülmesi gerektiği ifade edilmiş, özellikle kanun dışı uygulamalardan uzak durulması emredilmiştir. Bu hükümlere uygun davranılması, kazaların kadı ve naiplerine de emredilmiş ve bu doğrultuda hareket etmeleri talep edilmiştir (AŞS 8/121/328).

2.4.2. Narh

Narh; fiyatın belirlenmesi ve sınırlandırılması anlamına gelir. Kökeni Farsça “nirh” (kıymet, fiyat) kelimesinden gelmiştir. Başta ekmek, buğday ve un olmak üzere temel ihtiyaç gıdalarına devlet tarafından konan narh, bir mala uygulanan azami fiyattır. Osmanlı Devleti halkın refahı için tüketiciyi ve üreticiyi koruyucu tedbirler almış, bu çerçevede üretimden tüketime kadar her safhayı denetim altında tutmayı prensip edinmiştir. Narh sistemi de bu denetimin en önemli parçası olmuştur (Coşkun, 2024. s.54).

Narh meselesi Osmanlı yöneticilerini meşgul eden önemli bir konuydu. Narhın uygulanması ile ilgilenen görevli memurların başında sadrazam gelirdi. Bununla birlikte ihtisap memurları, esnaf kethüdaları ve kadılar ayrı olarak ya da birlikte denetim gerçekleştirebilmektedir. Narh denetimlerine eyaletlerde bulunan sancak beylerinin ya da diğer yöneticilerin katıldığı da bilinmektedir (Aygün, 2022. s.1-5). Taşralarda kadılar narh koyma görevini üstlenirlerdi. Narhta kâr oranı %10'du. İşin zorluğuna göre bu oran %40'a kadar çıkabilirdi. Kadılar narh için ayrı siciller tutarlar, zaman zaman düzenleyerek halka duyururlardı. Yine narh defterlerini de bu sicillere kaydederlerdi. Bu defterlerinin bazıları genel, bazıları ise özeldir. Hususi olanlar yalnızca bazı şeyleri ifade ederdi. Sadece temel tüketim mallarına narh konulmaz, bazen temel tüketim malı olmayan ürünlere de narh konulurdu. Devlet, narhın korunmasına çok önem verir, uymayan esnafa çeşitli cezalar verirdi. Piyasada devletin koyduğu narhın dışında serbest fiyatların ve kara borsa fiyatlarının varlığından da söz edilebilirdi. Ancak bu durum narh fiyatlarının güvenilir olmasına engel değildir. Terekelerde narha tabi bir mal varsa narh

fiyatı üzerinden hesaplanır ve kadı bu fiyatın dışına çıkamazdı (Karlancı, 2022. s.56-57).

1832 tarihli bu belgede, Adana mütesellimi Hasan Paşazâde Hacı Ali Bey'in bilgisi ve yetkisiyle narh ve nizamlar oluşturulmuştur. Belgede, bazı esnaflara yönelik olarak narh ve kuralları verilmiştir. Bu narh ve kuralların uzun süre yürürlükte kalması istenmiştir. Belge, aşağıda ismi geçen esnaflar için düzenlenmiş olup Kasım 1831 tarihli'dir. (AŞS 8/105/311)

Tablo 2.9. Esnaf-1 keşşgerânın narh fiyatları

Esnaf Grubu	Ürünler ve Eşyalar	Ağırlık veya Adet	Fiyat
Esnaf-1 Keşşgerân	İçi meşinli a'lâ kırmızı baş ayak çizme	1 çift	12 kuruş
	Evsat	1 çift	10 kuruş
	Ricâle a'lâ sarı çizme	1 çift	12 kuruş
	Ednâ	1 çift	8 kuruş
	Zenne çizmesi baş ayak a'lâ	1 çift	9 kuruş
	Düz taban zenne çizmesi a'lâ	1 çift	8 kuruş
	Tanil zımmî işi baş ayak sarı mest pâbûş	1 çift	9 kuruş
	Baş ayak a'lâ kırmızı yemenî	1 çift	4.5 kuruş
	Evsat yemenî	1 çift	3.5 kuruş
	İnce belli a'lâ olarak	1 çift	8 kuruş
	İçi köseli erkek pâbûşu	1 çift	5 kuruş
	İçi sarı pâbûş	1 çift	4.5 kuruş
	Kırmızı kulamana on iki yaşında çocuğa harç çizme	1 çift	5 kuruş
	Sûyece çizme	1 çift	4 kuruş
	Topacık kırmızı a'lâ çizme	1 çift	3 kuruş
	Çocuk keleş	1 çift	40 para
	Sarı zenne kebîr ayak pâbûş	1 çift	2.5 kuruş
	Evsat pâbûş	1 çift	2.5 kuruş

(AŞS 8/105/311)

Tablo 2.10. Esnaf-ı debbağanın narh fiyatları

Esnaf Grubu	Ürünler ve Eşyalar	Ağırlık veya Adet	Fiyat
Esnâf-ı Debbâğân	A'îlâ kırmızı sahtiyân	1 adet	8.5 kuruş
	Siyâh sahtiyân	1 adet	8.5 kuruş
	Serrâc harcı kırmızı sahtiyân	1 adet	4 kuruş
	Semerci harcı yoz meşîn	1 adet	3.5 kuruş
	Keşger harcı yoz meşîn	1 adet	3 kuruş
	Keçi kılı	1 adet	5.5 kuruş
	Yağlı sahtiyân Dâne	1 adet	13 kuruş

(AŞS 8/105/311)

Tablo 2.11. Esnaf-ı müytâbân ın narh fiyatları

Esnaf Grubu	Ürünler ve Eşyalar	Ağırlık veya Adet	Fiyat
Esnâf-ı Müytâbân	Deve garârı	1 çift 6 kıyye	25 kuruş
	Gazîl	1 kıyye	4 kuruş
	A'îlâ üç yüz dirhemden torba Dâne	1 adet	3,5 kuruş
	Evsat torba	1 adet	3,5 kuruş

(AŞS 8/105/311)

Tablo 2.12. Esnaf-ı mûtâfın narh fiyatları

Esnaf Grubu	Ürünler ve Eşyalar	Ağırlık veya Adet	Fiyat
Esnâf-ı mûtâf	Şilte	1 çift	13 kuruş
	A‘la torba	1 adet	2 kuruş
	Evsat	1 adet	1,5 kuruş
	Ednâ	1 adet	1 kuruş
	Dâne	1 adet	85 para
	Zile a‘lâ kendîr Dâne	2 parça	8 kuruş
	Semer şâlî	1 adet	7 kuruş
	Deve garârı	1 çift	18 kuruş
	Bârgîr garârı	1 çift	15 kuruş
	Kabacasından öküz ve semer kendîri	2 parça	6 kuruş
	A‘lâ yular	1 adet	45 para
	Evsat yular	1 adet	35 para
	Ednâ	1 adet	15 para
	Kastamonu kendîri Top	1 adet	3.5 kuruş
	Kebere Dâne	1 adet	12 para
	İnce kendîr parça	2 adet	6 kuruş
	Ve kıl kestek	1 adet	35 para

(AŞS 8/105/311)

Tablo 2.13. Esnaf-1 eskiciyânın narh fiyatları

Esnaf Grubu	Ürünler ve Eşyalar	Ağırlık veya Adet	Fiyat
Esnâf-1 Eskiciyân	Temmuz tutmasına yuraklı camus gönlü çizme	1 çift	17 kuruş
	Camus gönlü a'lâ tutma çizmesi	1 çift	18 kuruş
	Öküz gönlü çizme	1 çift	14 kuruş
	Camus gönlü siyâh postal	1 çift	10 kuruş
	Ednâ postal	1 çift	8 kuruş
	Öküz gönlü a'lâ kırmızı postal	1 çift	8 kuruş
	Ednâ postal	1 çift	6 kuruş

(AŞS 8/105/311)

Tablo 2.14. Esnaf-1 nalbandanın narh fiyatları

Esnaf Grubu	Ürünler ve Eşyalar	Ağırlık veya Adet	Fiyat
Esnaf-1 Nalbandan	Dört ayak cedid nal		3,25 kuruş
	Kayarı		75 pare

(AŞS 8/106/311)

Tablo 2.15. Esnaf-1 demirciyanın narh fiyatları

Esnaf Grubu	Ürünler ve Eşyalar	Ağırlık veya Adet	Fiyat
Esnaf-1 Demirciyan	Tarak		100 pare
	Kulağı		40 pare
	İki ağızlı kötek	1 adet	10 kuruş
	İki ağızlı balta	1 adet	7,5 kuruş
	Bel ağzı kulağı		5,5 kuruş
	Kazma demir laması ve puladı		50 pare
	Kazma puladı		25 pare
	Kazma puladı		3 pare
	Bel ağzı puladı		15 pare
	Beğ ağzı		80 pare
	Çırçır		100 pare
	Demir		80 pare

(AŞS 8/106/311)

Tablo 2.16. Esnaf-1 değirmenciyanın narh fiyatları

Esnaf Grubu	Ürünler ve Eşyalar	Ağırlık veya Adet	Fiyat
Esnaf-1 Değirmenciyan	Dakik tahanı	1 kile	100 pare
	Simit tahanı	1 kile	100 pare
	Döğme külek		20 pare
	Bulgur döğmesi		6 pare
	Zavar	1 kile	80 pare
	Bulgur çekmesi		6 pare

(AŞS 8/106/311)

Tablo 2.17. Esnaf-1 neccaran ve mimaranın narh fiyatları

Esnaf Grubu	Ürünler ve Eşyalar	Ağırlık veya Adet	Fiyat
Esnaf-1 Neccaran ve Mimaran	Ruziyesi		160 pare
	Bila-nafaka		
	Ma'a nafaka		140 pare
	Amele rûzi		3 pare
	Ma'a nafaka		2,5 kuruş

(AŞS 8/106/311)

Tablo 2.18. Esnaf-ı gazzazanın narh fiyatları

Esnaf Grubu	Ürünler ve Eşyalar	Ağırlık veya Adet	Fiyat
Esnaf-ı Gazzazan	Güvezî has düğme	3 tane	2 pare
	Elvan düğme	1 tane	1 pare
	Harci düğme	2 tane	2 pare
	Güvez gazzaz	1 tane	20 pare
	Güvezî kaput ve biniş harci elvanıyla şiraze	1 zira	28 pare
	Sair elbiseye şiraze	1 zira	18 pare
	Ensiz şiraze	1 zira	8 pare
	Güvezî Sakız kaytanı	1 dirhem	20 pare
	Elvan kaytan	1 dirhem	18 pare
	Elvan Halep kaytanı		18 pare
	Güvez çirtik	1 top	40 pare
	Elvan çirtik	1 top	30 pare
	İslambol çirtiği	1 top	20 pare
	Dane kaytan	1 top	50 pare
	İplik sacak	1 dirhem	10 pare

(AŞS 8/106/311)

Tablo 2.19. Esnaf-1 sapancıyan ve ağaççıyanın narh fiyatları

Esnaf Grubu	Ürünler ve Eşyalar	Ağırlık veya Adet	Fiyat
Esnaf-1 sapancıyan ve Ağaççıyan	Dilme katran salması	1 tane	3,5 kuruş
	Çalma dilmesi	1 tane	2,5 kuruş
	Ceviz ağacı a'lâ	1 tane	35 pare
	Edna güvez ağacı	1 tane	28 pare
	Otuz beş ayak a'lâ	1	15 kuruş
	Otuz ayak	1	12,5 kuruş
	Palut oku		80 pare
	Kurulu saban	1 tane	3,5 kuruş
	Yirmi ayak a'lâ topak	1 tane	60 pare
	Ednası on sekiz ayak	1	40 pare 20,25 kuruş
	Kızak		4 kuruş

(AŞS 8/106/311)

Tablo 2.20. Esnaf-1 basmacıyan ve esnaf-1 nalçacıyan narh fiyatları

Esnaf Gurubu	Ürünler ve Eşyalar	Ağırlık veya Adet	Fiyat
Esnaf-1 Basmacıyan	Kırmızı bez boyası yağlı	1 zira	25 pare
	Yağsız boyaması	1 zira	18 pare
	A'lâ kaba çit envayıyla	1 zira	
	Yağlı basma çit	1 zira	25 pare
	Yağsız	1 zira	15 pare
Esnaf Gurubu	Ürünler ve Eşyalar	Ağırlık veya Adet	Fiyat
Esnaf-1 Nalçacıyan	Dört mıhlı çizme nalı	1 çift	20 pare
	Hamam çizme nalçası	1 çift	60 pare
	Sagır çizme nalçası		16 pare
	Ednası		16 pare

(AŞS 8/106/311)

Tablo 2.21. Esnaf-1 leblebiciyanın narh fiyatları

Esnaf Gurubu	Ürünler ve Eşyalar	Ağırlık veya Adet	Fiyat
Esnaf-1 Leblebiciyan	A'lâ dağlama leblebi	100 dirhem	16 pare
	Evsat		12 pare
	Ednası		8 pare

(AŞS 8/106/311)

Tablo 2.22. Esnaf-1 çerçiyanın narh fiyatları

Esnaf Gurubu	Ürünler ve Eşyalar	Ağırlık veya Adet	Fiyat
Esnaf-1 Çerçiyen	Fitilli a'la ibrişim	1 dirhem	22 pare
	İslambol ibrişim	1 dirhem	16 pare
	Halep ibrişim	1 dirhem	10 pare
	Beyaz ibrişim		8 pare
	Keten ipliği	1 top	18 pare
	Terlik iğnesi		1 pare
	Yorgan iğnesi	3 tane	2 pare
	Yazı a'la kağıdı		6 pare
	İzmir kağıdı		4 pare
	Telhis kağıdı	1 tane	30 pare
	Kesik kenar kağıdı	1 tane	2 pare
	Çerçeve kağıdı	1 tane	1 pare
	Fülfül	1 dirhem	1 pare

(AŞS 8/106/311)

Tablo 2.23. Esnaf-1 semerciyanın narh fiyatları

Esnaf Gurubu	Ürünler ve Eşyalar	Ağırlık veya Adet	Fiyat
Esnaf-1 Semerciyan	A'la köseleli semer	1 tane	30 kuruş
	Meşinli a'la semer	1 tane	24 kuruş
	Cedid palan a'lası	1 tane	9 kuruş
	Merkep palanı	1 tane	4 kuruş
	Aş ve ense ağacı	1 çift	3 kuruş
	Silkme semer döşeği kabarı		10 kuruş
	keçe kabarı		5 kuruş
	Palan kabarı		4,5 kuruş

(AŞS 8/106/311)

Tablo 2.24. Esnaf-1 duhancıyan ve esnaf-1 bastıcıyanın narh fiyatları

Esnaf Gurubu	Ürünler ve Eşyalar	Ağırlık veya Adet	Fiyat
Esnaf-1 Duhancıyan	Duhan	50 dirhem	12 pare
Esnaf Gurubu	Ürünler ve Eşyalar	Ağırlık veya Adet	Fiyat
Esnaf-1 Bastıcıyan	Turunç	3 tane	1 pare
	Limon	2 tane	1 pare
	Ednası	3 tane	1 pare
	Dolma kabağı	2 tane	1 pare
	Bal kabağı	1 tane	15 pare
	Evsat		10 pare
	Ednası	1 tane	5 pare
	A'lâ kebir kemiş	1 tane	1 pare
	Evsat	2	2 pare
	Edna	3	1 pare

(AŞS 8/107/311)

Tablo 2.25. Esnaf-1 zahireciyanın narh fiyatları

Esnaf Gurubu	Ürünler ve Eşyalar	Ağırlık veya Adet	Fiyat
Esnaf-1 Zahireciyan	kadayıf	1 kıyye	26 pare
	Tabhı		4 pare
	Lahm	kıyye	
	Kıyma		4 pare
	Tabhı	1 kıyye	4 pare
	Kebir baklava sini ücret-i tabhı	1	20 pare
	Sagir tabhı		10 pare
	Yağlı	40 dirhem	8 pare

(AŞS 8/107/311)

Tablo 2.26. Esnaf-1 boyacıyanın narh fiyatları

Esnaf Gurubu	Ürünler ve Eşyalar	Ağırlık veya Adet	Fiyat
Esnaf-1 Boyacıyan	Yeşil destar boyası		80 pare
	Şerbetî		40 pare
	Beyaz çenber boyası		16 pare
	Şerbeti		8 pare
	Bir arşın bez boyası		12 pare
	Yüz yirmi dirhem iplik boyası	120 dirhem	40 pare

(AŞS 8/107/311)

Tablo 2.27. Esnaf-1 kalaycıyanın narh fiyatları

Esnaf Gurubu	Ürünler ve Eşyalar	Ağırlık veya Adet	Fiyat
Esnaf-1 Kalaycıyan	Kebir tencere ma'a kapak kalayı	1	40 pare
	Evsat		30 pare
	Ednası		20 pare
	Kebir lenger ve sahan		20 pare
	Evsat		15 pare
	Ednası		10 pare
	Kebir kazan kalayı		120 pare
	Evsat		90 pare
	Ednası		60 pare
	Abdest leğeni ve ibriği		60 pare
	Kebir esbab leğeni		80 pare
	Evsat		50 pare
	Edna		30 pare

(AŞS 8/107/311)

Tablo 2.28. Esnaf-1 hallacanın narh fiyatları

Esnaf Gurubu	Ürünler ve Eşyalar	Ağırlık veya Adet	Fiyat
Esnaf-1 Hallacan	Cedid penbe atması	1 kıyye	6 pare
	Eski penbe atması	1 kıyye	2 pare

(AŞS 8/107/311)

Tablo 2.29: Esnaf-1 keçeciyanın narh fiyatları

Esnaf Gurubu	Ürünler ve Eşyalar	Ağırlık veya Adet	Fiyat
Esnaf-1 Keçeciyan	keçe	1	3,5 kuruş
	Döğme keçe	1 adet	60 pare

(AŞS 8/107/311)

Tablo 2.30: Esnaf-1 cedid bakırcılarının narh fiyatları

Esnaf Gurubu	Ürünler ve Eşyalar	Ağırlık veya Adet	Fiyat
Esnaf-1 Cedid Bakırcılar	Cedid enva-ı nuhas	1 kıyye	15 kuruş

(AŞS 8/107/311)

Tablo 2.31: Esnaf-1 kozacıyanın narh fiyatları

Esnaf Gurubu	Ürünler ve Eşyalar	Ağırlık veya Adet	Fiyat
Esnaf-1 Kozacıyan	Çalkadı ücreti	1 çeki	10 pare
	Şaklama ücreti	1 çeki	25 pare
	Çırçır çekme ücreti Penbe 1 batman		30 pare

(AŞS 8/107/311)

Tablo 2.32: Esnaf-1 sakacıyanın narh fiyatları

Esnaf Gurubu	Ürünler ve Eşyalar	Ağırlık veya Adet	Fiyat
Esnaf-1 Sakacıyan	Mahall-i baid ki menzilhane ve Sarmaşık		16 pare
	Mahall-i evsat Eski cami ve Durmuş Fakih ve Sarmaşık		12 pare
	Mahall-i karib Hasan Paşazade konağı Cami-i cedid		10 pare
	Ark sakası ba'idi		4 pare

(AŞS 8/107/311)

2.4.3. Esnaf teşkilatı

Şer'iyye sicilinde geçen ve Adana'da tespit edilen esnaf grupları, köşkeran, debbâğân, mûytâbân, mûtâf, eskiciyân, nalbandan, demirciyan, değirmenciyan, neccaran ve mimaran, gazzazan, sapancıyan ve ağaççıyan, basmacıyan, nalçacıyan, leblebiciyan, çerçiciyan, semerciyan, duhancıyan, bastçıyan, zahireciyan, boyacıyan, kalaycıyan, hallacan, keçeciyan, bakırcılar, kozacıyan, sakacıyan ve ibrikçidir.

8 numaralı Adana Şer'iyye Sicili'nde geçen esnaf guruplarının sattıkları ürünlerden bazıları tespit edilebilmektedir. Köşkeran esnafı; İçi meşinli âlâ kırmızı baş ayak çizme, Kaliteli deri astarlı kırmızı çizme (erkek), Kadın çizmesi, Düz tabanlı kadın çizmesi, Tanil zımmî işi baş ayak sarı mest pâbûş, İçi sarı pâbûş, kırmızı renkte çizme ve zenne pâbuşudur.

Debbâğân esnafı; alâ kırmızı sahtiyân (İşlenmiş, ince, parlak ve boyalı deri.), siyâh sahtiyân, serrâc harcı kırmızı sahtiyân, semerci harcı yoz meşîn, keşger harcı yoz meşîn, keçi kılı ve yağlı sahtiyandır.

Mûytâbân esnafının sattığı ürünler; deve garârı, gazîl, alâ torbadır. Mutaş esnafının sattığı ürünler; şilte, zile a'lâ kendîr, semer şâlı, deve garârı, bârgîr garârı, kabacasından öküz ve semer kendiri, a'lâ yular, kastamonu kendiri, ince kendîr parça ve kıl kestektir.

Eskiciyân esnafının sattığı ürünler; camus gönlü çizme, öküz gönlü çizme, camus gönlü siyâh postal, öküz gönlü a'lâ kırmızı postaldır. Nalbandan esnafının sattığı ürünler; dört ayak cedit nal ve kayarıdır. Demirciyan esnafının sattığı ürünler; tarak, kulağı, iki ağızlı kötek, iki ağızlı balta, bel ağız kulağı, kazma demir laması ve puladı, kazma puladı, bel ağız puladı, çırcır ve demirdir.

Değirmenci esnafının sattığı ürünler; dakik, simit, döğme, bulgur döğmesi, zavar ve bulgur çekmesidir. Neccaran ve mimaran esnafı; ruziyesi, amele rûzidir. Gazzazan esnafının sattığı ürünler; güvezî has düğme, elvan düğme, harci düğme, güvez gazzaz, güvezî kaput ve biniş harci elvanıyla şiraze, sair elbiseye şiraze, ensiz şiraze, güvezî sakız kaytanı, elvan kaytan, elvan halep kaytanı, güvez çirtik, elvan çirtik, islambol çirtiği, kaytan ve iplik saçaktır.

Sapancıyan ve ağaççıyan esnafının sattığı ürünler; dilme katran salması, çalma dilmesi, ceviz ağacı, güvez ağacı, palut oku, kurulu saban, topak, kızakdır. Basmacıyan esnafının sattığı ürünler; kırmızı bez boyası yağlı, yağsız boyaması, harci basma, kaba

çit, yağlı basma çit, yağsız basma çittir. Nalçacıyan esnafının sattığı ürünler; dört mihli çizme nalı, hamam çizme nalçası ve sagir çizme nalçasıdır.

Leblebiciyan esnafının sattığı ürün dağlama leblebidir. Çerçiyan esnafının sattığı ürünler; fitilli ibrişim, islambol ibrişim, halep ibrişim, beyaz ibrişim, keten ipliği, terlik iğnesi, yorgan iğnesi, yazı kağıdı, izmir kağıdı, telhis kağıdı, kesik kenar kağıdı, çerçeve kağıdı ve fülfüldür. Semerciyan esnafının sattığı ürünler; a'lâ köseleli semer, meşinli a'lâ semer, cedid palan, merkep palanı, aş ve ense ağacı, silkme semer döşegi kabarı, keçe kabarı ve palan kabarıdır.

Hallacan esnafının sattığı ürünler; bez, cedid penbe atması ve eski penbe atmasıdır. Bastçıyan esnafının sattığı ürünler; turunç, limon, dolma kabağı, bal kabağı, kebir kamış ve çittir. Zahiyeçiyan esnafının sattığı ürünler; kadayıf, tabhı, lahm, kıyma, kebir baklava sini, sagir tabhı ve yağlıdır. Boyacıyan esnafının sattığı ürünler; yeşil destar boyası, şerbeti, beyaz çenber boyası, bez boyası ve iplik boyasıdır.

Kalaycıyan esnafının sattığı ürünler; kebir tencere, tencere kapağı, lenger, sahan, kazan, abdest leğeni, ibriği ve esbab leğenidir. İbrikçiyan esnafının sattığı ürünler; ustakarî ibrik ve fincandır. Keçeciyan esnafının sattığı ürünler; keçe ve döğme keçedir. Bakırcılar esnafının sattığı ürünler; nuhaş. Kozacıyan esnafının sattığı ürünler; çalkadı, şaklama, çırcır ve penbedir. Sakacıyan esnafının sattığı ürünler; mahall-i baid, mahall-i evsat, mahall-i karib ve ark sakasıdır.

2.4.4. Fiyatlar

8 Numaralı Adana Şer'iyye sicilinde bazı malların ve ürünlerin fiyat bilgilerine ulaşılabilmektedir. Bazı esnaf gruplarının sattıkları ürün ve eşya fiyatları;

Tablo 2.33: Osmanlı Devleti'ndeki esnaflar ve fiyat listeleri

Esnaf	Ürün	Fiyat
Demirci esnafı	Tarak	100 pare
Demirci esnafı	Kulak parçası	40 pare
Demirci esnafı	İki ağızlı kötek	10 kuruş
Demirci esnafı	İki ağızlı balta	7,5 kuruş
Demirci esnafı	Bel ağız kulağı	5,5 kuruş
Değirmenci esnafı	Dakik ve simit tahanı (1 kile)	100 pare
Değirmenci esnafı	Döğme külek	20 pare
Değirmenci esnafı	Bulgur döğmesi	6 pare
Değirmenci esnafı	Zavarı (1 kile)	80 pare
Değirmenci esnafı	Bulgur çekmesi	6 pare
Neccar ve mimar esnafı	Ruzisi	160 pare
Neccar ve mimar esnafı	Amele ruzisi	3 pare / 2,5 kuruş
Gazzazan esnafı	Elvan düğme	1 pare
Gazzazan esnafı	Harci düğme	1 pare
Gazzazan esnafı	Güvez gazzaz	20 pare
Gazzazan esnafı	Güvezî kaput ve biniş şirazesı (1 zira)	28 pare
Gazzazan esnafı	Sair elbiseye şiraze	18 pare
Gazzazan esnafı	Ensiz şiraze	8 pare
Gazzazan esnafı	Güvezî Sakız kaytanı (1 dirhem)	20 pare
Gazzazan esnafı	Elvan kaytan (1 dirhem)	18 pare
Gazzazan esnafı	Çirtik (top başına)	20-40 pare
Gazzazan esnafı	İplik saçağı (dirhem başına)	10 pare
Sapancı ve ağaççı esnafı	Dilme katran salması	3,5 kuruş
Sapancı ve ağaççı esnafı	Çalma dilmesi	2,5 kuruş
Sapancı ve ağaççı esnafı	A'lâ ceviz ağacı	35 pare
Sapancı ve ağaççı esnafı	Edna güvez ağacı	28 pare
Sapancı ve ağaççı esnafı	35 ayak uzunluğu ürün	15 kuruş
Sapancı ve ağaççı esnafı	30 ayak uzunluğu ürün	12,5 kuruş
Sapancı ve ağaççı esnafı	Kurulu saban	3,5 kuruş
Sapancı ve ağaççı esnafı	Kızaklar	4 kuruş
Basmacı esnafı	Kırmızı bez yağlı boyama (zira başına)	25 pare
Basmacı esnafı	Kırmızı bez yağsız boyama (zira başına)	18 pare
Basmacı esnafı	Yağlı basma çiti	25 pare
Basmacı esnafı	Yağsız basma çiti	15 pare
Nalçacı esnafı	Dört mıhlı çizme nalı (çift)	20 pare
Nalçacı esnafı	Hamam çizme nalçası (çift)	60 pare
Nalçacı esnafı	Sagir ve edna çizme nalçası	16 pare
Leblebici esnafı	100 dirhem a'lâ dağlama leblebi	16 pare

Leblebici esnafı	100 dirhem evsat leblebi	12 pare
Leblebici esnafı	100 dirhem edna leblebi	8 pare
Çerçi esnafı	Fitilli a'lâ ibrişim (dirhem başına)	22 pare
Çerçi esnafı	İslambol ibrişim (dirhem başına)	16 pare
Çerçi esnafı	Halep ibrişim (dirhem başına)	10 pare
Çerçi esnafı	Keten ipliği (top başına)	18 pare
Çerçi esnafı	Terlik iğnesi	1 pare
Çerçi esnafı	Yorgan iğnesi (3 adet)	2 pare
Çerçi esnafı	Telhis kağıdı	30 pare
Çerçi esnafı	Kesik kenar/çerçeve kağıdı	1-2 pare
Çerçi esnafı	Fülfül (dirhem başına)	1 pare
Semerci esnafı	A'lâ köseleli semer	30 kuruş
Semerci esnafı	Meşinli a'lâ semer	24 kuruş
Semerci esnafı	Cedid palan	9 kuruş
Semerci esnafı	Evsat palan	7 kuruş
Semerci esnafı	Merkep palanı	4 kuruş
Semerci esnafı	Aş ve ense ağacı (çift)	3 kuruş
Semerci esnafı	Döşek ve keçe kabarı	4,5-10 kuruş
Duhancı esnafı	50 dirhem duhan	12 pare
Hallacı esnafı	Çile bez (1 çile)	16 pare
Hallacı esnafı	12 çile bez	392 pare
Bastçı esnafı	Turunç/Limon (2-3 adet)	1 pare
Bastçı esnafı	Dolma kabağı (2 adet)	1 pare
Bastçı esnafı	Bal kabağı a'lâ	15 pare
Bastçı esnafı	Bal kabağı evsat	10 pare
Bastçı esnafı	Bal kabağı edna	5 pare
Bastçı esnafı	A'lâ kebir kamış	1 pare
Bastçı esnafı	Evsat kamış	2 pare
Bastçı esnafı	Edna kamış	1 pare
Zahireci esnafı	Kadayıf (1 kıyye)	26 pare
Zahireci esnafı	Tabh ücreti	4 pare
Zahireci esnafı	Kıyma ücreti	4 pare
Zahireci esnafı	Kebir baklava sinisi pişirme	20 pare
Zahireci esnafı	Sagır baklava sinisi pişirme	10 pare
Zahireci esnafı	40 dirhem yağlı	8 pare
Boyacı esnafı	Yeşil destar boyası	80 pare
Boyacı esnafı	Şerbeti boya	40 pare
Boyacı esnafı	Beyaz çenber boyası	16 pare
Boyacı esnafı	Bez boyası (1 arşın)	12 pare
Boyacı esnafı	120 dirhem iplik boyası	40 pare
Boyacı esnafı	Şerbeti boya (başka tür)	8 pare
Kalaycı esnafı	Kebir boy tencere kapağıyla kalay	40 pare
Kalaycı esnafı	Evsat boy tencere kalay	30 pare

Kalaycı esnafı	Edna boy tencere kalay	20 pare
Kalaycı esnafı	Kebir lenger/sahan kalay	20 pare
Kalaycı esnafı	Evsat lenger/sahan kalay	15 pare
Kalaycı esnafı	Edna lenger/sahan kalay	10 pare
Kalaycı esnafı	Kebir kazan kalay	120 pare
Kalaycı esnafı	Evsat kazan kalay	90 pare
Kalaycı esnafı	Edna kazan kalay	60 pare
Kalaycı esnafı	Abdest leğeni ve ibrik kalay	60 pare
Kalaycı esnafı	Kebir esbab leğeni kalay	80 pare
Kalaycı esnafı	Evsat esbab leğeni kalay	50 pare
Kalaycı esnafı	Edna esbab leğeni kalay	30 pare
İbrikçi esnafı	A'lâ ustakarî ibrik ve fincan takımı	30 pare
Hallacı esnafı	Yeni pembe atma (1 kıyye)	6 pare
Hallacı esnafı	Eski pembe atma (1 kıyye)	2 pare
Mihçi esnafı	2 dirhem mih	1 pare
Mihçi esnafı	10 dirhem mih	5 pare
Mihçi esnafı	15 dirhem mih	5 pare
Keçeci esnafı	Döğme keçe	60 pare
Keçeci esnafı	Başka keçe türü	3,5 kuruş
Cedid Bakırcı esnafı	Yeni bakır (1 kıyye)	15 kuruş
Kozacı esnafı	Çalkama ücreti (1 çeki)	10 pare
Kozacı esnafı	Şaklama ücreti	25 pare
Kozacı esnafı	Pamuk çırçır çekme ücreti (1 batman)	30 pare
Sakacı esnafı	Su taşıma (uzak mahalle)	16 pare
Sakacı esnafı	Su taşıma (orta mahalle)	12 pare
Sakacı esnafı	Su taşıma (yakın mahalle)	10 pare
Sakacı esnafı	Ark sakalık ücreti	4 pare

2.4.5. Vergiler

12 Ekim 1831 tarihli bu belgede, Adana ve civarındaki köy, mezra ve şehir içinde bulunan bahçe ve tarlalardan alınan sabit vergiler kaydedilmiştir. Karaoğlanlı, Büyük Arab, Ağzıbüyük, Hazırlı, Palanlı, Şehir civarı, Karalar Bucağı, Malatça, İncirlik ve Karaisalı gibi yerlerden alınan toplam vergi 85.520 kuruşu bulmuştur. Nefs-i Karcılık ve çevresindeki bahçelerden 46.950 kuruş, Akkapı, Ada, Sultan, Köprü ve Paşa mahallelerinde şahısların mülkiyetinde bulunan bahçelerden ise kişi bazında değişen miktarlarda; örneğin, Sitti Hatun uhdesinde bulunan bahçeler için 450 kuruş, Hacı Mehmed Beyefendi'den 600 kuruş, Hâkim Efendi'den 370 kuruş, Kara Hüseyinzade'den 695 kuruş, Müftü Efendi'den 340 kuruş vergi tahsil edilmiştir. Ayrıca, Hacı İshak Efendizade'ye ait birçok bölgede bulunan bahçeler için 950 kuruş, Kırımzade'den 225

kuruş, Hüseyin Efendi'den 470 kuruş alınmıştır. Toplamda yüzlerce kişi ve araziden alınan vergiler yaklaşık 85.520 kuruş olup, bu miktar sabit bedel olarak kayıt altına alınmıştır. Ayrıca, Hurma Yüksekliği, Kefere Karyesi, Kireç Ocağı ve Karakuyu gibi yerlerden ve bazı cemaat veya şahıslardan da çeşitli miktarlarda tahsilat yapılmıştır (AŞS/8/108/311).

Bu belgede aynı zamanda çeşitli mahallelerden ve yerleşim birimlerinden alınan vergiler de kayıt altına alınmıştır. Örneğin, Kuru Köprü mahallesinden 2255 kuruş, Hanedan'dan 390 kuruş, Hammaliye'den 1115 kuruş, Misisli'den 1040 kuruş, Bucak'tan 1180 kuruş, Hacı Fakih'ten 610 kuruş, Cami-i Cedid'den 1190 kuruş ve Çukur Mescid'ten 1335 kuruş vergi tahsil edilmiştir. Ayrıca Kasap Bekir 1580 kuruş, Hacı Hamid 1605 kuruş, Eski Hamam 6165 kuruş, Ali Dede 3400 kuruş, Sarı Yakub 2360 kuruş, Karasofu 4515 kuruş, Bab-ı Tarsus 2520 kuruş ve Hurmalı 2145 kuruş gibi mahallelerden de önemli miktarlarda vergi alınmıştır. İslam hanesi ve reaya hanesi olarak da sınıflandırılan bu mahallelerde toplamda 414 Müslüman ve 540 gayrimüslim haneden vergilendirme yapılmış, tahsil edilen toplam vergi miktarı ise 70.115 kuruşa ulaşmıştır. Bu rakamlar, her mahalledeki hane sayıları göz önünde bulundurularak sabit veya tahmini vergi tutarlarının belgelendiğini göstermektedir (AŞS/8/108/311).

Aynı belgede, Canib-i şehir kuraları, Nahiye-i Yüreğir kurâları ve Medine-i Adana'daki bahçelerden alınan vergi ve arazi miktarları ayrıntılı şekilde kayıt altına alınmıştır. Canib-i şehir kuraları kapsamında, Sarıhamzalı'dan 1000 kuruş, Büyükdikili ve Zeytun'dan 562 kuruş, Gerdan'dan 1000 kuruş, Hüseyin Hacı'dan 750 kuruş, Köylüoğlu'ndan 875 kuruş ve Yılanlı mezraa gibi yerlerden de 875 kuruş tahsil edilmiştir. Toplamda bu bölgeden 27.509,5 kuruşluk vergi alınmış ve 94 çift ile 64 komşu arazi kaydı yapılmıştır. Nahiye-i Yüreğir kurâlarında ise Mihmandar'dan 1312,5 kuruş, Taşçı'dan 750 kuruş, Kara Ahmedli'den 750 kuruş, Kadi'dan 1125 kuruş ve Neccaran'dan 3275 kuruş gibi önemli tutarlarda vergi alınmış olup, toplamda 18.072,5 kuruş vergi tahakkuk ettirilmiş, 61 çift ve 45 komşu arazi kaydedilmiştir. Ayrıca, Medine-i Adana'daki çeşitli bahçelerden ve mahallelerden toplam 12.725 kuruşluk vergi tahsil edilmiş, bu alanlarda İlyas Ağa, Döşeme, Sultan, Akkapı, Köprü ve Ada gibi bölgelerde toplam 41 komşu arazi bulunmaktadır. Bu kayıtlarda büyük miktarda vergi ve arazi dağılımı yer almakta olup, farklı bölge ve şahıslardan toplanan vergi tutarları detaylı biçimde ortaya konmuştur (AŞS/8/108/311).

1 Kasım 1831 tarihinde, Adana şehrinde Köprü Zokağı ve Mirza Çelebi Zokağı'ndaki toplam bir buçuk hektarlık araziden, yıllık sabit vergi ve diğer mali

yükümlülükler karşılığı olarak 105 kuruş, vali ve diğer yetkililer tarafından, iki taksitte ödenmek üzere tahsil edilmiştir (AŞS /8/111/311).

1831 tarihinde Adana eyaletinde mütesellim Hasan Paşazade Hacı Ali Bey Efendi'nin yönetiminde, devletin resmi defterine göre çeşitli yerleşim birimlerinden toplamda 342.767 kuruş tutarında vergi tahsil edilmiştir. Bu vergiler, Kasım ayı taksidi olarak devlet hazinesine ödenmesi gereken 90.500 kuruş mukataa bedeli başta olmak üzere, koyun vergisi 4.125 kuruş, Tarsus, Adana, Beylan ve Payas'ın ref menzil bedellerinin taksidi olarak 23.500 kuruş şeklinde tahakkuk etmiştir. Ayrıca, Döşemelerden 695 kuruş, surre emini koza akçesi 100 kuruş, çeşitli asker ve memur masrafları, kira gelirleri ile bazı şahısların arazilerinden kira ve ücretler de toplam tahsilata dâhil edilmiştir. Bu vergiler genellikle yıllık olup, birkaç taksitte tahsil edilmiştir. Tahsilatlar, hem sabit maktu vergiler hem de maktu olmayan reaya ve İslam hanelerinin paylarına düşen vergilerden oluşmuştur. Ayrıca, devlet memurları, askerler, mahkeme masrafları ve çeşitli hizmet ücretleri için ayrı ayrı ödemeler yapılmıştır. Toplamda vergi, kira ve masraf kalemlerinin birleşimiyle Adana ve çevresinden devlet hazinesine geniş kapsamlı bir gelir aktarılmıştır (AŞS/8/112/312).

1831 yılında Sarıçam, Kara Hacı ve Kara İsalı mahallelerinden her birinden 30.000'er kuruş; Kara Kışla'dan 18.000 kuruş; bir mahalden 8.000 kuruş; Aşağı Dünderli'dan 9.500 kuruş ve Yukarı Dünderli'dan 11.500 kuruş olmak üzere çeşitli mahal ve köy cemaatlerinden alınmıştır. Bu yerlerden toplam 137.000 kuruş vergi tahsil edilmiştir. Vergiler, saliyane olarak tahakkuk ettirilmiş ve ödemelerin taksitleri bu dönemde düzenlenmiştir. Tahsilat sürecinde, mahallere ait masraflar çıkışmayıp sadece 81 kuruşluk bir açık bulunmakla beraber, vergi dağılımı deftere kaydedilmiştir (AŞS/8/112/313).

2.4.6. Tarım

Osmanlı döneminde Adana ve çevresinde tarımsal üretim, hem şehir ekonomisinin hem de halkın temel geçim kaynağı olarak büyük önem taşımaktaydı. Bölgedeki iklim ve toprak yapısı, pamuk (*penbe*), buğday (*hunta*), arpa (*şa'ir*), duhan (*tütün*) gibi ürünlerin yetiştirilmesine elverişliydi. Üretilen mahsuller, yerel tüketimin yanı sıra zaman zaman İstanbul'a ve kıtlık yaşayan diğer sancaklara da sevk edilirdi. Tarımsal faaliyetler, bağ ve bahçe işletmeciliğinden geniş arazi ziraatine, mukataa gelirlerinden hububat ticaretine kadar uzanan geniş bir yelpazeyi kapsardı.

Adana’da Ada Sokağı’nda bir bağçe, Paşa Sokağı’nda bir bağçe, Mirze Çelebi Sokağı’nda bir hektar ve Kara Çalık mezrasında bir bağçe bulunduğu kaydedilmiştir. Bu bağçe ve hektarın “kayd-ı harâbdan rehâ” edilerek yeniden şenlendirilip imar edilmesi sağlanmış, bağçeciler sınıfının (*tâife-i bağçeyân*) memlekete sağladığı faydanın altı çizilmiştir (AŞS 8/105/310).

Ayrıca, esnaf-ı zahireciyan (hububatçılar) ve değirmenciyan kayıtlarında bulgur, un, simit, zavar gibi hububat ürünlerinin narh listeleri yer almaktadır. Bu narhlar, üretim ve tüketim arasındaki dengenin korunması ve halkın temel gıda maddelerine ulaşabilir fiyatlarla erişmesi açısından önemlidir. Yine esnaf-ı sapancıyan ve ağaççıyan kayıtlarında, saban, topak ve kızak gibi tarımsal aletlerin fiyatları verilmiştir; bu araçlar, ziraî üretimin sürdürülebilirliği için vazgeçilmezdir (AŞS 8/105/311).

Yunusoğlu köyü sakini bir üreticinin beyanından yola çıkılarak bir çiftlikteki işleyişe de yer verilmiştir. Buna göre, köydeki çiftlikte yapılan ziraatte beş kile buğday ve dört kile arpa karşılığında iş yapıldığı, ayrıca koza (*penbe kozası*) ziraati için kırk dönüm kadar arazinin sürüldüğü belirtilmiştir. Emegın karşılığı olarak dört külek un verildiği kayda geçmiştir. Bu kayıt, hem hububat hem de pamuk üretiminin bölgedeki tarımsal çeşitlilikteki yerini göstermektedir (AŞS 8/112/312).

Bir diğer belgede mukataa mahsulleri ve rüsûmatının kanûn-ı kadîm çerçevesinde toplanması gerektiği belirtilmiştir. Mukataalar, devletin hazineye gelir sağlayan arazi ve işletmelerini ifade etmekteydi. Belgeye göre, mahsullerin tahsilinde fukaranın zarar görmemesi ve öteden beri uygulanan usullerin korunması emredilmiştir. Bu, tarımsal gelirlerin düzenli bir şekilde toplanmasının yanı sıra sosyal adaletin gözetildiğini göstermektedir (AŞS 8/121/328).

Tüm bu belgeler, Adana’da tarımsal üretimin yalnızca gıda temini değil, aynı zamanda ekonomik düzenin devamlılığı, vergi toplama sistemi ve toplumsal refah açısından da merkezi bir rol üstlendiğini ortaya koymaktadır.

2.4.7. Ticaret

Osmanlı Devleti’nde ticaret, hem iç pazarda hem de uluslararası ilişkilerde ekonomik yapının temel unsurlarından biriydi. Devlet, ticari hayatın düzenlenmesi, piyasa istikrarının sağlanması ve halkın ihtiyaçlarının karşılanabilmesi için çeşitli tedbirler almış, narh sistemi ve esnaf teşkilatları aracılığıyla fiyatları kontrol etmiştir. Adana Sancağı’nda da bu düzenlemeler hem şehir içi ticarete hem de dış ticarete belirgin

şekilde uygulanmıştır. Adana'da görevli mütesellim Hacı Ali Bey'in bilgisi ve yetkisiyle düzenlenen narh defteri kaydedilmiştir. Bu defterde, ayakkabıcılar (*keşşgerân*), debbağlar, bakırcılar, kalaycılar, hallacılar, mihçılar, keçeciler, koza işçileri ve sakacılar gibi esnaf gruplarının sattıkları mallar, ölçüleri ve fiyatları ayrıntılı olarak belirtilmiştir. Narh uygulamasıyla, piyasada fiyat istikrarı sağlanmış ve esnafın keyfi fiyat artırmasının önüne geçilmiştir. Narha uymayan esnafın cezalandırılacağı da kayıt altına alınmıştır (AŞS 8/105/311).

Adana'da yaşayan Makdisi Kireğos veled-i Nikola adlı tüccarın Osmanlı Devleti tarafından verilen ticaret beratı ile Acem, Hindistan ve Avrupa ile ticaret yapma yetkisine sahip olduğu görülmektedir. Bu berat, tüccara belirli imtiyazlar tanımış, yanında çalışacak iki hizmetkârına vergi muafiyeti sağlamış ve yargı süreçlerinde koruma altına almıştır. Böylece, tüccarın uluslararası ticarete güvenle faaliyet gösterebilmesi garanti altına alınmıştır (AŞS 8/113/315).

Ayrıca yabancı mallara uygulanacak gümrük vergilerine dair kayıtlara da rastlanmaktadır. Buna göre, Acem ve Hindistan mallarına %3 gümrük vergisi konulmuş, Avrupa malları ise kendi devletlerinin tarifesine göre vergilendirilmiştir. Gümrük memurlarının fazladan veya mükerrer vergi talep etmeleri yasaklanmış, tüccarların yalnızca resmi tarifelerde belirtilen vergileri ödemeleri gerektiği emredilmiştir (AŞS 8/114/316).

Bu belgeler, Adana'da ticaretin hem yerel esnaf örgütlenmeleri hem de uluslararası ticari ilişkiler çerçevesinde disiplinli bir şekilde yürütüldüğünü ve devletin ekonomik istikrarı sağlamak için piyasaya doğrudan müdahale ettiğini göstermektedir.

2.5. Askerî Hayat

19. yüzyılda Osmanlı Devleti, askerî reform sürecinde Asâkir-i Mansûre-i Muhammediye ve Hassa birliklerinin iâşe ve lojistik ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla taşra sancaklarının kaynaklarını etkin şekilde kullanmıştır. Adana Sancağı, bu dönemde hem insan gücü hem de iâşe temini açısından önemli bir merkez olmuştur.

Asâkir-i Hassa-i Mansûre-i Şahâne birliklerinin et ihtiyacı için Adana Sancağı'ndan altı bin baş davar (koyun/keçi) temini emredilmiştir. Bu çerçevede, şimdilik üç bin dört yüz doksan yedi baş hayvan, rayiç fiyat üzerinden satın alınarak kasapbaşı Hacı Mehmed Ağa'ya teslim edilmiş ve Antakya'ya sevk edilmiştir. Belgede hayvanların birim fiyatları ve toplam tutarı ayrıntılı şekilde yer almaktadır (AŞS 8/148/383).

Ordunun Antakya'ya sevkiyatı öncesinde geniş çaplı zahire tedariği yapılması, Bozok Sancağı Mütesellimi Salih Ağa'nın nüzul emini olarak görevlendirilmesi ve

ihtiyaç duyulan zahirenin “fiyat-ı mutedile” ile satın alınarak teslim edilmesi emredilmiştir. Ancak, önceki yılaşırı yağış nedeniyle mahsulün büyük kısmı telef olmuş, bu yıl da kuraklık yüzünden ürün miktarı son derece düşük kalmıştır (AŞS 8/148/388).

Tekelizâde Mustafa Bey ve Çukurovalı Mehmed Ağa aracılığıyla Tarsus’tan 224 baş koyun ve 230 baş davarın satın alındığı, toplam bedelin 10.648 kuruş olduğu belirtilmektedir. Bu hayvanlar, Asâkir-i Mansûre birliklerinin tayinatı için alınmış ve kasapbaşı Hacı Mehmed Ağa’nın emriyle Antakya’ya sevk edilmiştir (AŞS 8/152/401-402).

Kara Hacı, Melemenci ve Karsantılı gibi aşiretlerin; koyun, un, arpa ve deve tedarikinde görevlendirildiği görülmektedir. Toplam 600 devenin sağlanması, iaşe maddelerinin taşınması ve ordunun ihtiyaçlarının karşılanması bu aşiretler aracılığıyla yapılmıştır (AŞS 8/143/374; AŞS 8/145/379; AŞS 8/146/381; AŞS 8/147/386; AŞS 8/148/389).

Bu belgeler, Osmanlı Devleti’nin askerî lojistiğinde merkezi otoritenin emirlerini taşrada yerel güçler aracılığıyla uyguladığını, iaşe, hayvan ve nakliye tedarikinin ayrıntılı muhasebe ve kontrol mekanizmalarıyla yürütüldüğünü açıkça göstermektedir.

3. 8 NUMARALI ADANA ŞER'İYYE SİCİLİ DEFTERİN TRANSKRİPSİYONU

Sayfa:101

Belge no: 296

Ma'lûm ola ki asâkir-i mansûre taburları neferâtına mahsûs olub hadd-ı ilahi? vukû'ında muhavvel olan ve icâblarından bazılarının adem-i ri'ayetle (silik) kalan ze'âmet ve tımâların erbâb-ı istihkâkına tevcih olunmaya değin muhavvel seneleri hâsılâtları asâkir-i mansûrenin bazı mesârif mutasarrıflarına tahsîsen mukâta'ât hazînesine teslim olunması irâde-i seniyyem iktizasından olduğuna binâen zikr olunan ze'âmet ve tımarlardan derûn-ı emr-i şerîfime mevzû'an tisyâr kılınan bir kıt'a suret-i defter nâtik olduğu üzere Adana sancâğında kâin sekiz bin iki yüz yirmi beş akçe pare ile mukayyed bir aded tımârın iki yüz kırk altı senesi hâsılât ber-müceb-i şurût ve nizâm müstahsine sen ki mütesellim-i mumaileyhsin ma'rifetin ve ma'rifet-i şer' ve cümle ma'rifetiyle bi't-tahkîk zâhire ihrâc ve icâb ve iktizâ edenlerden tamamen ve kâmilten tahsîl olunarak bir ân akdem hazine-i merkûm tarafına irsâl ve tisyar olunmak bâbında emr-i şerîfim ısdâr ve hazine-i merkûm ve süvâri yoklaması defterlerine ilm ü haberi itâsı husûsuna ricâl-ı devlet-i aliyyemden hâlâ mukâta'ât nâzırı iftîhârü'l-emâcid ve'l-mekârim es-Seyyid Abdurrahman Nafiz dâme meciduhu bâ-takrîrât olmakdan nâşi mücebince emr-i şerîfim ısdârı husûsuna irâde-i aliyyem ta'alluk idüb ol vechle ilm ü haberleri varmış olmakla ber-vechi muharrer a'mâl ve harekete mübâdiret eylemek fermânım olacağı hâsseten işbu emr-i şerîfim ısdâr ve irsâl olunmuşdur imdi vusûlunde keyfiyet irâde-i aliyyem mantûk-ı emr-i şerîfimden ma'lûmun oldukda fermânım olduğu ve bâlâda tastîr ve beyân suret-i defterde tahrîr ve a'yân kılındığı vechle livâ-yı mezbûrede vâki' bir aded tımârın sene-i merkûme hâsılât ber-müceb ve nizâm ma'rifetin ve ma'rifet-i şer'le gereği gibi tahkik ve zâhire ihrâc olunarak yerlû yerinden icâb ve iktizâ edenlerden tamamen tahsîl ve bir ân akdem der-sa'âdetime irsâl ve maktû'ât hazinesine teslimi husûsuna mezîd-i i'tinâ ve gayret eyleyesin ve sen ki kuzât ve nevvâb ve a'yân-ı mûmaileyhsiz siz dahi müceb-i emr-i şerîfimle amel ve hareket eylemeniz bâbında fermân-ı âlişânım sâdr olmuşdur buyurdum ki hükmü şerîfimle ----- vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudur olan işbu emr-i şerîf-i âlişânımın mazmûn-ı münîfi üzere âmiş olasız şöyle bilesiz alâmet-i şerife i'timâd kılınız.

Tahriren fi'l-yevmü's-sâlis şehr-i saferü'l-hayr sene erba' ve erba'în ve mi'eteyn ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye

Belge no: 297

Gökbaş/Kökbaş oğlu Ananiye ve oğlu İvaniş zimmilerin hüccet sureti işbu mahalde kayd şod

Medine-i Adana'da Bucak mahallesi mütemekkinlerinden iken bundan akdem mürd olan mi'mârbaşı Maro Viris'in verâseti Ago ve Kabsar ve Haçik ve Ananiye ve İvaniş ve Elmas nâm zimmilere münhasıra olub tereke-i mesfûr tahrîr ve terkîm olundukda yedi bin gurûşa bâliğ olmağla meblağ-ı mezbûreden bin elli gurûş İvaniş'in sehmine ve üç yüz elli gurus Ananiye'nin sehmine isâbet idüb mezbûr sehmleri olan bin dört yüz gurus vaz'î'l-yedd olan değer vereselerinden taleb eylediklerinde tereke-i mürd-ı mesfûr olub mahalle-i Bucak'da vâki' tebî'yet eyledikleri evin garb cânibinde mesfûrun yedlerinde takarrür eden eve muttasıl bir bâb fevkânî ve tahtânî beyt derûnunda bir-i mâ ve kenif ve havlu ve zokak kapusu müşterek olmak üzere mi'mâr başı ma'rifetiyle bahâsı bin beş yüz gurus kat' olunduktan sonra bâlâda isimleri mestur Agob ve Kabsar ve Haçik ve Elmas huzûr-ı şer'de müşterekleri işbu hâmilü'l-vesîka Ananiye ve İvaniş zimmilerin mahzarında tarafeynden icâb ve kabûli hâvî şurût-ı muhtıla ve mesfûreden ârî semen-i misli olan bin beş yüz gurus bey'-i bât-ı sahîh-i şer'le bey' ve teslim ve temlik idüb menzil-i mezbûrun kıymeti bin beş yüz gurusdan ikisinin sehmi olan bin dört yüz gurus mahsûb ve yüz gurus fazlasını taraflar semeni edâ ve teslim birle menzil-i mezbûr temellük ve kabul itmeleriyle fimâ ba'd alâkaları kalmadı mülkü müşterâlarıdır keyfe mâ-yeşa mutasarrıf olsun didiklerinde vâris ve müşteri-i mesfûr Ananiye ve İvaniş zimmiler dahi mukır-ı mezbûrların kelimât-ı meşrûhların tahkik ve tasdik eyledik ve hüccet-i şer'iyye taleb eyledikleri mâ-hüve'l-vesîka bi't-taleb ketb olundu. Fi evâhir rebî'yyü'l-evveli sene seb'a ve erba'în ve mi'eteyn ve elf

[şuhûdü'l-hâl]

Hacı Bekir Efendi, muhızırbaşı Hacı Hüseyin Ağa, Ömer Efendi uşağı Monla Mehmed, Bıyıklızáde Hasan, Kalaycı Kabsar zimmi, Corok zimmi, Hacı Beşir oğlu İsmail Ağa ve gayruhum

Belge no: 298

Hâlâ eyâlet-i Adana mütesellimi Hasan Paşazâde el-Hâcc Ali Bey Efendi hazetleri ma'rifeti ve ma'rifet-i cümle vücûh-ı kirâm ve ma'rifet-i şer'-i şerif ile derûn-ı Adana'da Ermeni milleti re'âyâlarının yirmi bir aded kenisa? ve iki aded kenisanın ferrâşları cem'an yirmi üç aded re'âyâlardan derûn-ı şehirde saliyâne tevzi'âtlarından mersûmları vukû'-ı

tevzi'âtıdan hisselerine bir para ve bir akçe tevzi' ve taksîm olunmasına te'kîden ve tenbihen karar virildiği işbu mahale kayd ve şerh virilmiştir. Fi 5 Rebi'yyü'l-evvel 1247

Sayfa No: 102

Belge No: 299

Bâ-fermân-ı âlî fûrûhtuna me'mûr olduğum esbak Şam Vâlîsi Bursa'da ikâmetine me'mûr dergâh-ı âlî kapucubaşlarından Beylanlı el-Hâcc Mustafa Bey bendelerinin Beylan ve Tarsus(?) ve İskenderun tarafında olan emlâk ve arâzî ve sâir hubûbât ve mâl-ı maktû'ası ber-mûceb-i müfredât beyân olunur fi 11 Zilhicce sene 247

Gurûş

- 12151.5 Der-müşterek birâderi Hacı Ahmed Bey mûmâ ileyhe bâ-temessük verilen bağçe harâbesi 30 aded
Ve harâbe konak 1 aded ve nısf değirmen ve kahve ve etmekci dükkânı ve İskenderunda mağaza 03 nısf
Yine birâredir dergâh-ı âlî kapucubaşlarından el-Hâcc İsmail Bey bendelerine bâ-temessük verilen harâbe bağçe 10 aded
- 10185.5 Ma'a arâzî derûn-ı Beylan'da kâin nısf hamâm hissesi
Ağcalı karyesinde olan harâbe bağçe 7 aded ma'a arâzî ve Hacı Ahmedli nâm karyede harâbe bağçe 1 aded ma'a arâzî
- 04525 Ve İskenderun nâm mahalde mağaza 1 aded hâlâ Beylan Mütessellimi Abdullah Beyzâde Mustafa Bey kullarına cem'an
Sağın(?) karyesinde bağçe harâbe 3 aded ma'a arâzî ve bir bâb müstakil değirmen ve Karaağaç nâm mahalde harâbe bağçe 2 aded
- 04008.5 Mütessellim-i mûmâ ileyh kullarının birâderi Hacı Halil Bey'e bâ-temessük
03700 Elhûb nâm karyede bağçe harâbe 4 aded ma'a arâzî Hasan Beyzâde Hacı Bey kullarına bâ-temessük
Elhûb karyesinde bağçe 1 aded ve (...)de bağçe harâbesi 2 aded ve Dere nâm mahalde harâbe bağçe 1 aded ma'a arâzî
- 01425 El-Hâcc Mehmed Bey kullarına bâ-temessük

37019.5

Bu sene-i mübârekede olan hâsılâtı beyân

- 04000 Bahâ-i harîr batman-ı halebî 73 aded fiât 50
04000 Mukaddem zâyî' olup ma'rifet-i çâkeriyle bulunan camus 32 aded ve otuz gün va'desiyle Beylan Mütessellimi Bey kullarına fûrûht olundu
- 01060 Bahâ (...) ve çebiç 122 aded def'a Beylan Mütessellimi ma'rifetiyle otuz bir güne kadar Kasabir'e(?) verilmiştir
- 00075 Def'a a'lâ ipek bahâsı nısf halebî batman
00514 Şa'îr bahâsı def'a Beylan Mütessellimi kullarına verilmiştir

15574

- 00718 Beylan kasabasında olan değirmen 3 aded ve kahve dükkân bâb 2 aded ve nısf hamâm ve Artuş'da(?) olan değirmen

16292 Ve İskenderun'da olan mağazaların beher senelik nısf icâresi
Yekûn

Gurûş
37019.5 Bâğçe ve sâir emlâk bahâ
16292 Bu senenin hâsılât ve icâre ve mâl-ı mukâta‘a

43311.5

Belge No:300

Mefâhirü'l-kuzzât ve'l-hükkâm me‘âdinü'l-fezâili ve'l-keîâm zikri âtî mukâta‘anın hâvî olduğu kazâların kadıları ve nâibleri zîde fazlühüm ve kıdvetü'l-emâcid ve'l-a‘yân hâlâ Adana Mütessellimi el-Hâcc Ali zîde mecdühü tevkî‘-i refî‘-i humâyûn vâsıl olıcak ma‘lûm ola ki Adana sancağında vâki‘ büyük ve küçük mukâta‘asıyla sâir ma‘lûmü'l-esâmî mukâta‘atın sinîn-i muhtelifiye ibtidâsından kırk beş senesi gurretine değin müterâkib emvâlden mutasarrıflarının hizmetleri olan kırk altı bin dört yüz yirmi iki gurûşun tahsîli bâbında bundan akdem sûret-i defteriyle emr-i şerîfim ısdâr ve Hazîne-i Âmiremin irâd-ı kadîm ve mu‘ayyenât-ı mukarrerelerinden müferrez bu makûle emvâllerin eyâdî-i âhardan pesmânde birağılması tecvîz olunur mevâd olmayacağı zâhir ve ‘ayân idügüne mebnî mebâliğ-i mezbûrun sür‘atine tahsîl ve tesyîl bâbında isti‘câli hâvî sûret-i defteriyle emr-i şerîfim ısdârı husûsuna irâde-i seniyyem te‘alluk etmekle imdi sen ki mütessellim-i mûmâ ileysin derûn-ı emr-i şerîfime irsâl olunan memhûr ve mûmzâ sûret-i defter nâtık olduğu üzere meblağ-ı bakâyâ-yı mezbûrun bir akçesi girüye kalmayarak ve ân-ı vâhidde tecezzî tecvîz olunmayarak ma‘rifet-i şer‘ ve ma‘rifetinle ‘alâ-eyyi hâl tamamen ve serî‘an yerlû yerinden tahsîl ve evvel be-evvel Dersa‘âdetime irsâl ve Hazîne-i Âmireme teslimi husûsuna mezîd-i sa‘y ü gayret eylemen fermânım olunmak isti‘câli hâvî işbu emr-i âlişânım ısdâr olunmuşdur imdi vusûlünde keyfiyyet murâd-ı aliyyem mantûk-ı emr-i şerîfim ma‘lûmunuz oldukda fermânım olduğu ve bâlâda bast u beyân ve sûret-i defterden tahrîr ve ‘ayân kılındığı üzere meblağ-ı bakâyâ-yı mezbû Hazîne-i Âmiremin vâridâtından olarak sür‘at-i tahsîl ve tesyîli muktezâ-yı irâde-i seniyyemden olduğuna binâen ba‘de ‘amel ve hareket eylemeniz bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuşdur buyurdum ki hükm-i şerîfimla vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan işbu emr-i celîlûş-şân-ı vâcibü'l-ittibâ ve lâzımü'l-imtisâlimin mazmûn-ı münîfiyle âmil olası şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i‘timâd kılasız fi'l-yevmi't-tâsi‘ ‘işrîn şehri Rebî‘ü'l-evvel sene tis‘a (...)

Be-makâm-ı Kostantiniye el-mahrûse

Sayfa No: 103

Belge No: 301

Zâ‘im kızı Hadice Hatun'un da‘vâ eylediği bâğçe hücceti sûreti işbu mahalle kayd-şod İşbu bâ‘isü'l-kitâb Zâ‘im kızı Hadice Hatun medîne-i Adana'da meclis-i şer‘a gelüp Mirza Çelebi zûkağında vâki‘ Medîne-i Münnevver'e'ye icârı meşrûta olan bâğçeye vâzî‘u'l-yed olup tasarruf eden Fellâh Kara Hasan nâm kimesne mahzarında da‘vâya ve takrîr-i kelâm eyledikde bâğçe-i mezbûr babamızdan müntakıl yedi aded karındaşın üzerinde iki nîm

seb' hissem hâricinde olarak karındaşlarım bi'l-ittifâk hisselerini fâriğ olduklarında ba'de mefrûğün lehümâdan da'vâ eyledim fâriğlerin müşterekleri olduğum ecilden bedel-i ferâğı virüp altı hisse bâğçe bâ-hüccet-i şer'îye benim malım iken iki sene tasarruf etdikden sonra işbu müdde'â-aleyh tağallüben zabt eyledi suâl olunup bâğçe-i mezbûreden keff-i yedinde tenbîh-i şer'î olunması murâdımdır dedikde gıbbe'l-istintâk cevâbında inkâra tasaddî ve def'le mukâbele edecek müdde'îye-i merkûme Hadice'den da'vâsına mutâbık beyyine taleb olundukda Leşker Kasımoğlu Hacı Mehmed ve asâkir-i mansûre binbaşısı Mustafa Ağa liecli's-şehâde huzûr-ı şer'de bâğçe-i mezbûre fi'l-hakîka müdde'îye Hadice'nin tasarrufunda iken müdde'â-aleyh Karaca İbrahim Ağa'ya istînâdıyla zabt eylediğine şehâdet ederiz deyüp edâ-yı şehâdet eylediklerinde şehâdetleri inde's-şer' makbûle olup keff-i yedine ba'de't-tenbîhi's-şer'î Hadice-i mezbûrun karındaşı Ömer bâğçe-i mezbûrdan hisse da'vâsı ederek kız karındaşıyla ba'de'l-mürâfa'a da'vâsına mutâbık beyyine ikâmet edemediğine mebnî tahlîfe dahi tâlib olmayarak mu'ârazaları men' olunduğu mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu fi'l-yevmi'l-âşir min şehri Cemâziyelevvel sene seb'a ve erba'în ve miete ve elf

Şuhûdü'l-hâl:

Mehmed Efendi	Kâtib Kulu bin Mustafa Efendi	Hacı Habbâzî Hüseyin Ağa	Fakîhzâde Şeyh Mustafa	Habib Efendi
Ve Molla İsmail	Abdûlmü'min	Hacı Mustafa Efendi	Ve mahdûmu	Ve gayrühüm

Gurûş	Kîle	
	Şa'îr	
1500	5	Karaoğlanlı
1250	5	Büyük Arab
0600	4	Aşağı Anâblı
0800	5	Ağzıbüyük
12000	50	Hafarlı(?)
5000	25	Yalmanlı
1250	070	Çerik
2500	150	Kara Yusufu
5000	250	Şehir Civârı

Bâlâda mezkûr olan maktû'âta rabt olunarak bir sene-i kâmile yükleri mebâliğ bedelleri tahrîr ve işbu mahalle kayd-şod

Gurûş	Kîle	
	Şa'îr	
3000	4	Bayram Hacılu Küpe ve Yeniköy ve etrâfında olan fellâhân
0300	3	Bu dahi üç bin gurûş ile dört kîle arpa ile senede iki tevzî'de maktû' olmuşdur Kal'a imâmı mertebesi

Belge No: 302

İ'lâm sûreti

Adana sancağında kâin kazâlardan matlûb buyurulan bedel-i ağnâm Kassâbbaşılığı ocaklığınan iki yüz kırk beş senesine değin bakâyâ kalan on altı bin beş yüz gurûşdan yedi bin beş yüz gurûşunu Hazîne-i Âmire'ye teslîm kusûr dokuz bin gurûş bakâyânın tahsîli bâbında te'kîd ve isti'câlini hâvî sudûr buyurulan fermân-ı celîlü's-şân mübâşiri Defterdâr-ı Şıkk-ı Evvel Mektûbcusu hulefâlarından bu tarafda âhar husûsa me'mûr es-Seyyid İbrahim Rafet Efendi dâ'îleri mübâşeretiyle medîne-i Adana mahkemesine lede'l-vürûd ve lâzımü'l-huzûr müvâcehelerinde feth ve kırâat olundukda sem'an ve tâ'an (...) cevâblarında kırk üç senesinden kırk beş senesine dek bakâyâ kalmış olan dokuz bin gurûş kırk üç senesine mahsûben yedi bin beş yüz gurûşu Adana Vâlîsi esbak dergâh-ı âlî kapucularından Nurullah Bey hazretlerine tamâmen teslîm ve zimmetine geçirmiş olduğu ve meblağ-ı mezbûr mûmâ ileyhden lâzım geleceğini ve iki senelik bedel-i mezbûrun hizmet-i mübâşiriyesi olan bin beş yüz gurûşu bu def'a mübâşir-i mûmâ ileyh Rafet Efendi'ye edâ ve teslîm olunduğu işbu mahalle kayd-şod fî 15 Safer sene 245

Belge No: 303

Bu dahi i'lâm sûretidir

Sabıkâ Adana Vâlîsi devletlü Esad Paşa hazretlerinin iki yüz kırk dört ve kırk beş senelerine mahsûben Adana mukâta'âtı mâlından dolayı Adana eyâletinde olan yirmi altı bin iki yüz yetmiş üç gurûş bakâyâ matlûbu varidât-ı Hazîne-i Âmire'den olmağla mübâşiri Defterdâr-ı Şıkk-ı Evvel Mektûbcusu hulefâlarından es-Seyyid İbrahim Rafet Efendi dâ'îlerine iki bin altı yüz gurûş verilen i'lâm sûreti işbu mahalle kayd-şod fî 15 Rebî'ü'l-âhir sene 247

Belge No: 304

Adana eyâletinde kâin resm-i mîzân-ı harîr Adana Mukâta'ası ile sâir ma'lûmü'l-esâmî mukâta'anın sinîn-i muhtelife(?) ibtidâsından kırk beş senesi tamâmına değin terâkûm eden emvâlinden gayr-i ez-havâlât ve teslîmât kırk altı bin dört yüz yetmiş dokuz buçuk gurûşdan mübâşir Defterdâr-ı Şıkk-ı Evvel Mektûbcusu hulefâlarından es-Seyyid İbrahim Rafet Efendi dâ'îlerine bin doksan üç buçuk gurûş verilen i'lâm sûreti işbu mahalle kayd-şod fî 15 Rebî'ü'l-âhir sene 247

Sayfa No: 104

Belge No: 305

Bu dahi

İki yüz kırk dört senesinden kırk altı senesine gelince Adana kazâsının küşâd ocaklık menzil mâlî iki bin üç yüz doksan iki buçuk gurûş mübâşiri Defterdâr-ı Şıkk-ı Evvel Mektûbcusu hulefâlarından es-Seyyid İbrahim Efendi dâ'îlerine verilen mebâlig iki bin üç yüz doksan iki buçuk gurûş ahzı verilen i'lâm sûretidir fî 15 Safer sene 247

Belge No: 306

Gurûş	İki yüz kırk dört senesinden kırk altı senesine değin menzil ocaklığı
2392.5	Kırk dört ve kırk beş senelerine mahsûben Esad Paşa'nın Adana
2600	Mukāta'âtı mālından dolayı matlûbu
1500	Kırk üç senesinden kırk beş senesine değin bedel-i ağnâm hizmet-i
	mübâşiriyesinin bakâyâsı
1093.5	Resm-i mîzân-ı harîr ve sâir ma'lûmü'l-esâmî mukāta'âtın sinîn-i
	muhtelif ibtidâsından kırk beş senesi gâyetine değin terâküm eden
7586	emvâli
	Yedi bin beş yüz seksen altı gurûşdur

Belge No: 307

Bâ'is-i tahvîl oldur ki

İşbu bin iki yüz kırk yedi senesi mâh-ı Cemâziyelevvelîsinin âhirinde dört kıt'a emr-i âlî mücebince bâlâda mestûr kalem emvâl mukāta'âtının kabzına me'mûriyetim hasebiyle menzil ocaklığından iki bin üç yüz doksan iki buçuk gurûş ve Esad Paşa matlûbâtından dolayı hâlâ Adana Mütesellimi inâyetlü el-Hâcc Ali Bey Efendi'nin Der'aliyye'de sarrâfı Hoca Vaseb'den havâle vecihle te'diye olunmak üzere iki bin altı yüz gurûş bedel-i ağnâm bakâyâsı hizmet-i mübâşiriyesi bin beş yüz gurûş resm-i mîzân-ı harîr ve sâir ma'lûmü'l-esâmî mukāta'âtın sinîn-i muhtelif ibtidâsından kırk beş senesi gâyetine değin terâküm eden havaleden bin doksan buçuk gurûş cem'an yedi bin beş yüz seksen altı gurûşdan iki bin altı yüz gurûş havâle bâkîsi dört bin dokuz yüz seksen altı gurûş poliçe ahz olunduğunu müş'ir işbu tahvîl tahrîr ve taraf-ı vilâyete i'tâ olundu vakt-i hâcetde ibrâz oluna ve's-selâm

Es-Seyyid İbrahim Rafet

Belge No: 308

Vatanı ve ismi nâ-ma'lûm medîne-i Adana'da (...) kurâlarından Kadı karyesinde Çolağın oğlu İbrahim nâm kimesnenin tutması(?) ikenbun fevt olan merkûmun zâhirde vâris-i ma'rûf ve ma'rûfesi olmayup terekesi beytûlmâle 'âid ve râci' olmağla hâlâ Beytûlmâl Emîni Adana Mütesellimi Hasan Paşazâde inâyetlü el-Hâcc Ali Bey Efendi hazretlerinin tarafından vekîl nasb ve ta'yîn buyurulan el-Hâcc Hüseyin Ağa Beytûlmâlcî ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le müteveffâ-yı merkûm terekesi defteridir ki ber-vech-i âtî zikr olunur fî 27 Cemâziyelevvel sene 247

Koza çeki
19 aded
171 gurûş

Ağası İbrahim'de bâ-temessük
150 gurûş

Cem'an yekûn

321 gurûş

Minhe'l-ihracât

Resm-i beytûlmâl 32 gurûş	Resm-i mahkeme 32 gurûş	Hizmet-i beytûlmâl 8 gurûş	Kâtibiye ihzâriye ve kaydiye 8 gurûş	Hizmet-i mübâşiriye verilen 30 gurûş
---------------------------------	-------------------------------	----------------------------------	---	---

Sahhu'l-bâkî

206 gurûş yalnız iki yüz altı gurûşdur

Belge No: 309

Vatanı ve ismi nâ-ma'lûm medîne-i Adana malls mahallesinde misâfir iken bundan akdem fevt olan ismi nâ-ma'lûm olan fukarânın zâhirde vâris-i ma'rûf ve ma'rûfesi olmayup terekisi beytûlmâl'e âid ve râci' olmağla hâlâ Beytûlmâl Emîni Adana Mütessellimi Hasan Paşazâde inâyetlü el-Hâcc Ali Bey Efendi hazretlerinin tarafından vekîl nasb ve ta'yîn buyurulan el-Hâcc Hüseyin Ağa Beytûlmâlcî ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le müteveffâ-yı merkûm terekisi defteridir ki ber-vech-i âtî zikr olunur fî 27 Cemâziyelevvel sene 247

Nakd-i mevcûdu 200 gurûş	Köhne Trablus kuşak 50 gurûş	Yirmi dördün(?) kurbunda olan koza cîde(?) 60 gurûş	Köhne abâ 1 aded 11 gurûş	Köhne kısa abâ 1 aded 8 gurûş
Köhne kemer 1 aded 2.5 gurûş	Köhne sağır heybe 1 aded 2.5 gurûş	Köhne Mısır şâlî 1 aded 10 gurûş	Köhne silâh 1 aded 7 gurûş	Köhne yelek 1 aded 3 gurûş
Köhne fes 1 aded 1.5 gurûş	Hamâil-i şerîf hediyesi 2 gurûş			

Cem'an yekûn

367.5 gurûş

Minhe'l-ihracât

Techîz ve tekfîn 30 gurûş Kâtibiye ve kaydiye 9 gurûş	Resm-i beytûlmâl 37 gurûş Cerrâha verilen 15 gurûş	Resm-i mahkeme 37 gurûş (...) ve şeyhiye(?) 3 gurûş	Hizmet-i beytûlmâl 9 gurûş
---	---	--	-------------------------------

Sahhu'l-bâkî

237.5 gurûş yalnız iki yüz otuz yedi buçuk gurûşdur

Sayfa No: 105

Belge No: 310

Şerî'at-şî'âr Adana Nâibi fazîletlü el-Hâcc Mehmed Sıdkı Efendi zîde fazlühû

Bağçehâ-yı Adana'dan Ada zukâğında vâki' bir kıt'a bâğçe ve Paşa zukâğında vâki' bir kıt'a bâğçe ve Mîrze Çelebi zukâğında vâki' bir kıt'a hektara(?) ve Kara Çalık mezra'asında vâki' bir kıt'a bâğçe ki cem'an ber-vech-i mülkiyet mutasarrıf olduğunuz üç kıt'a bâğçe ile bir kıt'a hektarının(?) bundan mukaddemleri hadd-ı tahammüllerinden mütecâviz tekâlîf tahmilinden harâb ile müşrif olmuş ve ancak zıkr olunan bâğçeler ile hektarının(?) kayd-ı harâbdan rehâ birle şen ve i'mâr olunması maktû' rabt olmağla muhtâc olduğundan ve tâife-i bâğçeyânın dahi şen ve ma'mûriyeti memlekete mahzâ hayr ve müfîd olduğu ecilden bi'l-cümlesinin ma'rifet-i şer'-i şerîf ve cümle ma'rifetiyle maktû'a bend olunduğu misli işbu mezkûr'l-kıt'a taht-ı tasarrufunda olan bâğçeler ve hektar(?) dahi yedinde mevcûd mürâsele-i şer'iyye mücebince sâlyâne ve tekâlîf-i sâireden olarak senevî iki taksît te'diye olunmamak bâğçenin beherine yüz gurûş ve hektara(?) dahi yetmiş gurûş maktû'a rabt olmağla gerekdir ki ziyâde bundan sonra sâir tekâlîfden bi'l-vücûh mu'âf ve müsellemler olduğu takdîrce fekat maktû'unu vakt u zamânıyla cânib-i mîrîye(?) te'diye ve teslim birle bâğçe-i mezkûrlar hâlâ şen ve i'mârına sarf-ı iktidâr ve derûnunda eşcâr ve esmârın ve yetişmiş(?) olmasına sa'y ve ibtidâr eylemeleri için maktû'u rabtını hâvî işbu buyruldu tahrîr ve yedinize i'tâ olunmuşdur bi-mennihi te'âlâ ber-müceb-i mürâsele ve buyruldu mübâderet eyleyesiz ve's-selâm fî 29 Cemâziyelevvel sene 247

Mîr el-Hâcc Ali

Mütesellim-i Eyâlet-i Adana

Belge No: 311

Hâlâ Adana Mütesellimi Hasan Paşazâde inâyetlü el-Hâcc Ali Bey Efendimiz hazretlerinin inzimâm-ı re'y ve ma'rifeti ve ma'rifet-i şer' ve cümle ma'rifetiyle esnâfâna verilen narh ve nizâm ilâ-mâşâallâhu te'âlâ düstûr'l-'amel tutulmak üzere deyü tahrir olmağla ber-vech-i âtî 'ale'l-esâmî zıkr olunan fî gurre-i Cemâziyelâhir sene 247

Esnâf-ı keşşgerân

İçi meşinli a'lâ kırmızı baş ayak çizme 1 çift 12 gurûş Zenne çizmesi baş ayak a'lâ 1 çift 9 gurûş İçi köseleli erkek pâbûşu	Evsat 1 çift 10 gurûş Düz taban zenne çizmesi a'lâ çizme 1 çiftçi 8 gurûş İçi sarı pâbûş 1 çift	Ednâ 1 çift 8 gurûş Tanil zımmî iş baş ayak sarı mest pâbûş 1 çift 9 gurûş Kırmızı kulamana(?) on iki	Ricâle(?) a'lâ sarı çizme 1 çift 12 gurûş Baş ayak a'lâ kırmızı yemenî 1 çift 4.5 gurûş Sûyece(?) çizme 1 çift	Evsat çizme 1 çift 10 gurûş Evsat yemenî 1 çift 3.5 gurûş Topacık kırmızı a'lâ çizme	Ednâ çizme 1 çift 8 gurûş (...) müşterî üzerine ince belli a'lâ olarak 1 çift 8 gurûş Çocuk keleği 1 çift
---	--	--	--	---	--

1 çift 5 gurûş	4.5 gurûş	yaşında çocuğa harc çizme 1 çift 5 gurûş	4 gurûş	1 çift 3 gurûş	40 para
Sarı zenne kebîr ayak pâbûş 1 çift 2.5 gurûş	Evsat pâbûş 1 çift 2.5 gurûş				

Esnâf-ı debbâğân

A‘lâ kırmızı sahtiyân Dâne 1 aded 8.5 gurûş	Siyâh sahtiyân Dâne 1 aded 8.5 gurûş	Serrâc harcı kırmızı sahtiyân Dâne 1 aded 4 gurûş	Semerci harcı yoz meşîn Dâne 1 aded 3.5 gurûş
Keşger harcı yoz meşîn Dâne 1 aded 3 gurûş	Keçi kılı batman 1 aded 5.5 gurûş	Yağlı sahtiyân Dâne 1 aded 13 gurûş	

Esnâf-ı müytâbân

Deve garârı 1 çift 6 kıyye 25 gurûş	Gazîl(?) 1 kıyye 4 gurûş	A‘lâ üç yüz dirhemden torba Dâne 1 aded 3.5 gurûş	Evsat torba 1 aded 3.5 gurûş
--	--------------------------------	---	------------------------------------

Esnâf-ı mûtâf

Şilte 1 çift 13 gurûş	A‘la torba 1 aded 2 gurûş	Evsat 1 aded 1.5 gurûş	Ednâ 1 aded 1 gurûş	(...) Dâne 1 aded 85 para
Zile a‘lâ kendîr Dâne 2 parça 8 gurûş	Semer şâlı 1 aded 7 gurûş	Deve garârı 1 çift 18 gurûş	Bârgîr garârı 1 çift 15 gurûş	Kabacasından öküz ve semer kendîri 2 parça 6 gurûş
A‘lâ yular 1 aded 45 para	Evsat yular 1 aded 35 para	Ednâ 1 aded 15 para	Kastamonu kendîri Top 1 aded 3.5 gurûş	Kebera(?) Dâne 1 aded 12 para

İnce kendir	Ve kıl
parça	kestek(?)
2 adet	1 adet
6 gurûş	35 para

Esnâf-ı eskiciyân

Temmuz tutmasına yuraklı(?) camus gönlü çizme 1 çift 17 gurûş	Camus gönlü a'lâ tutma çizmesi 1 çift 18 gurûş	Öküz gönlü çizme 1 çift 14 gurûş	Camus gönlü siyâh postal 1 çift 10 gurûş
Ednâ postal 1 çift 8 gurûş	Öküz gönlü a'lâ kırmızı postal 1 çift 8 gurûş	Ednâ postal 1 çift 6 gurûş	

Sayfa No: 106

Esnaf-ı Nalbandan

Dört ayak cedit nal 3,25 kuruş	Kayarı 75 pare
-----------------------------------	-------------------

Esnaf-ı Demirciyan

Tarak 100 pare	Kulağı 40 pare	İki ağızlı kötek 1 adet 10 kuruş	İki ağızlı balta 1 adet 7,5 kuruş	Bel ağızlı kulağı 5,5 kuruş
Kazma demir laması ve puladı 50 pare Çırçır [?] 100 pare	Kazma puladı 25 pare Demir [?] 80 pare	Kazma puladı 3 pare	Bel ağızlı puladı 15 pare	Beğ ağızı [?] 80 pare

Esnaf-ı Değirmenciyan

Dakik tahanı 1 kile 100 pare Bulgur çekmesi 6 pare	Simit tahanı 1 kile 100 pare	Döğme külek 20 pare	Bulgur döğmesi 6 pare	Zavar 1 kile 80 pare
---	------------------------------------	------------------------	-----------------------------	----------------------------

Esnaf-ı Neccaran ve Mimarlar

Ruziyesi 160 pare	Bila-nafaka	Ma'a nafaka 140 pare	Amele rûzi 3 pare – bila nafaka	Ma'a nafaka 2,5 kuruş
----------------------	-------------	-------------------------	---------------------------------------	--------------------------

Esnafl-1 Gazzazan

Güvezî düğme 3 dane 2 pare	has Elvan düğme 1 dane 1 pare	Harci düğme 2 dane 2 pare	Güvez gazzaz 1 dane 20 pare	Güvezî kaput ve biniş harci elvanıyla şiraze 1 zira 28 pare
Sair elbiseye [?] şiraze 1 zira 18 pare	Ensiz şiraze 1 zira 8 pare	Güvezî Sakız kaytanı 1 dirhem 20 pare	Elvan kaytan 1 dirhem 18 pare	Elvan Halep kaytanı 18 pare
Güvez çirtik 1 top 40 pare	Elvan çirtik 1 top 30 pare	İslambol çirtiği 1 top 20 pare	[?] dane kaytan 1 top 50 pare	İplik sacak 1 dirhem 10 pare

Esnafl-1 sapancıyan ve Ağaççıyan

Dilme katran salması 1 dane 3,5 kuruş	Çalma dilmesi 1 dane 2,5 kuruş	Ceviz ağacı a'lâ 1 dane 35 pare	Edna güvez ağacı 1 dane 28 pare	Otuz beş ayak a'lâ [?] 1 15 kuruş
Otuz ayak [?] 1 12,5 kuruş	Palut oku 80 pare	Kurulu saban 1 dane 3,5 kuruş	Yirmi ayak a'lâ topak 1 dane 60 pare	Ednası on sekiz ayak [?] 1 40 pare 1 20,25 kuruş

Kızak
4 kuruş

Esnafl-1 Basmacıyan

Kırmızı bez boyası yağlı 1 Zira 25 pare	Yağsız boyaması 1 Zira 18 pare	Harci basma	A'lâ kaba çit envayıyla 1 zira	Yağlı basma çit 1 zira 25 pare
--	---	-------------	--------------------------------------	--------------------------------------

Yağsız
1 zira
15 pare

Esnafl-1 Nalçacıyan

Dört mıhlı çizme nalı	Hamam çizme nalçası	Sagır çizme nalçası	Ednası 16 pare
--------------------------	------------------------	------------------------	-------------------

1 çift	1 çift	16 pare
20 pare	60 pare	

Esnafl-ı Leblebiciyan

A'lâ dağlama leblebi 100 dirhem 16 pare	Evsat 12 pare	Ednası 8 pare
--	------------------	------------------

Esnafl-ı Çerçiyen

Fitilli ibrişim 1 dirhem 22 pare	a'lâ İslambol ibrişim 1 dirhem 16 pare	Halep ibrişim 1 dirhem 10 pare	Beyaz ibrişim 8 pare	Keten ipliği 1 top 18 pare
Terlik iğnesi 1 pare	Yorgan iğnesi 3 dane 2 pare	Yazı a'lâ kağıdı 6 pare	İzmir kağıdı 4 pare	Telhis kağıdı 1 dane 30 pare
Kesik kağıdı Dane 2 pare	kenar Çerçeve kağıdı Dane 1 pare	Fülfül 1 dirhem 1 pare		

Esnafl-ı Semerciyan

A'lâ köseleli semer 1 dane 30 kuruş	Meşinli semer 1 dane 24 kuruş	a'lâ Cedid palan a'lası 1 dane 9 kuruş Evsat – 7 kuruş	Merkep palanı 1 dane 4 kuruş	Aş ve ense ağacı 1 çift 3 kuruş
Silkme döşeği kabarı 10 kuruş	[?] keçe kabarı 5 kuruş	Palan kabarı 4,5 kuruş		

Esnafl-ı Duhancıyan

Duhan 50 dirhem – 12 pare

Sayfa No: 107

Esnafl-ı Hallacan

On iki çile bez ücret – 392 pare

Beher çile başına on altışar pare ücret kaydolundu bu hesaptan aşağı dahi çileye ücret verile

Esnaf-1 Bastçıyan

Turunç	Limon	Ednası	Dolma kabağı	Bal kabağı
3 dane	2 dane	3 dane	2 dane	1 dane
1 pare	1 pare	1 pare	1 pare	15 pare
Evsat	Ednası	A'la kebir	Evsat	Edna
10 pare	1 dane	kamış	2	3
	5 pare	1 dane	2 pare	1 pare
		1 pare		

Esnaf-1 Zahireciyan[?]

[?] kadayıf	Tabhı	Lahm	Kıyma ücreti	Tabhı
1 kıyye	4 pare	kıyye	4 pare	1 kıyye
26 pare				4 pare
Kebir baklava	Sagır tabhı	Yağlı		
sini ücret-i tabhı	10 pare	40 dirhem		
1		8 pare		
20 pare				

Esnaf-1 Hamamcıyan

Nisânın çocuklu ve çocuksuz [?] narhının paresi altışar pareye nizam verildi

Esnaf-1 Boyacıyan

Yeşil destar	Şerbeti	Beyaz çenber	Şerbeti	Bir arşın bez
boyası	40 pare	boyası	8 pare	boyası
80 pare		16 pare		12 pare
Yüz yirmi				
dirhem iplik				
boyası				
120 dirhem				
40 pare				

Esnaf-1 Kalaycıyan

Kebir tencere	Evsat	Ednası	Kebir lenger ve	Evsat
ma'a kapak	30 pare	20 pare	sahan	15 pare
kalayı			20 pare	
1				
40 pare				
Ednası	Kebir kazan	Evsat	Ednası	Abdest leğeni
10 pare	kalayı	90 pare	60 pare	ve ibriği
	120 pare			60 pare
Kebir esbab	Evsat	Edna		
leğeni	50 pare	30 pare		
80 pare				

Esnafl-ı İbrikçiyan

A'lâ ustakarî ibrik fincan otuz pare hasebiyle bey' u şiraya ruhsat ve narh verilmiştir

Esnafl-ı Hallacan

Cedid penbe atması
1 kıyye
6 pare

Eski penbe atması
1 kıyye
2 pare

Esnafl-ı Mıhçıyan

Mıh
2 dirhem
1 pare

Mıh
10 dirhem
5 pare

On dirhem [?]
15 dirhem
5 pare

Esnafl-ı Keçeciyan

[?] keçe
1
3,5 kuruş

Döğme keçe
1 aded
60 pare

Esnafl-ı Cedid Bakırcılar

Cedid enva-ı nuhas – 1 kıyye – 15 kuruş

Tahkikine kadar bu vechile rabıtaya bend ba'de't-tahkik müceddeden rabıta verilecektir

Esnafl-ı Kozacıyan

Çalkadı ücreti
1 çeki
10 pare

Şaklama ücreti
1 çeki
25 pare

Çırçır çekme ücreti
Penbe 1 batman
30 pare

Esnafl-ı Sakacıyan

Mahall-i baid ki
menzilhane ve
Sarmaşık
16 pare

Mahall-i evsat Eski
cami ve Durmuş
Fakih ve Sarmaşık
12 pare

Mahall-i karib
Hasan Paşazade
konağı Cami-i
cedid
10 pare

Ark sakası ba'idi
4 pare

Sayfa No: 108

Vali ve cümle marifeti ve saliyane bedeli maktu' olan kurâ ve mezraların maktu' defteridir ki ber-vech-i ati zikrolunur fi 5 C. Sene 1247

Şa'ır

Keyl Kuruş

5 1500 Karaoğlanlı

5 1250 Büyük Arab

4 600 Aşağı [?]

5 800 Ağzıbüyük

50	12000	Hazırlı
69	16150	
25	5000	Palanlı
6	900	Çırak
15	2500	... Sofulu
25	5000	Şehir civarı
140	29550	
4	3000	Kübe ve Bayram Hacı ve Yeniköy ve civarında vaki tarlalar
5	900	Kal'a-yı imam
4	300	İnablı
4	600	Karalar Bucağı
157	34350	
6	800	Karye-i Malatça
3	500	Mezraa-i İncirlik
39	6500	Mezraa-i Zincirli
8	1800	Karcılık perakendesi
17	3000	Nefs-i Karcılık'ta vaki bahçehâ [?]
231	46950	
16	2700	Mezraa-i Karaisalı
5	625	[?]
20	4000	Akkapı'da [?]obalı
5	1000	Mirza Çelebi sokağında [?]obalı
277	55650	
450		Sitti hatun uhdesinde İlyas Ağa'da 2 bahçe, Sultan'da 1 bahçe, Akkapı'da 1 bahçe, Paşa'da 1 bahçe, Kara Çelebi'de 1 bahçe
600		Hacı Mehmed Beyefendi uhdesinde Ada'da 2 bahçe, Akkapı'da 2 bahçe, Sultan'da 2 bahçe
370		Hakim efendi uhdesinde Ada'da 1 bahçe, Karcılık'ta 1 bahçe, Paşa'da 1 bahçe, Mirza Çelebi'de 1 hektar
340		[?]oğlu Hacı Mustafa'nın Akkapı'da müştereki 1 bahçe, Köprü'de 1 bahçe
600		Sultan'da Naneci Ali 1 bahçe, [?]zade 1 bahçe
70		Ada'da alaybeyi 1 hektar
57680		
200		Mirza Çelebi Hacı Haydar Efendi 1 bahçe Paşa'da 1 bahçe
200		Katip Hacı Ali Efendi Paşa'da 1 bahçe, Mirza Çelebi'de 1 bahçe
695		Kara Hüseyinzade Akkapı'da 1 bahçe, Köprü'de 1 bahçe 1 hektar, Ada'da 1 hektar, İlyas Ağa'da 1 hektar
460		Hacı Ali Beyefendi Ada'da 1 hektar , 2 bahçe Köprü'de 2 bahçe, Akkapı'da 1 bahçe
100		Kulzade Sultan'da 1 bahçe
105		Şeyh İzzet [?] 1 hektar, Mirza Çelebi'de 2 hektar
150		Ada zokağında [?] Derviş 1 bahçe, 1 hektar
370		Akkapı'da Esir Hasan 1 hektar, Batmanoğlu 1 bahçe, Boğaoğlu 1 bahçe, Kadıoğlu 1 bahçe
340		Müftü Efendi'nin İlyas Ağa'da 1 bahçe, 2 hektar, Sultan'da 1 bahçe
60360		
270		Abdurrezzak Efendi'nin İlyas Ağa'da 1 bahçe, 1 hektar Köprü'de 1 bahçe
70		Molla Efendi'nin Paşa'da 1 hektar

270	Ali Efendi'nin Köprü'de 1 bahçe, [?] 1 bahçe ve Döşeme'de 1 hektar
950	Hacı İshak Efendizade İlyas Ağa'da 1 bahçe, 2 hektar Sultan'da 1 bahçe, 2 hektar Ada'da 1 bahçe Köprü'de 1 bahçe 1 hektar Mirza Çelebi'de 2 bahçe
225	Kırımzade'nin Akkapı'da 2 bahçe 2 hektar İlyas Ağa'da 1 hektar Paşa'da 1 hektar
100	Hamdi Efendi'nin Akkapı'da 1 bahçe
470	Müfti-i sabık Hüseyin Efendi'nin İlyas Ağa'da 1 bahçe Sultan'da 1 bahçe 1 hektar Paşa'da 2 bahçe
62715	Haydarzade kerimesi Paşa'da 1 bahçe, 1 hektar İslamboli 1 hektar Sarımcıoğlu 1 hektar, Feyzullah Efendi 1 hektar
690	İhtiyarzade 1 hektar Taciroğlu 1 hektar Yusuf 1 hektar Karcı 1 bahçe
550	İlyas Ağa'da Mercanzade 1 bahçe Hacı Pirli 1 bahçe, Şeyhzade 2 hektar Sunullah 1 hektar Haydarzade 1 hektar [?] 1 hektar Döşeme Yüksek dolab 1 hektar, Sarıbaş 1 hektar [?]oğlu 1 hektar, Haydarzade 1 hektar Musa Balizade 1 hektar
	Hacı Veli 1 hektar, def'a Musa Balizade 1 hektar 1 bahçe merkum 1 hektar merkum İstakancı 1 hektar [?] 1 hektar
	Ali Efendizade 1 bahçe, 1 hektar Anbarlı 1 hektar Davud Efendi 1 hektar Bilal Ağa 1 hektar Ağacıklı 1 hektar
1630	Murad Bey 1 bahçe Hacı Danyal 1 hektar Hasırzade 1 hektar Servili 1 hektar Davud Bey 1 hektar
65585	
380	Sultan'da Takyecibaşı 1 hektar [?] 1 hektar Bayramlı 1 hektar Seyfizade 1 hektar Şeytan Yusuf 1 bahçe
570	Ada mücavir Hacı Hüseyin Efendi 1 bahçe Musa Balizade 1 bahçe Tahmis 1 bahçe Molla Fethizade 1 bahçe Mehmed Kahya 1 hektar Elmalı 1 bahçe
510	Köprü Cadızlı 1 bahçe Sadrioğlu 1 bahçe Havuzlu 1 hektar Mehmed Kahya 1 bahçe 1 hektar Kazancı 1 hektar
67025	...
277	67025 Akkapı'da Ağazade 1 bahçe Hacı [?] 1 bahçe Balizade 1 bahçe [?] Şaban 1 bahçe Saraçlı 1 bahçe Şehrizade 1 bahçe Molla 1 hektar Mirza Çelebi Tacirzade 1 bahçe Nuri Efendi 1 bahçe Molla Yahyazade 1 bahçe Tatar Mustafa 1 bahçe Zaimkızı 1 bahçe Tacirzade 1 hektar Tatar Mustafa 0,5 hektar Bozzade 1 hektar Veli Emir 1 hektar İskender 1 hektar
915	Hurmalı bahçe
68710	
7	1000 Şahin Ağa
4	600 [?] Vera-i cistrde bahçe hâ Yeğenzade 2 bahçe Veli Ağazade 4 bahçe [?] Bey 1 bahçe Şaban 1 hektar [?]oğlu 1 hektar Muhzırbaşı 1 bahçe Haydarzade 1 bahçe İhtiyarzade 1 bahçe Hacı Mehmed Bey 1 bahçe

	1610	Silahdaroğlu 1 bahçe [?] 1 bahçe ve Kızseki 1 hektar Hacı Ali Bey Efendi 1 bahçe
27	5400	Vera-yı cısr'de [?] ve mezraa-i [?]
319	77320	
4	600	Eymeler sakin
323	77920	
1	150	Hurma Yüksekği
3	5000	Kefere karyesi
4	600	Kefere-i cedit
358	83670	
2	600	Kireç ocağı
	750	[?]
360	85020	
3	500	Karakuyu karyesi
363	85520	

Sayfa No: 110

Mahallât		İslam hanesi	Reaya hanesi
Kuruş			
2255	Kuru Köprü	65	16
390	Hanedan	6	16
1115	Hammaliye	1	13
1040	Misisli		13
1180	Bucak		16
610	Hacı Fakılı	2	6
1190	Cami-i Cedit	6	10
1335	Çukur Mescid	7	11
1350	Harab Bahçe	6	12
1230	Şeyhzade	14	4
1580	Kasap Bekir	12	10
1605	Hacı Hamid	5	16
480	Katran		6
370	Eski Çarşı	2	3
2305	Zımmiyan tekke	1	28
1040	Hızır İlyas		13
		77	77
1360	Saçlı Hamid		17
1120	Çırak		14
6165	Eski Hamam	21	60
1095	Taşçıkan	7	8
3400	Ali Dede	24	23
1055	Paşa Nebi	15	1
2360	Sarı Yakub	8	23
755	Baytimur	3	7
1010	Helhal	2	11

715	Mestanzade	11	
2520	Bab-1 Tarsus	8	25
4515	Karasofu	3	54
45235		179	420
2465	Durmuş Fakih	1	30
990	Kayalıbağ	14	1
455	Ağa Mehmed	7	
1370	Çınarlı	10	9
130	Şabaniye	2	
2145	Hurmalı	33	
390	Hoca Vezir	6	
130	Tekye-kurbu	2	
1105	Bakır Sındı	17	
535	Savcızade	7	
260	Kansafzade	4	
55290		282	461
990	Hamam kurbu	14	1
870	Mermerli	6	6
2075	Yortan	27	4
910	Şeyh Mustafa	14	
2050	Han kurbu	18	11
3275	Neccaran	11	32
1080	Sarracan	8	7
1730	Ağca Mescid	7	16
210	Sugediği	2	1
975	Sofu bahçesi	15	
340	Emirler	4	1
395	Debbağan	6	
70115		414	540

Canib-i şehir kuraları

Kuruş		Çift	Konşu
187,5	Arslan	0,25	
1000	Sarıhamzalı	4	
125	Küçükdikili	0,5	
562	Büyükdikili	2	
562	Zeytun	2	1
1000	Gerdan	1,5	10
437,5	Kestel	3	
750	Hüseyin Hacılı	3	
125	Kara Fesli	0,5	
875	Köylüoğlu	3	2
375	Müftü	1,5	
125	Kışlı		2
187,5	Kavaklı	0,25	
125	Koyuncu		2
375	Bulduk	1,5	
375	Mezraa-i Narlıca	1,5	
375	Şermenlü mezraa	1,5	
125	Hurmalı mezraa	0,5	

250	Alacaatlı mezraa	1	
875	Yılanlı mezraa	3,5	
625	Mezraa-i İncirgan	2,5	
27509,5		94,5	64

Nahiye-i Yüreğir kurâları

Kuruş		Çift	Konşu
162,5	Havutluoğlu Bucağı	2	9
312,5	Kansafzade		5
812,5	Pürçe	3	1
437,5	Gülhavir	3	
750	Taşçı	4,5	3
1312	Mihmandar	3	
750	Sakızlı	1,5	2
500	Deniz Kuyusu	1,5	2
125,5	Yunus Ağa	0,5	
562,5	Hacı Celil	2	
6687,5		21	22
447,5	Korkmaz	1,5	1
125	Tosunzade		2
312,5	Kumrulu	0,5	3
750	Kara Ahmedli	3	
500	Kuru Enşe	1,5	2
625	Culhaviranı	2	2
1125	Kadı	4	2
10572,5		33,5	37
625	Cane	2,5	
375	Tanrıverdi	1,5	
177,5	Solaklı	0,5	2
750	Çağırkanlı	2,5	2
375	Tepesidelik	1,5	
250	Gecelik	1	
562,5	Yenice	2	1
125	Zağallı	0,5	
687,5	Yalnızca	2,5	
437,5	Ağdam	1,5	1
812,5	Kayarlı	3	1
15760		52	44
312,5	Ağınlı	1	1
250	Çal	1	
1750	Kafırkıran	7	
18072,5		61	45

Medine-i Adana'da olan bahçelerin zokaklarında sakin olan konşular

	Konşu
İlyas Ağa'da	4
Döşeme'de	5
Sultan'da	6

Paşa'da	
Akkapı'da	12
Köprü'de	3
Ada'da	11
	41

	Kuruş
Büyük Abdülkerim	1500
Mahmud Paşa	2000
Kara [?]	425
Bab-ı Tarsus dekakin	2100
Han-ı cedit	3600
Sultanzade	2250
...oğlu	100
Tarsuslu Kerim Ağa	750
	12725
Pirinçi	400
Yancızade	1000
Hızırzade	1750
İnce Ağazade	275
Hüseyin Efendi	750
Fellahoğlu	1250
Eymir	2250
Çarşı	1850
Tosun Ağa	1100
Rahimzade	1175
Musa Balizade	200
Taşçıkan	175
Küplü	100
...	100
Aşağı kenise kurbunda [?]	175
	23275

Sayfa No: 111

Şeyh Garibzade Salih Efendinin Köprü zokağında bir hektar ve Mirza Çelebi zokağında nisf hektarların maktu olunduğu buyruldu ve mürasele-i şeriyye sureti işbu mahalle kayd ve şerh verilmiştir

Şeyh Garibzade arafetlü Salih Efendi zide arafet inha olunur ki

Deerun-ı varaka-i mürasele-i şeriyye mucibince mutasarrıf olduğun hektarlardan bir senede iktiza eden salıyanesi ve sair cüzi ve külli nesnelerin cümlesi bedele kat olunup hektar başına yetmiş kuruştan bir buçuk hektara ve iki taksitle eda olunmak üzere bir senede yüz beş kuruş maktua rabt olunduğu üzere dava olunan maktua akçelerini canib-i memura tediye ve teslim eylemeyi havi işbu buyruldu tahrir ve ita olunmuştur bi-mennihi teala ber-mucib-i buyruldu amel ve hareket ile ziyade dikkat vakt-i hacette ibraza dikkat eyleyesin vesselam

Emin el-Hac Ali Müslim eyalet-i Adana

Baisü'l-mürasele Şeyh Garibzade Salih Efendi bade's-selam inha olunur ki

Mutasarrıf olduğun Köprü zokağında bir kıta hektar ve Mirza Çelebi zokağında nısf hektarının senevi iktiza eden saliyane ve sair cüzi ve külli tekalif cümlesi bedele kat olunup hektar başına yetmiş kuruştan bir buçuk hektar iki taksitle eda olunmak üzere bir senede yüz beş kuruş kabzına memura eda ve teslim eyledikten sonra ziyade ve noksan alınmayarak vali ve cümle marifeti ve marifet-i şer'le işbu maktu müraselesi tahrir ve yedine ita olundu bi-mennihi teala vusulünde düsturü'l-amel tutularak ber-mucib-i mürasele amil olasız vesselam fi 25 Ca. Sene 247

İmamzade es-Seyyid el-Hac Mehmed Sıdkı el-müvella bi-hilafeti bi-medine-i Adana hala Medine-i Adana hanatlarından Kara Ali Efendizade Molla Efendi hazretlerinin sakin olduğu odası kurbunda Zincirli Han derununda sakin Kozacı Kerküdi Ali ile Acem taifesinden Hızır Beşe zimmi nam merkurmlar Ramazan-ı şerifte firar etmeleriyle dükkanları ve odaları derununda mevcut olan kozaları ve penbeleri ve çiğit ve eşyaları marifet-i şer'le tahrir olunup ve ashab-ı düyunlarına ayniyen teslim olunan defteridir ki ber-vech-i ati zikrolunur fi 7 L. sene 246

Acem Artun zimmiye verilen koza -20 çeki	Kuruş 320
Çiğitli penbe- 5 çeki	
Çevirme -1 aded	
13 kuruş. Cem'san işbu cenah [?] Ahmed avratına verilmiştir	
Hala faziletli Müftü Hamza Efendi adamı Hacı Yusuf'a teslim koza -5 çeki	80
Safi penbe – 13 batman	
Çuval derununda bir miktar dakik cem'an merkurmlar mezkura teslim olmuştur	
Arıcı Hacı Hafız'a teslim tutması alacağı için koza – 6 çeki	70
Merkum zimmetinde kalmıştır	
Asakir-i Mansure'den acemler yedleriyle sabık Nakib Efendi hazretlerinin civarında Acemoğlu Hüseyin'in evinde sakin Bekir'e teslim merkurmların alacağı için koza – 3 çeki	20
Merkum zimmetinde kalmıştır	
Firar-i merkurmların medyunları beş nefer acemlere alacakları için teslim	130
çiğitli penbe gerek odaları derununda mevcut ve gerek [?] çiğitli penbe mevcudat koza – 11 çeki	
Firar-ı merkurmların odaları derununda baki kalan koza – 26 çeki	330
[?] Ahmed'in zevcesi alacağı için teslim olmuştur. Çeki 13	
Salih Efendi'ye bey' olunan köhne sagir tencere 1 aded [?] Ahmed'in avratına alacağı için teslim	10
çırçır 2 aded kıymet- 10 kuruş zikrolunan çırçır aynen [?] Ahmed'in avratına teslim	
Merkumların medyunları Acem Yoseb zimmiye bey' olan köhne yorgan 1 aded 2 kuruş	2
Salih Efendi'ye bey' olunan penbe – 2 batman kıymet – 28 kuruş	28
	1047
Firar merkurmlar için Adana mütesellimi Hasan Paşazade devletlü el-Hac Ali Bey efendi hazretlerinin sürücü irsal eylediği ücretine verdiği minhâ	20
	1027
Firar merkurmların odalarında mevcut çiğit – 150 batman mütesellim-i mumaileyhin merkurmlarda yüz elli batman çiğit alacağı için işbu çiğit aynen mir-i mumaileyhe teslim olmuştur	

Fırar-ı merkurumların ashab-ı düyunları beyan olunur:	
Hala eyalet-i Adana mütesellimi Hasan Paşazade devletlü el-Hac Ali Bey efendi hazretlerinin koza baha	720
Def'a mir-i mumaileyh hazretlerinin alacağı çiğit – 150 batman	
Hala müftü Hamza Efendi hazretlerinin koza yeri 160 kuruş efendi-i mumaileyhin [?] kirası cem'an 47 kuruş	207
[?] Ahmed'in avratı hatunun koza bahası	1215
Arıcı Hacı Hafız'ın tutması merkurumun koza bahası	238
Asakir-i mansureden acemlerin	160
	2540
Acem Yoseb zimminin	180
Acem Arton zimminin	52,5
Acem Manas zimminin	130
Acem Yuhanna'nın	100
Acem Vanis zimminin	30
İşbu zikrolunan düyunların cem'an yekun üç bin otuz iki buçuk kuruştur	3032,5

Yunusoğlu karyesi sükkanından olup [?] Mustafa meclis-i şer'-i şerif-i enverde takrir-i kalam ederek çift şerikim hala devletlü İmamzade es-Seyyid el-hac Mehmed Efendi hazretlerinin ile karye-i mezburda ziraat eylediğim çift mesarifin yüz altmış yedi kuruş efendimizin hıdmetinde müstahdem olan Mustafa'ya yüz altmış yedi kuruş deynim olup düyunum mukabelesinde beş kile hinta ile dört kile şair mukabele şartıyla ve koza ziraati için kırk dönüm miktarı sürdüğüm arazi ber-vech-i muharrer olanları mezbur düyunum mukabelesine mahsuben zimmetimi ibrâ ve iskat eyledim vechen mine'l-vücûh alaka ve medhalim kalmadı deyu takrir olunup emek mukabelesinde dört külek un verdiği işbu mahalle kayd ve şerh verilmiştir fi gurre-i S. sene 247

Kara Hacı beyi Mehmed Ağa

Kara Cennetoğlu Mehmed

[?] Hacı Şeyh Efendi

Sayfa No:112

Belge No: 312

Sebeb-i tahrir-i huruf budur ki işbu bin iki yüz kırk yedi senesi mah-ı Cumadelahir'in onuncu gününde sene-i mezburun ruz-ı Kasım'ında hala eyalet-i Adana mütesellimi Hasan Paşazade devletlü el-Hac Ali Bey efendinin inzimam-ı re'y marifeti ve marifet-i şer' ve cümle marifetiyle tevzii iktiza eden salıyanenin defteridir ki ber-vech-i ati zikrolunur

Ba-emr-i ali mukataa hazinesine tediyesi lazım gelen Kasım taksidi	Kuruş 90500
Kırk yedi senesine mahsuben nısf-ı bedel-i ağnam	4125
Kırk yedi senesine mahsuben Tarsus ve Adana ve Beylan ve Payas hissesi ref menzil bedelinin bir taksidi	23500

Nikol oğlunun matlubu hasır baha 80 kuruş Döşemeler 695 kuruş surre emini koza akçesine 100 kuruş Hasan Efendi [?] yirmi beş katır ve yirmi bargiran ücreti ve divanhaneye süvari baha 200 kuruş Necib Efendi'nin tatarlarına 300 kuruş Rauf Paşa'nın Tarsus'a giden sahrasının kirası 120 kuruş, Kurtkulağı'na gidene şair kirası 200 kuruş seksen yedi buçuk kile Kurtkulağı'na ve Misis'e gidene şair baha 3500 kuruş mübaşir Ali Ağa'ya 1700 kuruş	25195
Cem'an	143320
Altı mahta deraliyyeye irsal olunan tatara harcırah 750 kuruş surre emini efendiye verilen iki esb baha ve üç bargirleri baha 3800 kuruş sakabaşı ağalara bohça baha 1000 kuruş İçil beylerinin davalarına memur kahvecibaşı arkadaşları Ali Ağa'ya hizmet 1000 kuruş Rauf Paşa efendimize esb baha ve mih mesarifi 3000 kuruş	1635,5
Üç kıta sefine ile deraliyyeye giden asker-i mansurenin kumanya noksanı ba-mektub irsal olunmağla	3900
Adana sancağından ba-mektub-ı sami matlub buyurulan on beş re's bargir baha	7500
Mart tevziinde kesirden der-dest olmayıp na-tahsil kılınan kesir	12345
Ba-defter mürur u ubur eden tatarâna ve konak döşemesine ve [?]başına verilen	3554
Deraliyyeye bahren asker götürən Derviş Ağa'ya verilen ücret	1159
Şakir Beyefendiye [?] tahrir olan arpadan başka def2a arpa bahası 1098 kuruş divanhane iki kilim baha 100 kuruş, def'a yüz tahta baha 50 kuruş, kapı ağası konağına döşeme on yedi çuka zira üç top kutni 300 kuruş, kethüda beyin konağının verilmek üzere mesarifi ve mahkemenin tamiri 5500 kuruş adet-i belde tevzi olundu, şairin kesri 284 kile	17347
Esnafanın ba-defter-i müfredat cümle marifetiyle defter-i tevzie idhal olan	10000
Vekil-i fukaranın matlubatından gayr ez-teslim bakisi	1800
	217226
Subaşının ba-defter matlubu	250
Adet-i belde defter-i tevzie idhal oluna gelen bin kile şair bahası	50000
Valilere verile gelen elli kile bulgur için verilen hinta bahası	3500
Kırk yedi senesine mahsuben Receb guresinde altı mah tekmliline kadar ki kırk sekiz senesinin Muharrem guresine değin menzil ianesi alâ hesab	15000
	285976
Tahsiliyye	1000
Buyruldu getiren efendiye	1000
Kethüda beyefendiye	5000
Katib-i divan efendi 1500 kuruş sarrafiye 750 kuruş hazine katibine 750 kuruş cem'an	3000
	295976
Ücret-i subaşı 200 kuruş ücret-i vekil-i fukara 250 kuruş [?] çavuşa 100 kuruş	550
Menzilhane icarı 1000 kuruş ve sair konaklara bir senelik icaresi 2500 kuruş cem'an	3500
Naziriye 500 kuruş, kalemiye 825 kuruş ihzariye 250 kuruş huddamiye 250 kuruş ceman	1825
Buranın ve canib-i şehir nahiyelerinin şehriyeleri altı aylık	425
Mütesellim bey efendiye ikramiye	20000
Muharrir Şakir Bey mah be-mah mesarifi	7500
Şeyh garibzade'nin altı aylık ücret-i kalemiyesi	300

Vakıf beyi Ali Bey'in üç senelik icaresiyle mukaddem Cami-i cedidin umur- 1 vilayete alınan kireç bahası	500
Kuruş başına birer pare hesabıyla hakim efendiye	8755
Kırk yedi senesinin ruz-ı Kasım'dan defter nazırı efendinin iki nefer katibine	300
100 kuruş, dört nefer kolcusuna 100 kuruş, ve matbah mesarifi 200 kuruş ve kendi aylığı 100 kuruş altı mah kadar	
Bohçacıbaşının ba-defer mesarif matlubu	522
	342848
Bilada mastur mesarif-i beldeden tevzi ve taksimi iktiza eden mahaller ber-vech-i ati ale'l-esami zikrolunur	
Ber-vech-i adi meblağ iki hums taşra tevzi edilmiştir	137027
Bu defa bazen maktu olan bahçehâ be hektar ve mezraa ve kurâların maktuları	42760
taksit-i evvelisi	
Melemenci öşrünün sehmi	7500
Karakayalının sehmi	5000
[?] sehmi	2000
Kürkçü cemaati sehmi	3000
	197287
Akcakoyunlu cemaati sehmi	3000
Karataş karyesinin sehmi	1000
Kabasakal cemaatinin sehmi	330
Hânâtın sehmi	23500
Ref'-i menzil bedeliyesinden Üzeyr sancağının kırk yedi senesinin ruz-ı	3750
Kasım taksidi	
Beylan sancağının keزالik ref-i menzil bedeliyesi 475 kuruş muharrir Şakir	9750
beyefendinin mesarifinden dolayı hisse-i [?] 5000 kuruş	
Tarsus sancağının ref-i menziliyesinin ruz-ı Kasım sehmleri	4750
	243367
Gayr ez-maktu baki kalan çiftlerin sehmi 110 aded fi 250	27500
Maktu olan bahçelerin derununda sakin konşular 41 aded fi 50	2050
Nefs-i Adana'da olan İslam haneleri 410 hane fi 65	26650
Def'a mahallatta olan reaya hane 450 fi 80	43200
	342767

Belge No: 313

Bilada mastur tevzi olan mahallere mesarif çıkışmayıp seksen bir kuruş açıkta kalmağla
saliyane-i atide tevzie idhal olunmak üzere işbu zeyl-i deftere kaydolundu fi 9 C. Sene 47

Bilada mastur kaza ve nevahi ve cemaatin	Kuruş
taksimi	
Sarıçam	30000
Kara Hacı	30000
Kara İsalı	30000
Kara Kışla	18000
[?]	8000
Aşağı Dünderli	9500
Yukarı Dünderli	11500
	137000

Belge No: 314

Ruz-ı Kasım tevziinde Kara İsalı hisselerine isabet eden otuz bin kuruştan yedi bin kuruşu cümle marifetiyle rahmeten lil-fukara tenzil olunup salıyanesi atide hamsin üzere zamm ile yine ifraz olunması üzere karar verildiği işbu mahalle kayd şüd

Sayfa No: 113**Belge No: 315**

Medine-i Adana'da mütemekkin Sarraf Nikola oğlu mersumun yedine verilen devlet-i aliyeden verilen ticaret berat-ı şerifi işbu mahalle kayd şüd

Yaveri-i tevfi-k-i Bâri ile imar-ı memalik ve tevsi-i ticaret mutlaka nizam-ı hal-i ticaret ve raiyet hususlarına riayet ve nezaret birle bu babda iktiza eden esbab-ı vesaili istihsale mütevakıf ve mutavassıt ve kanun ve kavaid [?] ve rüsum ve ayin-i millet bila-nifak nizam üzere mütedavil ve merbut idüğü müsellemler olduğuna binaen el-halete hazihi berren ve bahren Acem ve Hindistan ve Avrupa ticaretiyle me'luf olan ve bundan böyle izhar-ı hahiş ve arzu eden devlet-i aliyyem reayasının tüccarları taht-ı rabıta ve nizama idhal olduğu surette ticaretlerine vüsat gelip hem taife-i mersumeye ve hem gümrükleri iradına menafi-i kesirede mucib olacağı ba-irade-i seniyye verilen nizamda tüccar-ı mersume beyinde cümlelerin inzıam-ı re'y ve intihabıyla iki nefer vekil nasb ve tayin kılınıp ve beher sene mersum vekiller tebdil olunup cümlelerin marifet ve intihabıyla iki nefer vekil nasb ve tayin olunmak ve taife-i mersumenin ticaretleri Acem ve Hindistan ve Avrupa diyarına münhasır olmağla müste'men tercümanları ve hizmetkarlarının nail oldukları imtiyaz ve emniyet ve müsaade ve himayet tamamen bunların haklarında bila-istisna icra kılınması rüsum-ı raiyet-perveriden olduğu ecilden alınacak [?] olacak vekillere ve alelhusus bilcümle tacirlere ve hizmetkarlarıyla zikr-i ati ticaret şeraiti derç ve beyanıyla başka başka berevat ve evamir ita olunması hususu ba-hatt-ı hümayun verilen nizamda münderiç olduğuna binaen reaya-yı devlet-i aliyyemden olup Acem ve Hindistan ve Avrupa ticaretiyle me'luf olan Adana'da mütemekkin rafi-i tevki-i refiü's-şan-ı hakani Makdisi Kireğos veled-i Nikola nam tacir tüccar-ı mersumun muteberlerinden idüğü beyanıyla ber-mucib-i şurut-ı nizam yedine berat-ı alışanım itasını tüccar vekilleri memhur arzuhalleriyle istida eylediklerin tüccar-ı mersumenin nazırı olan divan-ı hümayunum beylikçisi kıdvetü'l-emacid ve'l-ekarim el-Hac Mehmed Akif zide mezdühu ba-takrir ifade ve tacir-i mersum hazine-i amireme muayyen olan bin beş yüz kuruş resm-i mirisini tamamen eda olunmağla nizam-ı mezbur üzere işbu nişan-ı hümayunu verdim ve buyurdum ki mersum bade'l-yevm defterlü tüccardan olup tüccar-ı mersumeden hasbe'l-iktiza biri veyahut hizmetkarı ve ademleri li-ecli't-ticare bir mahalle gitmek murad eyledikte vekilan-ı mersumanın memhur arzuhalleriyle istida olundukta ticaret şurutu vechile tıbk-ı müste'minan tercüman ve ademlerine ita olunduğu misillü yol emirleri verile ve müste'minan tercümanlarının kendileri ve evlad u iyallerinin me'kulat ve meşrubat ve melbusatlarına dahl ü taarruz olunmadığı misillü bunların dahi evlad u

iyallerinin me'kulat ve meşrubat ve melbusatlarına kat'a dahl ü taarruz olunmaya ve ashab-ı berevat olan tüccarın bulundukları mahalde yanlarında bulunmak şartıyla başka başka evamir-i şerifimle tahsis kılınan ikişer nefer hizmetkarları imtiyazata aynıyle naib olalar ve işbu zikrolunan iki nefer hizmetkarın biri ihtiyar ederse İzmir'de ikamete mezun ola ve ashab-ı berattan birinin her kimde olur ise olsun mümza ve mamulün-bih temessük mucibince vekilleri ve esnafın tevatüren şöhretleriyle müsbet matlubu oldukta yedinde olan temessükü hakime ibraz ve lede's-sübut matlubu olan meblağ tahsil olunup yüzde ikiden ziyade resm mutalebe olunmaya ve gerek müslim ve gerek millet-i saire her kangısıyla ashab-ı beratın davaları zuhurunda dört bin akçeden ziyadeye reside olan dava kenar-ı mahkemede görülmeyip arz odasında huzur-ı asafide rüyet ve fasl oluna ve tüccar-ı mersumeden birini gereh ehl-i İslam ve gerek reayadan li-ecli't-terafü mahkemeye veyahut bab-ı aliye getirmek murad eyledikte zabitan taraflarından tekeddür ile muamele ve kesr-i itibarını mucib olacak vaz' vukua gelmemek için beratlu tüccar ve hizmetkar biri nazırları tarafından mübaşir tayiniyle kaldırılıp ahar taraftan mübaşir tayin olunmaya ve hapisleri iktiza eder ise yine nazırları marifetiyle haps oluna ve bunların ticaretlerinin ekseri Frengistana mahsus olduğundan müste'menan ile nizaları zuhur edeceği meczum olmağla bunların umur ve hususlarına ve hesap u kitablarına ve fasl u hasm-ı müddeaya dikkat ve idhal ve ihraçlarına nezaret ve rüyet eylemek üzere divan-ı hümayunum beylikçisi olanlar nazır tayin ve divan-ı hümayunum tercümanı bulunanlar marifeti ve tarafından bila-intihab memur olacak bazirganlar marifetiyle olan kaide-yi tüccar üzere dava ve nizaları lede'r-rüyet yine nazır-ı mumailayha ba-takrir makam-ı dara-yı riyasete arz ve eğer şer'-i şerife müracaatları lazım gelirse bilada beyan olunduğu üzere ahar mahallerde rüyet olunmayıp arz odasında şer'le görölüp fasl oluna ve müste'menânın taşrada dört bin akçeden ziyade olan davaları asitaneye havale olunmak şurutundan olduğu misillü bunların dahi müste'menan ile olan nizaları kezalik deraliyyeme havale kılınmak velhasıl reayamı devlet-i aliyyem tüccarlarının kangı devlet tacirleriyle nizaları zuhur ederse devleteyn beyninde münakid olan ahidname şurutu icra olunup bir vakitte hilafı tecviz olunmaya ve taife-i mersumenin taht-ı rabıtaya idhal olunmalarından maksud ancak ticaretlerine vesile-i yesr u suhulet olmak kaziyesi olmağla tüccar-ı mersumenin göturdükleri emtia kangı devletin metayı ise memalik-i mahrusem mahruset mahsur ve bila-istisna ve kemâ fi's-sabık ahz olunup alel'l-ıtlak Frengistan malları için kangı [?] emtia ve eşya ve erzakı ve her ne cins vukuundan olursa olsun ol devletimin tarifesi üzere Acem ve Hindistan emtiaları dahi zikrolunan tarifelere kıyasen yüzde üç hesabıyla resm-i gümrük eda eyleyeler ve memalik-i mahrusem [?] olan emtia ve eşya ve erzak her ne ise [?] memalik-i mahrusemden memnuattan olmayarak sahih Acem ve Hindistan ve Avrupa caniblerine berren ve bahren nasb murad eyleyeler kezalik nasb edecekleri devletin tarifesi üzere Acem ve Hindistan taraflarına nasb olacak emtia ve eşyanın dahi resm-i gümrüklerin yüzde üç hesabıyla bu tarifelere kıyasen eda edip yedine mamulün-bih eda tezkiresi aldıktan sonra mükerrer gümrük ve gümrük izinnamesi ve harc-ı gümrük ve masdariye ve reft-i gümrük namıyla bir akçe ve bir habbe talep olunmaya ve gerek gümrük ümenası taraflarından ziyade ve mükerrer gümrük namıyla akçeleri alınır ise derhal redd ettirile ve tüccar-ı mersume [?] voyvodagân taraflarından şer'-i şerife tecrim olunduklarına bir vechile rıza-yı hümayunum olmayıp saye-i mülukanemde asude-hal olmaları mültezim-i şahanem olduğuna binaen her halde himayet ve sıyanet olunup ve zulmen alınan akçeleri derhal icab edenlerden tahsil oluna ve ashab-ı berevat olan tüccar hizmetkarları umur-ı vilayet ve kocabaşılık misillü hususata vechen mine'l-vücuha müdahale eylemeye bu husus akdem-i esbabı imtiyaz ve nizam olmağla bir vakitte hilafi

tecviz olunmaya Ŗu kadar ki eğer bazı memalikte beratlı olandan maada erbab-ı taayyünden kocabaŖılıęa Ŗayan reayadan kimesne bulunmayıp amme-i reayanın rüyet-i umurları ve mezalimden masun olmaları için berevat ashabı olan reayadan birini kocabaŖı olması zaruri icab eder ki ol memlekette olan reayanın istidalarıyla muhtarları olur ise cümlelerin re'y ü rızasıyla fakat o makule mahalde kocabaŖılıęı rüyet eylemesi caiz ola [?] kocabaŖı olacak Ŗahıs işbu imtiyazata mebni sairinden serbest olması sebebiyle reaya hakkında bir gûne taaddi ve etvar-ı nâ-Ŗayesteye vechen mine'l-vücûh tasaddi eylemeye ve ederse kendüye vhim olacağı bildirile ve tüccar-ı mesumeden olanların dükkân ve oda ve sair emlakleri canib-i Ŗer' den baŖka ve nazırı tarafından baŖka temhir olunup metruke ve emval ve akar ve sair cüzi ve külli eŖya ve nukutlarına canib-i miriden taarruz ve temhir ve zabt olunmayıp ve sagir ve sagireleri bulunup Ŗer'an tahriri lazım gelenlerden dahi ziyade resm talebiyle tazyik ettirilmeyip ber-mukteza-yı Ŗer'-i Ŗerif

Sayfa No: 114

Beyne'l-verese nazırı nezaretiyle taksim ettirile ve sagir ve sagire ve gaib ve gaibesi olmayıp beyne'l-verese taksimi murad olunmayan tereke dahi bir türlü cebr u ibram ile tahrir ettirilmeye ve berevat-ı aliyye ile nail-i imtiyaz olan tüccar ve evamir-i aliyyem ile hıdmetkarları olana fima-ba'd cizyedar ve kolcuları tarafından kağıt itası vesilesiyle teaddi ve müdahale olunmayıp tüccar-ı mersume ve hıdmetkarlarının kalem ceridesinden ale'l-infirad esamisini mebni defteri ihraç birle a'lâ cizye on iki kuruŖ iken sa'yen li'l-miri sekiz kuruŖ zammıyla ashab-ı berat senevi verecekleri yirmiŖer kuruŖu iki yüz otuz iki ve kırk tarihleri zamimesinden baŖka iki yüz kırk üç senesi Muharrem'inden itibaren umumi vaki olan zamm-ı cedid ile ma'an ve evamir-i aliyyemle hıdmetkar olanlar Ŗurut-ı nizamları muktezasınca dört kuruŖ zammıyla vere geldeikleri evsat cizyeyi keزالik otuz iki ve kırk seneleri zamimesinden maada yeni olan zamm ile beraber beher sene gurre-i Muharrem'de nazır-ı mumaiylehâ marifetiyle asitane cizyedarına teslim eylediler ve işbu cizye meblağı ne miktara balığ olur ise beylikçi-i divan-ı hümayunum bulunanlar bermucib-i defter Avrupa tüccarın vekillerinden [?] ahz edip defteri mucibince asitane cizyedarına ita eyleye ve bu cihetle yedinde berat-ı Ŗerife ve hıdmetkarlık emri olanlara cizye kağıdı teklif olunmaya ve bu imtiyaz ancak tüccar-ı mersume ve hıdmetkarlarının kendi haklarına mahsus olup evlad ve mütaallikatları ve yedinde emr-i aliŖanım olmayan hıdmetkarları kemâ fi's-sabık cizye kağıdı ahz ile geri yedlerine berat ve evamir-i Ŗerifem verilen tacir bu devlet-i aliyyemin raiyetini bilip her halde ırz ve edepleriyle olup mugayir-i resm-i raiyet ve ubudiyet harekette bulunmayıp haklarında bu vechile zuhur eden inayetimin teŖekkürünü eda ve tedabir-i ömr-i devlet ve kıvam-ı izz ü Ŗevket-i Ŗahanemin da'avatına iştigal ve muvadabet üzere olalar Ŗöyle bileler alamet-i Ŗerife itimat kılalar tahriren fi evasıt-ı Ŗehr-i Rebi'ülahir sene seb'a ve erbain ve mi'eteyn ve elf

Be-makam-ı Kostantiniyye el-mahruse

Belge No: 316

Bu dahi zirde olan berat-ı aliŖan bazirgan-ı Adana mütemekkinlerinden Makdisi Kiregos veled-i Nikola'nın hıdmetkarı Hanedan oğlu Karabet nam zimminin yedinde olan ferman-ı ali suretidir işbu mahalle kayd olunmuŖtur

Kıdvetü'n-nüvvabü'l-müşerri'în Adana naibi Mevlana () zide ilmühu tevki-i refi-i hümayun vasıl olucak malum ola ki Avrupa ve Acem ve Hindistan ticaretine me'luf olan ve bundan böyle izhar-ı hahiş ve arzu eden devlet-i aliyyem reayası tüccarlarının nail oldukları imtiyazat ve emniyet ve müsaade ve himayet tamamen bunların haklarında istisnaen icra kılınması rüsum-ı raiyyet-perveriden olduğu ecilden o makule Avrupa ve Acem ve Hindistan tacirleri ve hizmetkarları yedlerine başka başka berevat ve evamir ita olunması hususu ba-hatt-ı hümayun verilen şurut-ı nizamdan ve defterlü tüccardan Adana'da mütemekkin Makdisi Kireğos veled-i Nikola nam tacir yedine şurut-ı nizam üzere mufassal ve meşruh ticaret beratı ita olunduğuna binaen devlet-i aliyyem reayasından olmak üzere mersumun iki nefer hizmetkarlarından Karabet Hanedan oğlu nam bir nefer hizmetkarı şurut-ı berat mucibince himayet ve sıyanet olunmak babında emr-i şerifim sudurunu tüccar vekilleri memhur arzuhalleriyle istida eylediklerin tüccar-ı mersumenin nazırı olan divan-ı hümayunum beylikçisi kıdvetü'l-emacid ve'l-ekarim Mehmed Akif zide mecdühu ba-takrir ifade etmekle divan-ı hümayunumda mahfuz nişan kaydına müracaat olundukta tacir-i mersum Avrupa ve Acem ve Hindistan tüccarından olmak üzere işbu sene-i mübareke evasıt-ı Rebiülahir'inde yedine berat-ı şerifim ita olunmuş olduğu mastur ve mukayyet olup müste'menânın beratlu tercümanları ve hizmetkarları misillü Avrupa tacirleri olanlar ademleri başka başka yedlerine evamir-i şerifem verilen iki nefer hizmetkarları ancak avarız ve kasaba akçesi ve sair rüsum ve tekalif-i örfiye teklifiyle taaddi ve rencide olunmamaları tacir-i mersumun beratında münderiç idüğü kuyudatından müsteban olmağla vech-i meşruh üzere amel olunmak fermanım olmağın imdi tacir-i mersumun iki nefer hizmetkarlarından mesfur Karabet Hanedan oğlu tacir-i mersumun hizmetinde olup şart-ı nizamları mucibince evsat itibariyle fermanlı hizmetkarların vere geldikleri cizye otuz iki ve kırk seneleri zamimesinden başka iki yüz kırk üç Muharrem'inden itibaren umumi ve asıl olan zamm-ı cedid ile ma'an beher sene nazırları marifetiyle asitane cizyedarına teslim eyledikçe cizyedar ve kolcular tarafından kağıt itası vesilesi ve mutalebat-ı mezkure ile tasaddi ve rencide ettirilmeyip ber-mucib-i şurut-ı berat himayet ve sıyanet olunmak babında ferman-ı alışanım olmuştur buyurdum ki vusul buldukta bu babda vech-i meşruh üzere şeref-yafte-i sudur olan ferman-ı vacibü'l-ittiba' ve lazimü'l-imtisalimin mazmun-ı itaat-makrunuyla amel ve hareket ve hilafından hazer ve mücanebet eyleyesin şöyle bilesiz alamet-i şerife itimat kılasın tahriren fi evahir-i şehri Rebiülahir li-sene erba'a ve erba'in ve mi'eteyn ve elf

Kostantiniyye el-mahruse

Sayfa No: 115

Belge No: 317

Bu dahi mersum bazergan Makdisi Kireğos veled-i Nikola'nın hizmetkarı yedine verilen emir sureti işbu mahalle kayd olunmuştur

Kıdvetü'n-nüvvabü'l-müşerri'în Adana naibi Mevlana () zide ilmühu tevki-i refi-i hümayun vasıl olucak malum ola ki berren ve bahren Avrupa ve Acem ve Hindistan ticaretiyle me'luf olan ve bundan böyle izhar-ı hahiş ve arzu eden devlet-i aliyyem reayasının ticaretleri Avrupa ve Acem ve Hindistan diyarlarına münhasır olmağla

müste'menan tercümanları ve hizmetkarlarının nail oldukları imtiyaz ve emniyet ve müsaade ve himayet tamamen bunların haklarında bila-istisna icra kılınması rüsum-ı raiyyet-perverîden olduğu ecilden o makule tüccar ve hizmetkarlarına şerait-i lazime derciyle başka başka berevat ve evamir ita olunması hususu ba-hatt-ı hümayun verilen şurut-ı nizamdan olduğuna binaen Adana'da mütemekkin Makdisi Kireğos veled-i Nikola nam tacir yedine şurut-ı nizam üzere mufassal ve meşruh ticaret beratı ita olunduğu beyanıyla ber-mucib-i şurut-ı nizam yedine verilen berat-ı şerifim Adana mahkemesi siciline kayd ve sebt ve mucib ve muktezasıyla amel ve hareket ve himayet ve sıyanet olunmak babında emr-i şerifim sudurunu tüccar vekilleri memhur arzuahlleriyle istida eylediklerin tüccar-ı mersumenin nazırı olan divan-ı hümayunum beylikçisi kıdvetü'l-ematicid ve'l-ekarim el-Hac Mehmed Akif zide mecdühu ba-takrir ifade etmekle vech-i meşruh üzere amel olunmak fermanım olmağın imdi ber-minval-i muharrer Avrupa ve Acem ve Hindistan tüccarından olmak üzere tacir-i mersumun yedine verilen berat-ı alışanım Adana mahkemesi siciline kayd ve sebt birle yedinde ibka ve mucib ve muktezasıyla amel ve hareket ve himayet ve sıyanet olunmak ve mugayir-i şurut-ı berat hâlât tecviz olunmamak babında ferman-ı alışanım sadır olmuştur buyurdum ki () vusul buldukta bu babda vech-i meşruh üzere şeref-yafte-i sudur olan ferman-ı vacibü'l-ittiba ve lazimü'l-imtisalimin mazmun-ı itaat-makrunuyla amel ve hareket eyleyesiz şöyle bilesiz alamet-i şerife itimat kılâsız tahriren fi evasıt-ı şehri Rebiülahir sene seb'a ve erba'in ve mi'eteyn ve elf

Kostantiniyye el-mahruse

Belge No: 316

Bu dahi zuhur eden ref-i menzil emri sureti kayd olunmuştur

Mefahiri'l-kudat ve'l-hükkam maadinü'l-fezail ve'l-kelam Adana sancağında vaki kazaların kadıları ve naibleri zizde fazlühum ve kıdvetü'l-ematicid ve'l-a'yân Adana sancağı mütesellimi Hacı Ali Bey zide mecdühu ve mefahirü'l-fezail ve'l-akran ayan ve zabitan ve iş erleri zide kadrühum tevki-i refi-i hümayun vasıl olucak malum ola ki su-i hal-i fukara-yı raiyet zımnında memalik-i mahruse [?] şahanemde vaki kaffe-i menazil ref ve ilga ve kiraya tahvil olunarak fakat umur-ı mühimme ile amed şüd eden hademe-i devlet-i aliyemin bargir ücretlerine kafi hadd-i itidalde olarak bundan akdem bilcümle irat ve elviyeden terettüb olan malumu'l-mikdar ref-i menzil bedelinin nısfı taksit olmak üzere ruz-ı Hızır'dan nihayet iki mah mürurunda ve nısf-ı diğeri dahi taksid-i sani olmak üzere keزالik ruz-ı Kasım'dan iki mah mürurunda tahsil ve hazine-i amireme teslim olmak ba-hatt-ı hümayun-ı şevket-makrun-ı şahanem karar-gir olan nizamdan idüğü kuyuddan müsteban ve işbu kırk yedi senesinde vaki kırk altı senesine ruz-ı Kasım'ı dahi duhul ederek ol vechile sene-i merkume taksid-i sanisinin vakt-i tahsili hulul etmiş idüğü zahir ve ayan olmaktan naşı zikrolunan taksid-i sani akçesinin tahsili babında emr-i şerifim ısdarı hususuna irade-i aliyem taalluk edip ol babda lazımu's-sudur olan evamir-i şerifim ısdar ve tısyar kılınmış ve nizam vechile iki mah mürurunda mahallinden vürud etmediyse teslim-i hazine-i amirem gitmek üzere bu tarafta kapı kethüdaları ve sarrafları taraflarından sabıkı vechile taahhüt ettirilerek senede ahz ve hıfz olmuş olmağla imdi sen ki mütesellim-i mumaileyhsin Adana sancağında vaki kazalardan müretteb olan yirmi üç bin beş yüz kuruş sene-i merkume taksid-i sani akçesinin vürud-ı emr-i şerifimde yerli

yerinden icab ve iktiza edenlerden marifetin ve marifet-i şer' ve cümle ittifakıyla tamamen ve serian tahsil ve hazine-i amireme irsal eylemen fermanım olmağın mahsusen işbu emr-i şerif-i alıšanım ısdar ve irsal olmuştur imdi vusulünde bedeliye-i mezbure bedel-i saireye mukayyıs olmayıp beher hal vakt ü zamanıyla tahsil ve teslimi mukteza-yı nizamdan idüğü mantuk-ı emr-i şerifimden malumun oldukta fermanım olduğu vechile liva-i mezbur kazalarından müretteb olan salifü'z-zikr yirmi üç bin beş yüz kuruşu sene-i merkume taksid-i sani akçesinin yerli yerinden icab ve iktiza edenlerden marifetin ve marifet-i şer' ve cümle ittifakıyla tamamen ve serian tahsil ve hazine-i amireme teslim olunmak üzere mümza müfredat defteriyle beraber dersaadetime irsali hususuna mezid-i inayet ve dikkat eyleyesin ve siz ki kudat ve nüvab ve ayan ve zabitan ve iş erleri mumaileyhimsiz siz dahi mucib-i emr-i şerifimle amel ve hareket ederek taksid-i sani akçesi olan meblağ-ı mezburun serian tahsil ve irsaline bi'l-ittifak mezid-i ihtimam ve dikkat ve hilafından be-gayet tehaşi ve mücanebet eylemeniz babında ferman-ı alıšanım sadır olmuştur buyurdum ki hükm-i şerifim vardıkta bu babda vech-i meşruh üzere şeref-yafte-i sudur olan işbu emr-i şerif-i celilü's-şan-ı vacibü'l-ittiba' ve lazimü'l-imtisalimin mazmun-ı münifi birle amil olasız şöyle bilesiz alamet-i şerife itimat kılasız tahriren el-yevmi'l-hadi şehr-i Cumadelula sene seb2a ve erbain ve mieteynve elf

Kostantiniyye el-mahruse

Belge No: 317

Mefahiri'l-kudat ve'l-hükkam maadinü'l-fezail ve'l-kelam Adana sancağında vaki kazaların kudat ve'n-nüvab zizde fazlühum ve kıdvetü'l-emacid ve'l-a'yân Adana mütesellimi Hacı Ali Bey zide mecdühu ve mefahirü'l-emasil ve'l-akran ayan ve vücuh-ı memleket ve bilcümle iş erleri zide kadrühum tevki-i refi-i hümayun vasıl olucak malum ola ki hala Bağdat'ta müteyyiden Halep valisi olup Bağdat valisi sabık Davud Paşa'nın tedib ve terbiyesine memur kılınan düstur-ı mükerrerem müşir-i müfahham nizamü'l-alem vezirim Ali Paşa edamellahu iclalehu kuvvet-i izhar olmak üzere Diyarbekir taraflarına memur tayin olunan hala Karahisar-ı sahib ve Menteşe sancakları mutasarrıfı düstur-ı mükerrerem müşir-i müfahham nizamü'l-alem vezir Aliş Paşa edamellahu teala iclalehu maiyeti için Adana sancağından yetmiş nefer süvari asakir tertib olunarak asakir-i merkumenin serian maiyet-i müşarünileyhe eriştirilmesi zımında mukaddemce bir kıta emr-i şerifim tasdir ve tesyir kılınmış ise de bi-hamdillahi teala Bağdat valisi müşarünileyh Bağdat'ın feth ü teshiri [?] sabıkın ahz u girifti hususlarına muvaffakiyetle gaile-i mezkure bertaraf olmuş olduğundan zikrolunan yetmiş neferin afvı hususuna müsaade-i seniyye-i padişahanem bi-dirig ve erzan kılınmış olmağla siz ki kudat ve'n-nüvvab ve mütesellim ve sair mumaileyhimsiz vusul-i emr-i şerifimde keyfiyeti liva-i mezbur ahalisine ifade ve tefhim birle taraf-ı eşref-i mülukanem için isticab-ı daavat-ı hayriyeye mübaderet ve bu madde zımında ahali ve fukaradan bir akçe ve bir habbe alınmak lazım gelirse mütecasir olanlar haklarında müntic ve [?] ve nedamet olacağı muhakkak olduğuna mebni ana göre amel ve hareket olunması hususuna ikdam ve dikkat eylemeniz fermanım olmağın i'lâmen ve tenbihen mahsusen işbu emr-i celilü'l-kadrim ısdar ile tisyar olunmuştur imdi sabuku'z-zikr yetmiş nefer askerin afv kılındığı malumunuz oldukta mazmun-ı emr-i şerifimi cümleye beyan ve işa'a birle icra-yı irade-i mülukaneme mübaderet ve hilafı vaz ve halin vukuunu tecvizden be-gayet tehaşi ve

müba'adet eylemeniz babında ferman-ı alışanım sadır olmuştur buyurdum ki () vusul buldukta bu babda vech-i meşruh üzere şeref-yafte-i sudur olan ferman-ı vacibü'l-ittiba ve lazimü'l-imtisalimin mazmun-ı itaat-makrunuyla amil olasız şöyle bilesiz alamet-i şerife itimat kılasız tahriren evasıt-ı şehr-i Cumadelula sene seb'a ve erbain ve mi'eteyn ve elf

Sayfa No: 116

Belge No: 318

'An-asl Deraliyye ahâlisinden olup Halebü'sh-Şehbâ'dan gelir iken esnâ-i râh da bundan akdem Adana'ya duhûl hengâmında bi-emrillahi te'âla fevt olan Tatar Mehmed'in zâhir de vâris-i ma'rûf ve ma'rûfesi olmayub terekesi beytü'l-mâla 'âid ve râci' olmakla halâ beytü'l-mâl emîni Adana mütesellimi Hasan Paşazâde 'inâyetlü El-hâc 'Ali Bey Efendi hazretlerinin tarafından vekîl nasb ve ta'yîn buyurulan Hacı Hüsnü(Hüseyn) Ağa ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le müteveffâ-yı merkûmun bi'l-cümle terekesi tahrîr ve sûk-ı sultânî de bey'-i min ... olunup fûruht olunan eşyâ defterdir ki ber-vech-i âti zikr olunur hurrire fi 7 C. Sene 1247

Köhne çuka mintan 1 aded	Köhne tata(r) cöbesi?	Köhne potur 1 aded	Fes 1 aded	Muşlak? 1 aded
16. 5 gurûş	1 aded 36 gurûş	35 gurûş	19 gurûş	59 gurûş
Köhne nâli kuşak 1 aded 6 gurûş	Kırmızı şâl 1 aded 14 gurûş	Boğça 1 aded 4 gurûş	Köhne silahlık 1 aded 14 gurûş	Köhne gömlek ve don ma' uçkuruyla 19 gurûş
Çizme 1 çift 14 gurûş	Kalcın 1 çift 13 gurûş	En'âm-ı şerîf hediyesi 20 gurûş	Eğer ve yağmurluk kisesi 50 gurûş	Köhne hurdavat 3.5 gurûş
Entari 1 aded 30 gurûş	Bir mikdar duhân 8 gurûş	Tabanca 1 çift 93 gurûş	Sa'ât 1 aded 85 gurûş	Mekâre 1 adet 15 gurûş
Nakdi mevcûdu 900 gurûş	Yekûn 1505.5 gurûş			

Minhe'l-ihracât

Techîz-i tekfîn mesârifi	Resm-i beytü'l-mâl	Resm-i mahkeme	Hizmet-i beytü'l-mâl	Kâtibiyye ve hüddâmiye ve kaydiye
120 gurûş	75 gurûş	75 gurûş	15 gurûş	20 gurûş
Nakdiyye 1 gurûş	Tellâliyye ve 12 Tellâliyye ve			

Sahhu'l-bâki

1187.5 gurûş

Belge No: 319

Kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Adana mütesellimi Ali Bey zide mecduhu tevkî'-i refî'-i hümâyun vâsıl olıcak ma'lûm ol ki tavâf-ı beytü'l-harâm ve ziyâret-i ravza-i mutahhara-i hazret-i seyyidü'l-enâm arzûsuyla cânib-i Hicâz-ı mağfîret-tırâza tîr-i 'azîmet olan Hüccâc-ı ... arasında köprü ve kaldırımların harâb olmuşları bulunur ise gerek hüccâc-ı müslimin ve gerek surre-i hümâyunum mürûr u 'ubûr da envâ' ... ve meşâkk'a duçar olacakları zâhir ve bu makûle köprü ve kaldırımları ta'mîr ve termîm olunarak hüccâc-ı müsliminin kemâl-i rahatla mürûr u 'ubûrları esbâb ve vesâ'ilinin istihsâline ikdâm ve dikkat lâzımeden idüğü emr-i bâhir olunup bu husûs beher sene te'kîd kılınmakta ise de zikr olunan kaldırım ve köprülerin ta'mîr vesâ'ir muhtâc olan mahallerin dahi tanzîf ve tathîri maddesinde lâyıkıyla ihtimâm olunmayarak fukarâ ve zu'afâ köprü ve kaldırım ta'mîri vesilesiyle bir takım iz'âc olunmakta olduğu ma'lûm ve âşikâr ve ba'dezin dahi 'adem-i dikkatle bir mahallin köprü ve kaldırımı bozuk kalıp hüccâc-ı müslimin mürûr u 'ubûr da zahmet çektiği istimâ' olunur ise ol mahal kangı(hangi) vilâyetin zir-i hükümetinde olduğu lede't-tahkîk andan gayrı kimesneye su'âl ve 'itâb olunmayacağı bedîhi ve bedîdâr olmakla sen ki mütesellim-i mumâ-ileyhsin Adana eyâletinde kâ'in Çukurova köprüsü ile Karanlık Kapı nâm mahalde muhtâc-ı ta'mîr olan köprü ve kaldırımları bir an akdem gereği gibi ta'mîr ve termîm ettirüb hüccâc-ı hidâyet-muhtâcın mürûr ve 'ubûr da aslâ sıklet ve meşakkat çekmemeleri esbâbını istihsâle mezîd-i ihtimâm ve dikkat ve bu bahâne ile fukarâya cevri taaddi vukû'a gelmemesi husûsuna ikdâm ve sarf-ı rü'yet eylemek fermânım olmağın mahsûsan işbu emr-i şerîfim ısdâr ve () ile tesyâr olunmuştur imdi bu husûs mevâd-ı uhrâyâ mukayyes? Olmayub hüccâc-ı müslimîn hizmeti olmakla mecbûl olduğunun gayret ve sadâkat muktezâsı üzere zikr olunan mahallin köprü ve kaldırımlarını layıkı üzere ta'mîr ettirüb hüccâc-ı hidâyet-muhtâcın kat'an ta'mîride olmamaları esbâbının istihsâli senden matlûb-ı cihândâranem idüğü ve bu bâbda kusûr ve rehâvet ber-vechle câ'iz olmadığı ma'lûmun oldukça ber-minvâl-i muharrer 'amel ve hareketle icrâ-yı emr u irâde-i şâhânem mezîd-i ikdâm ve dikkat eylemek fermânım sâdir olmuştur buyurdum ki () vusûl buldukta bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımu'l-imtisâlimin mazmûn-

ı itâ‘at-makrûnuyla ‘amel ve hareket eylesin şöyle bilesin ‘alâmet-i şerîfe i‘timâd kılasın tahrîren fî evâhir-i şehri-i Cumade’l-ulâ sene seb‘a ve erba‘în ve mi’eteyn ve elf

Kostantiniyye

Sayfa No:117

Belge No:320

Adana’da vâki‘ Ramazân oğlu Piri Mehmed Paşa ve evkâf Halîl Bey veled-i Ramazan vakfından almak üzere nısf vazife-i mu‘ayyene ile câmi‘-i cedîd de nısf hisse hitâbet cihetine mutasarrıf olan Es-seyyid Hasan Halife kendi hüsn-i rızâsıyla yedinde olan berâtın verüb mutasarrıf olduğu nısf cihet-i mezkûreyi erbâb-ı istihkâktan işbu râfi‘-i tevkîf-i refi‘ü’ş-şân-ı hakânî Ahmed Halîfe zide salâhuhuya ferâgat ve kasr-ı yed etmeğin kasr-ı yedinde merkûma tevcih ve yedine berât-ı ‘âlişânım verilmek ricâsına vakf-ı mezbûrun ber-vech-i meşrût mütevellisi Es-seyyid Ali Bey zide mecduhunun ‘arz eylediği pâye-i serîr-i a‘lâya telhîs olundukta sâdır olan hatt-ı hümayun şevket-makrûn-ı şahânem mücebince tevcih olunmak fermânım olmağın hakkında mezîd-i ‘inâyet-i pâdişahanem zuhûra getirip bin iki yüz kırk altı senesi zi’l-hiccesinin dördüncü günü târihiyle müverrah ve rü’yet-i ru’ûs-ı hümayunum ‘inâyet makrûnu verdim ve buyurdum ki mezbûr Ahmed Halife zide salahuhu varub merkûmun kasr-ı yedinde nısf hisse cihet-i mezkûra mutasarrıf olup edâ-i hizmet eyledikten sonra bundan evvel hatîb olanlar ne vechle mutasarrıf ola gelmişler ise merkûm dahi ol vechle nısf vazife-i mu‘ayyenesin vakf-ı mezbûr mahsûlünden mütevellisi olanlar yedinden olup mutasarrıf ola şöyle bil ki ‘alâmet-i şerîfe i‘timâd kıla hurrîre fî yevmü’l-hâmis zi’l-hicce sene seb‘a ve erba‘în ve mi’eteyn ve elf

Kostantiniyye El-mahrûse

Belge No: 321

El-hâc İshak Efendizâde El-hâc ‘Alî Efendinin üzerine Cebelü’n-nur zaviyesinin berât-ı şerîf sûreti işbu mahale kayd şüd

Evkâf-ı şahâneme mülhak Yüreğir’de vâki‘ Cebelü’n-nûr zâviyesi vakfının rub‘ ve def‘a sūdüs ve nısf-ı sümün ve yine bir buçuk sümün hibe-i bâ-şart-ı tederrüs zâyedârlık ve tevliyyet ve nezâret ve güzîn ve cibâyet cihetlerine mutasarrıf olan Müderrisden Ürgübi El-hâc ‘Ali Rızâ zide ‘ilmuhu divân-ı hümayunuma ‘arz-ı hâl idüb kendi hüsn-i rızâsıyla yedinde olan berâtın virüb mutasarrıf olduğu cihât-ı mezkûre hissesini Hacı İshak Efendizâde erbâb-ı istihkâktan işbu râfi‘-i tevkî‘-i refi‘ü’ş-şân-ı hakânî Es-seyyid El-hâc ‘Ali zide ‘ilmuhuya feragat ve kasr-ı yed etmeğin kasr-ı yedinden tevcih olunmak bâbından istid‘â-yı ‘inâyet ve ber-vech-i istid‘â tevcih olunmak üzere a‘lemu’l-‘ulemâ’i’l-mütebahhirîn efdalu’l-fudâla’i’l-müteverri‘în bi’l-fi’il Şeyhü’l-islâm Yasincizâde Mevlânâ Es-seyyid Abdülvehhâb adamallahu te‘âla fazâ’iluhu işâret etmekle

işâreti mücebince cihât-ı mezkûre hissesi fâriğ-i mezbûrun kasr-ı yedinden mumâ-ileyhe tevcîh ve bi'n-nefs edâ-yı hizmet etmek ve tevliyyet-i mezkûrenin dahi beher sene muhâsebesin rû'yet eylemek şartıyla yedine berât-ı 'âlişân verilmek bâbında evkâf-ı hümayunum nâzırı iftihâru'l-ümerâ' ve'l-ekâbir Es-seyyid Mehmed Tâhir dâme 'uluvvuhu i'lâm etmekle i'lâmı mücebince tevcîh olunmak fermânım olmağın hakkında mezîd-i 'inâyet-i pâdişahanem zuhûra getirip bin iki yüz kırk yedi senesi Cemaziye'l-evvelinin yirmi altıncı günü tarihiyle müverrah verilen ru'ûs-ı hümayunum mücebince bu berât-ı hümayunu verdim ve buyurdum ki mumâ-ileyh Es-seyyid El-hac Ali zide 'ilmuhu varub merkûmun kasr-ı yedinden şart-ı mezkûr üzere cihât-ı mezkûre hisselerine mutasarrıf edâ-yı hizmet eyledikten sonra işbu berât-ı 'âlişânım mugâyir-i cihât-ı mezkûre hisseleri umûruna kasr-ı yed iden merkûm tarafından bi-araf-ı aherden hiç ferd mâni' ve müzâhim olmayub dahl ve ta'arruz kılmaya şöyle bile 'alâmet-i şerîfe i'timâd kıla

Tahrîren fi'l-yevmi'r-râbi' şehr-i Cemâziye'l-ahir sene seb'a ve erba'in ve mi'eteyn ve elf

Kostantiniyye

Belge No: 322

'Âdet-i ağnâm Dindarlu mukata'asının ber-vech-i emânet zabt emri

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinü'l-fazâ'il ve'l-keâm zikr-i âti mukâta'anın hâvi olduğu kazâların kâdıları ve nâ'ibleri zide fazluhum ve kıdvetu'l-emâcid ve'l-a'yân halâ Adana sancâğı mütesellimi El-hâc 'Ali Bey zide mecduhu tevkî'-i refî'-i hümayun vâsıl olacak ma'lûm ola ki ba-hatt-ı hümayun şevket-makrûnum mukâta'at hazinesi tarafından zabt ve idâre olunan mukâta'ât-ı mirimden Adana Sancâğında vâki' 'âdet-i ağnâm nâhiye-i Dindârlı ve Kuyuculu ve tevâbi'i mukâta'asının nısf hissesi bundan akdem Adana kapucubaşı Mehmed Beyin ref'inden bâ-hatt-ı hümayun şevket-makrûnum mukâta'at hazinesi tarafından zabt ve idâre olunmuş ve diğer nısf hissesi dahi müştereki 'uhdesinde olup öteden berü yed-i vâhiden zabt ve idâre olunu gelmekten nâşi mukâta'a-i mezkûre işbu bin iki yüz kırk yedi senesi mart ibtidâsından sene-i merkûme Şubâtı gâyesine değin bir sene-i kâmile zabt u rabt eylemek üzere sen ki mütesellim-i mumâ-ileyhsin sana ba-irade-i seniyye ber-vech-i emânet ihâle ve tefvîz olunmuş olmakla mukâta'a-i mezkûreyi sene-i merkûmeye mahsûben yed-i vâhidin tarafından ber-vech-i emânet zabt u rabt ve terâfu' olan mahsûlât ve rûsûmâtın kanûn-ı kadîm ve ola geldiği vechle cem' ve tahsîl ve ahz u kabz olunup hâsılat-ı vâka'asını hitâmında mumza defteriyle mukâta'at hazineye irsâl eylemek üzere emânete zabtını hâvi emr-i şerîfim i'tâsı husûsu ricâl-i devlet-i 'aliyyemden mukâta'at nâzırı iftihâru'l-emâcid ve'l-ekârim 'Abdurrahman Nafiz dâme mecduhu memhûr temessükü inhâ etmeğın hazine-i 'âmirede mahfûz baş muhâsebe defterlerine nazar olundukta mukâta'a-i mezkûre senevi ma'lûmu'l-mikdâr mâl ile mukayyed olup mukâta'at hazinesi tarafından zabt ve idâre olunmakta idüğü ve bu makûle hazine-i mezkûre tarafından zabt ve idâre olunan mukâta'at-ı mirim munsıf ve mu'tedil ve re'âya-perver kimesnelere der-uhde ve iltizâm ile öteden berü ne vechle zabt u rabt olunu gelmiş ise yine ol vechle zabt u rabt ve vâki' olan mahsûlât ve rûsûmâtın

kanûn-ı kadîm olageldiği üzere ahz u kabz olup ola gelmişse mugâyir-i hareketle vedî'atullah olan fukarâ-yı ra'ıyyete zulm ve taaddi olunmamak verilen emr-i şerîfim şürûtundan idüğü mukayyed olmakla 'amel ve harekete mübâderet eylemek fermânım olmağın imdi mukata'a-i mezkûre sene-i merkûmeye mahsûben yed-i vâhidin tarafından ber-vech-i emânet-i zabt u rabt ve vâkî' olan mahsûlât ve rûsûmatın kanûn-ı kadim ve ola geldiği üzere cem' ve tahsil ve ahz u

Sayfa No: 118

Kabz olunup hasılat-ı vak'asını senesi hitâmında mumza defteriyle mukâta'at hazinesine irsâl ve teslim olunması husûsuna mezîd-i sa'y ve gayret eylesin ve sen ki kuzât ve'n-nüvvâb-ı mumâ-ileyhimsiz siz dahi mûcib-i emr-i şerîfimle 'amel ve hareket ve hilâfindan tehâşi ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki hük-m-i şerîfim vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan işbu emr-i şerîf-i celilü's-şânım vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımı'l-ımtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla 'amel ve hareket eylesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfime i'timâd kılasız tahrîren fi'l-yevmi'l-ışrin min şeh-r-i Cumade'l-ahir sene seb'a ve erba'în ve mi'eteyn ve elf

Kostantiniyye El-mahrûse

Belge No:323

İfrâz Zü'l-kadriye mukâta'asının ber-vech-i zabt emri sûreti

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinü'l-fazâ'il ve'l-ke-lâm zikr-i âti mukâta'anın hâvi olduğu kazâların kâdılar ve nâ'ibleri zide fazluhum ve kıdvetu'l-emâcid ve'l-a'yân halâ Adana Sancâğı mütesellimi El-hâc Ali Bey zide mecduhu tevki'-i refi'-i hümayun vâsıl olıcak ma'lûm ola ki ba-hatt-ı hümayun şevket-makrûnum mukâta't hazinesi tarafından zabt ve idâre olunan mukâta'ât-ı miriyemden Adana eyâletinde kâ'in hissehâ-i ifrâz Zü'l-kadriye ve tevâbi' mukâta'asının nısf hissesi bundan akdem Adana'lı Kapucubaşı Mehmed Beyin ref'inden ba-hatt-ı hümayun şevket-makrûnum mukâta'ât hazinesi tarafından zabt ve idâre olunmuş ve diğer nısf hissesi dahi müştereki uhdesinde olup öteden berü yed-i vâhidin zabt ve idâre olunu gelmekten nâşi mukâta'a-i mezkûreyi işbu iki yüz kırk yedi senesi martı ibtidâsından sene-i merkûme Şubatı gâyesine değin bir sene-i kâmile zabt u rabt eylemek üzere sen ki mütesellim-i mumâ-ileyhsin sana ba-irade-i seniyye ber-vech-i emânet ihâle ve tefvîz olunmuş olmakla mukata'a-i mezkûreyi sene-i merkûmeye mahsûben yed-i vâhidin tarafından ber-vech-i emânet zabt u rabt ve terâfu' olan mahsûlât ve rûsûmatın kanûn-ı kadîm ve ola geldiği vechle cem' ve tahsil ve ahz u kabz olunup hâsılat-ı vâka'asını hitâmında mumza defteriyle mukâta'ât hazineye irsâl eylemek üzere emânete zabtını hâvi emr-i şerîfim i'tâsı husûsu ricâl-i devlet-i 'aliyyemden mukâta'ât nâzırı iftihâru'l-emâcid ve'l-ekârim 'Abdurrahman Nâfiz dâme mecduhu memhûr temessükü inhâ etmeğın hazine-i 'âmirede mahfûz baş muhâsebe

defterlerine nazar olundukta mukâta‘a-i mezkûre senevi ma‘lûmu‘l-mikdâr mâl ile mukayyed olup mukâta‘ât hazinesi tarafından zabt ve idâre olunmakta iken ve bu makûle hazine-i mezkûre tarafından zabt ve idâre olunan mukâta‘at-ı miriyem munsıf ve mu‘tedil ve re‘âya-perver kimesnelere der-uhde ve iltizâm ile öteden berü ne vechle zabt u rabt olunu gelmiş ise yine ol vechle zabt u rabt ve vâki‘ olan mahsûlât ve rûsûmatın kanûn-ı kadîm olageldiği cem‘ ve tahsîl ahz u kabz olunup ola gelmişse mugâyir-i hareketle vedi‘atullah olan fukarâ-yı ra‘iyyete zulm ve taaddi olunmamak verilen evâmir-i şerîfim şûrûtundan idüğü mukayyed olmakla mucebince ‘amel ve harekete mübâderet eylemek fermânım olmağın imdi mukata‘a-i mezkûre sene-i mezkûreye mahsûben yed-i vâhidin tarafından ber-vech-i emânet-i zabt u rabt ve vâki‘ olan mahsûlât ve rûsûmatın kanûn-ı kadîm ve ola geldiği üzere cem‘ ve tahsil ve ahz u kabz olunup hasılat-ı vak‘asını senesi hitâmında mumza defteriyle mukâta‘at hazinesine irsâl ve teslim olunması husûsuna mezîd-i sa‘y ve gayret eyleyesin ve sen ki kuzât ve’n-nüvvâb-ı mumâ-ileyhimsiz siz dahi mûcib-i emr-i şerîfimle ‘amel ve hareket ve eylemek bâbında fermân-ı ‘âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfim sâdır olmuştur hükm-i şerîfim vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan işbu ‘âlişânımın mazmûn-ı münîfi birle ‘âmil olası şöyle bilesiz ‘alâmet-i şerîfime i‘timâd kılasız tahrîren fi‘l-yevmi‘l-‘aşer min şehri Cumade‘l-ahir sene seb‘a ve erba‘în ve mi‘eteyn ve elf

Kostantiniyye El-mahrûse

Belge No: 324

Silvân Kal‘asının timârın ber-vech-i emânet zabt emri sûreti

Mefâhiru‘l-kuzât ve‘l-hükkâm me‘âdinü‘l-fazâ‘il ve‘l-keâm zikr-i âti timârın hâvi olduğu kazâlarının kâdıları ve nâ‘ibleri zide fazluhum ve kıdvetu‘l-emâcid ve‘l-a‘yân Adana mütesellimi Hasan Paşazâde Ali Bey zide mecduhu tevkî‘i refi‘-i hümayun vâsıl olacak ma‘lûm ola ki Adana Sancâğında Ayalu(Yahyalu) Nâhiyesinde kâ‘in Silvân Kal‘asının Dizdârlığı firâri Menemenci oğlu Habib nâm kimesnenin ve kethüdâlık ve neferât timârları dahi aher kimesnenin ‘uhdelerinde iken firâri-i merkûmunun ‘isyânı ve tuğyânına mebni tahsîl eylediği kal‘a-i merkûm bundan akdem irâde-i ‘aliyye yem ve hedm olunup kal‘a-i merkûmun dizdârlık ve kethüdâlık vesâ‘ir neferât ‘uhdelerinde olan cem‘an on yedi ‘aded timârlar mutasarrıflarının ref‘lerinden fimâ-ba‘d mukâta‘ât hazinesine zabt olunmak üzere tanzim olunmuş olmaktan nâşi zikr olunan on yedi ‘aded timârları işbu bin iki yüz kırk yedi senesi martı ibtidâsından sene-i merkûme şubâtı gâyetine değin bir sene-i kâmile zabt u rabt eylemek üzere sen ki mütesellim-i mumâ-ileyhsin senin ‘uhdene ba-irade-i seniyyem sâbıkı üzere ber-vech-i emânet ihâle ve tefviz olunmakla ber-minvâl-i muharrer zikr olunan on yedi ‘aded timarları sene-i merkûmeye mahsûben ber-vech-i emânet zabt u rabt ve vâki‘ olan mahsûlât ve rûsûmatın kanûn-ı kadîm ve ola geldiği üzere ahz u kabz ve cem‘ ve tahsîl ve hasılatını mumza defteriyle ma‘an mukâta‘at hazinesine irsâl ve teslim eylemek üzere emâneten zabtın içün emr-i şerîfim ısdâr ve kaydına bi‘l-mürâca‘a defteri ve defterhane-i ‘âmireme ‘ilm u haber i‘tâsı husûsunu ricâl-i devlet-i ‘aliyyemden halâ mukâta‘ât nâzırı iftihâru‘l-emâcid ve‘l-ekârim Es-seyyid Abdurrahman Nâfiz dâme mecduhu memhûr takrîriyle inhâ etmekde hazine-i emrimde mahfûz baş muhâsebe defterlerine nazar olundukta timâr-ı mezkûrlar hazine-i mezkûre tarafından zabt ve idâre olunmakta idüğü ve bu makûle hazine-i mezkûre

tarafından zabt ve idâre olunan timarla munsıf ve mu'tedil ve re'âya-perver kimesnelere der-uhde ve iltizâm ile öteden berü ne vechle zabt u rabt ve vâki' olan mahsûlât ve rûsûmâtı ahz u kabz olunu gelmiş ise yine ol vechle zabt u rabt ve vâki' olan mahsûlât ve rûsûmâtı ahz u kabz olunup ola gelmişe mugâyir hareket ile veditullah olan fukara-yı ra'iiyyete zulm ve ta'addi olunmamak verilen evâmîr-i şerîfem şûrûtundan idüğü mukayyed olmakla mucebince 'amel ve harekete mübâderet eylemek fermânım olmağın imdi suret-i defter-i mezkûr da muharrer on yedi 'aded timarlar öteden berü ne vechle zabt u rabt ve vâki' olan mahsûlât ve rûsûmât ahz u kabz olunu gelmiş ise yine sene-i merkûmeye mahsûben dahi tarafından ol vechle zabt u rabt ve vâki' olan mahsûlât ve rûsûmâtı ahz u kabz olunup ola gelmişe mugâyir hareket ile vedit-ı olan fukarâ-yı raiyyete zulm ve taaddi ettitirilmemesi hususuna sa'y ve gayret eyleyesin siz ki kuzât ve'n-nüvvâb-ı mumâ- ileyhimsiz siz dahi mûcib-i emr-i şerîfimle 'amel ve hareket eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki

Sayfa No: 119

Hükm-i şerîfim vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere 'amel ve hareket eyleyesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfime i'timâd kılasız tahrîren fi'l-yevmi'l-ısrın min Şehr-i cumade'l-aher sene seb'a ve erba'in ve mi'eteyn ve elf

Kostantiniyye El-mahruse

Belge No: 325

Cemâ'at-hâ-i Yörükân-ı 'Anadolu mukâta'asının zabt emri

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinü'l-fazâ'il ve'l-keîlâm zikr-i 'âti mukâta'asının hâvi olduğu kazâları kadıları ve nâ'ibleri zide fazluhum ve kıdvetu'l-emâcid ve'l-ayân halâ Adana mütesellimi El-hâc Ali Bey zide mecduhu tevkî-i refî'i hümayun vâsil olıcak ma'lûm ola ki ba-hatt-ı hümayun şevket-makrûnum mukâta'at hazinesi tarafından zabt u rabt ve idâre olunan mukâta'ât-ı miriyemden Adana ve Tarsus sancâklarında cemâ'athâ-i Yörükân-ı Anadolu ve tevâbi'i mukâta'asının nısf hissesi bundan akdem Adanalı kapucubaşısı Mehmed Beyin ref'inden ba-hatt-ı hümayun şevket-makrûnum mukâta'at hazinesi tarafından zabt ve idâre olunmuş ve diğer nısf hissesi dahi müştereki 'uhdesinde olup öteden berü yed-i vâhid dahi zabt ve idâre olunu gelmekten nâşi mukâta'a-i mezkûreyi işbu iki yüz kırk yedi senesi martı ibtidâsından sene-i merkûm Şubatı gâyetine değin bir sene-i kâmile zabt u rabt eylemek üzere sen ki mütesellim-i mumâ-ileyhsin sen ki ba-irade-i seniyyem ber-vech-i emânet ihâle ve tefvîz olunması olmağla mukâta'a-i mezkûreyi sene-i merkûmeye mahsûben yed-i vâhid dahi tarafından ber-vech-i emânet zabt u rabt volan mahsûlât ve rûsûmatın kanûn-ı kadîm ve ola geldiği vechle cem' ve tahsîl ve ahz u kabz olunup hâsîlat-ı vâka'asını senesi hitâmında mumza defteriyle mukâta'at hazinesine derk eylemek üzere emâneten zabtını hâvi emr-i şerîfim i'tâsı husûsunu ricâl-i devlet-i 'aliyyemden halâ mukâta'at nâzırı iftihâru'l-emâcid ve'l-ekârim Es-seyyid Abdurrahman Nâfiz dâme mecduhu memhûr temessükü inhâ etmeğın hazine-i 'âmirem de mahfûz baş muhâsebe defterlerine nazar olundukta mukâta'a-i mezkûre senevi ma'lûmu'l-mikdâr mâl ile mukayyed olup mukâta'at hazinesi tarafından zabt ve

idâre olunmakta idüğü ve bu makûle hazine-i mezkûre tarafından zabt ve idâre olunan mukâta‘at-ı miriyyem munsıf ve mu‘tedil ve re‘âya-perver kimesnelere der-uhde ve iltizâm ile öteden berü ne vechle zabt u rabt olunu gelmiş ise yine ol vechle zabt u rabt ve vâki‘ olan mahsûlât ve rûsûmatın kanûn-ı kadîm olageldiği üzere ahz u kabz olunup ola gelmişse mugâyir-i hareketle vedi‘atullah olan fukarâ-yı ra‘iyyete zulm ve taaddi olunmamak verilen emr-i şerîfim şürûtundan idüğü mukayyed olmakla ‘amel ve harekete mübâderet eylemek fermânım olmağın imdi mukata‘a-i mezbûreyi sene-i merkûmeye mahsûben yed-i vâhidin tarafından ber-vech-i emânet-i zabt u rabt ve vâki‘ olan mahsûlât ve rûsûmatın kanûn-ı kadîm ve ola geldiği üzere cem‘ ve tahsil ve ahz u kabz olunup hasılat-ı vak‘asını senesi hitâmında mumza defteriyle mukâta‘at hazinesine irsâl ve teslim olunması husûsuna mezîd-i sa‘y ve gayret eyleyesin ve sen ki kuzât ve’n-nüvvâb-ı mumâ-ileyhimsiz siz dahi mûcib-i emr-i şerîfimle ‘amel ve hareket eylemeniz bâbında fermân-ı ‘âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan işbu emr-i şerîf-i celilü’ş-şânım vâcibü’l-ittibâ‘ ve lâzımu’l-ımtisâlimin mazmûn-ı münifi üzere ‘amel ve hareket eyleyesiz şöyle bilesiz ‘alâmet-i şerîfime i‘timâd kılasız tahrîren fi’l-yevmi’l-‘ısrin min şehri Cumade’l-ahir sene seb‘a ve erba‘în ve mi‘eteyn ve elf

Kostantiniyye El-mahrûse

Belge No: 326

İhtisâb-ı Adana mukâta‘asının zabt emri sûreti

Mefâhirü’l-kuzât ve’l-hükkâm me‘âdinü’l-fazâ’il ve’l-keâm zikr-i ‘âti mukâta‘asının hâvi olduğu kazâları kadıları ve nâ’ibleri zide fazluhum ve kıdvetü’l-emâcid ve’l-‘ayân halâ Adana mütesellimi El-hâc Ali Bey zide mecduhu tevkî‘-i refî‘i hümayun vâsıl olıcak ma‘lûm ola ki ba-hatt-ı hümayun şevket-makrûnum mukâta‘at hazinesi tarafından zabt ve idâre olunan mukâta‘at-ı miriyyemden ihtisâb-ı Adana ve Bâc-ı bazar ve tevâbi‘i mukâta‘asını işbu bin iki yüz kırk yedi senesi Martı ibtidâsından sene-i merkûme Şubâtı gâyetine değin bir sene-i kâmile zabt u rabt ve zamân-ı zabt vech-i beyyin Muharrem guresinden olup mevcûd olan Adana Kalemî irâd-ı cizyesini dahi nizâmı vechle bin iki yüz kırk sekiz senesine mahsûben zabt ve vech-i beyyin eylemek üzere bâ-irâde-i seniyyem sâbıkı üzere ma‘ mâl ve kalemiye ve harc-ı aklâm ve fâ‘iz mukata‘a-i mezkûre on altı bin sekiz yüz elli yedi gurus ve cizye-i mezkûre dahi ma‘ mâl ve harc-ı aklâm olan otuz bin üç yüz üç gurus ki cem‘ân kırk yedi bin altmış gurus bedel-i iltizâm ve Tarsus sancağında vâki‘ iltizâmât-ı ma‘lûmenin Tarsus mütesellimi tarafına verilmek şartıyla sen ki mütesellim-i mumâ-ileyhsin sana der-uhde ve iltizâm olunup sen dahi iltizâm ve kabul birle bedel-i iltizâmı olan meblağ-ı mezburu vakt ve zamanıyla edâ ve teslim eylemek üzere hazine-i mezkûreye memhûr deyn temessükü verdiği ecilden mukâta‘a-i mezbûreyi iki yüz kırk yedis enesi martı ibtidâsından sene-i merkûme şubatı gâyetine değin bir sene-i kâmile zabt u rabt ve merbût olan cizyesini dahi iki yüz kırk sekiz senesine mahsûben zabt ve cibâyet ve vâki‘ olan mahsûlât ve rûsûmâtı kanûn-ı kadîm ola geldiği vechle cem‘ ve tahsil ve ahz u kabz olunup taraf-ı aherden müdâhale ve taarruz olunmamak üzere zabtın için emr-i şerîfim i‘tâsı ricâl-i devlet-i ‘aliyyemden hala mukâta‘at-ı nâzırı iftihârü’l-emâcid ve’l-ekârim Es-seyyid ‘Abdurrahman Nâfiz dâme mecduhu memhûr temessükü inhâ etmeğın hazine-i ‘âmiremde mahfûz baş muhâsebe defterlerine nazar

olundukta mukâta‘a-i mezkûre senevi ma‘lûmu‘l-mikdâr mâl ile mukayyed olup mukâta‘ât hazinesi tarafından zabt ve idâre olunmakta idüğü ve bu makûle hazine-i mezkûre tarafından zabt ve idâre olunan mukâta‘at-ı mirim munsıf ve mu‘tedil ve re‘âya-perver kimesnelere der-uhde ve ihrâc ile öteden berü ne vechle zabt u rabt olunu gelmiş ise yine ol vechle zabt u rabt ve vâki‘ olan mahsûlât ve rûsûmatın kanûn-ı kadîm ve olageldiği üzere ahz u kabz olunup ola gelmişse mugâyir-i hareketle vedi‘atullah olan fukarâ-yı ra‘iyyete zulm ve taaddi olunmamak verilen evâmir-i şerîfim şürûtundan idüğü mukayyed olmakla ‘amel ve harekete mübâderet eylemek fermânım olmağın imdi mukata‘a-i mezkûre mezbûreyi iki yüz kırk yedi senesi Mart ibtidâsından sene-i merkûme şubatı gâyetine değin bir sene-i kâmile zabt u rabt ve merbût olan cizyesini dahi iki yüz kırk sekiz senesine mahsûben zabt ve cibâyet ve vâki‘ olan mahsûlât ve rûsûmatın kanûn-ı kadim ve ola geldiği üzere ahz u kabz olunup ola gelmişse mugâyir-i hareket ile vediatullah olan fukara-yı raïyyete zulm ve taaddi ettirilmemesi husûsuna müsaraat eylesin şöyle bilesiz alâmet-i şerîfime i‘timâd kılasız tahriren fi‘l-yevmi‘l-ışrın cumade‘l-aher sene seb‘a ve erba‘in ve mi‘eteyn ve elf

Kostantiniyye El-mahrûse

Sayfa No: 120

Belge No: 326A

Adana Eyâletinin Penbe rûsûmunun zabt emri

Mefâhirü‘l-kuzât ve‘l-hükkâm me‘âdinü‘l-fazâ‘il ve‘l-keâm Adana Eyâletinin hâvi olduğu kazâların kâdıları zide kadruhum tevkî‘-i refî‘-i hümâyun vâsıl olıcak ma‘lûm ola ki ba-hatt-ı hümâyun şevket-makrûnum mukâta‘ât hazinesi tarafından zabt ve idâre olunan penbe rûsûmu mukâta‘ası muhalledâtından Adana eyâletinin hâvi olduğu kazâlar da ve bazar yerlerinde bey‘ ü şirâ olunan penbe ve rişte penbe ve kozalı penbenin resm-i mirilerini işbu bin iki yüz kırk yedi senesi martı ibtidâsından sene-i merkûme Şubatı gâyetine değin bir sene-i kâmile zabt u rabt ve tahsîl eylemek üzere halâ Adana mütesellimi Hasan Paşazâde kıdvetü‘l-emâcid ve‘l-a‘yân El-hâc Ali Bey zide mecduhuya bâ-irâde-i seniyyem sâbıkı üzere on altı bin altı gurûş bedel-i iltizâm ile der-‘uhde ve iltizâm olunup mumâ-ileyh dahi iltizâm ve kabûl birle bedel-i iltizâm olan meblağ-ı mezbûru vakt ve zamânıyla edâ ve teslim eylemek üzere mukâta‘ât hazinesine memhûr deyn temessükü verilmeğın Adana eyâletinde vâki‘ kazâlar da hâsıl ve bazar yerlerinde bey‘ ü şirâ olan penbe ve rişte penbe ve kozalı penbenin beher kıyyesinde icâb eden resm-i mirilerini sene-i merkûmeye mahsûben zabt u rabt ve cem‘-i tahsîl ve ahz u kabz eyleyüb taraf-ı aherden müdâhale ve taarruz olunmamak üzere şürût ve nizâmı derciyle mumâ-ileyhin zabtıçün emr-i şerîfim i‘tâsı husûsunu mu‘teberandan ricâl-i devlet-i ‘aliyyemden halâ halâ mukâta‘ât hazinesinin vâridât nâzırı iftihârü‘l-emâcid ve‘l-ekârim Abdurrahman Nâfiz dâme mecduhu âmirede mahfûz baş muhâsebe defterlerine nazar olundukta zaman-ı zabtı martı ibtidâsından olan penbe rûsûmu mukâta‘ası ba-hatt-ı hümâyun şevket-makrûnum memâlik-i mahrûsem ta‘bîr ile ta‘mîm olunup kâffe-i memâlik-i mahrûse-i pâdişahanem de vâki‘ iskeleler de ve berri ve bahri vesâ‘ir mahaller de bazar içinde fûrûht olan penbenin beher kıyyesinde ma‘a zamm bir bir pâre ve rişte penbenden iki şer para ve kozalıdan bir bir akçe resm alınmak üzere karar verildiğine binâ resm-i mezkûr bayı‘i

tarafından cânib-i miriçün ahz ve tahsil olunmak ve iştirâ edenlerin gerek Müslüman ve gerek keferiye ... tezkiresiyle iştirâ idüb ... Adana tezkiresi olmadıkca iskele vesâ'ir mahallerden gerek müslüman ve gerek keferiye sefinelerine vaz' ve tahsil olunmak ve buna bakılmak ve penbe aslı mücerred resim vermek için bir bahâne ile mu'ayyen bazı mahfî mahallerden imrâr edenler ola getirdikde ikişer para resm-i mirileri zecren tahsîl olunmak ve mukâta'a-i mezbûreye müccedden nizâm verilip resm-i mezkûr vâridât-ı ... miriyye tahtına idhâl olunup bir akçesinin kesr ve noksanına bir türlü mesâğ ve cevâz olmamakla vakten mine'l-evkât ve sebeben mine'l-esâb şürût ve nizâmının ber-vechle tebdîl ve ta'bîrin-i müsâ'ade olunmamak ve ve mukâta'a-i mezbûrun şirâze-i nizâm ve intizâmının ... ve bir tarik ile kesr-i vâridâtını mûcib-i halâ cesâret ederek olur ise mâl-ı mirinin kesr ve ... sebep olduklarıçün ma'rifet-i şer'le mahallime te'dîb olunmak ve ümenânın şükr ve müsmir ve mü'esser olup nizâm-ı mukâta'ayı mûcib istid'â eyledikleri halde evâmîr-i şerifem ısdâr ve irsâl olunmak şürûtundan idüğü mukayyed olmakla ber-minvâl-i muharrer amel ve hareket olunmak fermânım olmağın zabtını hâvi işbu emr-i 'âlişânım ısdâr ve irsâl olmuştur imdi vusûlünde sen ki kuzât ve nüvvâb-ı mumâ-ileyhimsiz keyfiyyet-i irâde-i seniyyem ve şürût-ı muharrere-i mezbûre mantûk-ı emr-i şerifimden ma'lûmunuz oldukta fermânım olduğu vechle ber-vehc-i muharrer Adana eyâletinin hâvi olduğu kazâlar da hâsıl o ve bazar yerlerinde bey' ü şirâ olunan penbe ve rişte penbe ve kozalı penbenin beher kıyyesinden icâb eden resm-i mirilerini sene-i merkûmeye vakt ve zamânıyla mukâta'at hazinesine idâre ve tesellümü husûsuna mezîd-i ihtimâm ve dikkat ve hilâfından hazer ve mûcânebet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuştur buyurduk ki hükm-i şerifimle vardıkda bu babda vech-i meşrûh üzere şeref-yafte-i sudûr olan işbu emr-i şerif-i celilü's-şânım mazmûn-ı münifi üzere 'âmil olasız şöyle bilesiz 'âlâmet-i şerîfime i'timâd kılasız hurrîre fi'l-yevmi'l-'ısrin min şehri Cumade'l-ahir sene seb'a ve erba'în ve mi'eteyn ve elf

Kostantiniyye el-mahrûse

Belge No: 327

Resm-i İспенçe-i eyâlet-i Adana mukâta'asının zabt emri

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinü'l-fazâ'il ve'l-kelem zikr-i âti mukâta'anın hâvi olduğu kazâların kâdıları ve nâ'ibleri zide fazluhum ve kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân halâ Adana sancâğı mütesellimi El-hâc 'Ali Bey zide mecduhu tevkî'-i refî'-i hümayun vâsıl olıcak ma'lûm ola ki ba-hatt-ı hümayun şevket-makrûnum mukâta'at hazinesi tarafından zabt ve idâre olunan mukâta'at-ı mirimden resm-i İспенç eyâlet-i Adana mukâta'asını işbu bin iki yüz kırk yedi senesi martı ibtidâsından sene-i merkûme Şubâtı gâyetine değin bir sene-i kâmile zabt u rabt eylemek üzere sen ki mütesellim-i mumâ-ileyhsin ba-irade-i seniyyem ma'-mâl ve kalemiye ve harc-ı aklâm ve fâ'izi mukâta'a-i mezbûre cem'an altı bin beş yüz gurus bedel-i iltizâm ile der-uhde ve iltizâm olunup sen dahi iltizâm ve kabul birle bedel-i iltizâm olan meblağ-ı emzburu vakt ve zamânıyla edâ ve teslim eylemek üzere hazine-i mezkûreye memhur deyn temessükü verdiği ecilden mukâta'a-i mezbûru sene-i merkûmeye mahsûben zabt u rabt ve vâki' olan mahsûlât ve rûsumatı kânun-ı kadim ve ola geldiği vechle cem' ve tahsîl ve ahz u kabz olunup taraf-ı aherden müdahale ve taarruz olunmamak üzere zabtınçün emr-i şerifim i'tâsı husûsunu ricâl-i devlet-i 'aliyyemden halâ mukâta'at nâzırı iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim Es-seyyid

‘Abdurrahman Nâfiz Efendi dâme mecduhu memhûr temessûküyle inhâ etmeğin hazine-i ‘âmirende mahfûz baş muhâsebe defterlerine nazar olundukta mukâta‘a-i mezkûre senevi ma‘lûmu‘l-mikdâr mâl ile mukayyed olup mukâta‘ât hazinesi tarafından zabt ve idâre olunmakta idüğü ve bu makûle hazine-i mezkûre tarafından zabt ve idâre olunan mukâta‘at-ı miriyyem munsıf ve mu‘tedil ve re‘âya-perver kimesnelere der-uhde ve iltizâm ile öteden berü ne vechle zabt u rabt olunu gelmiş ise yine ol vechle zabt u rabt ve vâki‘ olan mahsûlât ve rûsûmatın kanûn-ı kadîm ve olageldiği üzere cem‘ ve tahsil ve ahz u kabz olunup ola gelmişse mugâyir-i hareket ile vedi‘atullah olan fukarâ-yı ra‘iyyete zulm ve taaddi olunmamak verilen emr-i şerîfim idüğü mukayyed olmakla ‘amel ve harekete mübâderet eylemek fermânım olmağın imdi mukata‘a-i mezkûre öteden berü ne vechle zabt vu rabt olunu gelmiş ise sene-i merkûmeye mahsûben dahi tarafından ol vechle zabt u rabt ve ve vâki‘ olan mahsûlât ve rûsûmatı kanûn-ı kadim üzere ve ola geldiği üzere cem‘ ve tahsil ve ahz u kabz olunup ola gelmişse mugâyir-i hareket ile vediatullah olan fukara-yı raiyyete zulm ve taaddi ettirilmemesi hususuna mezîd-i sa‘y ve gayret eylesin ve sen ki kuzât ve’n-nüvvâb-ı mumâ-ileyhimsiz siz dahi mûcib-i emr-i şerîfimle ‘amel ve hareket ve hilâfından tehâşi ve mûcânebet eylemeniz bâbında fermân-ı ‘âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan işbu emr-i şerîf-i celilü’ş-şânım vâcibü’l-ittibâ‘ ve lâzımu’l-imtisâlimin mazmûn-ı münifi ‘âmil olasız şöyle bilesiz ‘alâmet-i şerîfime i‘timâd kılasız tahrîren fi’l-yevmi’l-‘ışrin min şehr-i Cumade’l-ahir sene seb‘a ve erba‘în ve mi‘eteyn ve elf

Kostantiniyye El-mahrûse

Sayfa No: 121

Belge No: 328

Mahsûl-i ‘Alha Ağça ve ... Mukâta‘asının zabt emri sûreti

Mefâhirü’l-kuzât ve’l-hükkâm me‘âdinü’l-fazâ’il ve’l-keâm zikr-i âti mukâta‘anın hâvi olduğu kazâların kâdıları ve nâ’ibleri zide fazluhum ve kıdvetu’l-emâcid ve’l-a‘yân halâ Adana sancâğı mütesellimi El-hâc ‘Ali Bey zide mecduhu tevkî‘-i refî‘-i hümayun vâsıl olıcak ma‘lûm ola ki ba-hatt-ı hümayun şevket-makrûnum mukâta‘at hazinesi tarafından zabt ve idâre olunan mukâta‘ât-ı miriyyemden Adana Sancağında vâki‘ mahsûl-i Alha Ağça ve mukâta‘asının sülûsan hissesini işbu iki yüz kırk yedi senesi martı ibtidâsından sene-i merkûme Şubâtı gâyetine değin bir sene-i kâmile zabt u rabt eylemek üzere senki mütesellim-i mumâ-ileyhsin sen ki bâ-irâde-i seniyyem ma‘-mâl ve kalemiye ve fâ’iz hisse-i mezkûre yalnız bin altı yüz yetmiş yedi gurûş bedel-i iltizâm ile der-‘uhde ve iltizâm olunup sen dahi iltizâm ve kabul bedel-i iltizâmı olan meblağ-ı mezbûru vakt ve zamanıyla edâ ve teslim eylemek üzere hazine-i mezkûreye olan mahsûlât ve rûsûmatı kanun-ı kadim ve ola geldiği vechle cem‘ ve tahsil ve ahz u kabz olunup taraf-ı aherden müdahale ve taarruz olunmamak üzere zabtınçün emr-i şerîfim i‘tâsı husûsunu ricâl-i devlet-i ‘aliyyemden halâ mukâta‘at nâzırı iftihârü’l-emâcid ve’l-ekârim Es-seyyid ‘Abdurrahman Nâfiz Efendi dâme mecduhu memhûr temessûküyle inhâ etmeğin hazine-i ‘âmirende mahfûz baş muhâsebe defterlerine nazar olundukta mukâta‘a-i mezkûre senevi ma‘lûmu‘l-mikdâr mâl ile mukayyed olup hisse-i mezkûresi mukâta‘ât hazinesi

tarafından zabt ve idâre olunmakta idüğü ve bu makûle hazine-i mezkûre tarafından zabt ve idâre olunan mukâta‘at-ı miriyyem munsıf ve mu‘tedil ve re‘âya-perver kimesnelere der-uhde ve iltizâm ile öteden berü ne vechle zabt u rabt olunu gelmiş ise yine ol vechle zabt u rabt ve vâki‘ olan mahsûlât ve rûsûmatın kanûn-ı kadîm ve olageldiği ahz u kabz olunup ola gelmişse mugâyir-i hareket ile vedi‘atullah olan fukarâ-yı ra‘iyyete zulm ve taaddi olmamak verilen emr-i şerîfim şürûtundan idüğü mukayyed olmakla mucebince ‘amel ve harekete mübâderet eylemek fermânım olmağın imdi mukata‘a-i mezbûrun hisse-i mezkûresi öteden berü ne vechle zabt u rabt olunu gelmiş ise sene-i merkûmeye mahsûben dahi tarafından ol vechle zabt u rabt ve vâki‘ olan mahsûlât ve rûsûmatı kanûn-ı kadîm ve ola geldiği vechle cem‘ ve tahsil ve ahz u kabz olunup ola gelmişse mugâyir-i hareket ile vediatullah olan fukara-yı raiyyete zulm ve taaddi ettirilmemesi hususuna ziyâde i‘tinâ ve gayret eylesin ve siz ki kuzât ve’n-nüvvâb-ı mumâ-ileyhimsiz siz dahi mûcib-i emr-i şerîfimle ‘amel ve hareket eylemek bâbında fermân-ı ‘âlişânım sâdir olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere amel ve hareket eylesiz şöyle bilesiz ‘alâmet-i şerîfime i‘timâd kılâsız tahrîren fi’l-yevmi’l-‘ışrin min şehri Cumade’l-ahir sene seb‘a ve erba‘în ve mi’eteyn ve elf

Kostantiniyye El-mahrûse

Belge No: 329

Hasan Paşazâde El-hâc ‘Ali Bey Efendinin Adana’nın mütesellimlik emri sûreti

Mefâhirü’l-kuzât ve’l-hükkâm me‘âdinü’l-fazâ’il ve’l-keâm zikr-i âti mukâta‘anın hâvi olduğu kazâların kâdıları ve nâ’ibleri zide fazluhum ve kıdvetu’l-emâcid ve’l-a‘yân halâ Adana sancâğı mütesellimi El-hâc ‘Ali Bey zide mecduhu tevkî‘-i refi‘-i hümayun vâsıl olıcak ma‘lûm ola ki ba-hatt-ı hümayun şevket-makrûnum mukâta‘at hazinesi tarafından zabt ve idâre olunan elviyeden Adana Sancağı mütesellimliği kâffe-i iltizâmıyla iki yüz kırk altı senesine mahsûben sen ki mütesellim-i mumâ-ileyhsin senin ‘uhden de olarak şimdiye kadar hüsn-i idâreye muvaffakiyetin cihetiyle mütesellimlik-i mezkûrun iki yüz kırk yedi senesine mahsûben dahi ‘uhden de ibkâsı husûsunu ricâl-i devlet-i ‘aliyyemden halâ mukâta‘ât hazinesinin vâridâtı nâzırı iftiharu’l-emâcid ve’l-ekârim Es-seyyid Abdurrahman dâme mecduhu ifâde ve inhâ etmekten nâşi vech-i meşrûh üzere mütesellimlik-i mezkûrun sene-i mezbûreye mahsûben dahi ‘uhdende ibkâsı husûsuna irâde-i seniyye-i mülûkânem taallük idüb ol bâbda hatt-ı hümayun şevket-makrûn-ı pâdişahanem sahîfe pirâ-yı sudûr olmakla mantûk-ı münifi ve baş muhâsebeden vürûd iden ‘ilm u haber kâ’imesi mevâddesi üzere divân-ı hümayunumdan mahsûsan işbu emr-i celilü’l-kadrim ısdâr ve () ile tesyâr olunmuştur imdi livâ-i mezkûr mütesellimlik bu vechle ‘uhdenize ibkâsından maksûd ve merâm-ı mücerred zât-ı hilâfet-simât-ı şahâneme vedi‘atullah olan fakr u zu‘afânın çürümesinden vikâyet ve sıyânetleri garazına mebni idüğü fukara ve zu‘afâ ve sıyânet-i ‘acze ve beraya emr-i ehemmine ikdâm ve dikkat ve mütesellimlik-i mezkûrun iltizâmât-ı vesâ’ire bedeliyatın vakt u zamanıyla mahallerine te’diye ve teslimine vakt ve mugâyir-i rızâ vaz‘ ve hâlet vukû‘ını tecvîzden tevakkî ve mübâ‘adet eylesin ve siz ki kuzât ve’n-nüvvâb-ı mumâ-ileyhimsiz mazmûn-ı emr-i şerîfim sizin dahi meczûmun olarak livâ-i mezkûr mütesellimliğini sene-i mezbûre mahsûben mütesellim-i mumâ-ileyh zabt ve hasılat ve ‘âidât ve tayyârat-ı sâ’iresi öteden berü ola geldiği vechle ahz u kabz ettirdüb mütesellimlik umûruna kimesne tarafından müdâhale ve taarruz vukû‘a gelmemesi emrine bi’l-ittifâk ihtimâm ve dikkat ve

hilâfından hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı ‘âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki () vusûl buldukta bu babda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan işbu emr-i şerîf-i celilü’ş-şânım vâcibü’l-ittibâ‘ ve lâzımu’l-ımtisâlimin mazmûn-ı itâ‘at makrûnuyla ‘amel ve hareket ve hilâfından tehâşi ve mücânebet eyleyesiz şöyle bilesiz ‘alâmet-i şerîfime i‘timâd kılasız tahrîren fi’l-yevmi’l-‘ahir sene seb‘a ve erba‘în ve mi’eteyn ve elf

Kostantiniyye El-mahrûse

Belge No: 330

Surre-i Hümâyunun tarîk emri sûreti

Mefâhirü’l-kuzât ve’l-hükkâm me‘âdinü’l-fazâ’il ve’l-keâm zikr-i âti mukâta‘anın hâvi olduğu kazâların kâdıları ve nâ’ibleri zide fazluhum ve kıdvetü’l-emâcid ve’l-a‘yân halâ Adana sancâğı mütesellimi El-hâc ‘Ali Bey zide mecduhu ve mefâhirü’l-emâsil ve’l-akrân a‘yân vesâ’ir zâbitân ve vücûh-ı ahâli ve bi’l-cümle iş erleri zide kadruhum tevkî‘-i refî‘-i hümâyun vasıl olıcak ma‘lûm ola ki bu sene-i mübâeke de memâlik-i mahrûse-i mesâlik-i şahanemden ‘âzim-i beytullahü’l-haram olan kavâfil-i hüccâc-ı müsliminden Şam-ı Şerif tarikinden bi’l-emnü ve’s-selâm imrâr ve savb-ı maksûda irsâl ve tesyârlarına kemâliyle ikdâm ve dikkat vâcibân-ı umûrdan olduğuna mebni ‘alâ vechi’l-mu‘tâd ve surre-i hümâyunum harameyn-i muhteremeyn hazinesinden ihrâc ve mu‘teberden ricâl-i ‘devlet-i ‘aliyyemden esbak ...(Silik) defterdârı olup bu def‘a surre-i hümâyunum emîni nasb ve ta‘yîn olunan iftihâru’l-emâcid ve’l-ekârim Es-seyyid El-hâc İbrâhim Edhem dâme mecduhuya i‘tâ birle mumâ-ileyh vakt ve ... Dersaadetimden tahrîk ve i‘zâm kılınmak üzere gerek surre-i hümâyunum ve gerek hüccâc-ı müsliminden eminen ve sâlimen imrâr ve Şam-ı şerîfe isâlleri lâzımeden olmaktan nâşi öteden berü ola geldiği vech üzere merâsim-i ‘azm ve ..(silik) ri‘âyet ve yolların gereği gibi tathîr ve mazanne eşkiya olan mahallerin te’mîni ve kıtâ‘-ı tarîk ve erbâb-ı şekâvetin def‘ ü ref‘leriyle

Sayfa No: 122

Bi-menni te‘ala fevc fevc kâfile bend-i azimet olacak hüccâc-ı zevi’l-ibtihâc ve surre-i hümâyunumu sen ki mütesellim-i mumâ-ileyhsin mümkün ve müstehakkı kapın halkıyla re’s-i hudûd-ı Adana’dan eşkiyalar ve kazaların harb u darbını ihrâc birle esbâb-ı muhâfazalarını istikmâl-i menzil be-menzil yollar da muhârisleri vesâ’ilini istihsâb ederek bi’l-emni ve’s-selâm kurd kulağına kadar getirip hudûd-ı Haleb’de Halem kâ’immakâmının kethüdâsına sellemehü ihtimâm ve dikkat ve ol vechle tesellüm ki müş‘îr kethüdâ-yı mumâ-ileyhden sened ve cânib-i şer‘den hüccet ahz idüb Dersaadet’ime irsâl ve takdîme mübâderet ve hüccâc-ı müsliminin iyâb ü zehâblarında emniyyet husûli için tağyîr olunan ser-gümrukden vesâ’ir askeri tâ’ifesi vardıkları kazâlar da iktizâ iden yem ve yiyecek gerisini akçesiyle iştirâ ederek ahâli taraflarından yem ve yiyecek ve akçe ve esbâb-ı mutâlebesi ve mutâlebât-ı zulmiye ile veditullah olan

fukara-yı ra'yyete cevri u taaddi vukû'a gelmesi esbâbını istihsâle dikkat ve hilâfî hareket edenlerin hakklarından gelineceğini iktizâ edenlere tefhîm ile icrâ-yı emri u irâdesinden say' ve gayret eylemek fermânım olmağın mahsûsan işbu emri-i celilü'l-kadrim ısdâr ve sadr-ı azam kethüdâsı baş çukadarları kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Hüseyin zide mecduhu ile tesyâr olmuştur imdi öteden Haleb hudûduna varınca ber-mu'tâd yolların tathîri ve mazanna eşkiyâ olan mahallerin te'mîni ve kıtâ'-ı tarîk ve eşkiyâ makûlelerinin ahz u def'leriyle istikmâl-i esbâb-ı râhat ve emniyyet-i hüccâc için mütemekkin kapun halkıyla hareketle kemâl-i ihtimâm ve dikkat ve esnâ-yı râh da vâki' kazâların harb ve sarb erbâbını ihrâc birle hüccâc-ı müslimini re's-i hudûd Adana'dan istikbâl ve muhafazları husûsunu istihsâl ederek Kurd Kulağına kadar isâl-i bi'l-enn ve's-selâm hudûd-ı Haleb'de kâ'immakâm-ı müşârun-ileyhin kethüdâsına tesellüm ile teslimini müş'ir ahz ile ve ... sened ve hücceti Dersaaetime irsâle kemâl-i ikdâm ve dikakt eylemek irâde-i seniyyem muktezâsından idüğü ve maazallahu te'ala bu babda ağmâz ve rehâvet vukû'yla lâzıme istikbâl-i şimdiden istihzâr olunmak ve surre-i hümâyunum ve hüccâc-ı müslimine Adana eyâletinde olan mahaller de bir türlü keder ve mazarrat vukubulmak ve balâ da mezkûr tenbihata mugâyir vaz'a cesâret olunmak lâzım gelir ise gadr ve illetin kat'a karin-i isgâ olunmayub mazhar-ı eşedd-i 'ukûbet ve cezâ olacağın muhakkak ve mukarrer olduğu ma'lûmun oldukta ana göre 'amel ve harekete dikkat ve ağmâz ve rehâvetten be-gâyet tehâşi ve mübâda'at eyleyesin şöyle bilesin 'alâmet-i şerife i'timâd kılasın hurrir fi'l-yevmi'l- cumade'l-evvel lisene seb'a ve erba'in ve mi'eteyn ve elf

Kostantiniyye El-mahrûse

Belge No: 330A

'Akkâ'ya me'mûr olan 'asker emri sûreti bu mahale kayd şüd

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazâ'il ve'l-keâm Adana eyâletinde vâki' kazâların kuzât ve nüvvâbı zide fazluhum ve kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Adana mütesellimi 'Ali Bey zide mecduhu ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân a'yân ve vücûh-ı memleket ve bi'l-cümle iş erleri zide kadruhum tevkî'-i refî'-i hümâyun vasıl olıcak ma'lûm ola ki halâ Mısır vâlisi El-hâc Mehmed 'Ali Paşa ile Saydâ vâlisi Abdullah Paşa beyinde bir müddetten berü ve rivâyet olunan münâfese ve mu'âvattan dolayı Mısır vâlisi müşârun-ileyh bu esnâ da tarîk-i eşref-i pâdişâhanemden bir gûna emri u irâde olmaksızın kendiliğinden tecâvüzü hareket suretinde li-ecli'l-muhârebe ... üzere Saydâ havâlisine berren asker ve bahren dahi biraz sefine irsâl eylemiş olduğu bundan akdem vâsıl-ı sâmi'a-i şehriyâranem olarak saltanat-ı seniyyem-ı bendegâni alındı ahass-ı matlûb-ı mülûkânem olan asâyış-i memâlik ve bilâd ve refâh-ı hâl-i 'ibâd husûslarında tıbk-ı rızâ-yı meyâmin irtizâ-yı şahânem üzere hareket etmeleri lâzım iken bi'l-akis müşârun-ileyhin böyle vakitte birbirleriyle mu'avât ve muhârebeye tasaddileri seferin ve mâ-i müslimini mûcib ve aralıkda zât-ı hilâfet-semât-ı pâdişâhaneme ve vediatullah olan fukarâ-yı ra'yyet ve 'aceze-i vilâyetin bi-iznihi hubûl ve haşâ olmalarını müstelzim ve müstevcib olacağı cihetlerden hem şer'-i şerîf ve hem rızâ-yı ma'delet-i irtizâ-yı mülûkâneme külliye münâfî ve mugâyir görünmüş olduğuna ve halbuki müşârun-ileyhimanın ikisi dahi bendegâne-i saltanat-ı seniyyemden olduklarına mebni mücerred kendilerini dünya e ahirette vehâmet-i 'akıbetinden himâye ve zir-i destân olan fukarâ ve zu'afâ gadr ve hayfdan vikâye için bendelerini ıslâh ve te'lif zımnında yani birbirleriyle

madde-i nizâ'ı ve davaları ne ise Dersaadetime bildirilmek cânib-i hilâf-ı kâ'imden iktizâsını görmek sûretiyle evvel bâ-evvel Mısır vâlisi müşârun-ileyh işbu gönderdiği 'askerini berren ve bahren derhâl Mısır'a iade etmek ve Sayda vâlisi müşârun-ileyh dahi Mısır'a müteallik umura kat'a müdâhale etmemek üzere iki sene dahi ricâl ve hademe-i devlet-i 'aliyyemden başka başka me'mûrlar gönderilerek tenbihât-ı vesaya-yı la'zıme dahi tahrîr ve tezekkür kılınmış ise de Mısır vâlisi müşârun-ileyh gerek bu kere ve gerek bundan mukaddemce her türlü nush ve pendi şâmil yazılan tenbihât-ı 'adem-i isgâ vâdisinde henüz cevâb göndermemesi cihetiyle kendisinden su-i beyt suretleri istidlâl olduğundan bu bâbda tedâbir-i ihtiyâtiyenin icrâsına bakılmak icâb etmiş ve ol vechle Mısır vâlisi müşârun-ileyh ve taraf-ı devlet-i 'aliyyemden lütfen ve merhameten kendiye ibrâz olunan nasâyih-i seniyye dinlemeyüb tesvilât-ı şeytâniyeye ittibâ'en vâdi-i fesâd ve 'inâda ... olduğu halde ber-muktezâ-yı şer'-i şerif bağı hükmüne dâhil olacağı ecilden ol vakitte icrâ-yı muhâberât-ı lâzimesi tasminiyle şimdiden Akka taraflarında geşt ü güzâr ile ol havâliye vürûd eden Mısır askerini tard ve def' etmek üzere halâ Rakka vâlisi olup bu def'a ilhâk Haleb eyâleti 'uhdesine ihsân ve tevcîh kılınan Haleb kâ'immakâmı sâbıkı düstûr-ı mükerrerem müşir-i mufahham nizâmu'l-'âlem vezirim Mehmed Paşa adamallahu iclâluhu sevâhil-i berr-i Şâm ve havâli-i 'Arabistan ser-'askeriliği 'unvanıyla me'mûr ve tayîn kılınmış ve Dersaadetimden dahi mir-livâ emiri evâmire-i ekrem Haydar Paşa ve Yahya Paşa dâmet me'âlihi ma'iiyetleri ve miralâylar kumandalarıyla piyâde ve süvâri 'asker-i mansûre alâyları ve topçu ve Lağımcı neferâtı ihrâc ve irsâl olunarak icâb-ı hâle göre hareket eylemeleri halde bi'l-istiklâl 'asker-i mansûre ser-'askeri düstûr-ı mükerrerem müşir-i mufahham nizâmu'l-'âlem vezirim Hüsrev Mehmed Paşa adamallahu te'âla iclâluhu tarafından mir-livâ-i mumâ-ileyhimâya iş'âr ve tenmîk olunarak ol vechle erkân ve zâbitanı ma'rifetleriyle nizâmiye üzere i'mâl olunacak iseler de bunlardan başka Haleb Vâlisi ve Havâli-i Arabistan ser-'askeri müşârun-ileyh ma'iiyetine dahi Anadolu ve Rumili cânibinden külliyetlü 'asâkir tertîb olunmuş ve sen ki mütesellim-i mumâ-ileyhsin sen asdika-yı saltanat-ı seniyyemden olman hasebiyle sen dahi zir-i idârende bi'l-beyân bi'l-cümle kazalardan ihrâc edebildiğin kadar külliyetlüce süvâri

Sayfa No: 123

Süvâri ve piyâde 'asker ile bi'n-nefs ve 'alâ cenâhu'l-isti'câl ma'iiyet-i müşârun-ileyh me'mûrinin husûsuna irade-i seniyye-i mülûkânem taallük ederek ol bâbda hatt-ı hümayun şevket-makrûn-ı pâidşahanem sahife-pirâ-yı sudûre olmuş olmakla husûl-i fermân-ı celilü'l-'unvânımda muktezâ-i me'mûriyyet ve lâzime-i dirâyet ve sadâkatin üzere zir-i idârende bulunan nâm mahallerden tedârik ve ihrâc edebildiğin külliyetlü süvâri ve piyâde 'askeri bi'l-istishâb hemen bi'n-nefs hareket ve seyr-i serîr ile müşârun-ileyh ma'iiyetine varub ... vechle istihdâm ve ne tarafa ta'yîn ve i'zâm eder ise tıbk-ı emr u re'yi üzere 'amel ve hareket mezîd-i sa'y ve gayret ve ol vechle icrâ-yı levâzım-ı kârgüzârı ve sadakate mübâderet eylemek fermânım olmağın i'dâmen ve me'mûriyetini izhâren mahsûs işbu emr-i celilü'l-kadrim ısdâr ve ile tesyâr olunmuştur imdi ber-vech-i muharrer zir-i idârende bulunan mahallerden tedârik ve ihrâc edebildiğin kadar külliyetlü süvâri ve piyâde 'askeri istihisabla hemen bi'n-nefs kalkub bir an evvel ma'iiyet-i müşârun-ileyh vusûl-i müsâra'at ve sükkân vechle emr ve tenbihi vâki' olur ise evvelce

hareket mezîd-i i'tinâ ve dikkat eylemek irâde-i seniyye-i mülûkânem muktezâsından idi ki ve bu bâbda a'mâz ve rehâvet ve kusûr ve... ve yahud imrâr ve misüllü vaz'-ı dehâlet vukû'ı ber-vechle câ'iz olmadığı ma'lûmun oldukta ana göre infâz-ı emr u irâde-i seniyyemle icrâ-yı lâzime-i kârgüzârı ve me'mûrine sarf ve sa'y ve kudret ve hilâfından hazer ve mücânebet eyleyesin ve siz ki kuzât ve nüvvâb-ı mumâ-ileyhimsiz mazmûn-ı emr-i şerîfim sizin dahi meczûmunuz oldukta mûcib ve muktezâsını icrâyâ sizle dahi bi'l-inhâl bu bâbda i'tinâ ve dikkat ve hilâfı vaaz'ı tecvîz ile su'âl ve muayyen olmaktan gayetü'l-gâye ilkâ ve mübâ'adet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki vusûl buldukta bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımu'l-intisâlîmin mazmûn-ı itâ'at- makrûnuyla 'amel ve hareket ve hilâfından hazer ve mücânebet eyleyesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerife i'timâd kılasız tahrîren fi'l-yevmi'l-vâsit şehr-i Recebû'l-mürecceb sene seb'a ve erba'in ve mi'eteyn ve ef

Kostantiniyye

Belge No: 330B

'An-'asl Harbrut ahâlilerinden olup medîne-i Adana'nın verâ-i cisrin kurbunda Ekmeler demekle ma'rûf nâm nâm mahalde müsâfireten sâkin iken bundan akdem fevt olan Hasan nâm müteveffânın zâhir de vâris-i ma'rûf ve ma'rûfesi olmayub terekesi beytu'l-mâla 'âid ve râci' olmakla halâ beytu'l-mâl emini eyâlet-i Adana mütesellimi Hasan Paşzade 'atûfetlü El-hâc Ali Beyefendi hazretlerinin tarafından beytu'l-mala vekil nasb ve ta'yîn buyurulan El-hâc Hüseyin Ağa ma'rîfeti ve ma'rîfet-i şer'le müteveffâ-yı merkûmun bi'l-cümle terekesi tahrîr olunup tereke-i mebâlig defteridir ki ber-vech-i âti zikr olunur

Koza	Çağırkanlı	Köhne	hurda	Yekün
25 çeki	karyesinde	eşyâsı		298 gurûş
225 gurûş	sâkin Halil der-	8 gurûş		
	zimmet			
	65 gurûş			
Beher çeki 9				
kıyye		Minhe'l-		
		ihrâcat		
Techîz-i tekfîn	Resm-i beytu'l-	Resm-i	Hizmet-i	Kozanın bri
50 gurûş	mâl	mahkeme	beytu'l-mâl	çeki noksannı
	30 gurûş	30 gurûş	15 gurûş	1 aded
				9 gurûş

Menzil-i kira Kâtibiyye ve Sahhu'l-bâki
düyûnu hüddâmiye 129 gurûş
10 gurûş 15 gurûş

Belge No: 330C

Bâ'is-i tastîr oldur ki

Devletlü veliyyü'n-ni'am birâderim El-hâc Mehmed Sıdkı Efendinin nezâretinde olan gerek müstakil gerek çiftlikât mahsûlünü ve dekâkin ve hâne icârâtını kırk altı senesinin hâsîlatını temâmen tarafına def' ve teslim idüb ben dahi ahz u kabz eylediğimiz müş'ir ve sene-i mezbûreye müte'allik efendi-i mumâ-ileyh zimmetinde bir akçe mutâlebem kalmadığını mübeyyen işbu sened yed-i mumâ-ileyhe i'tâ olundu gerekdir ki vakt-i hâcette îbrâz oluna ve's-selâm

Fi 5 L. Sene 1247

...zâde Es-seyyid Mustafa Bey

Sâkin-i Deraliyye

Hala

Sayfa No: 124

Belge No: 330D

Yâ-Allah Yâ-Fettah Yâ-'Alîm Ya-Rezzâk

'İzzet-me'âb şeri'at-nisâb Mevlâna Es-seyyid El-ha^c Muhammed Sıdkı Efendi kâmyâb

ba'de't-tahiye ve'l-vâfiye inhâ olunur ki ber-vech-i mensûb mutasarrıf olduğum Adana kazâsının umûr-ı şer'iyyesi işbu seb'a ve erba'in ve mi'eteyn ve elf Şa'banu'l-mu'azzamı guresinden tarafımızdan cenâbınıza kemâkan-ı ihâle ve ifâ olmuştur gerektir ki kazâ-i merkûmu gurre-i merkûmdan bi'l-beyân zabbt ve beyne'l-ahâli icrâ-yı ahkâm-ı şer'-i ... ve vâkı'a olan muhallefât-ı ... 'askeriyenin mûcib-i tahrîr olanların muharrer ve terkîm ve beyne'l-verese 'alâ ma-farazallahu'l-'alim bi'l-hakim tevdî' ve taksîm birle tevdî' ve taksîm birle cadde-i müstakime-i 'azumiye de ser-mu ... 'udûl ve inhirâfdan ve mûcib-i tahrir olmakla terekelere müdâhale ve tecviz-i gerde-i e'imme-i din olan rûsûm-ı 'âdiyeden ziyâdesiyle talebinden bir vasi ve nafaka hüccetlerinden harc almaktan tehâşi ve mücânebet ve ... ide tezkire-i nüfûs irsâl bâbında bundan akdem ,ısdâr ve memâlik-i mahrûsesi ve tesyâr olup sicillât-ı muhâkeme kayd olunmuş olan mufassal ve meşrûh fermân-ı 'âlişânın sarfıçûn mazmûn-ı münifesi 'ale'd-devâm tenfiz ve icrâya mezid-i ihtimâm ve dikkat ve ..dan hilâf-ı hyareket vuku'a gelmekten begâyet hazer ve mübâ'at eylesin ve's-selâm

El-fakir El-hâc Hüseyin ser-levha ... esbak

Fi cumade'l-ahir Sene seb'a ve erba'in ve mi'eteyn ve elf

Belge No: 331

Musul kâdısı El-hâc Ahmed sene-i mezbûre Şa'bân-ı şerifinden altı ay ma'rifetleri Es-seyyid Mahmud ve Es-seyyid Mustafa ve El-hac Ali ve Mehmed Nesim ve Mehmed Şatır ve Halil ... Ağa zamanların ba'del-mutasarrıf ref' ve yeri bâ-sâlise-i fi şehr Aydın kazâsından otuz ay infisâli olan eşrâf-ı kuzât-ı kirâmdan sezâvar-ı 'inâyet-i şehriyâri ve şâyeste-i re'fet-i tâcdâri Adana Nakibi Mevlâna Es-seyyid Mehmed Sıdkı dâ'îlerinin ... Musul'a tevcih olunup ve ... ancak altı ay mutasarrıf olup ba'de Medine-i ...kazâsı aherden tekmil eylemek ricâsına ba'de'l-'arz sadaka buyuruldu

Belge No: 332

Bu def'a 'Akkâ cânibine bâ-emr-i matlûb-ı cihândâri buyurulan süvâri piyâde 'askerin bin efere üç aylık mâhiyelerine ve mesârif-i sâ'iresine sarf u harc olmak için cümle ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le tevdi' ve taksim olunmakla ber-vech-i ati zikr olunur

Fi gurre-i Ş. Sene 1247

150000	Beher .. ellişer gurûş hesâbıyla bin neferi üç aylık 'ulûfesidir
025000	Başbuğu Hacı Mahmud Ağanın Ağalık ve 'Alemdâriye ve mesârif-i sâ'iresine
10000	İbkâ emri getiren çukadar ağaya verilen ...
4500	Harc-ı imza
-189500	
058000	'âdet-i ... vechle ... sehimi minha
-131500	
25737	Maktû' olan kararın sehmi minha
-105763	
001500	Şam ... sehimi minha
-104263	
002000	Müsinn ... sehmi
-102263	
002500	Adana Kalası sehimi minha

-99763
00600 Karataş sehimî
-97413
01750 Kürekçi sehimî minha
-97413
03120 Bağçeler de sakın konşu sehimî
-94293
03982 Bağçeha-yı ... sehimî minha
-90311
10000 ... Sancağı sehimine minha
-80311
20000 Yüreğir ve Cânib-i Şehr cemiyetleri
-10311
01750 Ağçakoyunlu Cemaatinin sehimî
-58561
60581 Memhure sehms
-02020 ... iki bin yirmi gurus bir yük seksen dokuz bin beş yüz gurus fazlanın hesâbı fazla görölmek için dahi deftere kayd olundu

Sayfa No: 125

Belge No: 333

‘An-‘asıl Pehlivânî ahâlilerinden olup medine-i Adana’da Debbâğhâne mahallesinde Yeğenzâde Ali Efendi konağında müsâfireten sâkin iken bundan akdem fevt olan Mehmed nâm müteveffânın zâhir de vâris-i ma‘rûf ve ma‘rûfesi olmayub terekese beytu’l-mâla ‘âid ve râci’ olmakla halâ eyâlet-i Adana’da Hasan Paşazade ‘atûfetlü El-hac Ali Bey Efendinin beytu’l-mala vekil nasb ve tayîn eylediği El-hac Hüseyin Ağa ma‘rifeti ve ma‘rifet-i şer‘le müteveffâ-yı merkûmun bi’l-cümle terekese tahrîr olunup tereke-i mebâlîğ defteridir ki ber-vech-i âti zikr olunur fî 3 Ş. Sene 1247

Köhne aba	Köhne entâri	Köhne kuşak	Cene(Cenne)	Yekün
1 aded	ve gömlek	ve fes	karyesinde	412 gurûş
5 gurûş	3 gurûş	4 gurûş	sâkin Kürt Mehmed	

			Der-zimmet	
			400 gurûş	
		Minhe'l- ihrâcat		
Techiz-i tekfin	Resm-i	Resm-i	Hizmet-i	Katibiye ve
30 gurûş	beytu'l-mâl	mahkeme	beytu'l-mal	hüddâmiye
	40 gurûş	40 gurûş	15 gurûş	15 gurûş
		Sahhu'l-bâki		
		272 gurûş		

Belge No: 334

‘An-asl Adana ahâlilerinden olup medine-i Adana’da Vanlı dükkânında müsâfireten ikâmet üzere iken bundan akdem bâ-emrullahi te‘âla fevt olan Bekir nâm müteveffânın zâhir de vâris-i ma‘rûf ve ma‘rûfesi olmayub terekisi beytu'l-mala ‘âid ve râci‘ olmakla hala eyâlet-i Adana mütesellimi Hasan Paşazade ‘inâyetlü El-hâc Ali Bey Efendi hazretlerinin tarafından vekil nasb ve ta‘yîn buyurulan beytu'l-mâlcı El-hâc Hüseyin Ağa ma‘rifeeti ve ma‘rifet-i şer‘le müteveffâ-yı merkûmun bi'l-cümle terekisi tahrîr ve sûk-ı sultânî de bey‘-i men‘-... olup ba‘de inkıtâ‘u’r-râgıbât fûruht olunan muhallefâtı defteridir ki ber-vech-i âti zikr olunur fi 15 B. Sene 1247

Köhne yorgan	Köhne minder	Köhne kahve	Nühâs	Köhne çul
1 aded	2 aded	takımı	3 kıyye	1 gurûş
15 gurûş	10 gurûş	10 gurûş	30 gurûş	
Köhne entâri	Buhûr	Köhne terazi	Nakdi	Köhne çuval
ve don ve	hurdavatı	ve dirhem	mevcudu	derununda bir
gömlek	3 gurûş	6 gurûş	20 gurûş	mikdar
8 gurûş				mercimek
				5 gurûş
Bir mikdar bağ	Köhne tabla	Tahta ayağı ve	Def‘a yağ	Hacı Derviş
5 gurûş	3 aded	tahta	2 kıyye	de...
	2 gurûş	10 gurûş	10 gurûş	36 gurûş
Monla Efendi	Yekün			
ortağında der-	398 gurûş			
zimmet				

200 gurûş

		Minhe'l- ihracat			
Techiz tekfin	ve	Resm-i beytu'l-mâl	Resm-i mahkeme	Hizmet-i beytu'l-mâl	Kâtibiye hüddâmiye ve
35 gurûş		40 gurûş	40 gurûş	12 gurûş	12 gurûş
Çuralcı? Zimmiye deyn		Fellaha şeker kamuşu deyn	... deyn 3 gurûş	Tellâliye şeyhiye	ve
12 gurûş		5 gurûş		5 gurûş	
		Sahhu'l-bâki			
		234 gurûş			

Belge No: 335

'An-asl Baba Kürdi ahâlilerinden olup medine-i Adana'da Kal'a kurbundaki Masaracı civârında müsâfireten sâkin iken bundan akdem fevt olan Monla Ahmed nâm müteveffânın zâhir de vâris-i ma'rûf ve ma'rûfesi olmayub terekesi beytu'l-mala 'âid ve râci' olmakla halâ beytu'l-mâl Emini Adana mütesellimi Hasan Paşazade 'atûfetlü El-hâc Ali Bey Efendi hazretlerinin tarafından vekil nasb ve ta'yîn buyurulan el-hâc Hüseyin Ağa ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le müteveffâ-yı merkûmûn mebâlig defteridir ki ber-vech-i âti zikr olunur fi gurre-i Ş. Sene 1247

Köhne minder ve yastık	Köhne aba	Hurdavat	Fern Külüs?	Karye-i mezbur
	1 aded	5 gurûş	Karyesinde	da Kör
10 gurûş	7 gurûş		Hasan Ağanın	Durmuş'da
			oğlunda der-	90 gurûş
			zimmet	
			200 gurûş	Merkebden baki kalan

Yekün

418 gurûş

		Minhe'l- ihracat			
Techiz-i tekfin		Resm-i beytu'l-mâl	Resm-i mahkeme	Hizmet-i beytu'l-mal	Katibiye hüddâmiye ve
40 gurûş		41 gurûş	41 gurûş	15 gurûş	15 gurûş

Menzil düyûnu	kira	Tellâliye şeyhiye	ve	Sahhu'l-bâki 260 gurûş
5 gurûş		4 gurûş		

Sayfa No: 126

Belge No: 336

‘An-asl Harput ahâlilerindne olup medîne-i Adana’da Tarsûs kapusunda sûkunda fevt olan Hasan Babanın zâhir de vâris-i ma‘rûf ve ma‘rûfesi olmayub terekesi beytu’l-mâla ‘âid ve râci’ olmakla halâ beytu’l-mâl emîni eyâlet-i Adana mütesellimi Hasan Paşazâde El-hâc ‘Ali Beyefendi hazretlerinin tarafından beytu’l-mâl vekîl nasb ve ta‘yîn buyurulan El-hâc Hüseyin Ağa ma‘rifeti ve ma‘rifet-i şer‘le müteveffâ-yı merkûmun bi’l-cümle terekesi muharrer olup tereke-i mebâlig defteridir ki ber-vech-i âti zıkr olunur 9 Ş. Sene 1247

Nakd-ı mevcûdu 10 gurûş	Sâbık kâtib Mustafa Efendi bâ- temessük 300 gurûş	Yekûn 310 gurûş Minhe’l- ihracât		
Techîz-i tekfîn 25 gurûş	Resm-i beytu’l-mâl 31 gurûş	Resm-i mahkeme 31 gurûş	Hizmet-i beytu’l-mal 10 gurûş	Kâtibiye ve hüddâmiye ve kaydiye 10 gurûş
		Sahhu’l-bâki 203 gurûş		

Belge No: 337

Mir-Evkâf Ali Beyin nısf-ı tevliyet berâtı sûreti mücebince ‘amel oluna diyü bâ-hatt-ı hümayun sâdır olmuştur

Adana’da vâki‘ Ramazan oğlu Piri Mehmed Paşa ve evkâf-ı Halil Bey veled-i Ramazan vakfının vazife-i mu‘ayyene ile ber-vech-i meşrût nısf hisse mütevellisi olan evlâd-ı vâkıfdan Es-seyyid ibn-i Ali Bey bin Ali Bey bi’l-mu‘ayyed rü’yete me’mûr evkâf müfettişi Es-seyyid Ahmed zide ‘ilmuhu hâzır olduğu halde Cuma günü ‘arz odasında sadr-ı a‘zam huzûrunda ma‘kûd meclis-i şer‘i enver de evlâd-ı vâkıfdan olup tevliyyet-i mezkûrunun nısf-ı aherine mutasarrıf Es-seyyi Ali Nuri ibn-i Es-seyyid İshak mahzarında merkûm Es-seyyid El-hâc Ali Nuri’nin mutasarrıf olduğu nısf hisse tevliyyet-i mezkûreye evlâdiyyet ve meşrûtiyyet üzere mutasarrıf olan Mehmed Necib Bey bundan akdem fevt

ve hisse-i mezkûre mahlûl oldukda bi-derece olub da ve mevcûd olan evlâd-ı erşed ve ekberi olmamla ber-mûceb-i şart-ı vâkıf nısf hisse tevliyet-i mezbûre dahi müteveffâ-yı mezbûrun mahlûlünden meşrûtiyyet üzere bana tevcîh olunmak iktizâ eder iken niçün sen ihtiyâr olup tevliyyet-i mezkûreyi müstakilen idâreden izhâr-ı ‘aciz ve keff-i yed eyledi diyü Adana kadısı esbak Şeyhzâde Mevlânâ Es-seyyid Hâfız Sa‘id zide fazlunun hilâf-ı inhâ i‘tâ eylediği i‘lâmına mebni hisse-i mahlûle-i mezkûreyi hilâf-ı şart- vâkıf ve mugâyir-i nevbet-i kadim merkûm El-hâc Es-seyyid Ali Nuri ber-takrîb kendi üzerine teveccüh eder diyü bana gadr-ı kemniyyeti nısf hisse tevliyet-i mezkûre merkûmun ref‘inden tevcîh olunmak murâdımdır diyü taleb ve da‘va sadrında olmuşidim el-hâletü hazîhi merkûm Es-seyyid El-hâc Ali Nuri nısf hisse tevliyet-i mezkûreden rızâsıyla keff-i yed idüb ve ben dahi merkûm Es-seyyid El-hâc Ali Nurinin nısf hisse tevliyet-i mezkûreye dahi avânda vukû‘ buluna merfû‘âta ve makbûzatına ve ‘arzıyla tevcîh olunan cihetine asla ve kat‘a dahl ve taarruz etmemek üzere taabbüd eyledim diyü ba‘de’l-ikrâr ve’t-tasdîk nısf hisse tevliyet-i mezbûre merkûm Es-seyyid El-hâc ‘Ali Nurinin keff-i yedinden tevliyet-i mezkûrenin nısf-ı aherine mutasarrıf müdde‘i merkûm işbu râfi‘-i tevkîf-i refi‘ü’ş-şân-ı hakânî kıdvetü’l-emâsil ve’l-akrân es-seyyid Ali Bey zide kadruhu meşrûtiyyet üzere tevcîh ve müstakilen mutasarrıf olmak üzere yedine bir kıt‘a berât-ı ‘âlişânım verilmek bâbında Rumili kadı askeri Halil Hamid Paşazâde a‘lemü’l-ulemâ-i’l-mütebahhirin Mehmed Arif Bey adamallahu te‘âla fazâ’iluhu mumâ ileyh Ahmed zide ilmuhu i‘lâm etmeleriyle i‘lâmları mûcebince tevcîh ve berât i‘tâ olunmak fermânım olmağın hakkında mezîd-i ‘inâyet-i pâdişâhanem zuhûra getirip bin iki yüz kırk iki senesi Receb-i Şerifinin ikinci günü târihiyle müverrah verilen rû‘us-ı hümâyunum ‘inâyet-makrûnu verdim ve buyurdum ki mumâ-ileyh Es-seyyid Ali zide kadruhu varub merkûmun keff-i yedinden tevliyet-i mezkûreye meşrûtiyyet üzere müstakillen mutasarrıf olup hizmet-i lâzimesin bi-kusur mer‘i ve mü‘eddi kıldıktan sonra bundan evvel mütevellî olanlar vazife-i mu‘ayyene ne vechle mutasarrıf ola gelmişler ise mumâ-ileyh dahi ol vechle vazife-i mu‘ayyenesin evkâf-ı mezbûre mahsûlünden alıp mutasarrıf ola şöyle bileler ‘alâmet-i şerife i‘timâd kılalar tahrîren fi’l-yevmi’s-sâni ‘aşer şehri Muharremü’l-haram sene selâse ve erba‘in ve mi’eteyn ve elf

El-mahrûse-i Kostantiniyye

Belge No: 338

‘An-asl ‘Acem tâ’ifesinden olup medine-i Adana’da Zincirli handa mütemekkin iken bundan akdem mürd olduğu Yuhan nâm hâlikin zâhir de vâris-i ma‘rûf ve ma‘rûfesi olmayub terekisi beytu’l-mâla ‘âid ve râci‘ olmakla halâ beytu’l-mâl Emîni Hasan Paşazâde ‘inâyetlü El-hâc ‘Ali Beyefendi hazretlerinin tarafından vekîl nasb ve ta‘yîn buyurulan El-hâc Hüseyin Ağa ma‘rifeti ve ma‘rifet-i şer‘le ve hâlikin bi’l-cümle terekisi tahrîr olunup ber-vech-i âti zikr olunur fi 11 Ş. Sene 1247

Nakd-ı mevcûdu 15 guruş	Tüylü İvo’da ba-temessük 80 guruş	Harab mahallesinde ‘Acem Serkiz’de temessük 120 guruş	Bağçe Koza 130 guruş	Çeki 13 guruş
-------------------------------	---	--	----------------------------	------------------

Bir deste dahi cem'an yekün
... ve hurdat 350 gurus
5 gurus

Lâşesine verilen 30 gurus	Resm-i beytu'l-mâl 35 gurus	Minhe'l-ihracat Resm-i mahkeme 35 gurus Sahhu'l-bâki 205 gurus	Hizmet-i beytu'l-mâl 15 gurus	Kâtibiyye Ve hüddami 15 gurus
---------------------------------	-----------------------------------	---	-------------------------------------	-------------------------------------

Sayfa No: 127

Belge No: 339

'An-asl Haprut(Harput) ahâlilerinden olup medîne-i Adana kurâlarından Hüseyin Hacı karyesinde mütemekkin iken mürd olan Madik nâm hâlik zâhir de vâris-i ma'rûf ve ma'rûfesi olmayub terekesi beytu'l-mâla 'âid ve râci' olmakla halâ beytu'l-mâl Emîni Hasan Paşazâde 'inâyetlü El-hâc 'Ali Beyefendi hazretlerinin tarafından vekîl nasb ve ta'yîn buyurulan El-hâc Hüseyin Ağa ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le mürd-i mesfûrun bi'l-cümle terekesi tahrîr olunup tereke-i mesfûrun mebâliği defteridir ki ber-vech-i âti zikr olunur fi 11 Ş. Sene 1247

Lağır tas (taş)
1 aded
140 gurus

Lâşesine verilen 30 gurûş Rüyet-i tezâkiresine 10 gurûş	Resm-i beytu'l-mâl 14 gurûş	Minhe'l-ihracat Resm-i mahkeme 14 gurûş Sahhu'l-bâki 58 gurûş	Hizmet-i beytu'l-mâl 7 gurûş	Kâtibiyye ve hüddâmiye 7 gurûş
--	-----------------------------------	--	------------------------------------	--------------------------------------

Belge No: 340

'An-asl İskilib Ahâlisinden olup Medine-i Adana'da Eski Câmi'-i şerîf kurbunda ki ... müsâfireten sâkin iken bundan akdem bi-emrillahi te'alâ ecel-i mev'ûduyla fevt olan Süleyman nâm müteveffânın zâhir de vâris-i ma'rûf ve ma'rûfesi olmayub terekesi beytu'l-mâla 'âid ve râci' olmakla Hala beytu'l-mâl Emîni eyâlet-i Adana mütesellimi Hasan Paşazade El-hâc Ali Beyefendi hazretlerinin tarafından vekil nasb ve ta'yîn ve buyurulan El-hâc Hüseyin Ağa ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le müteveffâ-yı merkûmun bi'l-cümle terekesi tahrîr tereke-i mebâliği defteridir ki ber-vech-i âti zikr olunur fi 11 Ş. Sene 1247

Nakd-ı mevcûdu 5 gurûş	Köhne abası 4 gurûş	boy	Kısa 'aba	köhne	Köhne entari gömlek 9 gurûş	kısa don ve 3 adet	Hurdavat 4 gurûş
Eski Hammâm Mahallesinde Kumzade Konağı kurbunda mütemekkin Kör H.. .. bâ- temessük 180 gurûş			cem'an yekün 207 gurûş				
			Minhe'l- ihracat				
Techiz-i mesârifî 25 gurûş Kastamonulu Hüseyin deyn 15 gurûş	Resm-i beytu'l-mâl gurûş Deli Mahmud deyn 10 gurûş	21	Resm-i mahkeme 21 gurûş Kozacıya deyn 5 gurûş		Hizmet-i beyt'l-mâl 10 gurûş		Kâtibiyye ve kaydiye 10 gurûş Sahhu'l-bâki 90 gurûş

Belge No: 341

Rum ahâlisi tâ'ife-i zimmilerinden olup Medine-i Adana 'da İlyâs Ağa zukâğında 'Abdurrezzak Efendi bağçesi derûnunda sele sepetçilik ile mütemekkin iken bundan akdem mürd olan nâmın zâhir de vâris-i ma'rûf ve ma'rûfesi olmayub terekesi beytu'l-mâla 'âid ve râci' olmakla halâ beytu'l-mâl Eminî Hasan Paşazâde 'inâyetlü El-hâc 'Ali Beyefendi hazretlerinin tarafından vekîl nasb ve ta'yîn buyurulan El-hâc Hüseyin Ağa ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le mürd-i mesfûrun bi'l-cümle terekesi tahrîr olunup tereke-i mersûmun mebâliği defteridir ki ber-vech-i âti zikr olunur fi 11 Ş. Sene 1247

Nakd-i mevcûdu 60 gurûş	Heğbe derûnunda zuhûr iden 370 gurûş	Sâbık hânım ortağı Maryem zimmiye de 310 gurûş	gelen bağçe Deli	Merkeb 1 re's 50 gurûş	Çarhi oğlunda 150 gurûş	Parsih
Köhne Trablus 1 adet 60 gurûş	Sarı takımlı tokmak kundaklı tüfenk 1 adet 40 gurûş	Köhne heğbesi 1 adet 5 gurûş	Türki	Köhne şalvar 1 adet 5.5 gurûş	Şayan	Sağır köhne tencere 1 adet 8 gurûş
Bir mikdar sabur ve hurma çekirdeğinden tesbih 7 gurûş	Köhne ton 1 adet 1.5 gurûş	Cem'an yekün 1067 gurûş				

Lâşesine	Resm-i	Minhe'l- ihracat	Resm-i	Hidmet-i	Kâtibiyye ve
ilkâya verilen	beytu'l-mâl	mahkeme	beytu'l-mâl	hüddâmiye ve	
40 gurûş	107 gurûş	107 gurûş	25 gurûş	kaydiye	25 gurûş
Mütemekkin		Sahhu'l-bâki			
olduğu menzil		713 gurûş			
düyûn					
30 gurûş					

Belge No: 342

Şeri'at-ı şî'âr Adana kâdısı faziletlü efendi zide fazluhu ve kıdvetu'l-emâcid ve'l-a'yân mütesellimi 'izzetlü Ali Bey ve mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân ve cümle memleket ve iş erleri zide kadruhum inhâ olunur ki bi-tevfikullahi te'âla işbu avân-ı meymenet-iktirânda merâhim-i beynihâ-yı mülûkâne ve 'avârif-i behiyye-i hüsrevânedan Rakka eyâletine ilhâken Haleb eyâleti ve berr-i Şâm ve bi'l-'umûm havâli-i 'Arabistan ser-'askerliği bi'l-istiklâl uhde-i hâlisânemize tevcîh ve ihsân-ı hümayun buyurularak lâzımu's-sudûr olan evâmîr-i celilesi şeref-vürûd eylemiş olan 'asâkir-i nusret-i mü'esserin ve Dersaadetten mahrec 'asâkir-i mansûre-i Muhammediye alâyalarının rûzmerre ta'yînatları lâzimesiçün terettüb-i evâmîr-i 'aliyyeleri dahi ziver-i bahş-i mevki' vusûl olup evâmîr-i 'aliyye-i mezkûreden Adana eyâleti kazâlarından tertîb buyurulmuş olan zehâ'ir ve şa'irin cem' ve tahsiliyle ma'iyyetimize me'mûr nüzûk emini tarafına temâmen edâ ve teslim olunması bâbında tarafınıza hitâbet şeref-sâdır olan fermân-ı cihân-kıtâ'-ı celilü's-şân ve sûret-i rûznamçe-i hümayun tarafımızdan ta'yîn kılınan adamımız birûn avanlarımızdan Mehmed Ağa ile tarafınıza irsâl ve tesyâr kılınmış olmağın cümleye ma'lûm olduğu vechle orduların a'zam-ı levâzımı zehâ'ir maddesi olup 'asâkir ve hayvanatın

Sayfa No: 128

Belge No: 343

İdâre ve ta'ayyüşleri ancak işbu zehâ'ir-i mürettebe-i mezkûrenin vücûduna mütevakkıf ve menût ve bu ise zehâ'ir-i mezkûrenin vakt ve zamânıyla mahallerinden tahsil eriştirilmesine muhavvel ve merbût olduğundan bu bâbda dakika-i vâhide meks ve te'hîr ve bi'l-a'zâr-ı vâhide ile imrâr-ı vakt misüllü halâta ber-vechle tecvîz olunmayacağını bilerek ve bu husûs da mevâdd-ı sâ'ireye kıyâs etmeyerek ber-mantûk-ı emr-i 'âli ve ber-mûceb-i ruznamçe-i hümayun kazâlarınızdan müretteb zahirenin dakika-i vâhide meks ve tevkîfi tecvîz olunmayarak yerlü yerinden ve icâb ve iktizâ edenlerden seri'an ve 'âcilen cem' ve tahsîl ve hayvanatın tahmîl birle kabzına me'mûr adamımız mumâ-ileyhe tevdî'e bir kadem-i akdem bu tarafa sevk ve tesbili vesâ'ilinin istihsâline mübâderet ve zinhâr ve zinhâr imhâl ve müsâmaha misüllü halât-ı gayr-ı maraziyyeden begayet ittikâ ve mübâ'adet eylemeniz bâbında ber-mantûk-ı emr-i 'âli divân-ı eyâlet-i Rakka ve Halebü's-şehbâ ve bi'l-istiklâl ordu ser-'askeri havâli-i Arabistandan işbu buyuruldu ısdâr ve mübâşir-i mumâ-ileyh ile ba's ve tesyâr olunmuştur bimennihi te'âla vusûlünde gerekdir ki ber-

mûceb-i emr-i ‘âli ve buyuruldu cümleliz ‘amel ve hareket ve hilâfında ziyâde kadr ve mücânebet eylesin diyü

Fi 3 Ş. Sene 1247

Belge No: 344

Halebü’ş-şehbâ Vâlisi Mehmed Paşa ser-‘asker olup ‘asâkir-i mansûrenin altı aylık ta’yînâtları zehâ’ir ve şa’irin emri sûretidir

Mefâhiru’l-kuzât ve’l-hükkâm me‘âdinu’l-fazâ’il ve’l-keâm Adana Sancağında vâki‘ kazâların kazâ kadıları ve nâbileri zide fazluhum ve kıdvetu’l-emâcid ve’l-a’yân Adana mütesellimi Sancağı mütesellimi Hacı Ali Bey zide mecduhu ve mefâhiru’l-emâsil ve’l-akran a’yân ve zâbitân-ı memleket ve iş erleri zide kadruhum tevki’-i refi’-i hümâyün vâsıl olıcak ma’lûm ol aki bu def’a Rakka’ya ilhâken Haleb Eyâleti tevcihiyle sevâhil-i Berr-i Şâmve havâli-i ‘Arabistan ser-‘asker nasb ve ta’yîn kılınmış olan Haleb Kâ’immakâmı sâbık düstûr-ı mükerrerem müşir-i mufahham nizâmu’l-âlem Vezirim Mehmed Paşa adamallahu te‘âla iclâluhu ma’iyyetinde tahaşşür edecek piyâde ve süvâri ‘askerin altı aylık ta’yînâtlarının idâresiçün ma’âdin-i hümâyünüm kazâlarından ve Mar’aş ve Adana ve ‘Ayntâb Sancâklarından ma’lûmu’l-mikdâr zehâ’irin bâ-tertib mübâyâ’a ve tahsili bâbında savr-ı defâtiriyle evâmîr-i şerifem ısdârı husûsuna irâde-i seniyyem ta’allük idüb ol vechle me’âdin-i hümâyünüm kazaları ve Mar’aş ve ‘Ayntâb Sancaklarıçün savr-ı defteriyle diğer evâmîr-i şerifem ısdâr ve tesyâr olunmuş olmakla sen ki mütesellim-i mumâ-ileyhsin derûn-ı emr-i şerifime mevzû’an tesyâr olunan memhûr ve mumza savr-ı defter nâtik olduğu üzere Adana sancağı kazâları hisselerine musib elli bin kile dakik ile yüz elli bin kile şa’irin ma’rifetin ve ma’rifet-i şer’ ve cümle ma’rifet ve ittifâkıyla yerlû yerinden ve icâb ve iktizâ edenlerden bir kilies geriye kalmayarak temâmen ve kâmilan mübâyâ’a ve tahsîl ve evvel ba-evvel ser-‘asker-i müşârun-ileyh cânibine irsâl ve teslimi emrine mezid-i say’ ve gayret eylemek fermânım olmağın hassaten işbu emr-i celilü’l-kadrim ısdâr ve irsâl olunmuştur imdi vusûlünde keyfiyyet irâde-i seniyye-i şahanem mantûk-ı emr-i şerifimden ma’lûmun oldukça fermân olduğu ve sûret-i defter de a’yân kılındığı üzere livâ-i mezbûr kazâları hisselerine musib sâbıkuz-zikr elli bin kile dakik ile yüz elli bin kile şa’irin ta’yînât-ı ‘asâkir-i mezkûreye müretteb olması nefer-i sebile mihâm ve mesâlih-i sâ’ire misüllü te’hîr ve tevfiq-i kabûl edemeyeceğine binâ’en ma’rifetin ve ma’rifet-i şer’ ve cümle ma’rifet ve ittifâkıyla bir kile ve bir habbesi geriye kalmayarak yerlû yerinden ve icâb ve iktizâ edenden temâmem ve kâmilan ve seri’an ve ‘âcilen mübâyâ’a ve tahsîl ve evvel ba-evvel ser-‘asker-i müşârun-ileyh cânibine irsâl ve teslim olunması husûsuna ziyâde i’tinâ ve dikkat ve hilâf-ı rızâ ve mugâyir-i irâde-i şahanem ihmâl ve müsâmaha guna hareket vukû’ından gâyetü’l-gâye ittikâ ve mübâ’adet eyleyerek ve sen ki kuzât ve’n-nüvvâb ve a’yân ve zâbitân-ı memleket vesâ’ir mumâ-ileyhsiz keyfiyyet-i irâde-i seniyyem sizin dahi meczûmunuz oldukça ol vechle ‘amel ve harekete say’ ve gayret ve hilâfı gûna hareket ile mes’ûl ve mu’ateb olmaktan hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı ‘âlişânım olmuştur hükm-i şerifimle vardıkda bu babda vech-i meşrûh üzere şeref-yafte-i sudûr olan işbu emr-i şerif-i celilü’ş-şânım mazmûn-ı münifi üzere ‘âmil olasız şöyle bilesiz ‘alâmet-i şerifime i’timâd kılınız tahriren fi’l-yevmi’s-selase ‘aşer min şehri Recebül-ferd sene seb’a ve erba’in ve mi’eteyn ve elf

Belge No: 345

Mir-Evkâf ‘Ali Beyin Tarsûs’da câmi‘u’n-nûr’un tevliyyet berâtı sûreti

Erbâb-ı istihkâkdan müteveli-i vakf-ı Mir Es-seyyid Ali zide kadruhunun divân-ı hümâyûnuna takdîm eylediği ‘arz-ı hâlinde R... hazret-i sadr-ı a‘zamide Asude evkâfdan Medine-i Adana’da vâki‘ merhûm Ramazan oğlu Piri Mehmed Paşa ve evkâf-ı Halil Bey veled-i Ramazan vakfının müstakil mütevellisi olup vakf-ı mezbûr mülhakatında medine-i Tarsus’da vâki‘ Ramazanzâde İbrahim Beyin binâ eylediği câmi‘u’n-nur demekle ma‘rûf câmi‘-i şerîf vakfının nısf hisse tevliyyetine ber-vech-i meşrû ve nısf-ı ahirine evlâdiyyet ve meşrûtiyyet üzere berâta mutasarrıf olan müşteriki Mehmed Necib Bey bundan akdem fevt oldukça nısf hisse-i mezkûre ba-şart vâfık kendüye intikâl eylemiş iken Es-seyyid Mirü’l-hâc Ali En-nuri ber-takrîb-i müteveffâ-yı mezbûr Mehmed Necib Beyin nısf hissesini mahlûlünden hilâf-ı inhâ Tarsûs nâ’ibi Efendiden ahz eylediği ‘arz ile üzerine tevcîh ve berât ettirüb müşteriki merkûm Mir Ali’ya gadr-ı külli etmekle şart-ı vâkıf ve te‘âmül-i kadim üzere hibe-i mezkûre merkûm El-hac Ali En-nur’un ref’inden müstakilen kendüye tevcîh ve yedine berât-ı şerîf-i ‘âlişânım verilmek ricâsını mücânebet eder sâdır olan fermân-ı ‘âlilerine imtisâlen bi’l-mu‘ayyen rû’yete me’mûr evkâf müfettişi mevâlî-i ‘azâmdan faziletlü Es-seyyid Ahmed Efendi mu‘ayyen sebt-i istid‘â ve derkenâra ‘Abdunnazır nezâret-i sadr-ı a‘zamide Asude evkâfdan Medine-i Adana’da vâki‘ Ramazan oğlu Piri Mehmed Paşa ve evkâf Halil Bey veled-i Ramazan vakfının tevliyyetine ve mülhakatından Tarsus’da vâki‘ Ramazanzade İbrahim Beyin binâsı câmi‘u’n-nur demekle ma‘rûf câmi‘-i şerîf ve vakfının nısf hisse tevliyyetine evlâdiyyet ve meşrûtiyyet üzere berât-ı şerife mutasarrıf olan Mir Ali bin Ali Bey tevliyyeteyn-i mezkûreynin nısf hisselerine ber-vech-i evlâdiyyet ve meşrûtiyyet berata mutasarrıf olan Mehmed Necib Bey bundan akdem fevt ve hisseleri mahlûl oldukça hisse-i mezkûreler nısf-ı aherlerine mutasarrıf olan işbu merkûm Es-seyyid Mir Ali’ye şart-ı vâfıkları ve te‘âmül-i kadimleri üzere tevcîh olunmak iktizâ eder iken evlâd-ı vâkıfdan sinnen kendüden sağır olan Es-seyyid El-hâc Ali En-Nuri Efendi ber-takrîb-i hisse tevliyyeteyn-i mezkûreyni kendi üzerine tevcîh ve berât ettirmekle merkûm Es-seyyid Mir Ali tevliyyeteyn-i mezkûreteynden Adana’da vâki‘ Ramazan oğlu Piri Mehmed Paşa ve evkâf Halil Bey veled-i Ramazan vakfının nısf hisse tevliyyeti işbu sene-i mübâreke Şa‘banu’l-muazzamın on sekizinci günü müfettiş-i mumâ-ileyh ... Cum‘a günü ‘arz odasında ...(silik) ma‘kûd meclis-i şer‘-i nur da merkûm Es-seyyid El-hâc Ali En-nuru Efendinin ref’indne meşrûtiyyet üzere kendüye tevcîh ...(silik) istid‘â ettikde mezbûr Es-seyyid Ali En-nuri Efendi dahi ba‘de’t-tasarruf nısf hisse tevliyyet-i mezkûre ba-i‘lâm-ı şer‘ merkûm Es-seyyid Ali’ye tevcîh ve berât olunduğu lede’l-istintâk zâhir ve ... ve mine’l-kadim medine-i Adana’da Ramazan oğlu Piri Mehmed Paşa ve evkâf Halil Bey veled-i Ramazan

Belge No: 346

Vakfına mütevellî olanlar marrü'z-zikr Tarsus'da vâki' Ramazanzâde İbrahim Bey binâsı câmi'u'n-nur vakfına mütevellî ola geldikleri müte'âmil idüğü derkenârlarından ve mazbûtu'l-esâmi kimesneler haberlerinden hidiv ve âşikâr olmakla marru'l-beyân câmi'u'n-nur vakfının nısf hisse tevliyeti dahi merkûm Es-seyyid El-hâc Ali En-nuri Efendinin ref'inden nısf-ı aherinin mutasarrıf sâhib-i 'arz-ı hâl merkûm Es-seyyid Mir Ali'ye tevcih olunmak iktizâ eylediğini a'lemu'l-ulemâ'i'l-mütebahhirin bi'l-fiil Rumili kadiaskeri Mevlâna Ahmed Reşid adamallahu te'âla ... i'lâm etmeleriyle 'i'lâmları mucebince ref'inden merkûme tevcih olunmak diyü bin iki yüz kırk iki senesi Zi'l-hicce-i şerifinin on dördüncü günü tarihiyle müverrah ve musahhah fermân-ı 'âli sâdır olan fermân-ı 'âli mücebince merkûma tevcih ve sadaka idüb berât-ı hümâyunum sa'âdet-makrûnu verdim ve buyurdum ki ba'de'l-yevm merkûm Es-seyyid merkûm Es-seyyid Mir Ali varub zikr olunan câmi'u'n-nur vakfının nısf hisse tevliyetini mezbûrun ref'inden müstakil mutasarrıf olup hizmet-i lâzimesin bed' ve me'va kıldıktan sonra vazife-i mu'ayyenesinin nısfıyla mutasarrıf olup vakfın ruhu ve devâm-ı ömr-i devletiçün du'âya müdâvemet göstere şöyle bilüb 'alâmet-i şerife i'timâd kılalar tahriren fi'l-yevmi't-tâsi 'aşer şehr-i Zi'l-hicce-i ş-şerife sene isna ve erba'in ve mi'eteyn ve elf

El-mahrûse-i Kostantiniyye

Belge No: 347

Der-devlet-i mekîne 'arz-ı dâ'i-i kemine memâlik-i mahrûse-i şahâne de vâki' Menzil ocaklarından Adana kazâsının senevi yedi yüz doksan yedi buçuk gurûş menzil ocaklığı işbu kırk yedi senesi malın kırk dört ve kırk beş ve kırk altı sneleri bakâyası olan cem'an üç bin yüz doksan gurûşun tahsili bâbında hala Adana mütesellimi Hasan Paşazade Ali Bey kullarına ve husûsen mübâşir ta'yîn buyurulan defterdârlığı evvel mektûbcusu hulefâlarından 'Osman Efendi kullarına ve bu fakire hitâben sudûr buyurulan fermân-ı celilü's-şân Medine-i Adana mahkemesine lede'l-vürûd ve lâzımu'l-huzûr muvâcehelerinde ba'de'l-feth ve'l-kıraat mazmûn-ı münifi ma'lûm olmakla sem'an ve tav'an merâsimini ba'de'l-edâ kırk dört ve kırk beş ve kırk altı senelerine mahsûben bundan akdem üç senelik emvâl-i mezkûrun ba-emr-i 'âli kabzına me'mûr defterdâr şikk-ı evvel mektûbcusu hulefâlarından Es-seyyid İbrahim Rafet Efendi kullarına tamamen te'diye ve teslim olunmuş ve kırk yedi senesi malı yedi yüz doksan gurûşdan deynimiz kalmayub ... zimmet olunduğundan bahisle i'lâm ediyür diyü bu abd-i dâ'ilerine iltimâs etmeleiryle evvel ki vâki'ü'l-hâl bi'l-iltimâs paye-i serir-i a'lâya 'arz ve i'lâm olundu bâki emr hazret-i men lehü'l-emrindir hurrîre fi evahir-i şehr-i Şa'banu'l-muazzam sene seb'a ve erba'in ve mi'eteyn ve elf

Belge No: 348

Der-devlet-i mekîne 'arz-ı dâ'i-i kemine budur ki Adana Sancağı kazâlarından Kassâbbaşılığı ocaklığı olan ağnâm-ı bedeliyesinden iki yüz kırk üç senesinden kırk beş senesine gelince bakâya kalan dokuz bin gurûşun tahsîli bâbında halâ Adana mütesellimi Hasan Paşazade El-hac Ali Paşa kullarına ve bedeliye-i mezkûrunt ahsiline me'mûr

mübâşiri defterdâr-ı şıkk-ı evvel mektûbcusu hulefalarından ‘Osman Efendi kullarına ve bu fakire hitâben sudûr buyurulan fermân-ı celilü’ş-şân Medine-i Adana mahkemesine lede’l-vürûd ve lâzımu’l-huzûr muvâcehelerinde ve ba’idu’l-feth ve’l-kıraat sem‘an ve tav‘an merâsimini ba‘de’l-edâ cevâblarında kırk üç senesinden kırk beş senesine kadar bakâya kalmış olan dokuz bin gurûşdan kırk üç senesine mahsûben yedi bin beş yüz gurûşu Adana vâlisi esbak dergâh-ı ‘âli kapucubaşılarında Nurullah Bey hazretlerine temâmen teslim ve zimmetine geçmiş olduğu ve meblağ-ı mezbûr mumâ-ileyhden lâzım geleceği ve yed-i mezkûrun iki senelik hizmet-i mübâşiriyesi olan bin beş yüz gurûşu akdem ba-emr-i ‘âli kabzına me’mûr defterdar-ı şıkk-ı evvel mektûbcusu hulefâlarından Es-seyyid İbrahim Refet Efendi kullarına te’diye ve teslim olunmuş olup ber-vech-i meşrûh dokuz bin gurûştan ...(silik) kalmayub teberrüye zimmet olunduğun i‘lâm ediyor diyü iltimâs etmeleriyle evvel ki vâki‘ü’l-hâl bi’l-iltimâs pây-e-i serir-i a‘lâya ‘arz ve i‘lâm olundu bâki emr hazret-i men lehü’l-emrindir

Hurrire fi evâhir-i şehr-i Şabanu’l-mu‘azzam lisene seb‘a ve erbain ve mi’eteyn ve elf

Belge No: 349

Der-devlert-i mekîne ‘arz-ı dâ‘i-i kemine budur ki Adana sancâğında vâki‘ kazâlardan senevi müretteb olan ref‘-i menzil-i bedeliyesinden iki yüz kırk iki ve kırk üç ve kırk dört seneleri tertîbinden gayr-ı ez teslimât küsür kalan elli iki bin gurûşun tahsîli ve tesbîli bâbında te’kîd ve isti‘câlini hâvi hala Adana mütesellimi Hasan Paşazade El-hac Ali Bey kullarına ve tahsiline me’mûr-ı mübâşirine ve bu fakire hitâben sudûr buyurulan fermân-ı celilü’ş-şân Medine-i Adana mahkemesine lede’l-vürûd ve lâzımu’l-huzûr muvâcehelerinde feth ve kiraat olundukta sem‘an ve tav‘an merâsimini ba‘de’l-edâ cevâblarında kırk iki ve kırk üç senelerinin bedeliyesine mahsûben on üç bin yedi yüz elli gurûş esbak Adana vâlisi Nurullah Bey hazretlerinin zimmetine geçmiş olduğu ve kırk dört senesine mahsûben dokuz bin yedi yüz elli gurûş esbak Adana valisi Yahya Paşa hazretlerinin tarafından ba-emr-i ‘âli Adana mütesellimi Paluyan(Pehlivan) İbrahim Efendi kullarının zimmetine geçmiş olduğu ber-mûceb-i sicil-i mahfûz ta‘yîn etmiş olup bâki kalan yirmi sekiz bin beş yüz gurûş bedeliye inşaallahu te‘âla işbu kırk yedi senesinin mart tevzi‘ine defter-i tevzi‘e idhâl birle icâb ve iktizâ edenlerden cem‘ ve tahsîl ve teslim-i mir-i mumâ-ileyh kulları tarafından hazine-i ‘âmire tarafına irsâl olunmakla müteahhid oldukları i‘lâm ediyor diyü iltimâs etmeleriyle evvelki vâki‘ü’l-hâl bi’l-iltimâs pây-e-i serir-i alâya ‘arz ve i‘lâm olundu bâki emr hazret-i men lehü’l-emrindir hurrire fi evâhir-i şehr-i Şa‘bânu’l-mu‘azzam sene seb‘a ve erba‘in ve mi’eteyn ve elf

Sayfa No: 130

Belge No: 350

Medine-i Adana mahallâtından Emirler Mahallesi sâkinelerinden ‘Aîşe müteveffiyeye olup zevci Bekdâş dahi müte‘âkiben fevt olup verâsetleri sağır oğulları ‘Ali nâm sağire munhasıra olup bi’l-cümle terekesi tahrîr-i bey‘ ... ‘arz olundukta inkitâ‘-ı rağbât olduktan sonra sağır-i mezbûrun vasisi ma‘rifetiyle fûrûht olunan emvâl ve eşyâsının defteridir ki ber-vech-i âti zikr olunur fi 27 Ş. Sene 1247

Yorgan 1 aded 28 gurûş	Döşek 1 aded 28 gurûş	Yorgan 1 aded 13 gurûş	Müsta‘mel kilim 1 aded 27 gurûş	Köhne yasdık 2 aded 8 gurûş
Bel buçağı 1 aded 13 gurûş	Çuval 1 aded 10 gurûş	İğne 13 gurûş	Zenne entarisi 1 aded 26 gurûş	Çarşab 1 aded 15.2 gurûş
Cedid çuval 2 aded 21 gurûş	Nühâs 17 kıyye 187 gurûş	İblik 2.5 kıyye 19.5 gurûş	Köhne çuval 2 aded 7 gurûş	Mikrâs 1 aded 5 gurûş
Hurdavat 4 gurûş	Keski buçağı 1 aded 3.5 gurûş	Cırcır 1 aded 1 gurûş	Balta 1 aded 5 gurûş	Keser 1 aded 3 gurûş
Sağır bilezik anber babu 40 dirhem 35 gurûş	sim ve ...1 top 14.5 gurûş	Koza 22 .. 230 gurûş	Cekid ber- vech-i baha 15 gurûş	Sağır helke 15 gurûş
Harar 1 çift 15 gurûş	Nemek 1 çuval 5 gurûş	Arpa 3 külek 15 gurûş	Cem‘an 786 gurûş	
		Minhe‘l- ihrâcat		
Techiz-i tefkine 22 gurûş	Resm-i beytu‘l-mâl 39 gurûş	Resm-i mahkeme 39 gurûş	Hizmet-i beytu‘l-mâl 13 gurûş	Mübâşiriye 25 gurûş
Kâtibiyye ve kaydiye ve hüddâmiye 13 gurûş	Acem ve Mehmed‘e deyn 200 gurûş	Tüfenkçi Mustafa Deyn 60 gurûş	Harbrutlu Mehmed‘e deyn 50 gurûş	Acem Hasan‘a hınta baha deyn 27 gurûş
Mahzariye 3 gurûş	Tellâliye ve... 13 gurûş	Sahhu‘l-bâki 282 gurûş		

Belge No: 351

Medîne-i Adana Mahallâtından Mermermi Mahallesi sükkânından iken bundan akdem fevt olan Bostancı Ahmed nâm müteveffânın verâseti zevce-i menkûhesi Fatıma Hatun ile beytu‘l-mâla ‘âid ve râci‘ olmakla hala beytu‘l-mâl Eminî Eyâlet-i Adana vâlisi Hasan Paşazade ‘atûfetlü El-hâc Ali Beyefendi hazretlerinin tarafından vekil nasb ve ta‘yîn buyurulan El-hâc Hüseyin Ağa ma‘rifeti ve ma‘rifet-i şer‘le müteveffâ-yı merkûmun bi‘l-cümle tereke tahrîr olunup ber-vech-i âti zikir olunur

Fi 27 Ş. Sene 1247

Nühâs 15 kıyye 180 gurûş	Camız 2 re’s 120 gurûş	İnek 3 re’s 180 gurûş	Koza 10 100 gurûş	Mahalle-i mezbûr da vâki gurûş Kerpiç menzil 1 bab 250 gurûş
--------------------------------	---------------------------	--------------------------	-----------------------------	--

Yorgan minder ve yastık ve köhne kilim 60 gurûş Köhne tağma 15 gurûş	Kısa aba ve kal şalvar 20 gurûş ...	Müstamel entari 20 gurûş Satırcı Hasan'a ba-temessük 150 gurûş Minhe'l- ihracât	Kısa köhne entari 10 gurûş Cem'an yekün 1150 gurûş	Köhne çuval 1 çift 15 gurûş
Techiz-i tekfîn ve ba-vasiyet 150 gurûş Abacızadeye deyn 40 gurûş	Resm-i beytu'l-mâl 115 gurûş ...(silik) Deyn 40 gurûş	Resm-i mahkeme 115 gurûş Perakende olan deyn 10 gurûş	Hizmet-i beytu'l-mâl 40 gurûş Sahhu'l-bâki 515 gurûş	Katibiyeye ve hüddamiye 50 gurûş

Belge No: 352

Kılar-ı hacc-ı Şerif mürettebâtından Çuval Emiri sûreti

Mefâhiru'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'âdinü'l-fezâi'il ve'l-keâm Adana sancağında vâki' kazâların kuzât ve nüvvâbı zide fazluhu ve kıdvetu'l-emâcid ve'l-a'yân Adana mütesellimi 'Ali Bey zide mecduhu ve mefâhiru'l-emâsil ve'l-akran husûs-ı âti'z-zikre Dersaadetimden mahsûs mübâşir ta'yîn olunan rikâb-ı hümayunum kâ'immakâmı Çukadarlarından Ahmed ve A'yân-ı voyvoda-i memleket ve bi'l-cümle iş erleri zide kadruhum tevkî'-i refî'-i hümayun vâsıl olıcak ma'lûm ola ki kilerci-i şerif mürettebâtından olan ma'lûmu'l-mikdar çuvallar Adana ...(silik) ve kudüs-ı Şerif ve Nablus taraflarında i'mâl olunu gelmekte ise de ahvâl-i ma'lûme cihetiyle bu sene-i mübâreke de i'mâl olunmayarak geri kalmış olduğuna ve halbuki zikr olunan çuvallar tertîbât-ı hacc-ı şerifin ilzâm-ı levâzım mürettebâtından olup mevsim-i Hacc-ı şerif dahi gün be gün takarrüb etmekde idüğüne binâ'en icâb eden esmânı her neye bâliğ olur ise sen ki mütesellim-i mumâ-ileyhsin Şimdilik tarafından i'tâ ve ba'dehu cânib-i miriden sana edâ olunmak ... tekmîl birle Gurre-i Şevvâlden evvel Şâm-ı şerife erişirmek üzere Adana Sancağında vâki' kazalar da beş yüz aded çuval i'mâli husûsuna irâde-i seniyye-i mülûkânem taallukuyla ol bâbda hatt-ı hümayun şevket-makrûn-ı pâdişahanem sahife-pirâ-yı sudûr olmuş ve bu maddeye muma-ileyh dahi mübâşir ta'yîn ve irsâl olunmuş olmakla vusûl-i emr-i şerifimde mezkûru'l-mikdar çuvalları ma'rifetin ve cümle ma'rifeti ve mübâşir-i mumâ-ileyh ma'rifetiyle esmânı şimdilik

Sayfa No: 131

Şimdilik tarafından vermek üzere Adana Sancağında vâki' kazâlar da seri'an i'mâl ve tetmîm birle gurre-i Şevvâl-i şerîfiden evvel mübâşir-i mumâ-ileyhe teslim Şâm-ı şerife irsâl ve isâle kemâl-i ikdâm ve mübâderet eylemek fermânım olmağın i'lâmen ve

tenbîhen ve ihtimâmem mahsûsan işbu emr-i celilü'l-kadrim ısdâr ve mübâşir-i muma-ileyh ile tesyâr olunmuştur imdi buyurdum ki vardıgı gibi kat'an imrâr-ı vakt etmeyerek hemen marrü'z-zikr beş yüz aded çuvalları livâ-i mezbûr da bir an akdem i'mâl ve tekmiil ettirerek mübâşir-i mumâ-ileyhe teslimen gurre-i merkûmdan evvel Şâm-ı şerîfe iriştirmeğe mezîd-i i'tinâ ve müsaraat eylemek irâde-i kâtî'a-i mülûkânem muktezâsından idüğü ve bu babda ağmâz ve rehâvet ve ednâ derece sâ'i ve betâ'et ber-vechle câ'iz olmadıgı ma'lûmun oldukta ber-vech-i muharrer infâz-ı emr u irade-i şahanem kemâl-i ihtimâm ve sarf-ı maderet ve münafa-i rızâ-yı hareketten ihtirâz eyleyesin ve siz ki kuzât ve nüvvâb vesâ'ir mumâ-ileyhimsiz mazmûn-ı emr-i şerifim sizin dahi meczûmunuz olarak müceb ve muktezâsını icrâya bi'l-ittifâk vüfûr-ı sa'y ve gayret ve bir an ta'vîk ve te'hîr misüllü vaz'-ı tecvîz ile mes'ûl ve mu'âteb olmaktan begâyet tevakki ve mu'âdat eyleyesiz ve sen ki mübâşir-i muma-ileyhsin sen dahi muktezâ-yı me'mûriyyetin üzere seri'an bu taraftan hareket ve ber-kadem-i akdem ol tarafa varub sâlifü'z-zikr çuvalları mütesellim-i mumâ-ileyh ma'rifeti ve ma'rifetin ve cümle ittifâkıyla 'ale'l-'acele i'mâl ve tekmiil ettirdirerek hemen bi'l-istishâb gurre-i mâh-ı merkûmdann evvel Şâm-ı Şerife eriştirmeğe ziyâde şitâb ve sür'at ve ol vechle itmâm-ı emr-i me'mûriyetiyle ifâ-yı levâzım-ı hizmet-güzârî ve sadakatine bezl-i sa'y-ı makderet ve mugâyir-i vaz'-ı dehâlet vukû'ıyla mazhar-ı mu'aheze ve 'itâb olmaktan sen dahi gâyetü'l-gâyer hazer ve mücânebet eylemek bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki hükm-i şerifim vusûl buldukta bu babda vech-i meşrûh üzere şeref-yafte-i sudûr olan fermân-ı vâcibu'l-ittibâ' ve lâzımu'l-imtisâlimin mazmûn-ı münifi birle 'amel ve hareket ve hilâfından mübâ'adet eyleyesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerife i'timâd kılasız tahriren fi evahir-i Şa'bânu'l-mu'azzam sene seb'a ve erba'in ve mi'eteyn ve elf

El-mahruse-i Kostantiniyye

Belge No: 353

Mefâhiru'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinu'l-fazâ'il ve'l-keîlâm Adana sancağında vâki' kazâların kâdıları ve nâ'ibleri zide fazluhum ve kıdvetu'l-emâcid ve'l-a'yân Adana mütesellimi El-hac Ali Bey zide mecduhu ve mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân a'yân ve zâbıtân ve iş erleri zide kadruhum tevki'-i refi'-i hümayun vasıl olıcak ma'lûm ola ki altı ayda bir def'a takdimine irâde-i 'aliyyem taalluk eden yoklama defterlerinin tahrîriçün Adana Tarsus sancaklarına nâzır defter nasb olunduğu bundan inhâ olunmuş ise de nâzırların ism ve şöhretleriyle mukayyidler dahi nasb ve tayin ve mikdâr-ı kifâye ma'âş tahsîs ile kezâlik ism ve şöhretleri inhâ olunması bâbında rikâb-ı hümayunum kâ'immakâmı tarafından gönderilen mektûbun vusûlünden bahisle Adana vücutundan kıdvetu'l-emâsil ve'l-akrân El-hâc Yusuf zide kadruhu bu def'a mezbûre Nâzır-ı defter nasb ve Şeyh Garibzade Ali ve Hacı ...Zâde Hacı Derviş zide kadruhu mukayyid nasb olunmuş ise de elviye-i sâ'ire de nasb ve ta'yîn olunan nâzır ve mukayyede ne mikdar ma'âş tahsis kılınmıştır ma'lûm-ı olmadığından bunlara bir gûna ma'âş ta'yînine cesâret edemiyerek vech-i münâsibinin tarafına iş'arıyla me'mûriyyet emr-i şerifimin i'tâsı husûsunu mütesellim-i mumâ-ileyh bir kıt'a arizasından inhâ etmekten nâşi nizâmı keyfiyyeti bade'l-ihrac iktizâsı ricâl-i devlet-i 'aliyyemden veride nazırı iftiharu'l-emâcid ve'l-ekârim Seyyid Mehmed Said dame mecduhundan isti'lâm olundukta Adana Eyaletinin tahririne irade-i seniyyem taalluk etmiş ise de tahrir-i defterleri henüz vürûd

etmemiş ve Konya sancağının defter Nâzırlığı bilâ-ma‘âş El-hac Mahmud zide mecduhuya ihâle ve Konya kazasına yüz yirmi beş gurûş ma‘âş ile bir mukayyid ta‘yîn ve livâ-i mezbûrun hâvi olunduğu sâ‘ir kazâlara nasb olunan mukayyidlere kazânın cesâmet ve tahmîline göre on beş gurûştan elli gurûşa kadar mütekavitu’l-mikdâr ma‘âş tahsîs kılınmış olduğu ve Anadolu cânibinde kürsi-i livâ olunan mahale mütehayyizân-ı vücûhdan bir nâzır-ı defter nasb ile cesim kazâların her birine ve sağırların bir kaçına cânib-i vilâyetten mikdar-ı vâfi ma‘âş ile bir mukayyid ta‘yîn olunmak muktezâ-yı nizâmıdan olmakla ancak nâzırlara ma‘âş tahsîsine dâ‘ir irâde-i ‘aliyyem sünûh etmediğine binâ‘en ber-muktezâ-yı irâde-i seniyyem bilâ-ma‘âş nâzır-ı mumâ-ileyhin me‘mûriyetini hâvi başka ve nasb olunan mukayyidler ile livâ-i mezbûrun sâ‘ir kazâlarına ta‘yîn kılınacak mukayyidlere emsâline ve kazânın cesâmetine nazaran münâsibi üzere ma‘âş-ı tahsisiye mücebinece yerlerine sûret verilmesiçün ma‘âşlarının mikdârıyla ism ve şöhetlerinin iş‘ârları bâbında mütesellim-i mumâ-ileyhe hitâben başke ve Tarsus sancâğı kazâlarına ta‘yîn olunan nâzır-ı defter ve mukayyidlere kezâlik emsâline kıyâsen emr-i şerifim ısdâr ve sûretleri verilmek içün ism ve şöhetleriyle mukayyidlere tahsîs kılınan ma‘âşın mikdârı Dersaadetime iş‘âr olunmak bâbında mütesellimine hitâben başka evâmîr-i ‘aliyyem ısdârı husûsunu i‘lâm eylediği ba-takrîr lede’l-‘arz mucebinece tanzimine irâde-i ‘aliyyem taalluk ederek ber-vech-i muharrer Adana eyâletine ta‘yîn olunan defter nâzır-ı mumâ-ileyhin me‘mûriyetini hâvi başka ve Tarsus sancâğına dahi icâbına göre başka evâmîr-i ‘aliyyem ısdâr ve tesyâr olunmakla ber-vech-i meşrûh ‘amel ve harekete mübâderet olunmak fermânım olmağın hassaten işbu emr-i ‘âlişânım ısdâr ve ırsâl olunmuştur imdi vusûlünde siz ki mütesellim ve kuzât ve nüvvâb ve a‘yân ve zâbitân vesâ‘ir mumâ-ileyhimsiz balâ da beyân-ı fermân olduğu üzere livâ-i mezbûr kazâlarına ta‘yîn olunacak mukayyidimizin emsâline

Sayfa No: 132

Tatbiken ve kazânın cessâmına tevfiân ma‘âş-ı tahsîsiye mücebinece me‘mûriyetlerini hâvi yedlerine sûret verilmesiçün ma‘âşlarının mikdârıyla ism ve şöhetlerini Dersaadetime tahrîr ve inhâya müsâra‘at eylemeniz bâbında fermân-ı ‘âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki hükm-i şerifimle [boşluk] vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yafte-i sudûr olan işbu emr-i şerif-i ‘âlişânımın mazmûn-ı münifi birle ‘âmil olasız şöyle bilesiz ‘alâmet-i şerife i‘timâd kılasız tahrîren fi’t-tâsi‘ ‘aşer min şehri Şa‘bân sene seb‘a ve erba‘in ve mi‘eteyn ve elf

El-mahrûse-i Kostantiniyye

Belge No: 354

Mefâhiru’l-kuzât ve’l-keâm me‘âdinu’l-fazâ’il ve’l-keâm Adana Sancâğında vâki‘ kazâların kadıları ve nâ‘ibleri zide fazluhum ve kıdvetu’l-emâcid ve’l-a‘yân Adana mütesellimi El-hac Ali Bey zide mecduhu ve mefâhiru’l-emâsil ve’l-akrân Adana vücûhdan olup bu def‘a livâ-i mezbûre defter nâzır-ı ta‘yîn olunan El-hac Yusuf a‘yân ve zâbitân ve iş erleri zide kadruhum tevkî‘-i refi‘-i hümayun vâsil olıcak ma‘lûm ola ki altı ayda bir def‘a takdîmine irâde-i ‘aliyyem taalluk eden yoklama defterlerinin tahrîriçün Adana Tarsus sancâklarına nâzır-ı defter nasb olunduğu bundan akdem inhâ

olunmuş ise de nâzırların ism ve şöhretleriyle mukayyidler dahi nasb ve ta'yîn ve mikdar-ı kifâye ma'âş tahsîs ile kezâlik ism ve şöhretleri inhâ olunması bâbında rikâb-ı hümâyûn makâmı tarafından gönderilen mektûbun vusûlünden bahisle sen ki mumâ-ileyh El-hac Yusuf zide kadruhusun sen nâzır-ı defter ve Şeyh Garibzade Ali ve Hacı Bozazade Hacı ve Derviş zide kadruhuma mukayyid ta'yîn olunmuş ise de elviye-i sâ'ire de nasb ve ta'yîn olunan nâzır ve mukayyide ne mikdar ma'âş tahsîs kılınmıştır ma'lûm olamadığından bunlara bir gûna ma'âş ta'yînine cesâret edemeyerek vech-i münâsibinin tarafına iş'ârıyla me'mûriyyet emr-i şerifimin i'tâsı husûsunu mütesellim-i mumâ-ileyh bir kıt'a 'arizasında inhâ etmekden nâşi nizâmı keyfiyeti bade'l-ihrac iktizâsı ricâl-i devlet-i 'aliyyemden ceride nâzır-ı iftihar-ı l-emâcid ve'l-ekârim Seyyid Mehmed Said dame mecduhudan isti'lâm olundukta Adana eyaletinin tahrîrine irâde-i seniyyem taalluk etmiş ise de tahrîr-i defterleri henüz vürûd etmemiş ve Konya Sancağının defter nazırlığı bilâ-ma'âş El-hac Mahmud zide mecduhuya ihale ve Konya Kazâsına yüz yirmi beş gurûş ma'âş ile bir mukayyid ta'yîn ve livâ-i mezbûrun hâvi olduğu bi'l-cümle kazâlar da nasb olunan mukayyidlere kazâsının cesâret ve tahmîline göre on beş gurûştan elli gurûşa kadar mütekavitu'l-mikdâr ma'âş tahsîs kılınmış olduğu ve Anadolu cânibinde kürsi-i livâ olunan mahale mütehayyizân-ı vücûhdan bir nâzır-ı defter nasb ile cesim kazâların her birine ve sağırların bir kaçına cânib-i vilâyetten mikdar-ı vâfi ma'âş ile bir mukayyid ta'yîn olunmak muktezâ-yı nizâmdan olmakla ancak nâzırlara ma'âş tahsîsine dâ'ir irâde-i 'aliyyem sünûh etmediğine binâ'en ber-muktezâ-yı irâde-i seniyyem bilâ-ma'âş nâzır-ı mumâ-ileyhin me'mûriyetini hâvi başka ve nasb olunan mukayyidler ile livâ-i mezbûrun sâ'ir kazâlarına ta'yîn kılınacak mukayyidlere emsâline ve kazânın cesâmetine nazaran münâsibi üzere ma'âş-ı tahsisiye mücebince yerlerine sûret verilmesiçün ma'âşlarının mikdârıyla ism ve şöhretlerinin iş'ârları bâbında mütesellim-i mumâ-ileyhe hitâben başke ve Tarsus sancâğı kazâlarına ta'yîn olunan nâzır-ı defter ve mukayyidlere kezâlik emsâline kıyâsen emr-i şerifim ısdâr ve sûretleri verilmek için ism ve şöhretleriyle mukayyidlere tahsîs kılınan ma'âşın mikdârı Dersaadetime iş'âr olunmak bâbında mütesellimine hitâben başka evâmîr-i 'aliyyem ısdârı husûsunu i'lâm eylediği ba-takrîr lede'l-'arz mucebince tanzimine irâde-i 'aliyyem taalluk ederek ber-vech-i muharrer Adana mütesellimi muma-ileyh ile Tarsus sancâğına diğer evâmîr-i şerifem ısdâr ve tesyâr kılınmış olmakla me'mûriyetine havi işbu emr-i celilü'l-kadrim ısdâr ve irsâl olunmuştur lede'l-'arz ve beyân ve fermânım olduğu üzere livâ-i mezbûrun defter nâzırlığı 'uhdene ihâle kılınmış idüğü mantûk-ı emr-i şerifimden ma'lûmun oludukta fermân-ı hümâyûn ve muktezâ-yı me'mûriyetin üzere livâ-i mezbûrun hâvi olduğu bi'l-cümle kazâlar da ... evvel de ve gelip giden İslâm ve re'âyanın sinn ve isim ve şöhretleri ve sâkin oldukları mahalden ve kurâ ve çiftlikâtı ile re'âyanın müstehakk oldukları cizye evrâkları işâretiyle beher altı mah da bir def'a yoklama defterleri ma'rifet-i şer'i ve mütesellim-i mumâ-ileyh ma'rifeti ve ma'rifet ...(silik) kazânın mukayyidleri ma'rifetiyle tesviye ve tanzim ve Dersaadetime mübâderet ve tekâsül ve müsâmahadan mücânebet eylesin ve sen ki kuzât ve nüvvâb ve mütesellim ve a'yân ve zâbitân vesâ'ir mumâ-ileyhimsiz siz dahi mucib-i emr-i şerifimle 'amel ve hareket ve hilâfından hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki hükm-i şerifimle vardıkda bu babda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan işbu emr-i 'âlişânımın mazmûn-ı münifi üzere 'amel olasız şöyle bilesiz 'alâmet-i şerife i'timâd kılasız tahriren fi'l-yevmi's-sâbi' 'ışrin şehir-i Şa'ban sene seb'a ve erba'in ve mi'eteyn ve elf

El-mahrûse-i Kostantiniyye

Sayfa No: 133

Belge No: 355

İncirlizâde Es-seyyid Hasan Efendinin Cafer Paşa câmi‘-i şerifin tevliyet berâtı sûreti

Medîne-i Adana’da vâki‘ ashâb-ı hayrâtta merhûm Cafer Paşa câmi‘-i şerifi evkâfından ber-vech-i hasbi tevliyetine bâ-berât-ı ‘askeri mutasarrıf olan Es-seyyid Fazlullah bin Es-seyyid Mehmed bila-veled fevt olup yeri hâli ve hidmet-i lâzimesi mahlûl olmakla yerine erbâb-ı istihkâktan işbu râfi‘-i tevkî‘-i refi‘ü’ş-şân-ı hakâni Es-seyyid Hasan zide kadruhu her vechle lâıyk ve mahall ve müstehakk olmağın Dersaadetimden tevliyet-i mezkûre müteveffâ-yı mezbûrun mahlûlünden merkûme tevcîh ve yedine berât-ı şerif-i ‘âlişân verilmek bâbında kazâ-i mezbûr nâ’ibi Mevlana İmamzâde Es-seyyid El-hac Mehmed Sıdkı zide ilmuhu ‘arz etmeğın ber-mûceb-i ‘arz tevcîh buyurulmak üzere a‘lemu’l-ulemâ’i’l-mütebahhirin efâzilü’l-fuzâlâ’il-müteverri’in bi’l-fiil Şeyhu’l-İslâm Mevlâna Sebetcizâde Es-seyyid ‘Abdülvehhâb adamallahu te‘âla fazâ’iluhu işâret etmeleriyle işâretleri mucibince tevcîh olunmak diyü bin iki yüz kırk yedi senesi Şa‘bânın yedinci günü tarihinde sâdır olan fermân-ı ‘âlişânımda maliyeden aher cihet olduğundan ru’ûs-ı hümayunumda hıfz vech-i meşrûh üzere tevliyyet-i mezkûre müteveffâ-yı mezbûrun mahlûlünden merkûme tevcîh olunup berâtı verilmek üzere ru’ûs-ı hümayunumdan ‘askeri ruznamçesine ilm u haber kâ’imesi verilmekle verilen ilm u haber kâ’imesi mucibince tevliyyet-i mezkûre müteveffâ-yı mezbûrun mahlûlünden mumâ-ileyh tevcîh ve sadaka idüb bu berat-ı hümayun sa‘âdet-makrûnu verdim ve buyurdum ki ba‘de’l-yevm merkûm Es-seyyid Hasan zide kadruhu varub zikr olunan câmi‘-i şerif evkâfının müteveffâ-yı mezbûrun yerine mütevellisi olup hizmet-i lâzime mer’i ve mü’eddi kıldıktan sonra ber-vech-i hasbi mutasarrıf olup vâkıfın ruhu ve devâm-ı ömr-i devletiçün du‘âya müdâvemet göstere bu babda taraf-ı aherden ferd mâni‘ ve müzâhim ve mu‘âriz olmayub asla dahl ve taarruz kılmayalar şöyle bilip ‘alamet-i şerife i‘timâd kılalar tahriren fi’l-yevmi’s-sâni tis’a ‘aşer min şehr-i Şa‘bânü’l-mu‘azzam sene seb’a ve erba’in ve mi’eteyn ve elf

El-mahrûse-i Kostantiniyye

Belge No: 356

Mumâ-ileyh diğır câmi‘-i şerifin ders-i ‘âmmılık berâtı sureti

Adana’da vâki‘ Cafer Paşa câmi‘-i şerifi vakfından almak üzere vazife-i mu‘ayyene ile ders-i ‘âmm olan Es-seyyid Fazlullah Halife veledüş bilâ-veled fevt olup yeri hâli ve hidmet-i lâzimesi mu‘attal kalmakla erbâb-ı istihkâktan işbu râfi‘-i tevkî‘i refi‘ü’ş-şân-ı hakâni Es-seyyid Hasan zide şerefuhu siyâdete her vechle lâıyk ve müstehakk olmağın cihet-i mezkûre müteveffâ-yı mezbûrun mahlûlünden merkûma tevcîh ve yedine berât-ı ‘âlişânım verilmek ricâsına Adana nâ’ibi İmamzâde Mevlâna Es-seyyid Mehmed Sıdkı ‘ilmuhu ‘arz etmekle ber-mûceb-i ‘arz tevcîh olunmak üzere a‘lemu’l-ulemâ’il-mütebahhirin efdalu’l-fudâlâ’il-müteverri’ini bi’l-fi’l Şeyhü’l-İslâm Sebetcizâde Mevlâna Es-seyyid Abdülvehhâb adamallahu te‘âla fazâ’iluhu işâret etmekle işâreti mucibince tevcîh olunmak fermânım olmağın hakkında mezîd-i ‘inâyet-i pâdişâhanem

zuhûra getirip bin iki yüz kırk yedi senesi Şa'bânın yedinci günü târihiyle müverrah verilen ru'ûs-ı hümâyunum bu berât-ı hümâyunu verdim ve buyurdum ki mezbûr Es-seyyid Hasan zide şerefuhu siyâdete varub müteveffâ-yı merkûmun mahlûlünden cihet-i mezkûre mutasarrıf olup edâ-yı hizmet eyledikten sonra bundan evvel ders-i 'âmm olan vazife-i mu'ayyenesine teveccühle mutasarrıf ola gelmişler ise mumâ-ileyh dahi ol vechle vazife-i mu'ayyenesin vakf-ı mezbûr mahsûlünden mütevellisi olan yedinden alub mutasarrıf ola şöyle bileler 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar tahrîren fi'l-yevmi's-sâni 'aşer şehr-i Şa'bân sene seb'a ve erba'in ve mi'eteyn ve elf

Belge No: 357

Adana muzâfâtından Çamardı Kazâsında Akçeğül nâm mahalde vâki' ashâb-ı hayrattan Balcı Şeyh nâm sâhibu'l-hayrın binâ eylediği câmi'-i şerifinde vazife-i mu'ayyene ile hatib olan Es-seyyid Fazlullah bin Es-seyyid Mehmed bilâ-fevt olup yeri hali ve hizmet-i lâzimesi mahlûl olmakla yerine erbâb-ı istihkâktan müteveffâ-yı mezbûrun üveyoğlu işbu râfî'-i tevkî'i refî'ü's-şân-ı hâkânî Mevlâna Es-seyyid Hasan Halife ibn-i İbrahim her vechle lâyük ve mahal ve müstehakk olmağın Dersaadetimden üvey pederi müteveffâ-yı mezbûrun mahlûlünden hitâbet-i mezkûre merkûma tevcîh ve yedine berât-ı şerîf-i 'âlişân verilmek bâbında Adana nâ'ibi Mevlâna İmâmzâde Es-seyyid El-hâc Mehmed Sıdkı zide 'ilmuhu 'arz etmeğın mücebince merkûma tevcîh ve sadaka idüb bu berât-ı hümâyun sa'âdet-makrûnu verdim ve buyurdum ki ba'de'l-yevm Mevlâna merkûm Es-seyyid Hasan Halife varub zikr olunan câmi'-i şerîf de üvey pederi müteveffâ-yı mezbûrun yerine hatib olan hizmet-i lâzimesin mer'î ve mü'eddi kıldıktan sonra vazife-i mu'ayyenesiyle mutasarrıf olup vâkıfın rûhu ve devâm-ı 'ömr ve devletiçün du'âya müdâvemet göstere şöyle bilip 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar tahrîren fi'l-yevmi's-sâni min şehr-i Şa'banu'l-mu'azzam lisene seb'a ve erba'in ve mi'eteyn ve elf

El-mahrûse-i Kostantiniyye

Sayfa No: 134

Belge No: 358

Bâ-fermân-ı 'âli me'mûr olduğum esbak Şâm-ı Şerîf vâlisi Burusa'da ikâmete me'mûr dergâh-ı 'âli kapucu başlarından Beylanlı El-hâc Mustafa Paşa bendelerinin Beylan ve Ersöz ve İskenderun tarafında olan emlâk ve arâzi vesâ'ir hubûbâtı ve mâl-ı mukâta'ası ber-müceb-i müfredât beyân olunur fi 17 N. Sene 1247

Paşa Bey kullarına verilmiş olan eşyânın müfredâtı

Gurûş

500	Harâb Konak 1 aded
750	Nısf hammâm
1300	Değirmenler nısf hisse
150	Nısf kahvehane
75	Nısf dükkân
125	Nısf fırın
+2900	

400 İskenderunda olan dört bâb mağaza ki kerpiçden mebni nısf hisse
100 Nısf hisse İskenderun'da kahvehane
1840 Pirinçlik de harabe bağçe nısf hissese
200 Bağ ve cevizlik 4 aded nısf hissese
+5440

100 Dere Bağçede ve 'Atik suyunda tarla 3 kıta
300 Kart Alioğlu Bağçesi harabe 1 aded tarla 1 aded nısf hisse
700 Haleboğlu bağçesi harabe 1 aded tarla 4 aded nısf hisse
700 Sah Yusuf Bağçesi 1 aded tarla 3 aded nısf hisse
+7240

600 Esmeroğlu Bağçesi 1 aded sağır tarla 3 aded nısf hisse
400 Sablıcaoğlu Bağçesi 1 aded tarla 2 kıta nısf hisse
250 Kâncoğlu ... tarla 2 aded nısf hisse
+8490

Hacı Halil Bey kullarına verilmiş olan iş erlerinin müfredâtı

600 Haleb(Celeb)oğlu Yusuf bağçesi 1 aded harabe nısf hisse ma' tarla 3 kıta
300 Cabbâroğlu Bağçesi 2 aded harabe tarla 4 kıta nısf hisse
300 Deli Yusufoğlu bağçesi 1 aded tarla 4 kıta nısf hisse
300 Koca Alioğlu bağçesi harabe 1 aded 3 kıta tarla nısf hisse
+ 1500

400 Köseoğlu İbrahim bağçesi 1 aded tarla 3 kıta nısf hisse
150 Taviloğlu tarlası 2 aded nısf hisse
150 Sah Yusuf oğlu bağçesi 1 aded harabe nısf hisse
150 Çapuroğlu tarlası 2 kıta nısf hisse
+2350

150 Sah İsmail oğlu bağçesi 1 aded harabe nısf hisse
450 Eyüboğlu bağçesi 1 aded tarla 2 kıta nısf
250 Abdullah oğlu Hasan tarlası 3 aded nısf
200 Gencoğlu tarlası 2 aded nısf
+3400

Hacı İsmail Bey kullarına fûrûht müstakil emlâkın müfredâtı

400 Semoğlu bağçesi 1 aded müstakil
300 Sağır değirmen 1 aded müstakil
400 Peşreoğlu Bağçesi 1 aded müstakil
100 Mehmed Ali Bağçesi 1 aded harâbe
50 Bey Köyünde Duran'da Harâbe 1 aded
+1250

Mütesellim Mustafa Bey kullarına verilen def'a müstakil emlak

200 Karaağaç'da harabe bağçe 1 aded, tarla 1 aded

500	Ağçalıda harâbe bağçe 3 aded
100	Karakayaoğlu Yusuf tarla 1 aded
300	Semoğlu Mehmed bağçe 1 aded
+1100	
8490	Paşa bey kullarına
3400	Hacı Halil Bey kullarına
1250	Hacı İsmail Bey kullarına
1100	Mütesellim (Müslim) Bey kullarına
1275	Hacı Mustafa Bey kullarına
0500	Hacı Mehmed Bey kullarına
+16010	

Hacı Mustafa Bey kullarına fûrûht olunan müstakill emlak

400	Ağçalı'da harâbe bağçe 1 aded
400	Halimoğlu bağçesi 1 aded
100	İskenderunda Kerpiçten mebnî mağaza 1 aded
125	Çelitoğlu Ali tarla 1 aded
250	Abdullah Hasan bağçesi harabe 1 aded
+1275	

Hacı Mehmed Bey kullarına verilen müstakil emlâk

300	Turunclu bağçe 1 aded ma' tarla 1 aded
200	 harâbe bağçe 1 aded
+500	

...(silik) mukaddemâ otuz yedi bin on dokuz gurûşa fûrûht eylemiş ise de mahdûmuna emlâkı en'âm-ı şahâne buyurulduğundan on sekiz ma'mûr bağçe ma'rifet-i şer'le kendisine teslim olunmak yirmi ...(silik) dört gurûş fûrû nihâde olundukta işbu balâ da muharrer kesâna fûrûht ve temlik olunan on altı bin on beş gurûşun emlâkıdır müşâr-ı mumâ-ileyh Şakir Bey kullarına ...(görünmüyor) işbu mahale şerh verildi

Sayfa No: 135

Bu sene-i mübâreke de olan hâsılat beyân şüd 1250

4000	Bahâ-i harabe 73 aded
4000	Mukaddem zâyî' olup mübâşiri kulları ma'rifetiyle bulunan camus 32 aded
1060	Keçi ve Çebiç(Çebiş) 122 aded
75	İpek-i a'lâ nisf sağman
514	Şair bahâ
925	Yulaf bahâ
718	Bilan? kasabasında olan değirmen 3 aded ve kahve dükkanı 2 aded ve nisf hammâm ve Ersöz de olan değirmen ve İskenderun'da mağazalar icâratı

+11292
1290 Hınta bahası Mustafa Bey hissesidir
+12582

Bâ-tahvil mahdûmu İzzet Bey bendelerinin bağçelerinden hâsıl olan hissesine isâbet etmiştir

12582
5000 Yavlı ve Bilan?(Belek) deresi mukâta‘asının kırk altı senesinin bedeli
+17582
14582 Ba-tahvîl ‘İzzet Bey kullarına mukâta‘ası ve hâsılattan hissesi ve Camus baha teslim olunan ba-emr-i ‘âli inha
-3000
375 Hınta üzerinde olan kullarına ruzmerre mesârifî baha
-
2625 guruş

Belge No: 359

Kad veka'al-marat fî yevm-i isneyn fî vaktü'l-'asr min yevmi'l-'âşir Şevvâlü'l-mükerrem sene seb'a ve erba'în ve mi'eteyn ba'de elf

Belge No: 360

Kıdvetu'n-nüvvâbi'l-müteşerri'in Adana ve () nâ'ibleri zide 'ilmuhu ve kıdvetu'l-emâcid ve'l-a'yân Adana mütesellimi 'Ali Bey ve dergâh-ı mu'allâm gediklilerinden zikr-i 'âti husûsuna bu def'a mahsûs me'mûr ta'yîn kılınan Hüseyin zide mecduhuma tevkî'-i refî'-i hümâyun vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Adana tarafında kaht olmak hasebiyle oradan mürûr edecek 'asâkir-i mansûre temenniyâtının şimdiden medârına teşebbüs olunmak lâzım geleceği mütesellim-i mumâ-ileyh tarafından ... olunmuş olduğundan Adana eyâletinde kâ'in 'asâkir-i mansûrenin mürûr edecekleri merâhil de iktizâ eden zehâ'irin şimdiden tedârik ve tehiyyesine mübâderet kılınmak üzere mukâta'ât hazinesinden mikdâr-ı vâfî akçe i'tâsıyla hâk-i pâ-yı hümâyun-ı mülûkânemden bi'l-istizân sen ki gedikli-yi mumâ-ileyhsin bi'l-intihâb senin me'mûr ve ta'yîn kılınman emr u fermân-ı şahanem iktizâsından olduğuna binâ'en keyfiyyet ricâl-i devlet-i 'aliyyemden halâ mukâta'at hazinesinin vâridât nâzırı iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim Es-seyyid Abdurrahman Nâfiz ve mesârifât nâzırı Sâ'ib dâme mecduhumadan leda isti'lâm bermantûk-ı irâde-i 'aliyyem zikr olunan 'asâkir-i mansûrenin Adana hudûdundan mürûrlarına değin on on iki gün müddetinde iktizâ eden nan ve şa'ir ta'yînâtların olunduğu mahallerden râyiciyle hınta ve şa'ir mübâya'a ve tedârik ile tehiyye eylemek üzere sana 'asker-i mansûre mesârifine mahsûs akçeden olarak ve senin mübâya'a eylediğin hınta mütesellim-i mumâ-ileyh ma'rifetiyle dakik tabh ve nan tabh iden 'asâkir-i mansûrenin hudûd-ı mezkûrdan müddet-i imrârlarında lâzım gelen nân ve şa'ir ta'yînâtlarını küll-i yevm i'tâ ve müdirleri yedlerinde 'an v eilâ ve eyyâm ve mikdârını mübeyyen makbûz senedi ahz ve ba'dehu hîn-i hesâb da icâbına göre bu tarafta mahsûb sûreti icrâ olunmak üzere yedinde hıfz kılınması bâbında me'mûriyetini hâvi emr-i

şerifim ısdârıyla keyfiyyet ma'lûm olmak için musaddakan rûznâmçesine ilm u haberi i'tâsı lâzım geleceğini i'lâm etmeleriyle mücebince tanzimi husûsuna irade-i seniyyem taalluk idüb ol bâbda meblağ 'ale'l-hesâb mezbûrun hazine-i merkûmeden i'tâsıçün sûreti ve keyfiyyet ma'lûm olmak için ilm u haber verilmiş olmakla ber-minvâl-i meşrûh 'amel ve harekete zâde i'tinâ ve dikkat eylemek fermânım olmağın mezkûriyetini hâvi emr-i 'âlişânım ısdâr ve yedine i'tâ olunmuştur imdi keyfiyyet irâde-i şahânem mantûk-ı emr-i şerîfimden ma'lûmun oldukta fermânım olduğu ve bala da bast u beyân kılındığı üzere 'asâkir-i mansûrenin

Sayfa No: 136

Adana hudûdunda mürûrlarına değin on on iki müddette iktizâ iden nân ve şa'îr ta'yînâtlarıçün bulunduğu mahallerden ma'rifet-i şer' ve ma'rifetin ve mütesellim-i mumâ-ileyh ma'rifetiyle icâb iden iltimâsını yedinde olan mebâliğ 'ale'l-hesâb ve mezbûrdan 'an-nakd ashâbına i'tâ ederek râyicine hinta ve şa'îr ve hinta-i mezbûru dakîk ... ve nan tabh ile ... 'asâkir-i mezkûrenin ve mezkûrdan müddet-i imrârlarında lâzım gelen nân ve şa'îr ve ta'yînâtlarını küll-i yevm i'tâ ve müdirleri yedleirnden 'an ve i'hâ ve eyyâm ve mikdârını mübeyyen makbûz senedi ahz u ba'dehu hîn-i hesâb da icâbına göre bu tarafta mahsûb olunmak üzere yedinde hıfz kılınması husûsuna mezîd-i i'tinâd ve vakt ve hilâf-ı rızâ-yı 'âlişânım hareket ile mes'ûl ve mu'âteb olmaktan begâyet ittikâ ve mübâ'adet eylesesiz ve siz ki mütesellim ve nâ'ibler-i mumâ-ileyhimsiz dahi mûcib-i emr-i şerîfimle 'amel ve harekete kemâliyle ihtimâm ve gayret ve mugâyir-i irâde-i şahânem harekete vukû' getirilmekten hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki hükm-i şerifim vardıkda bu babda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan işbu emr-i şerîf-i celilü's-şânım vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımu'l-ımtisâlimin mazmûn-ı münifi üzere 'âmil olasız şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız tahrîren elyevm el-'aşer min şehr-i Ramazanu'l-mübârek sene seb'a ve erba'in ve mi'eteyn ve elf

Kostantiniyye El-mahrûse

Belge No: 361

Kıdvetu'l-emâcid ve'l-ayân humbarahâne-i 'âmiremde lağamcı baltacı miralâyı Mehmed Beyin kâ'immakâmı Osman Bey zide mecduhu tevkî'-i refî'-i hümâyun vâsıl olıcak ma'lûm ola ki bundan akdem muktezâ-yı irâde-i seniyyem üzere Dersaadetimden Konya'ya sevk ve i'zâm olunan süvari ve piyâde 'Asâkir-i mansûre alâylarının bimennihi te'âla icâbına göre ileriye sevk ve i'zâmı musammem olduğuna mebni gerek 'asâkir-i mansûrenin ve gerek top vesâ'ir mühimmât-ı lâzımenin kolaylıkla geçirmek üzere yollarının tesviye ve tathîri ve köprü veâ'ir gecid mahallerinin usûl hazâ sebebe tatbîkan tanzimi zımnından humbarahane-i 'âmiremin baltacı alâyı zâbıtânından mütefennin ve dirâyetkâr birinin me'mûr ve ta'yîn kılınması lâzım gelip sen ki kâ'immakâm-ı mumâ-ileyhsin senin evsâf-ı mezkûre ile inzâmın cihetiyle Adana'dan Antakya'ya varınca yollar vesâ'ir köprü ve ma'âbirin bi'l-mu'âyene tathîr ve tesviyesine me'mûr ve ta'yîn ve kılınmak husûsu halâ bi'l-istidlâl 'asâkir-i mansûre ser-'askeri düstûr-ı mûkerrem müşir-i mufahham nizâmı'l-âlem vezîrim Hüsrev Mehmed Paşa adamallahu te'âla iclâluhu

tarafından ifâde ve inhâ olunup vâkı‘an zıkr olunan alâyların ve top vesâ‘ir mühimmât-ı münkaziyenin sühûlüne imrârîçün muktezi olan mahallerin tathîr ve tesviyesi ehemm ve elzem olduğundan müşârun-ileyhin inhâsı vech ile senin bu maddeye me‘mûriyenin husûsuna irâde-i seniyye mülûkânem taalluk idüb ol bâbda hatt-ı hümâyûn şevket-makrûn-ı pâdişâhanem sahife-perây-ı sudûr olmağın mantûk-ı münifi üzere me‘mûriyetini hâvi işbu emr-i celilü‘l-kadrim ısdâr ve yedine i‘tâ olunmuştur imdi muktezâ-yı me‘mûriyyet ve lâzıme gayret ve sadâkat üzere bu tarafta seri‘an hareket ve Adana‘ya varıp ve Adana‘da Antakya‘ya varınca vâkı‘ yolların tesviye ve tathiri ve köprü ve geçid mahallerinin usûl-i hendeseye tatbîken tanzimiyle gerek asâkir-i mansûre alâylarının ve gerek top vesâ‘ir mühimmât-ı mukteziyenin yollardan kat‘an zahmet ve meşakkat çekmeyerek sühûletle imrâr ettirilmesi esbâbının istihsâle ikdâm ve mübâderet eylemek irâde-i sneiyyem muktezâsından idüğü ve bu bâbda ağmâz ve betâ‘et ve yolların layıkıyla tathîr ve tesviyesine ‘adem-i dikkatle bir merhale de zahmet ve meşakkat çekildiği haber olunur ise sonra mes‘ûliyeti tarafına râci‘ olacağı ve bu husûs da sana mu‘âvenet-i icâbiyenin icrâsına ikdâm ve mübâderet eylemeleri keyfiyeti Adana‘dan Antakya‘ya varınca vâkı‘ hükkâm ve Adana mütesellimi vekiline vesâ‘ire diğer emr-i şerifimle tenbîh ve te‘kîd kılındığı ma‘lûmun oldukta ber-vech-i meşrûh ‘amel ve hareketle ifâ-yı levâzım-ı kârgüzârî ve dirâyete sarf ve sa‘y u kudret ve hilâfından tevakkî ve mübâ‘adet eylemek bâbında fermân-ı ‘âlîşânım sâdır olmuştur buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yafte-i sudûr olan fermân-ı vâcibu‘l-ittibâ ve lâzımı‘l-imitsâlîmin mazmûn-ı itâ‘at-makrûnuyla ‘amel ve hareket ve hilâfından mücânebet eylesin şöyle bilesin ‘alâmet-i şerîfe i‘timâd kılâsın tahrîren fî evâhir-i Şehr-i Ramazanü‘l-mübârek lisene tis‘a ve erba‘in ve mi‘eteyn ve elf

Kostantiniyye el-mahrûse

Belge No: 362

Mefâhiru‘l-kuzât ve‘l-hükkâm ma‘âdinu‘l-fazâ‘il ve‘l-keâm Adana‘dan Antakya‘ya varınca yol üzerinde vâkı‘ kazaların kuzât ve nüvvâbları zide fazlulum ve mefâhiru‘l-emâsil ve‘l-akrân Adana mütesellimi vekili ve a‘yân ve voyvodagân ve vücûh-ı memleket ve bi‘l-cümle iş erleri zide kadruhum tevkî‘-i refi‘-i hümâyûn vâsıl olıcak ma‘lûm olaki bundan akdem muktezâ-yı irâde-i seniyyem üzere Dersaadetimden Konya‘ya sevk ve i‘zâm olunan süvari ve piyâde ‘asâkir-i mansûre alâylarının bimennihi te‘âla icâbına göre ileriye sevk ve i‘zâmı musammem olduğuna mebni gerek ‘asâkir-i mezkûre ve gerek top vesâ‘ir mühimmât-ı lâzımenin kolaylıkla geçirilmek üzere Adana‘dan Antakya‘ya varınca yolların tesviye-i tathiri ve körü vesâ‘ir geçid mahallerinin usûl-i hendeseye tatbîken tanzimi zımnında humbarahane-i ‘âmiremin baltacı alâyı iftihâru‘l-umerâ‘i‘l-mükerremin Mehmed Bey zide ikbâluhunun kâ‘immakâmı kıdvetu‘l-emâcid ve‘l-a‘yân ‘Osman Bey zide mecduhunun me‘mûr ve ta‘yîn kılınmasını hala bi‘l-istiklâl ‘asâkir-i mansûre ser‘askeri düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmu‘l-‘âlem vezirim Hüsrev Mehmed Paşa adamallahu te‘âla iclâluhu ifâde ve inhâ idüb vâkı‘an zıkr olunan alayların ve top vesâ‘ir mühimmât-ı mukteziyenin sühûletle imrârîçün icâb iden mahallerin tathîr ve tesviyesi ehem ve elzem olduğundan müşârun-ileyhin ve ol bâbda şeref-rîz-i sudûr olan hatt-ı hümâyûn şevket-makrûn-ı şâhânem mantûk-ı münifi üzere mumâ-ileyh me‘mûr ve irsâl kılınmış olmaktan nâşi siz ki kuzât ve nüvvâb ve mütesellim

vekili vesâ'ir muma-ileyhimsiz kâ'immakâm-ı mumâ-ileyh ol tarafa lede'l-vürûd Adana'dan Antakya'ya varınca vâki' merâhilin tathir ve tesviyesi için zîr-i hükümet ve idâreniz de kâ'in mahallerden taleb edeceği 'amele ve k... ve sâ'ir edevât-ı mukteziyenin tıbk-ı re'y ve tertîbi vechle seri'an tedârik ve i'tâsına ve bunlardan mâ'adâ mu'âvenet-i icâbiyenin icrâsına bi'l-ittifâk mezîd-i ihtimâm ve sarf-ı makderet eylemeniz fermânım olmağın i'lâmen

Sayfa No: 137

Olmağın i'lâmen ve tenbîhen ve ihtimâmen mahsûsen işbu emr-i celilü'l-kadrim ısdâr ve () ile tesyâr olunmuştur imdi balâ da olunduğu vechle Adana'dan Antakya'ya varıncaya değin vâki' merâhili ... tathîr kâ'immakâm-ı mumâ-ileyhim tarafınızdan taleb edeceği 'amele ve kereste vesâ'ir edevât-ı lâzîmenin tıbk-ı re'y ve tertîbi vechle 'ale'l-'acele tedârik ve i'tâsı ve mu'âvenet-i lâzîmenin dahi ifâsı husûslarına begâyet ikdâm ve mübâderet eylemeniz irâde-i seniyye-i mülûkânem muktezâsından idüğü ve bu bâbda ağmâz ve rehâvet ve kusûr ve betaetle yolların layıkıyla tathîr ve tesviye olunmasını mûcib bir hâl ve hareketiniz vâki' olur ve ol vechle bir merhale de zahmet ve meşakket çektiği haber olunur ise beher hâl mazhar-ı ...a da ve 'itân olacağınız da kat'a iştibâh olmadığı ma'lûmunuz oldukda ber-vech-i muharrer 'amel ve hareketle icrâ-yı levâzım-ı kârgüzârı ve sadâkat-ı vüfûr sa'y ve gayret ve mugâyiri vaz'ı tecvîz-i ziyâde ... ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki vusûl buldukta bu babda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibu'l-ittibâ' eyleyesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerife i'timâd kılâsız tahrîren fi'l-evâhir-i şehir-i Ramazanu'l-mübârek sene seb'a ve erba'in ve mi'eteyn ve elf

Kostantiniyye el-mahrûse

Belge No: 363

'An-asl Ürgüb ahâlisinden olup medine-i Adana'da Hacı Hüseyin Efendi Hânı dâhilinde harabe mu'sıra (ma'sara) derûnunda kozacılık ile sâkin iken bundan akdem bi-emrillahi te'âla fevt olan Yahya nâm müteveffânın zâhir de vâris-i ma'rûf ve ma'rûfesi olmayub terekesi beytu'l-mâla 'âid ve râci' olmakla velâ beytu'l-mâl emîni eyâlet-i Adana mütesellimi Hasan Paşazade 'inâyettü El-hac Ali Bey Efendi hazretlerinin taraf-ı devletlerinden vekîl nasb ve ta'yîn buyurulan El-hac Hüseyin ağa ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le müteveffâ-yı merkûmun bi'l-cümle terekesi tahrîr olunup sûk-ı sultânide bey'-i min yezîd olup ba'de inkıtâ'u'r-rağbât fûrûht olunan muhallefâtı defteridir ki ber-vech-i âti 'ale'l-esâmi zikr olunur fi 27 L. Sene 1247

Mağnisa	Köhne gömlek	Su işi değirmi	Köhne don	Köhne yorgan
'entari	3 aded	mücessem	1 aded	2 aded
1 adet	15 gurûş	49 aded	2 gurûş	22 gurûş
12 gurûş		114 gurûş		
Köhne yastık	Köhne minder	Nühâs		Çevirme
1 aded	1 aded	3.5 kıyye	1 aded	1 aded
3 gurûş	7 gurûş	100 dirhem	100 gurûş	8 gurûş
		38.5 gurûş		

Köhne dizlik 1 aded 4 gurûş	Köhne şeytân bezinden muhtarı ma- yelek 2 aded 7 gurûş	İplik Yarım kıyye 4 gurûş	Kahve tavaşı ma' dibek ma' köhne fincan 7 gurûş	Köhne terki heybe 1 aded 2 gurûş
Köhne yünden şal 1 aded 9.5 gurûş Çekid baha 10 gurûş	Köhnen kısa siyah aba 1 aded 6 gurûş Yağ ve bulgur 4.5 gurûş	Sâ'ir hurdavatı 9.5 gurûş Cem'an yekün 591.5 gurûş Minhe'l-ihracat	Çırçır 1 aded 8 gurûş	Yine ... 21 aded 196 gurûş
Resm-i beytu'l-mâl 60 gurûş .. Sulu Mümin Ömer'e deyn 13 gurûş	Resm-i mahkeme 60 gurûş Hacı Hüseyin deyn 3 gurûş	Hizmet-i beytu'l-mâl 25 gurûş Müteveffâ-yı merkûmun vesâ'ir düyünü 60 gurûş	Kâtibiye ve hüddâmiye 25 gurûş Müteveffâ-yı merkûmun vasiyeti 150 gurûş	Han ağası İbrahim Ağaya 120 gurûş Sahhu'l-bâki 183.5 gurûş Yalnız yüz seksen üç gurûş on paradır

Belge No: 364

Bâ'isü'l-mürâsele Kademzâde Es-seyyid Ömer Efendi ba'de's-selâm inhâ olunur ki

Eski Hammâm mahallesinde kâ'in ecdâdınız Kademzade Derviş Ağa vakfının hâvi olduğu harem menzili ve hâriciye oda menzili ve mu'sıra ve müştemil olduğu dükkânların vakfiye-i ma'mûlün bihâsı mucebince batn-ı evvel de bulunanlar ba'de't-taksim ve't-terkîm 'ale's-seviye mutasarrıf ve evlâd-ı zükûru mütevellî ve hizmet-i lâzimesin edâyâ vâkıf mumâ-ileyhin şürût ve kuyûdu vechle ba-mürâsele-i şer'iyye mütevellî olan Kademzade Tosun Efendi Mısır-ı Kâhire de ecel-i mev'ûduyla vefâtı tahakkuk idüb evlâd-ı vâkıfdan müteveffâ-yı merkûmun yerine bir mütevellî nasb ve ta'yîn olunması lâbüd ve mühim olmaktan nâşi vakf-ı mezbûreye kıbel-i şer'den Cana Bey mütevellî nasb ve ta'yîn olunduğunu müş'ir işbu mürâsele-i şer'iyye tahrîr ve yedine i'tâ olundu gerekdir ki ber-mûceb-i mürâsele 'âmil olası ve's-selâm

Fi 15 Zi'l-kade sene 1247

Sayfa No: 138

Belge No: 365

İşbu bin iki yüz kırk yedi senesi mâh-ı Zi'l-kadenin nısfında sene-i merkûmun Martına mahsûben Hala adana mütesellimi Hasan Paşazade devletlü El-hâc Ali Beyefendi

tarafından vürûd eden buyuruldu ve ma‘rifet-i şer‘ ve vücûh-ı belde ma‘rifetleriyle tevzî‘i iktizâ eden mesârif-i beldenin defteridir ki ber-vech-i (âti) zikr olunur fî 15 Z. Sene 1247

Gurûş	
23500	Kırk yedi senesine mahsûben rûz-ı hızırın ref‘-i menzil bedeliyesinin taksît olması
04125	Sene-i merkûmun bedel-i ağnâmından nısf-ı bedeliye
40839.5	Ba-emr-i ‘âli Haleb eş-şehbâ’ya gitmek üzere Lazkiyyeye sefine ile Osman Paşaya teslîm olunan keyl 36838 gurus ve hinta 400 gemi tevliyeti cem‘an 4000 gurus
43300	Hala Adana’da tevzî‘ olup taksîm olunmakta olan keyl Adana beş yüz başka dört yüz otuz üç keyl Adana hinta bahası
9330	Hinta-i mezbûrun gemi tevliyeti
+	
121094.5	
97473.5	Sarrâf Nikola zimminin rûz-ı kâsımdan işbu mart tevzî‘ine kadar memhûr defter mûcebince taraf-ı vilâyetten matlûbu
29394	tevzi‘ olunan nefs-i Adana ve kura ve bağçelerinde küsürü
79200	Ser-asker devletlü Mehmed Paşanın tahrîrâtına göre başbuğ Maraşlı Hacı Mahmud Ağanın ma‘iyyetinde olan beş yüz sekiz nefer ‘askerin Zi‘l-kade guresinden Muharrem gâyetine kadar üç mâh da işleyecek ellişer gurûşdan ‘ulûfeleri
15000	Kırk sekiz muharremine kadar işlemiş Adana menzilin gayr-ı ez teslîm-i te’dîyesi lâzım gelen
+	
339162	
1475	Subaşı Mustafa’nın mürûr-ı ‘ubûra verdiği saman baha matlûbu
1500	Zebil? Keşide eden merkebcinin bâki matlûbu 900 gurûş mahkeme haremine işin Artin zimminin ta‘mîr mesârifî matlûbu cem‘an 600 gurûş
11750	tahsiliye 1000 gurûş buyuruldu getirene 1000 gurus kethüda efendiye 5000 gurus katib-i divân 3250 gurûş sarrâfiye 750 gurûş hazine kâtibine ceman 750 gurûş
550	Ücret-i vekil-i fukara 250 gurûş subaşı 200 gurûş Yelekli çavuşa 100 gurûş ceman
1000	Muharrir ağalara 500 gurûş ve katiblerine 500 gurûş
+	
355437	
32277	Esnâfatın ba-defter-i mefrûdat matlûbatları
2722	Vekîl-i fukaranın ibrâz eylediği defterinin na-makbûlü ikrâr(ifrâz)-ı bâkisi
400	Çerçi esnâfının matlûbu
560	Bekir ağa selâmlık kirası 250 gurûş sarrâf Etnaş’ın konağına 250 gurûş Hekimbaşı konağına 60 gurûş
4500	Nâzır-ı muharrer Rıfat Efendiye altı aylık mesârifimne mâhiye ve iki nefer kâtiblerine ve dört nefer kolcusuna rûz-ı hızırdan rûz-ı kâsıma kadar
+	
395896	
420	Yüreğir ve Cânib-i Şehr nâhiyelerinin altı aylık mahzariyeleri
20000	Baş efendiye ikrâmiye
227	Osman Paşanın develerine Nikol’un verdiği zevâhir bahâsı 114 gurûş bağçeçi başının ba-defter mesârifî 113 gurûş

+	
418543	
2000	Hâkim efendinin hesâbından dolayı matlûbu
10480	Gurûş başına birer para hesâbıyla harc-ı imza
+	
431023	
172408	Ber-mu‘tâd taşra ifrâz olunan hamsin minhâ
-	
259615	
89301	İşbu tevzi‘e mahsûben akdemce tevzi‘ ve tahsîl olunan minhâ
-	
170314	
23140	Hanâta ifrâz olup akdemce tevzi‘ ve tahsîl olunmakla fûrunihâde
-	
147174	
110500	Bilan Sancağına üç aylık asker mesârifinden ve Şâkir Bey mesârifinden ve ref‘-i menzil bedeli sehimleri fûrunihâde
-	
135674	
3750	‘Üzeyr(Azir) Sancâğının ref‘-i menzil bedeli sehimleri fûrunihâde
-	
131924	
7500	Melemenci ‘Aşiretinin sehimleri minhâ
-	
124424	
4750	Tarsus sancâğının ref‘-i menzil bedeli sehimleri minhâ
-	
119674	
5000	Karakayalı cemaatinin sehimleri minhâ
114674	
2000	Şambayadlar cemaatinin sehimleri fûrunihâde
-	
112674	
3000	Kürekçi cemaatinin sehimleri fûrunihâde
-	
119674	
3000	Ağçakoyunlu cemaatinin sehimleri
-	
106674	
1000	Karataş karyesinin sehim
-	
10574	
330	Kabasakal cemaatinin sehim
-	
105344	
17125	Yüreğir ve cânib-i Şehir vâki‘ gayr-ı ez maktû‘ çiftler 512 aded /250 konşu 68 aded /22.5
-	
88219	

21515	Kurallar da ve bağçelerin ve ... ve müştemil olduğu konşularının maktû'atları minha
-	
66704	
68704	Mahallâta altmış altı bin yedi yüz dört gurûş isâbet etmiş ise de
-	
2000	İşbu iki bin gurûşuma mahallât sehiminden fazla olmağın fazla-i mezbûr mahalli olmadığından emvâl-i fukaradan olup bi'l-iktizâ vaktiyle umûr-ı vilâyete sarf ve harc olmak ve müsâmaha olmamasıçün zeyl-i deftere kayd ve şerh verildi Fi 15 Zilkade sene 1247
38500	Karalar
38500	Kara Hacı
38500	Sarıcam
11000	Sofulu
22000	Kara Hüseyin
12000	Aşağı Dünderli
12000	Yukarı Dünderli
+	
172500	
gurûş	

Sayfa No: 139

Belge No: 366

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki

İşbu bin iki yüz kırk yedi senesinde Zi'l-kadenin ahirinde Medine-i Adana'da Eski Hammâm Mahallesinde vâki' Kademzâde Durmuş Ağa vakfının vakfiye-i ma'mûlün bihâsında mütevellî ta'yîn birle el-hâleti hazîhi evlâd-ı vâkıfdan ba-mürâsele-i şer'îyye mütevellisi Kademzâde Ömer Efendiye ba-hüccet-i şer'îyye vesâyetim hasebiyle vakf-ı mezbûru hâvi olduğu mahalle-i mezbûr da kâ'in bir bâb ma'sıranın ve ittisâlinde bir bâb dükkânın ta'mîr ve termîme eşedd-i ihtiyâcı olup lakin vakf-ı mezbûr da kemâfi'l-evvel ta'mîr ve termîme sarf u harc edecek mesârifine vakfın müsâ'adesi olmadığından tâlibine mu'accele ve mü'eccelesiyle icâr etmekden gayrı intifâ'ı olmayacağı zâhir olmakla bâ'isü't-temessük halâ Adana hâkimi imâmzâde faziletli el-hâc Mehmed Efendinin mahdûmu Abdullah Efendiye senevi altmış gurûş mü'eccelesiyle ve mu'accelesi mütevellî-i merkûm Ömer Efendinin Nâzırları mumâ-ileyh Hacı Mehmed Efendi ve 'Ali Efendi ma'rifetleri ve nezâretleriyle mu'accelen mezbûr alınıp Mehmed Efendinin kâffe-i umûr husûsunda istihdâm olunan Molla Mehmed'e teslîm olunarak 'alâ tarîkü'l-gedik icâr olundukta mumâ-ileyh Abdullah Efendi dahi isticâr ve vech-i meşrûh üzere kabûl etmekle nâzır-ı mumâ-ileyh efendilerin re'y ve ma'rifetleriyle işbu ma'mûlün bih temessük tahrîr ve i'tâ olundu gerekdir ki keyfema yeşâ tasarrufuna mâni' ve müzâhim olmaya ve's-selâm

El-fakir Es-seyyid El-hâc Ali vasi-i Ömer Efendi

Belge No: 367

Deve mübâya‘asıçün gelen emir sûreti

Mefâhiru’l-kuzât ve’l-hükkâm me‘âdinu’l-fazâ’il ve’l-keâm Adana sancâğında vâki‘ kazâların kadıları ve nâ’ibleri zide fazluhum ve kıdvetu’l-emâcid ve’l-a‘yân bu husûsa bu def‘a mübâşir ta‘yîn kılınan rikâb-ı hümâyunum kâ’immakâmı kahvecisi erkarındaşlarından ‘Ali ve Adana sancâğı mütesellimi Hacı Ali Bey zide mecduhumâ ve mefâhiru’l-emâsil ve’l-akrân a‘yân ve zâbitân-ı memleket vesâ’ir iş erleri zide kadruhum tevkî‘-i refî‘-i hümâyun vâsıl olıcak ma‘lûm ola ki Anadolu cânibine sevk olunan ‘asâkir-i mansûre ordularının ihmâl ve iskâlleri nakl ve hidemât-ı sâ’ire de istihdâm olunmasıçün Konya’ya vusûlleri tarihinde istihdâm olundukları müddetce beher re’sine mâhiye on beşer gurûştan iktizâ iden ücretleri ordu-yı hümâyunum hazinesinden mâh bemâh verilmek üzere Anadolu cânibinden bundan akdem ba-evâmîr-i ‘aliyyem ma‘lûmu’l-mikdâr şetran tertîb olunmuş ve tertîb-i mezbûreden düstûr-ı ekerem müşîr-i efham nizâmı’l-‘âlem halâ Anadolu serdâr-ı ekremi Hüseyin Paşa adamallauhu te‘âla iclâluhu ve ikbâluhu ma‘iyetiyle gidecek ordu-yı hümâyunum için bu def‘a Dersaadetime celbi fermânım olan şetrân ... konularak tertîb-i mezkûrun ikmâline muktezi olan şetrândan Adana sancâğında kâ’in kazâlar hisselerine isâbet eden yüz mehâr şetrânın sri‘an ihrâc birle Konya’ya irsâl ve ordu-yı hümâyunum sarâban başısı dergâh-ı mu‘allam kapucubaşlarından iftihârı’l-emâcid ve’l-ekârim Süleyman dâme mecduhu tarafına teslimi babında emr-i şerîfîm ısdârı husûsuna irâde-i seniyyem ta‘alluk idüb ol babda hatt-ı hümâyun şevket-makrûn-ı şahânem şeref-efzâ-yı sahîfe sudûr olunmuş olmakla sen ki mütesellim-i mumâ-ileyhsin ol vechle ‘amel ve harekete mübâderet eylemek fermânım olmağın mahsûsan işbu emr-i ‘âlişânım ısdâr ve mübâşir-i mumâ-ileyh ile irsâl olunmuştur imdi vusûlünde keyfiyet irâde-i seniyyem mantûk-ı emr-i şerîfîmden ma‘lûmun oldukça fermânım olduğu ve bala da beyân ve derûn-ı emr-i şerîfime mevzû‘an tesyâr kılınan sûret-i defter nâtik olduğu üzere tertîb-i mezbûrdan livâ-i mezbûr kazâları hisselerine isâbet eden yüz mehâr şetrânın istihdâm olundukları müddetce mâhiye on beşer gurûştan iktizâ eden ücretleri mâh bemâh ordu-yı hümâyunum hazinesinden i‘tâ olmak üzere ma‘rifetin ve ma‘rifet-i şer‘ ve cümle ma‘rifet ve ittifâkıyla ‘ale’l-acele seri‘an ve ‘âcilen tedârik ve ihrâc birle mübâşir-i mumâ-ileyhe tevdi‘en evvel ba-evvel Konya’ya irsâl ve sarbanbaşı mumâ-ileyh tarafından teslimi esbâbının istihsâline ziyâde sa‘y ve gayret eylesin ve sen ki mübâşir-i mumâ-ileyhsin sen dahi şetrân-ı mezbûru mütesellimi mumâ-ileyhin ma‘rifeti ve ma‘rifet-i şer‘ ve cümle ma‘rifetiyle bir an akdem livâ-i mezbûrdan ihrâc ederek mahal-i merkûme getirip teslimiyle ibkâ-yı me‘mûriyete ziyâde i‘tinâ ve dikkat ve hilâf-ı emrim hareket ile mazhar-ı mu‘aheze ve ‘itâb olmaktan begâyet hazer ve mücânebet eylesin ve siz ki kuzât ve nüvvâb ve a‘yân ve zâbitân vesâ’ir mumâ-ileyhimsiz siz dahi mucib-i emr-i şerîfîmle ‘amel ve harekete mezîd-i ikdâm ve dikkat ve hilâfından begâyet tevakkî ve mübâ‘adet eylemeniz bâbında fermân-ı ‘âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfîmle vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yafte-i sudûr olan işbu emr-i şerîf-i celilü’ş-şânımın mazmûn-ı münifi birle ‘âmil olası şöyle bilesiz ‘alâmet-i şerîfîme i‘timâd kılasız diyü tahrîren fi’l-yevmi’s-sâdis ‘ışrin şehr-i Şevvâl sene seb‘a ve erba‘in ve mi‘eteyn ve elf

Kostantiniyye El-mahrûse

Sayfa No: 140

Belge No: 368

Medîne-i Adana'da 'Ali Dede Mahallesinde sâkine Eşeli bint-i Kürd Mehmed nâm hatûn meclis-i şer'-i şerîf-i enver de Eski Hammâm Mahallesi sükkânından Çakaloğlu demekle ma'rûf Ahmed nâm kimesne mahzarında şöyle dava ve takrîr-i kelâm idüb babamdan anamdan irsen bana intikâl emvâl ve eşya benim hâl-i sabâbetimde dayım Tarsuslu oğlu Mehmed'in zimmetinde kalıp Tarsusluoğlu vefâtından sonra zevcesi Safiye'nin zabtında iken çend gün mukaddem Sâfiye dahi müteveffîye oldukça karındaşı ve hasırın vârisi işbu Ahmed'in zabtına geçmekle şu yedimde olan defter mücebince emvâl ve eşyâımı taleb ederim tahsîli murâdımdır dedikde husûs-ı mezbûr merkûm Ahmed'den su'âl olundukta cevâbında iddi'â eylediği eşyâ-i mezbûr hakikat Tarsusluoğlu zimmetinde iken bâLiğa olduktan sonra dava idüb ber-mûceb-i defter her nesi var ise ma'rifet-i şer'le Tarsuslu oğlundan alınıp kendiye teslim olunmakla Tarsuslu oğlunun vefâtından sonra kız karındaşım Sâfiye'den bir iki def'a davaya tasaddi ettikde da'vaya şer'an kâbiliyeti olmayub tezvîr olmuştur diyüb def'le mukâbele edecek def'-i meşrûhasını mübeyyen beyyine taleb olundukta ahrâr-ı ricâl-i müsliminden Kara Cennetoğlu Mehmed ve Hayta Mehmed nâm kimesneler li-ecli's-şehâdeti's-şer'e gelip fi'l-hakika işbu Eşeli bâliğa olduktan sonra Tarsuslu oğlunun zimmetinde olan emvâl ve eşyâlarını da'va idüb ma'rifet-i şer'le cümlesini ahz eyledi ve Tarsusluoğlundan sonra Sâfiye'den dava idüb şer'an mesmû'a olmayarak tezvîr olmuşidi bizler bu husûsa şâhidiz ve şehâdet dahi ederiz diyü edâ-i şehâdet-i şer'îyye eylediklerinde şehâdetleri makbûle olup müdde'îye-i merkûmenin bi-vech-i şer' mu'arazası men' birle ma-vak'a bi't-taleb ketb oundu fi evâhir-i Zi'l-kadeti's-şerife lisene seb'a ve erba'in ve mi'eteyn ve elf

Kâtib el-hâc Ali Efendi

Yarımyokoğlu Mehmed

Muhzırbaşı Hüseyin

Osman Ağa

Demirci Ustası Ömer

Ve gayruhum

Belge No: 369

Mollâ Hüseyinin vakf hücceti sûreti

Medîne-i Adana mahallâtından Saçı Hamid Mahallesi sükkânından Mustafa bin Timur nâm kimesne ba-'arz-ı hâl ve mübaşiri Çavuş Abdullah ma'rifetiyle ihzâr-ı şer' ettirdiği işbu bâ'isü'l-kitâb Molla Hasan bin Ahmed mahzarında üzerine dava ve takrîr-i kelâm idüb mahalle-i mezbûre sâkinlerinden bundan akdem müteveffîye olan ve bizim Cennet Hatunun irsen bana intikâl idüb mahalle-i mezbûre de vâki' ma'lûmetu'l-hudûd beyne'l-ahâli bir bâb tahtâni menzil ve bir bâb sağır ... damına vâz'u'l-yed olmak murâd eylediğimde imtinâ' eder su'âl olunup takrîr-i tahrîr ve mûcib-i şer'isi matlûbumdur dedikde müdde'a-'aleyh cevâbında müteveffîyenin irsi kendiye intikâl eylediğini ikrâr

lakin merkûme hayâtında menzil-i mezbûru mülkünden ifrâz idüb şu vechle vakf eylediği Cennet Hatun hayâtta oldukça mütevellisi ve mutasarrıfa olup vefâtından sonra vakfiyet üzere tasarrufu bana ve benden sonra evlâd-ı evlâd-ı evlâdına batnan ba'de batnin mutasarrıf olmak üzere bade'l-inkırâz Bâb-ı Tarsus Mahallesinde vâki' Sucuzâde binâ eylediği câmi'-i şerif de her kim imâm olur ise ta'mîr ve termîmden fazla gallesine mutasarrıf olup menzil-i mezbûr Cennet Hatunun vakfı dersinin 'alâkan yoktur diyü def'le mukâbele etmeğin def'-i meşrûhasını mübeyyen beyyine taleb olundukta ahrâr-ı ricâl-i müsliminden Samunizâde Mehmed Efendi ve mahalle-i mezbûre imâmı İbrahim Efendi nâm kimesneler hâzıran-ı bi'l-meclis olup mahalle-i mezbûre de vâki' bir bâb tahtâni menzil ve sağır bir bâb ...damı ve havlu vesâ'ir ma-kenîf ve zukak kapusu müteveffıye-i mezbûre hayâtında mülkünden ifrâz idüb şu vechle vakf eylediği Cennet Hatun hayâtında olmadıkca mütelliye ve mutasarrıfa olup vefâtından sonra vakfiyet üzere tevliyet tasarrufu merkûm Molla Hasan'a andan sonra evlâd-ı evlâd-ı evlâdına batnen ba'de batn mutasarrıf olmak üzere bade'l-inkırâz bâb-ı Tarsûs Mahallesinde vâki' Sucuzade binâ eylediği câmi'-i şerif de her kim imâm olur ise ta'mîr ve termîmine fazla gallesine mutasarrıf olup menzil-i mezbûr hala Cennet Hatunun vakfıdır bizler bu husûsa şâhidleriz ve şehâdet dahi ederiz diyü her birerleri edâ'i şehâdet-i şer'ıyye eylediklerinde şehâdetleri 'inde's-şer' makbûle olup Molla Hasan cevâbında menzil-i mezbûrun vakfiyetine istihkâm murâd ederim dedikde haza'l-vesika bi't-taleb ketb olundu hurrire fi'l-yevmi't-tâsi' min Şehr-i Zi'l-kadeti's-şerife lisene seb'a ve erba'in ve mi'eteyn ve elf Şühûdu'l-hâl

Ağa Mustafazade Mustafa

Samonizade Mustafa Efendi

Hacı Ömer oğlu Molla Osman

Arif ağa

Oğlu Monla Ömer

Kırcı Hacı Mustafa oğlu Mehmed Efendi

Uncu Durmuş oğlu Molla Durmuş

Molla Seyfi

Hacı Ali Hafız

Ve gayruhum

Sayfa No: 141

Belge No: 369

Bin iki yüz kırk sekiz senesine mahsûben Muharremu'l-haramı guresinde ... Adana cizyesi berât-ı 'âli Adana Mütesellimi Hasan Paşazâde El-hâc Ali Beyefendinin 'uhdesine ihâle ve mir-imumâ-ileyh dahi tarafından Karabıçak(bacak)zade Hacı Süleyman Ağa 'uhdesine iltizâmen virüb mültezim-i mumâ-ileyh ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le Adana

aşhaneleri hâzır oldukları boğça-i mezkûr huzûr-ı şer‘de fekk ve küşâda olunduğu kayd
şüd fi gurre-i Muharrem sene 1247

Evrâk

0444 a‘lâ

3598 evsat

0712 ednâ

+

4745

Belge No: 370

Konya’dan ordu-yı hümayunun gideceği yere kadar ‘asâkir-i mansûre alâylarının ve
mühimmât-ı sâ’irenin nakline dâ’ir ba-fermân-ı ‘âli mübâşiri rikâb-ı hümayun
kâ’immakâmı Kahvecisi arkadaşlarından Ali Ağa mübâşeretiyle matlûb buyurulan yüz
aded şetrânın elli adedi cem‘ ve tedârik ve taraf-ı memleketten sarbanbaşı nasb olunan
...zâde yediyle devletlü merhametlü anadolu serdâr-ı ekremi efendimizin ma‘iyetinde
gitmiş olmakla bâki kalan elli mehâr şetrân müşârun-ileyh efendimizden ba-i‘lâm-ı şer‘
Adana’nın perişaniyetinden bahisle istirhâm olundukta müsaade-i ‘aliyyeleri müteallik-ı
erzân kılınarak ‘afv olunduğu işbu mahale kayd ve şerh verildi fi 21 M. Sene 1248

Şetrân

06

3

1.5

1.5

5

2

2

3

3

2

2

4

2.5

2.5

1

0.5

4

11

Sarıçam Kazâ-i Karakışla

Kaza-i Kara İsalu

Yukarı Dünderlı

Aşağı Dünderlı

Melemenci

Şam...

Derbend-i Misis

Bilan

Üzeyr

Kürekçi

Ağça koyunlu

Kara Hacılı

Kerimli

Serkantlı

Sofulu

Kabasakal

Karakayalu

Nefs-i Adana

Belge No: 371

İşbu hüccet-i şerîf Köse Bekir’in zevcesi ‘Aişe Hâtunundur

‘An-asl Adana’ dan olup ‘askerlik ile Mekke-i Mükerrerde ikâmet eden Mehmed ibn-i Köse Bekir nâm kimesnenin liebeveyn karındaşı ‘Abdurrahman nâm kimesne medine-i Adana’da meclis-i şerîf-i enver de Paşa Nebî Mahallesi sâkinlerinden merkûm Köse Bekir’in zevcesi işbu bâ‘isü’l-kitâb Aîşe bint-i Mustafa nâm hatun mahzarında şöyle da‘va ve takrîr-i kelâm eylediği babam müteveffa Köse Bekir’in terekesinden bana intikâl eden hisse-i irsiyem her ne ise emvâl-i müteveffa-yı mezkûreye vâz‘u’l-yed olan analığım işbu Aîşe hatundan temâmen aldım irse müteallik da‘vâm yoktur kaldı ki Mekke-i Mükerrede de karındaşım Mehmed’in sehmine isâbet eden hisse-i irsiyesini Bekire hibe eyledi hala benim mev’hûbumdur taleb ederim dedikde analığım merkûme Aîşe dahi cevâbında hisse-i irsiyesi fi’l-hakika zimmetimde lakin işbu karındaşına hibe eylediği ma‘lûmum değildir diyüb def‘le mukâbele etmekle müdde‘i merkûmdan davasına mutâbık beyyine taleb olundukta ahrâr-ı ricâl-i müsliminden Gavas Hacı Süleyman ve Nalband Hacı Osman’ın oğlu Hacı Berk nâm kimesne li-ecli’ş-şehâde meclis-i şer‘e gelip fi’l-hakika Mekke-i Mükerrerde Köse Bekir’in oğlu Mehmed babasından intikâl hisse-i irsiyesini karındaşı işbu Abdurrahman’a hibe eylediğine biz şâhidiz ve şehâdet dahi ederiz diyhü edâ-i şehâdet-i şer‘iyye eylediklerinde şehâdetleri ‘inde’ş-şer‘ makbûle olmayub mucebince hisse-i irsiyeniz yüz gurûşa bâliğ ve ma‘rifet-i şer‘le teslîm olunduğu haza’l-vesika bi’t-taleb ketb olundu fî gurre-i şeh-r-i Zi’l-hicce şerife sene seb‘ ve erba‘in ve mi’eteyn ve elf

El-hac Haydar Efendi

Hacı Yusuf Rıfat Efendi

Osman Ağa

Ve gayruhum

Sayfa No: 142

Belge No: 372

Mısır vâlisi Mehmed Ali Paşanın hakkında emir sûreti

Mefâhiru’l-kuzât ve’l-hükkâm me‘âdinü’l-fazâ’il ve’l-keâm Adana Sancağında vâki‘ kazâların kuzât ve nüvvâbı zide fazluhum ve kıdvetu’l-emâcid ve’l-a‘yân Adana Sancağı mütesellimi () zide mecduhu ve mefâhiru’l-emâsil ve’l-akrân a‘yân ve vücûh-ı memleket ve bi’l-cümle efrâd-ı ahâli zide kadruhum tevkî‘-i refî‘-i hümâyun vâsıl olıcak ma‘lûm ola ki cümleye beyândan müstağni olduğu vechle Mısır Valisi Mehmed Ali Paşa fi’l-asl asla (...) bir şahs iki eyâlet Mısır gibi bir hatt ve (...) nâ’il olmuş ve sonraları dahi taraf-ı devlet-i ‘aliyyemden (...) vâka’sının ekserisine müsaade-i seniyye-i şahânem erzân kılınarak sâye-i saltanat-ı seniyyemde günden güne sürûr-ı (...) (...)mütenaiim (...) olmak hasebiyle hakkında lütf ve ‘inâyet-i pâdişahanem mütezâyid oldukça kendisi dahi fariza-i ‘ubûdiyete dikkatini artırmak lazım iken bi’l-akıs gurûr ve istikbâr ve (...) giderek ve rû‘yet-i cibilliyeti iktizâsınca nankörlük yolunu tutarak taraf-ı saltanat-ı seniyye ve hıyanet ve ihanet da‘iyye-i fâsidelerine düştüğü mukaddemden bilinmiş ve hatta geçensene dahi imiş kuduraları Mustafa paşayı agva ve ızlâl ile (...)liğin Rumilinin ihtilâline cibâle (...) ve Mısır’a gitmiş olan (...)lu Celal Bey ve duhân gümrüğü Emîni esbak Kavalalı Mustafa dedikleri şahslar vasıtasıyla paşa-yı muma-ileyh tarafına akçe ve mühimmât ve zehâ’ir ile muavenet edeceği peyder pey göndermiş olup el-yevm derdest

olan olan evrâkdan tebeyyün etmiş ve paşâ-yı mumâ-ileyh dahi haysiyyet-i merkûmesi ve la'n ederek ikrâr ve i'tirâ eylemiş iken yine tecâhüd-i müsâmaha olunmuş ve bundan başka çünkü hâ'in-i merkûm Şeytân gibi iğfâl ve ızlâl etmekliğı i'tibâr edinmiş olmak cihetiyle Sayda vâlisi düstûr-ı mükerrerem müşir-i mufahham nizâmu'l-âlem vezirim Abdullah Paşa adamallahu te'âla iclâluhuyu dahi kendi meslek-i sefineme bi'd-defâ'at teşvîk ve iğrâ etmiş ise de müşârun-ileyh veliyyü'n-ni'ama olan saltanat-ı seniyyeme sadâkati elden bırakmayarak tesvilât-ı şeytâniyesine ittibâ' etmemiş olduğundan kendisine 'adâvet ve husûmet ederek bi'l-ahare oğlu İbrahim Paşa hâ'iniyle berren ve bahren Sayda ve havâlisine 'asâkir ve sefâ'in tenkît-i mü'esser sevkîyle hilâf-ı rızâ ve mugâyir-i şeri'at-ı garra mahrûse-i şâhânemden Yafa Kalesiyle Trablus- Şâm eyâletini bağıyâne zabt ve istilâ ve elhaletü hazihi 'Akka Kal'asını dahi şiddet üzere hasr ve tefeyyüz ictirâ etmiş ve merkûmun bu misüllü bağıyâne hareketi hakkında lâzım gelen mucâzât-ı şer'iyyenin icrâsı icâb eylemiş ise de evvel emir de bu surette te'sîs olunmayarak cümle hakkında mebzûl olan rahm ve işfâk-ı seniyye-i mülûkânem iktizâsınca hem kendisini dünyâ ve ahirette cezâ ve hüsrândan siyânet ve hem zât-ı hilâfet-simât-ı pâdişahaneme vedia-i cenâb-ı rabb-i 'izzet olan fukarâ ve zu'afâ ve 'aceze ve berâyâyı aralıkta gadr ve hasâretten himâyet zımnında tahdi ve ibkâzı şâmil bi'd-defaat tenbihatlar irsâl ve muahhar ve cânib-i celilü'l-menâkıb-ı pâdişahanemden mahsûs me'mûr ta'yîn ile taraf-ı şer'-i şerîfînden dahi senin hareketin bağı ve isyâna dalacakmışsın mucâzât-ı şer'iyyeye müstehakk olursun diyü vesâya-yı lâzıme tefhîm ve telkîn kılınmış iken merkûmun ne nasihat-ı şer'iyye ve ne tenbihât-ı seniyye asla kulağına girmeyüb de'âvi-i bâtilasında m(...) ve açıktan açığa bağı ve isyan ve hurûc-ı 'ale's-sultan kaziyyesine mürtekib olmuş ve işbu hareketi sebebiyle bu sene-i mübâreke de haccâc-ı zevi'l-intihâcın erkân-ı diniyye ve şe'âyir-i İslâmiyeden olan tavaf-ı beytullahu'l-karam ve ziyâret-i ravza-i mutahhar-ı hazret-i seyyidü'l-enâm şeref ve saadetine neyl ve mazhariyetten devr ve mehcûr olmalarına dahi sebep-i müstakil olarak bu vechle bir kat dahi ve bu diyânetsizliğı tebeyyün ve tahakkuk eyledin ve devlet-i 'aliyyem ahâlisini güneş gibi zâhire çıkıp asla şek ve şüphe kılmış olduğuna binâ'en hükm ve fermânı mutâ' olan sultân-ı İslâm ve'l-müslimin ve hâdimu'l-harameyn-i şerefeyn ve ümmet-i hilâfete ilâ yevmiddin hazretleri hazretleri taraflarından bir eyâlete vâli nasb olunan Amr itaatten hurûc ve sultânü'l-müslimin tarafından bir diğer eyâlete kendi gibi münâsib Bekr vâlinin emr-i sultâniyle muhâfazalarında olup sâkin olduğu kalenin üzerine katl-i müslimin kasdıyla 'asker ve avasnesi sevk ile muhâsara ve mukâteleye şürû' birle (...)(silik) eylediğı cânib-i sultânü'l-müsliminden istimâ' ve Bekr vâlinin tarafından dahi istimdâd olunup ıslâh-ı hâl-ı niyet-i hayriyesiyle muzır-ı ta'yîn def' için Amr'a meb'ûs ve tahrîrât-ı müte'âkibe irsâli tenbîh olunmuşken mütenassih ve mütenebbih olmayub yine ısrâr eylediğinden mâ'adâ kıla'-ı hakaniden bir kaç kıt'a kal'aları 'avanesiyle istilâ idüb taraf-ı saltanatu'l-müsliminden ol kılâ'a vâli nasb ve irsâl olunan halleri dahi murâfa'a birle mukâteleye tasaddi idüb ve sâhib-i men'e olduğu mütehakkık olmakla müfsidin-i izâmın beyân ve fukaha-i kirâmın istinbât eyledikleri üzere sure-i hücûratıta nestaizubillah ve in taifetani minel mu'mininektetelu fe aslihu beyne huma, fe in begat ihdahuma alel uhra fe katilulleti tebgî hatta tefie ila emrillah ayet-i celilesi ve sûre-i mâ'ide nesta'izubillah .İnnema cezaüllezine yüharribunellahe ve rasulehu ve yes'avne fil ardı fesaden ey yükattelu evaya nasb-ı celilinin delâletleri üzere olunduğı ve sâ'y-ı bi'l-fesâd olanların katlleri me'mûriye olunduğına binâ'en Amr'ın ber-vech-i meşrûh hareketi bağıyân ve fiili fesâda sâ'iyaneye olup def'-i fesâd-ı kıtâllerden gayrı tarîk ile mümkün olması cem'yyetleri dağılıncaya değin Amr'ın ve avanesinin katlleri meşrû' olur mu bağıyer

defterleri imâmu'l-müslimin ve bi'l-cümle muvahhidin üzerlerine fırsat olur bu surette Amr'a ihtiyarlarıyla sa'y-ı fesâda ve bağı de teb'iyet idüb mukâteleye tasaddi edenler dahi bağı olmalarıyla vâhib-i bağıye kılıç çekmek helâl değildir diyenler nass-ı kuran inkâr ile kâfir olmalarıyla bu iki tâ'ifenin dahi katlleri meşrû' olur mu olur bu surette mezbûrların def'-i fesâdı zımnında anlar ile kıtâliçün sultânü'l-müslimin garre tasaddi elyevmiddin hazretleri emr buyurdukları kimesneler emr-i mezkûre itâ'atleri farz olur mu olur bu sûrette ta'yîn olunan 'asâkir-i sultâniye evvel bağıyer ile mukâtele eylediklerinde bu bağıyeri katl edenler gâzi olup bağıyerin 'asâkir-i merkûmeden katl eyledikleri kimesneler şehîd olur mu olurlar diyü bi'l-fiil Şeyhu'l-islâm ve müfti'l-enâm olan Sebecizade a'lemu'l-'ulemâ'i'l-müteverri'în efdalu'l-fudâla'i'l-müteverri'în Mevlâna Es-seyyid Abdulvehhâb ademallauhu te'âla fazâ'iluhu ile bi'l-cümle sudûr-ı 'izâm ve 'ulemâ-i kirâm taraflarından mumza fetevâ-yı şerife verilmiş olduğundan bu ana kadar ümmet-i Muhammedin rahatı bozulmasın ve fukara incinmesin diyü merkûmun envâ'-ı su-i hâl ve hareketine sabr ve ağmâz olunmuş ise de bade'l-izn izâle-i vücûdunun vücûbuna üzerine varmak ve ber-muktezâ-yı şer-i şerîf zimmet-i himmet-i pâdişahanem lâzım geldiğine mebni kendisinin ve oğlu İbrahim paşa cibilliyetinin 'uhdelerinde bulunan Mısır ve (...) ve Cidde ve Habeş eyâletleri muktezâsı irâde-i mevhûbe ifâde-i tâcdâranem üzere bi'l-cümle tevâbi' ve levahıkıyla Anadolu cânibi serdâr-ı ekremi düstûr-ı mükerrem müşir-i efham nizâmü'l-'âlem nâzım u nizâm vezir-i me'âlet-semirim Hüseyin Paşa ademallahu te'âla iclâluhu ve (...) te'bîd-i iktidâra ve ikbâliye tevcih olunarak şakî-i merkûmenin evlâd-ı müte'allikât ve tebi'iyye ve mensûbattan ve 'askeri tâ'ifesinden kendiye müteba'iyet ile dâ'ire-i la'nı ve şekâvete duhûl etmeyenlere ve taraf-ı devlet-i 'aliyyeme dehâlet ve ilticâ edenlere

Sayfa No: 143

Bâb-ı merhamet-i saltanat-ı seniyyem küşâde ve meftûh olmak üzere yalnız kendiler ile kasaba-i şekâvet ve hıyânetlerinde beraber olanların müsta'ınan billahi te'âla kahr u istisâları ve fesâd ve mel'anetlerinin izâle ve imhâsıyla zir-i pençe-i zulm ve tagallilerinde zar u zebûn olan bir takım fukara-i ra'iyet ve 'aceze-i memleketin dahi şerr u mazarratlarından ba-tahlis sâye-i merâhimvâye-i mülûkanemde asûde-i hal ve m(...) olmaları esbâbının istihsâline sarf-ı makderet eylemesi ol babda me'mûriyetini hâvi sâdır olan emr-i şerifimle serdâr-ı ekremim müşârun-ileyh tenbih ve bi-tevfikullahi te'âla donanma-yı hümâyunum sefâyininden bir filo ileriye ihrâc olunmayub kûsûrû dahi hemen çend rûz tarafında izâm kılınmak üzere tanzim ve tehiyye olunmuş ve bu husus zımnında vesâya-yı lâzıme Şamî Anadolu ve Rumilinin üçer kollarına vesâ'ir lâzım gelen mahallere evâmîr-i şerifem neşr ve itâre kılınmış olmakla siz ki kuzât ve'n-nüvvâb ve mütesellim vekili vesâ'ir muma-ileyhimsiz vusûl buldukta fermân-ı celilü'l-'unvânımda siz dahi keyfiyyeti cümle işâ'a ve beyân ederek gerek cânib-i seniyyü'l-cevânib saltanat-ı seniyyemden ve gerek serdâr-ı ekrem müşârun-ileyh tarafından 'asâkir ve zehâ'ir ve levâzımât-ı sâ'ireye müteallik şimdiye kadar her ne kadar taleb olunmuş ve bundan böyle dahi her ne istenir ise hemen istenildiği anda seri'an ve aceleten irsâle dikkat ve o misüllü vâki' olacak iş'ârât ve mürettebatın hüsn-i tesviye ve istikmaliyle infâz-ı emr u irade-i şahaneme müttefikane ikdam ve bezl ve sa'y ve takat ve hilâfından tehâşi ve mübâ'adet

eylemeniz fermânım olmağın şeref-efzâ-yı sahife-i sudûr olan hatt-ı hümâyûn şevket-makrûn-ı pâdişahanem mucebince i'lâmen ve tenbihen ve ikdâmen ve ihtimâmen mahsûs işbu emr-i celilü'l-kadrim ısdâr ile tesyâr olunmuştur imdi balâ da beyân olunan vesâyâ ve tenbihât-ı mülûkanem üzere 'amel ve hareketle icrâ-i lazıme-i rızâcuy ve sadakat(...) kemâl-i ikdâm ve gayret eylemeniz irâde-i kâtı'a-i hidivanem muktezâsından idüğü ve bu babda ağmâz ve tesâmüh misüllü vaz' ve halet vukû'una ber-vechle rızâ-i hümâyûnum olmadığı ma'lûmunuz oldukda ana göre amel ve hareket cümleiniz ziyade i'tinâ ve gayret ve hilafından mücânebet ihtira ve mücânebet eylemeniz babında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki vusûl buldukda bu babda vech-i meşrûh üzere şeref-yafte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımu'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla 'amel ve hareket eyleyesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerife i'timâd kılasız tahrirî fi evâ'il-i şehri Zi'l-hicce-i şerife sene seb'a ve erba'in ve mi'eteyn ve elf

Kostantiniyye

Belge No: 373

Bâ'is-i şartnâme oldur ki

Mukâta'ât hazinesinden mazbût perakende mukataattan işbu kırk yedi senesine mahsûben uhdemize ihâle ve tefeyyüz buyurulan Adana Mahfilbaşılığının sene-i merkûme mahsûben bedel-i sâbıkı olan beş yüz beş gürüş ile iltizâmına tâlibi ve râgıbı olan kıdvetu'l-emâcid ve'l-akrân () ağaya mahfil başılığı mezkûr sene-i sâbıkıyla der-'uhde ve ilzâm ve ağâ-yı mumâ-ileyh dahi ol vechle kabul ve iltizâm ederek meblağ-ı mezkûru 'an-nakd sadaka tarafımıza edâ ve teslim etmekle gerekdir ki ağâ-yı mumâ-ileyh mahfilbaşılığı mezkûru sene-i merkûm Martı ibtidâsından Şubatı gâyetine gelince bir sene-i kâmile zabt idüb 'âidât-ı kadimesin öteden berü ola geldiği vechle ahz u kabz eylemesine tarafımızdan ve taraf-ı aherden müdâhale olunmaya ve's-selâm

Emi Ali Eyalet-i Adana

Belge No: 374

'Asâkir-i mansûreye iktizâ eden me'kûlât ağnâmlarının emri sûretidir

Mefâhiru'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'âdinu'l-fazâ'il ve'l-keîlâm Adana Sancağında vâki' kazâların kuzât ve nüvvâbı zide fazluhum ve kıdvetu'l-emâcid ve'l-a'yân Adana mütesellimi 'Ali Bey zide mecduhum ve kıdvetu'l-imtisâl ve'l-akrân Kara Hacı ve Karsantılı 'aşiretleri ve a'yân ve vücûh-ı memleket ve bi'l-cümle iş erleri zide kadruhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki ordu-yı hümâyûnum şâhanem beyinde olan 'asâkir-i hassa ve mansûre-i şâhanem alaylarından takım takım tertîb kılınan orduların çend rûz zarfında birbirini müte'âkib Antakya'ya doğru ihrâc ve i'zâmları musammem ve mukarrırluğuna ve 'asâkir-i mansûrenin idâre-i ta'yinâtı zımnında külliyyetlü ağnâmın vücûdu lâzımeden idüğüne binâ'en Silahşöyr-i hassalardan 'asâkir-i nizâmiye kassabbşası kıdvetu'l-emâcid ve'l-ayân El-hac Mehmed zide mecduhu seri'ân külliyyetlü ağnâm celb ve mübâya'a eylemek üzere Anktayaya irsâl olunmuş olmakla siz kuzât ve nüvvâb vesâ'ir mumâ-ileyhimsiz kassabbşası mumâ-ileyh

tarafından ta'yînât-ı mezkûre için fiyat-ı mu'tedile ile ne mikdar ağnâm vesâ'ir davarın celb olunur ise bir şey noksan olmaksızın derhâl tedârik birle kabza me'mûre i'tâ ve teslim olunması husûsuna kemâl-i ikdâm ve mübâderet eylemeniz fermânım olmağın tenbihân ve ikdâmen ordu-yu hümâyunumdan mahsûsan işbu emr-i celîlü'l-kadrim ısdâr ve ile tesyâr olunmuştur. İmdi kassâbbaşı mumâ-ileyh kazalarınızdan ne kadar ağnâm vesâ'ir davar ister ise dakika-i vâhidde imrâr ve ifâte-i vakti tecvîz etmeyüb derhâl tedârik birle tarafından kabzına me'mûra i'tâ ve teslim olunması emrine bi'l-ittifâk vüfûr-ı ikdâm ve dikkat eylemeniz matlûb-ı pâdişahanem idüğü ve bu babda ağmâz ve tesâmuh vukû'uyla ağnâm-ı mezkûre matlûbdan noksan i'tâ kılınmak ve rehâvet ve yahud (...) (...) ile imrâr-ı vakte cür'et olunmak lâzım gelir ise bu keyfiyyet mazallahu te'âla ta'yînât maddesine sekte ve hâlel irâsını mûcib olacağından cesâret edenlerin bilâ imhâl te'dîb-i lâyıkları icrâsına ibtidâr olacağı ma'lûmunuz oldukta ber-vech-i meşrûh 'amel ve hareketle infâz-ı emr u irâde-i pâdişahanem bi'l(...). mezîd-i sa'y u gayret ve hilâfını tecvîz ile mazhar-ı muaheze ve itâb olunmaktan hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuştur. Vusûl buldukda bu babda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımu'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at makrûnuyla 'amel ve hareket ve hilâfından tehâşi ve mübâ'adet eyleyesiz şöyle bile 'alâmet-i şerîfime i'timâd kılasız tahrîren evâsıt-ı şehri-i Zi'l-hicce'ti's-şerife sene seb'a ve erba'in ve mi'e ve elf

Buyuruldu sahra-i Konya?

035.5

115

037

129

197

008

+

521.5

Sayfa No: 144

Belge No: 375

Sarıçam Kazâsına tâbi Kübe Karyesinde vâki' ashâb-ı hayrâtta El-hac Ali Bey nâm sâhibu'l-hayrın ba-izn-i hümâyun karye-i mezbûre müceddeden binâ ve minber vaz' eylediği câmi'-i şerife bir hatib nasb ve ta'yîn olunmak lâzım ve mühim olmakla erbâb-ı istihkâkdan işbu rafî'-i tevki'-i refî'ü's-şân-ı hakâni Mevlâna Es-seyyid Ali Halife her vechle lâyük ve mahal ve müstehakk olmak Dersaadetimden hitâbet-i mezkûre bervech-i hasbi merkûma tevcîh ve yedine müceddeden berât-ı şerîf-i 'âlişânım verilmek bâbında Adana Kazâsı nâ'ibi Mevlâna İmâmzâde Es-seyyid El-hac Mehmed Sıdkı zide 'ilmuhu 'arz etmekle hitâbet ciheti kimesne üzerinde olmadığı Anadolu muhâsebesi ve aklâm-ı sâ'ir eve nişân-ı hümâyunda bade' derkenâr mücebince merkûme tevcîh ve sadaka bu

berât-ı hümâyun sened-i hakani verdim ve buyurdum ki bade'l-yevm Mevlana Es-seyyid Ali Halife varub zikr olunan câmi'-i şerif de hatib olup hizmet-i lazimesin mer'i ve mü'eddâ kılındıktan sonra ber-vech-i hasebi mutasarrıf olup vâkıfın ruhu ve devâm-ı ömr-i devletiçün du'âya müdâvemet göstere bu bâbda aherden bir kimesne dahl ve taarruz eylemeyeler şöyle bileler 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar tahrîren fi'l-yevmi'r-râbi' ve'l-ışrin min şehr-i Zi'l-kade sene seb'a ve erbain ve mi'eteyn ve elef

Kostaniniyye

Belge No: 376

Kıdvetu'n-nüvvâbi'l-müteşerri'in Sarıçam Kazâsında nâ'ibü's-şer' olan Mevlâna () zide ilmuhu tevkî'-i refî'i hümâyun vâsıl olıcak ma'lûm ola ki kazâ-i mezbûre tâbi' Kübe Karyesinde edâ-yı salat-ı Cuma ve 'ıydeyn olunmak üzere ashâb-ı hayrâtta işbu dârende-i fermân-ı hümâyun El-hac Ali Bey nâm sâhibu'l-hayrın beni kendi asıl delile karye-i mezbure müceddeden câmi'-i şerif binâ ve minber vaz' etmek için Adana Kazası nâ'ibi Mevlana İmâmzâde El-hac Mehmed Sıdkı zide 'ilmuhu i'lâm eylediğin ecilden izn-i hümâyunum üzere kılıp buyurdum ki hükm-i şerif vâcibü'l-ittibâ'ıyla vardıkda Kübe karye-i mezbûre de mevzi'-i mezbûr araklıdır kimesne hükm olmayub eser-i hayka rıdvanallahu te'âla aleyhim ecma'in karyenin tecvîz buyurdıkları mahaller(...). müceddeden ve câmi'-i şerîf binâ ve minber vaz' idüb berât-ı şerifimle hatib nasb ve ta'yîn olunduktan sonra evkât-ı salat-ı cum'a ve 'ıydeyn olunup devâm-ı ömr-i devletiçün du'âya müdâvemet göstere şöyle bilip 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar tahrîren evâhir-i Şehr-i Zi'l-kade sene seb'a ve erba'in ve mi'eteyn ve elf

Kostantiniyye

Belge No: 377

Mefâhiru'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinu'l-fazâ'il ve'l-keîlâm Adana Sancağında vâki' kazâların kuzât ve nüvvâbı zide fazluhum ve kıdvetu'l-emâcid ve'l-ayân livâ-i mezbûr mütesellimi zide mecduhu ve mefâhıru'l-emâsil ve'l-akrân zikri ati kirâhanelerin hüsn-i idâresine nezâret etmek üzere bu def'a Dersadetimden ta'yîn ve tesyâr olunan rikâb-ı hümâyunum kâ'immakâmı tatarlarından Hacı Ahmed tatar ve a'yân ve vücûh-ı memleket ve bi'l-cümle iş erleri zide kadruhum tevkî'-i refî'i hümâyun vâsıl olıcak ma'lûm ola ki mukaddemce neşr ve tesyâr olunan evâmir-i 'aliyyemde tafsîl ü beyân olduğu vechle taraf-ı eşref-i pâdişâhanemden istiklâl-i tâm ve ruhsat-ı kâmile-i ve'l-keîlâm ile Anadolu cânibine serdâr-ı erkem ve ma'iyetinde bulunacak kaffe-i 'asâkir-i hassa ve mansûre ser-asker-i zafer-i alem nasb olunan halâ Çirmen sancağı mutasarrıfı düstûr-ı mükerrem müşir-i efram inzâmu'l-âlem nâzım-ı menâzımu'l-ümem vezir-i me'âli-semirim Hüseyin Paşa ademallahu te'âla iclâluhu vezâ'ife te'bîd-i iktidâra ve ikbâle müsta'inen binasrullahi'l-meliki'l-mennân bu def'a muktezâ-yı irâde-i seniyye-i mülûkânem üzere ordu-yı hümâyun zafer-makrûn-ı şahânemle savb-ı me'mûra azimet etmiş olduğuna binâen bundan böyle umûr-ı mühimme-i müstacile ile taraf-ı saltanat-ı seniyyemden ordu-yı hümâyunuma ve ordu-yı hümâyunumdan dahi Dersaadetime amed şüdd edecek tataran ve ulaklar vesâ'ir hademe devlet-i 'aliyyemin irtihâli ve bi't-tahsîs ma'iyet-i

müşârun-ileyhe me'mûr asâkir-i hassa ve mansûre-i pâdişahanemin mâhiye ve maaşlarıçün peyder pey gönderilecek hazine yüklerinin tahmîli zımnında kirâhaneler de külliyyetlü civânların leylen ve nehâran mevcûd ve müheyyâ bulunması lâzım ve muktezi olduğundan ve eğerçi umûr-ı mühşimme ile amed şüdd eden ulakların kirahanelerden süvâr oldukları bargirlere nizâmı vechle tahsîs kılınan saat başına birer gurus ücret bimennihi te'âla badezin dahi yine verilecek ise de maslahatın cesâmet ve ehemmiyetine nazaran ordu-yı hümayunum caddesinde bulunan kirahaneler de vücûdu muktezi olan külliyyetlü düyûnatın tedârik ve idâresi yalnız kirahane memurlarının vüs'atten çekemeyerek beher hâl sancakca idâresi icâb edecek ta'rîfden müstağni olmaktan nâşi bu babda hem ahâli ve fukarâya mûcib-i sühûlet olmak ve hem de mihâm-ı saltanat-ı seniyyem muhavver layıkında idâre olunmak üzere Dersaadetimden Tahlibe? varınca cadde üzerinde bulunan bi'l-cümle kirahaneler de bimennihi te'âla hitâm-ı maslahata kadar külliyyetlü ve tüvânâ civânlar mevcûd ve müheyyâ bulunmak ve mesârif-i zâ'idesi sancakca idâre ve rü'yet olunmak üzere her bir kirâhaneye bulunduğu sancâk tarafından cümle ma'rîfetiyle kârgüzâr ve muktedir kirâcılar nasb ve ikâme olunması ve her bir sancâk dâhilinde bulunan kirâhanelerin ber-vech-i matlûb (...) hüsn-i idâresiçün Dersaadetimden nâzır sûretinde bir bir me'mûr ta'yîn ve irsâl ile gerek hitâm-ı maslahata kadar işbu nâzırlar me'mûr oldukları kirâhanelerin usûl-i meşrûha üzere hüsn-i idâreleri maslahatına nasb-ı nefis-i ihtimâm eylemeleri husûsuna irâde-i 'aliyyem taalluk idüb keyfiyyet lâzım gelenlere başka başka evâmir-i şerifem tasdîr ve tesyîriyle tevcih ve tenbîh kılınmış olmakla siz ki kuzât ve nüvvâb ve mütesellim vesâ'ir mumâ-ileyhimsiz vusûl-ı emr-i şerifimde siz dahi keyfiyetini cümleye (...) ve işâ'a birle livâ-i mezbûr dâhilinde vâki' Adana ve Kurdkulağı ve Biyasبياس ve Bilanبيان kirâhaneleri sancakca idâre olunmak üzere her birinde müstevfi ve tüvâna külliyyetlü civânât bulunarak gerek ordu-yı hümayunuma gönderilecek ve gerek ol taraftan Dersaadetime tevârüd edecek me'mûrin ve hademe ve tataran ve hazineler zikr olunan kirâhaneler de bargirlere intizâren bir dakika ve bir an tevkîf

Sayfa No: 145

ve te'hîr ettirilmeyüb hemen verilen ahkâm-ı şerîfem mûciblerince gâyet ve genç tüvâna bargirler çekilerek bri saat evvel savb-ı me'mûrlarına i'zâmları esbâbını isticâle cümleliz bi'l-ittifâk ihtimâm ve dikkat eylemeniz fermânım olmağın i'lâmen ve ihtimâmen mahsûsan işbu emr-i celilü'l-kadrim ısdâr ve tatar-ı mumâ-ileyhim dahi zikr olunan kirâhanelere nâzır sûrette ta'yîn ve tesyâr olunmuştur imdi balâ da beyân olunduğu vechle zikr olunan kirâhaneler bundan böylesini kaçâ idâre olunup her birinde gâyet tüvâna ve bahâdır civânât-ı vâfiye bulunarak o misüllü mihâm-ı müsta'cele ile amed şüdd edenler ve gerek gönderilecek hazineler bir lahza eğlendirilmeyerek hemen vardığı vardığı üzere bargirlerin virüb savb-ı maksûda i'zâm ve imrârları emr-i ehemmine bi'l-ithâllerini de ikdâm ve dikkat ve gayret eylemenizden kat'i matlûb-ı mülûkânem idüğü ve bu madde-i sâ'ireye mukayyes olmayub gâyet mukannâ mihâm-i devlet-i 'aliyyemden olduğuna mebni bu babda ağmâz ve rehâvet ve kusur ve betâ'etle zikr olunan kirahaneler de müstevfi hayvan bulunmayub da o misüllü mihâm-ı saltanat-ı seniyyemle amed şüdd edenler bir dakika ve bir an kirahanelerde ta'vîk olunmak ve yahud verilecek bargirle (...)tüvân olarak yarı yolda yorulup kalmak misüllü vaz'-ı dehâlet vukû'a gelir ise bu keyfiyyet sonra cümleliz hakkında müstelzim-i pişmân ve nedâmet olacağından şâyet

olmadığı malumunuz oldukça ber-vehc-i meşrûh amel ve hareketle infâz-ı emr u irade-i padişahanem bi'l-ittifâk mezîd-i ihtimâm ve sarf-ı makderet ve hilâfından gâyetu'l-gâye tevakkî ve mübâ'adet ve sen ki me'mûr-ı mumâ-ileyhsin sen dahi muktezâ-yı me'mûriyyet ve sadakatin üzere ol tarafa varub zikr olunan kirahanelerin sancakca idaresiyle lazım gelen külliyyetlü civanatın 'ale'd-devâm dinç ve tûvâna ve hazır ve müheyyâ bulunmaları ve amed şüd eden ulaklara bi'l-cümle me'mûrin ve hazinelerin meks ve tevfiik olunamamaları husûslarına leylen ve neharan sa'y u dikkat eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdır olmuştur buyurdum ki () boşluk vusûl buldukda bu babda vech-i meşrûh üzere şeref-yafte-i sudûr olan fermân-ı vâcibu'l-ittibâ' velâzımı'l-ımtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla amel ve hareket eyleyesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerife i'timâd kılâsız tahrîren evâ'il-i şehir-i Zi'l-hicce-i şerife seb'a ve erba'in ve mi'eteyn ve elf

Kostantiniyye

Belge No: 378

Arabaya ve buyuruldu ve bargir buyuruldu

Şeri'at-ı şî'âr-ı fermânda Adana'ya varınca bu yol üzerinde vâki' kazâların kuzât ve nüvvâbı faziletlü efendiler zide fazluhum iftihâru'l-emâcid ve'l-ekârim Adana mütesellimi 'Ali Bey zide mecduhu kazâmızın mütesellimleir ve voyvodaları ve ayanları ve umûmen sürücüler ve iş erler 'izzetlü rif'atlı ağa zidet makâdirhum inhâ olunur ki bu def'a Antakya tarafına me'mûriyetimiz husûsuna irâde-i merâhim-ifâde-i cenâb-ı şehriyâri taalluk etmiş müsta'inen billahi te'âla iki alây piyade ve bir alay süvâri asâkir-i mansûre alayı yedi yüz mikdarı dâ'iremiz halkını akdemce ordu-yı hümayunda istishâb olunmuş ve işbu mâh-ı hass on sekizinci yevm-i esbt fermân duhûl ve lühûkumuz muktedir olmuştur ve mevcûd bulunan top ve mühimmât (...) ve 'asâkir-i mezkûrun ihmâl ve iskâlarıçün külliyyetlü araba ve bârgirin şimdiden tedârik ve tehiyyesi lâzım gelmiş ve 'ale'l-husûs yollar da bazı uygunsuz mahaller olup beheme hâl top imrârı 'azimi olacağından başka o makûle mahaller cümle ma'rifetiyle ta'mîr ve termîmi icâb-ı hâlden ve irâde-i seniyye muktezâsından bulunmuş olmaktan nâşi tedârik-i bi'l-amâde muhatabun-ı mumâ-ileyhimsiz keyfiyyet ma'lûmlarınız oldukça mevcûd olan toplarıçün yüz çift camus ve yahud öküz vesâ'ir mühimmât hıyâm ve cebhâne ve asâkir-i mezkûrun ihmâl ve iskâli tahmîliçün yedi yüz araba ve araba bulunmadığı halde (...) vakit ve zamanıyla tedârik ve müheyyâ birle yolların dahi layıkıyla ta'mîr ve tathîri hususlarında cümleiniz ziyade dikkat ve i'tinâ ve bu babda zerre kadar ihmâl ve müsâmahadan begâyet mübâ'adet-i ittikâ eylemeniz babında divân-ı eyâlet-i Sis (Misis) de muhâfız ve (...) çok ve (...) cümle (...)yı hümayun ve merhale-i fermânda işbu buyuruldu tahrîr ve tesyâr kılınmıştır bimennihi te'âla fî 18 N. Sene 1247

Belge No: 379

'Asâkir-i nizâmların merhalelerine iktizâ eden me'kûlâtlarına dakîk ve şa'irlerinin mahal-i merhalelerine naklinin şetrânlarıçün sadrı olan emir sureti

Mefâhiru'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinu'l-fazâ'il ve'l-keâm Adana sancağında vâki' kazâların kuzât ve nüvvâbı zide fazluhum ve kıdvetu'l-emâcid ve'l-ayân Adana

mütesellimi zide mecduhu ve mefâhiru'l-emasil ve'l-akrân a'yân ve vücûh-ı memleket ve bi'l-cümle iş erleri zide kadruhum tevkî'-i refî'i hümayun vâsıl olıcak ma'lûm ola ki divân-ı hümayunum ma'iyetinde (...) edecek 'asâkir-i nizâmiyenin takım takım ileri ve Antakya'ya sevk ve i'zâmı musammem ve mukarrer olduğuna binâ'en tayinatı ve levâzımlarıçün Adana eyaleti dahilinde ve arasında kain Tekfur ve Çatalçeşme ve Mağarlıhane ve (...) Adana ve Misis ve Kurtkulağı ve Bilan merhalelerine külliyyetlü zahire mübâya'a idhâl eylemek üzere dergâh-ı mu'allam gediklilerinden kıdvetu'l-emâcid ve'l-a'yân Hüseyin zide mecduhu muktezâ-yı irâde-i seniyyem üzere mahsûsan me'mûr ta'yîn kılınmış ve 'ale'l-hesâb olarak mukâta'ât hazinesinden kendisine yüz elli bin gurûş i'tâ olunmuş olduğuna binâ'en muktezâ-yı me'mûriyeti üzere zikr olunan merhalelerin her birine beher kantarı yüz seksen kıyye olmak üzere seksen kantar dakik ve beher kilesi kömür ve otuz kıyye olarak yüz ellişer Adana kilesi şa'ir tertîb ve mübâya'a ederek zehâ'ir-i mezkureden Tekfûr ve Çatal çeşme ve Minareli(Menarlı) han tertîbine mahsûben Tekfur yaylağına iki yüz elli ve küsür merhaleler tertîbine mahsûben dahi Adana'da dört yüz otuz kile şair der-anbar eylemiş ise de zikr olunan zehâ'irin mahal-i merkûmeye nakl külliyyetlü deveye muhtâc olduğundan bahisle zehâ'ir-i mezkûrenin mahal-i merkûmeye nakli zımında münâsib olan mahallerden mikdar-ı vâfi şetrân tertîb kılınması husûsu gedikli-i mumâ-ileyh sen ki mütesellim-i mumâ-ileyhsin tarafınızdan ordu-yı hümayun kılınan takdim maruzatta derc e inhâ etmiş olup asâkir-i nizâmiye vesâ'irenin suret-i me'mûrelerinde ve gerek esnâ-i râhda uğradığı mahaller de ta'yînât maddesinden dolayı zaruret ve müzâyakadan vikâyeleri (...) ma'rifet-i pâdişahanemde matlûb ve mültezim ve zikr olunan zehâ'irin dahi merâhim-i merkûmeye nakli altı yüz mihâr şetrânın vücûduna ve mütevakkıf olduğu emr-i gayr-ı mübhem olduğuna binâ'en mezkûr mihâr şetrânın Melemenci aşiretiyle Adana ve Tarsus sancaklarından tertîb kılınması husûsuna irade-i 'aliyyem taalluk etmiş ve keyfiyeti maden emini ve Melemenci aşireti beyine ve Tarsus sancağında vaki kazaların hükkâmına ve mütesellim vesâ'ir lazım gelenlerin mahsûs evâmir-i şerifimle bildirilmiş olmakla siz ki kuzât ve nüvvâb ve mütesellim-i muma-ileyhimsiz vusûl-ı emr-i şerifimde bir an ve bir dakika tevakkuf ve aramı tecvîz etmeyüb ve azer ve alef etmeyü matlûb olan altı yüz mihâr şetrândan livâ-i mezbûr kazâları hissesine isâbet eden develerin derhâl cem' ve tedârik birle seri'an ve 'âcilen gedikli muma-ileyhe sevk ve i'tâyâ kemâl-i ikdâm ve müsârehat eylemeniz fermânım olmağın tenbîhan ve ikdâmen ordu-yı hümayunumdan mahsûsan işbu emr-i celilü'l-kadrim ısdâr ve () ile tesyâr olmuştur imdi mezkûr mihâr şetrândan livâ-i mezbûr hissesine isâbet eden develerin müteveccihen ve teşvikle olur ise seri'an tedârikle bir an akdem ve bir sa'ât mukaddem eriştirilmesi sizden kat'i matlûb-ı padişahaneden idüğü ve bu babda ağmaz ve rehâvet ve iğrâr-ı vâhiye irâdiyla imrâr-ı vakte cesâret olunmak lâzım gelir ise bu keyfiyyet ta'yînât maddesine sekte ve hâlel irâsını mûcib olacağından mebnî ser olanların te'dibât-ı layıkları icraasına ibtidâr olunacağı malumunuz oldukda ber-vech-i meşrûh 'amel ve hareketle icrâ-yı emr u irade-i mülukaneme mezid-i sa'y u gayret ve hilâfından begâyet tehâşive mübâ'adet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuştur şöyle bilip 'alâmet-i şerifime i'timâd kılasız tahriren evâ'il-i zi'l-hiceti'ş-şerife sene seb'a ve erba'in ve mi'eteyn ve elf

Buyuruldu-i Sahra-i Konya

Belge No: 380

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinu'l-fazâ'il ve'l-keîâm ordu-yı hümâyunumdan Antakya'ya Varınca Yol üzerinde vâki' kazâların kuzâtı'l-nüvâbı zide fazluhum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân mütesellimin ve a'yân-ı voyvoda dükkân ve vücûh-ı memleket ve bi'l-cümle iş erleri zide kadruhum tevkî'-i refî'-i hümâyun vâsıl olıcak ma'lûm-ı ola ki asâkir-i mansûre mir livâlarından olup bu def'a muktezâ-yı irâde-i seniyyem üzere Antakya tarafına me'mûr kılınan emiru'l-umerâ'il-ikrâm Beysa Paşa dâmet me'âliye kumandasında olan sekizinci ve on birinci piyâde alâylarıyla timârlu süvâri ikinci alay ve ma'yetinde bulunan topçu asakir-i mansûrenin icmâl ve eşkâlleriyle mevcûd olan top ve mühimmâtın nakline muktezâ olann tı yüz kıt'a araba ve yirmi beş mehâr şütrân ve yirmi beş re's bargir ve bir kıt'a katır ve sekben dört çift camus kazalar taraflarından i'tâsıyla kazâ-yı Limân kazâ-yı Antakyaya isâli lâzımeden olmaktan nâşi siz ki kuzât-ı ve'n-nüvvâb vesâ'ir mumâ-ileyhimsiz paşâ-yı mumâ-ileyhe müsteshab olan sâbıkı zikr asâkir-i nusret-mü'esser ve top ve mühimmâtıyla her hanginizin taht-ı hükûmet ve kazâsına dâhil olunur ise muktezi olan mezkûru'l-mikdâr araba ve şütrân ve bargir ve katır ve camusun derhâl kazalar tarafından tedârik ve i'tâsıyla müreffehen ve sâlimen Antakya'ya i'zâmı hususuna hemen ikdâm ve mübâderet eylemeniz bâbında fermânım olmağın ordu-yı hümâyunumdan mahsûsan işbu emr-i şerifim ısdâr ve irsâl olmuştur imdi keyfiyyet ma'lûmunuz oldukda vech-i meşrûh üzere amel ve harekete dikkat ve bir mahalde 'araba ve hayvanata intizâren meks-i mevkûflarını mûcib-i vaz'-ı dehâlet vukû'ından begâyet tevakkî ve mübâ'adet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdir olmuştur buyurdum ki şöyle bilip 'alâmet-i şerifime i'timâd kılâsız tahrîren evâsıt-ı şehri Zi'l-hicci'ti's-şerife sene seb'a ve erba'in ve mi'eteyn ve elf

Buyuruldu-i sahra-yı Konya

Belge No: 381

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinu'l-fazâ'il ve'l-keîâm Adana sancâğında vâki' kazâların kuzât ve'n-nüvvâb zide fazluhum ve kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Adana mütesellimi Ali Bey zide mecduhu ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân Karahacılı ve Karsandılı mir 'aşiretleri vücûh-ı memleket ve bi'l-cümle iş erleri zide kadruhum tevkî'-i refî'-i hümâyun vâsıl olıcak ma'lûm ola ki ordu-yı hümâyunum ma'iyetinde olan asâkir-i hassa ve mansûre-i şahânem alâylarından takım takım tertib kılınan orduların çend rûz zarfında bir birini müte'âkiben Antakya'ya doğru ihrâc ve i'zâmları musammem ve musırr olmakla ve asâkir-i merkûmenin idâre-i ta'yînât zımnında külliyyetlü zehâ'irin vücûdu lâzımeden idüğüne inbâ dergâh-ı mu'allam kapucubaşlarından asâkir-i nizâmiye nüzûl emini iftihâru'l-emâcid ve'l-ekârim İsmail seri'an külliyyetlü zehâ'ir celb ve mübâya'a eylemek üzere Antakya'ya irsâl olunmuş olmakla siz ki kuzât ve'n-nüvvâb ve mütesellim ve aşiret beyleri vesâ'ir mumâ-ileyhimsiz nüzûl emîni kapucubaşı-i mumâ-ileyh tarafından ta'yînât-ı mezkûre için fiyat-ı mu'tedile ile ne mikdâr zehâ'ir taleb olur ise bir kilesi kimi noksan olmak sizin derhâl tedârik birle kabzına me'mûra i'tâ ve teslim olunması husûsuna kemâl-i ikdâm ve mübâderet eylemek fermânım olmağın tenbihân ikdâmen ordu-yı hümâyunumdan mahsûs işbu emr-i celilü'l-kadrim ısdâr ve ile tesyâr olmuştur imdi nüzûl emini kapucubaşı-i mumâ-ileyh kazalarınız ne kadar zehâ'ir isrâ ise dakika-i vâhidede imrâr ve ifâte-i vakti tecvîz etmeyüb derhâl tedârik birle tarafından kabzına me'mûra i'tâ ve teslim olunmasına bi'l-ittifâk vüfûr-ı ikdâm ve dikkat eylemeniz

kat'ı matlûb-ı pâdişâhanem idüğü ve bu bâbda ağmâz ve müsâmaha vukû'ıyla zehâ'ir-i matlûbeden muktezâ i'tâ kılınmak ve yahud a'zâr-ı vâhiye irâdıyla imrâr-ı vakte cür'et olunmak lâzım gelir ise bu keyfiyyet mazallahu te'âla ta'yinât maddesine sekte irâsı mûcib olacağından cesâret edenlerin bilâ-imhâl te'dibât olacağının icrâsına ibtidâr olacağı ma'lûmunuz oldukda ber-vech-i meşrûh 'amel ve harekete inkıyâd emr u irâde-i şahaneme bi'l-... mezîd-i sa'y u gayret ve hilâfını tecvîz ile mazhar-ı mu'aheze ve 'itâb olmaktan bu niyet(ten) hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım vârid olmuştur. Vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere 'amel ve hareket eyleyesiz şöyle bilip 'alâmet-i şerifime i'timâd kılasız tahrîren evâsıt-ı şehir-i Zi'l-hicce'ti's-şerife lisene seb'a ve erba'in ve mi'eteyn ve elf

Buyuruldu-ı sahrâ-yı Konya

Belge No: 382

İftihâr-ı l-emâcid ve'l-ekârim dergâh-ı 'âli kapucubaşlılarından olup Adana mütesellimi sa'âdetlü Mehmed Bey zide mecduhû ve medine-i mezbûre kadısı faziletlü zide fazluhu ve mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân a'yân-ı vilâyet ve zâbitân-ı memleket ve 'umûmen silahşöran ve iş erleri zidet mefâhirhum inhâ olunur ki bundan akdemce Antakya cânibine me'mûriyetimiz husûsu irâde-i merâhim ifâde-i cânib-i şehriyâri iktizâsından olarak müste'inân billahi te'âla ordu-yı hümayunda kıyâm ve hareket ve savb-ı me'mûriyetimize teveccüh ve 'azimetine birle esnâ-i râhide kışlak merhalesinne duhûl ve nasb-ı hıyâm ve nüzûl kılınmış ve mevcûd ve ma'yetimiz de olan piyâde ve bir alay süvâri ve iki alây piyâde 'asâkir-i mansûreden başka üçer dörder gün ara vererek bundan b... dahi takım takım ol-mikdâr süvâri ve piyâde sevk olunmak üzere karar verilmiş elhâletü hazihi kethüdâm dahi iki binden mütecâviz başıbozuk 'asâkirlerin varmazdan gelmekte bulunmuş olmakla keyfiyyet ma'lûmunuz oldukda medine-i mezbûr da çend rûz meks u arâm eylememiz icâb edeceğinden ve vâfir asâkir tecemmü' ve tahaşşür eylemesi lâzım geleceğinden ma'rifet-i şer' ve cümle ittifâk ve ma'rifetinle şimdiden külliyetlüce zahire ve levâzımât-ı sâ'ire müstevfi tedârik ve ihzârı esbâbının istihsâl-i kemâl-i i'tinâ ve dikkat zehâ'ir tedârikde bir gûna zarûret vukû' getirmekte begâyet hazet ve mübâ'adet eylemeniz bâbında divân-ı eyâlet-i Silistre ve muhâfız-ı Ruscuk ve harbe hisseci-i ordu-yı hümayun ve merhale-i Ulukışla'dan işbu buyuruldu tahrîr ve tasfîr ve () ile tesyir kılınmıştır bimennihi te'âla vusûlünde gerekdir ki vech-i meşrûh üzere ber-mûcib-i buyuruldu 'amel ve hareket ve hilâfından hazer ve mücânebet eyleyesiz diyü

Fi 24 L. Sene 1247

Belge No: 383

Bâ'is-i tahrîr-i defter oldur ki

'asâkir-i hassa-i mansûre-i şahâne lahm ta'yinâtlarıçün râyic ve mu'tedil bahâ ile mübâya'a ve asâkir-i mezkûre kassabaşısı Silahşörân-ı hassadan El-hac Mehmed Ağa hazretlerine teslîm olunmak üzere ba-emr-i 'âli Adana sancağından matlûb buyurulan ağnâmdan ma'rifet-i şer'-i şerîf ve mütesellim beyefendi ve cümle ahâli vücûh ma'rifetiyle taahhüd olunan altı bin re's davardan cânib-i vilâyetten Antakya'ya sevk ve

tesyâr olunmak üzere şimdilik kassâbbaşı-i mumâ-ileyhe teslim olunan üç bin dört yüz doksan yedi re's ağnâm ve davarın fiyat ve ta'dâdan defteridir ber-vech-i âti zikr olunur

Ağnâm	Keçi
1690 re's	1807 re's
Bahâ	Re's(i)
40560 gurûş	16 gurûş

Beher re'si
24 gurûş

Belge No: 384

Balâ da muharrer bin altı yüz doksan re's ağnâmın beheri yirmi dördür ve bin sekiz yüz yedi re's karakeçinin on altışar gurûşdan cem'an ve icmâlen yekünde beyân olunduğu üzere yalnız altmış dokuz bin dört yüz yetmiş iki gurûşu ma'rifet-i şer'-i şerîf ve mütesellim beyefendi ve ahâli ve vücûh-ı belde ma'rifetleriyle kassâbbaşı-ı muma-ileyh Hacı Mehmed Ağa

Sayfa No: 147

Den temâmen ahz ounduğunu müş'ir taraf-ı şer'iden işbu mumza ilmu haber defteri i'tâ olunmuştur

Belge No: 385

Der-devlet-i 'arz-ı dâ'i-i kemine budur ki 'asâkir-i hassa ve mansûre-i şahânem lahm ta'yinâtlarıçün râyic ve mu'tedil baha ile mübâya'a ve asâkir-i mansûre kasabbaşı silağşöran-ı hassadan El-hac Mehmed Ağa kullarına teslim olunmak üzere Adana Sancağından matlûb buyurulan ağnâmın fiyat-ı mu'tedil ile mübâya'ası bâbında kasabbaşı-i muma-ileyh bendelerine vehala Adana mütesellimi Hasan Paşazade El-hac Ali Beyefendi bendelerine ve bu 'abd-ı dâ'ilerine ve cümleye hitâben şeref-bahşa-yı sahife-i sudûr buyurulan fermân-ı celilü's-şân' medine-i Adana mahkemesine lede'l-vürûd lâzımı'l-huzûr muvâcehelerinde feth ve kıraat olundukda sem'an ve tav'ân merâsimini ba'de'l-edâ matlûb buyuruln ağnâmdan ma'rifet-i şer' ve kasabbaşı-i muma-ileyh ve mütesellim bendeleri ve cümle ahâli ma'rifetleriyle taahhüd olunan altı bin tavadan Adana'dan Antakyaya sevk ve tesyir olunmak üzere şimdilik kasabbaşı-i muma-ileyhe teslim olunan üç bin dört yüz doksan yedi re's ağnâm ve davarın bin altı yüz doksan re's ağnâmın beher re's yirmi dörder gurûşdan ve bin sekiz yüz yedi keçisinin beher re's on altışar gurûştan hesâbıyla ağnâm kırk bin beş yüz altmış gurûş ve keçi yirmi sekiz bin dokuz yüz on iki gurûş cem'an dokuz bin dört yüz iki gurûşa reside olup küsür davarı dahi maşaallahu te'âla iki bin beş yüz üç davarı yirmi beş güne kadar mübâya'a olarak Antakya'ya sevk ve tesyir olunmasını taaddisini hâk-i pâ-yı hazret-i ekremiye i'lâm ediyor diyü iltimâs etmeleriyle evvel ki vâki'u'l-hâl bi'l-iltimâs pâye-i serir-i a'lâya 'arz ve i'lâm olundu baki emr hazret-i men lehü'l-emrindir hurrir fi selh-i Zi'l-hicce'ti's-şerife sene seb'a ve erba'in ve mi'eteyn ve elf

Koyun	Rayic(aded) bedeli	Keçi		Rayic(aded) bedeli
298	24	600	Civaoğlu	14
166	29	381	Yoldakoğlu	22
000		223	Nükul zimmi	12
000		547	Sarraf	16
+				
458				
134		15	Mustafa Bey	22
178		000	Ali Efendi	23
448		8	Hacı Mehmed	26
			Efendi	
000		41	Buldakoğlu	14

Belge No: 386

Mefâhiru'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinu'l-fazâ'il ve'l-keîâm Adana Sancağında vâki' kazâların kuzât ve'n-nüvvâbı zide fazluhum ve kıdvetu'l-emâcid ve'l-ayân Adana mütesellimi Ali Beyzide mecduhu ve mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân Hacılı ve Karsandılı mir-i aşiretleri ve a'yân ve vücûh-ı memleket ve bi'l-cümle iş erler zide kadruhum tevkî'-i refî'i hümayun vâsıl olıcak ma'lûm ola ki ordu-yı hümayunum ma'iyetinde olan asakir-i hassa ve mansûre-i şahanem alaylarından takım takım tertib kılınan orduların çend ruz zarfında birbirini müte'âkib Antakya'ya doğru ihrâc ve i'zâmları musammem ve mukarrer olduğun ve asâkir-i merkûmenin idâre-i ta'yînât zımında külliyyetlü zehâ'irin ve vücûdî lâzımeden idüğüne binâ'en asâkir-i nizâmiyeden maada bi'l-cümle vüzerâ ve mirmiran ve me'mûrin vesâ'ir sunûf-ı asakiriye nüzûl emini olanm dergâh-ı muallam kapucubaşlarından Bozok Sancağı mütesellimi sâbık iftiharu'l-ekârim Salim dame mecduhu seri'an külliyyetlü zahire celb ve mübâya'a eylemek üzere Antakya'ya irsâl olunmuş olmakla siz ki kuzât ve nüvvâb ve mütesellim ve aşiret beyleri vesâ'ir mumâ-ileyhimsiz nüzûl emini kapubâşı-i Muma-ileyh tarafından ta'yînât-ı mezkûre için fiyat-ı mu'tedile ile ne mikdar zehâ'ir taleb olunur ise bir kilesi noksan olmaksızın tedârik birle kabzına me'mûra i'tâ ve teslim olunması husûsuna kemâl-i ikdâm ve mübâderet eylemeniz bâbında fermânım olmağın tenbihen ve ikdâmen ordu-yı hümayunumdan mahsûsan işbu emr-i şerifim ısdâr ve () ile tesyâr olunmuştur imdi nüzûl emini kapucubaşı-i muma-ileyh kazanız da i'tâ ve teslim olunması emrine bi'l-ittifâk vüfûr-ı ikdâm ve dikkat eylemek kat'-ı matlûb-ı pâdişahanem idüğü ve bu babda ağmâz ve tesâmüh vukû'ıyla zehâ'ir-i matlûbeden noksan i'tâ kılınmak ve yahud a'zâr-ı vâhiye irâd ve imrâr-ı vakte cür'et olunmak lâzım gelir ise bu keyfiyet mazallahu te'âla ta'yînât maddesi sa'y-ı sekte dahi irâsını mûcib olacağından cesâret edenlerin te'dîbât icrâsına ibtidâr olacağı ma'lûmunuz oldukda ber-vech-i meşrûh amel ve hareketle infâz ve emr u irâde-i pâdişahanem bi'l-ittihâd mezîd-i sa'y u gayret ve hilâfını tecvîz ile mazhar-ı mu'aheze ve 'itâb olmaktan begâyet hazer ve mûcânebet eylemek bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki vusûl buldukta bu babda vech-i meşrûh üzere 'amel ve hareket eyleyesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerifime i'timâd kılasız tahriren fî evasıt-ı şehri Zi'l-hicce sene seb'a ve erba'in ve mi'eteyn ve elf

Buyuruldu-i sahra-yı Konya

Belge No: 387

Der-devlet-i mekine ‘arz-ı dâ‘i-i kemine budur ki ordu-yı hümâyûn ma‘iyetinde olan asâkir-i hassa ve mansûre-i şahâne alaylarından tertîb buyurulan orduların çendrûz zarfında birbirini müte‘âkib ederek Antakya’ya doğru ihrâc ve i‘zâmları musammam ve mukarrer olan asakirin ta‘yinâtı lâzımesicûn Adana’dan matlûb buyurulan zehâ’irin fiyat-ı mu‘tedile ile mübâya‘a da Antakya’ya nakl olunmasına irâde-i ‘aliyye ta‘alluk ve ol babda ‘asâkir-i nizâmiye nüzûl emini dergâh-ı ‘âli kapucubaşlarından İsmail Ağa ve Halen Adana mütesellimi Hasanpaşazade El-hac Ali Bey kullarına ve bu ‘abd-ı dâ‘ilerine ve cümleye hitâben şeref-bahşa-yı sahife-i sudûr buyurulan fermân-ı celilü’ş-şân nüzûl emini muma-ileyh kulları vesâtatıyla medine-i Adana mahkemesine lede’l-vürûd ve lâzımu’l-huzûr muvâcehelerinde feth u kıraat olundukda sem‘an ve tav‘an merâsimini bade’l-edâ bu sene-i mübârek de zehâ’irin beyândan müstağni olduğu vechle kıllet nedreti derece-i kemâle reside olmuş ise de imtisâlen emru’l-‘âli mahsûl-ı cedîd zuhûrunda muzâyakada sarf-ı inzârıyla inşaallahu te‘âla cümleme dâmin-i dermeyan idûb on beş bin keyl İslambuli hinta ve beş bin keyl İslambuli şa‘ir icâb ve iktizâ edenlerden fiyat-ı mu‘tedile ile mübâya‘a ederek cem‘ ve tedârik ve kabzına me’mûra edâ ve teslime tmek üzere taahhüdleri hâvi hâk-i pâ-yı hazret-i serdâr-ı ekremiye i‘lâm ediyor diyü iltimâs etmeleriyle evvelki vâki‘-i hâl pâye-i serir-i a‘lâya ‘arz ve i‘lâm olundu bâki emr hazret-i men lehü’l-emrindir hurrire selh-i Zi’l-hiceti’ş-şerife lisene seb‘a ve erba‘in ve mi’eteyn ve elf

Sayfa No: 148**Belge No: 388**

Der-devlet-i mekine ‘arz-ı dâ‘i-i kemine budur ki ordu-yı hümâyûn ma‘yetinde olan asâkir-i hassa ve mansûre-i şahane alaylarından takım takım tertîb buyurulan ordularımızın çend rûz zarfında birbirini müte‘âkiben Antakya’ya ihrâc ve i‘zâmları musammam ve mukarrer olduğuna ve ‘asâkir-i mezkûrenin idâre ve ta‘yinâtından maada bi’l-cümle vüzerâ ve mirmirân vesâ’ir sunûf-ı askeriye nüzul emini kapucubaşlarından Bozok Sancâğı mütesellimi sâbık Salih Ağa bendelerinin muktezâ-yı me’mûriyeti vechle külliyetlü zahire celb ve mübâya‘a eylemek üzere Antakya’ya irsâli husûsuna irâde-i ‘aliyye taalluk ve nüzûl emini Kapucubaşı muma-ileyh tarafından ta‘yinât-ı mezkûre içün fiyat-ı mu‘tedile ile ne mikdar zehâ’ir taleb olunur ise derhal tedârik birle kabzına me’mûra i‘tâ ve teslim olunmak babında bu ‘abd-ı dâ‘ileri ve hala Adana mütesellimi Hasan Paşazade El-hac Ali Bey kullarına vesâ’ire hitâben şeref-bahşa-yı sudûr buyurulan fermân-ı celilü’ş-şân nüzul emini muma-ileyh bendeleri vesâtatıyla medine-i Adana mahkemesine lede’l-vürûd lazımu’l-huzûr muvâcehelerinde feth u kıraat olundukda sem‘an ve ta‘van merâsimini ba‘de’l-edâ bihüknullahi te‘âla geçen senenin zahire mahsûlü kesret-i baran sebebiyle ekseri mevrû‘at telef ve hasıl olan zehâ’ir ye tebeddül idûb tohum ve ekle salahiyeti olmadığından Rum tarafından develer ile tüccaranın getirdikleri dakîk ve şa‘ir ile fukara-yı ra‘iyyet kulları idâre ve taayyüşde iken bu sene-i mübâreke de imsâk-ı rahmet sebebiyle mevrû‘atların telef olması tebeyyün idûbmüddet ba‘d evâhir-i ulemâ ve sulehâ ve sıbyân ve kaffe-i mü‘minin istikâya çıkılıp kadıu’l-hâcetten rahmet niyâz olundu ise de du‘âlarımızın kaviyyen tevkîf olunup mikdâr-ı kifâye vaktiyle rahmet olmadığından mahsûlatlarımız bu sene ekall-i kalil olduğu zâhir ise

imtisâlen lâzımu'l-âli mahsûl-ı cedîd zuhûrunda inşaallahu te'âla bin keyl İslambuli hinta ve beş bin keyl İslambuli şa'ir fiyat-ı mu'tedile ile cem' ve tedârik ve kabzına me'mûra i'tâ ve teslime taahhüdümüzü hâk-i pâ-yı hazret-i serdâr-ı ekremiye i'lâm ediyor diyü iltimâs etmeleriyle evvel ki vâki' u'l-hâl bi'l-iltimas paye-i serir-i a'lâya 'arz ve i'lâm olundu bâki hazret-i men lehü'l-emrindir hurre fi gurre-i muharremu'l-haram sene seman ve erba'in ve mi'eteyn ve elf

Belge No: 389

Mefâhiru'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinu'l-fazâ'il ve'l-kelam Adana Sancağında vâki' kazaların kuzât ve nüvvâbı zide fazluhum ve kıdvetu'l-emâcid ve'l-ayân Adana mütesellimi Ali Bey zide mecduhu ve mefâhiru'l-emâsil ve'l-akran Karahacılı ve Karsandılı mir-i aşiretleri ve a'yân ve vücûh-ı memleket ve bi'l-cümle iş erleri zide kadruhum tevki'-i refi'-i hümâyun vâsıl olıcak ma'lûm ola ki ordu-yı hümâyun ma'iyetinde olan 'asâkir-i hassa ve mansûre-i şahanem alaylarından takım takım tertib kılınan orduları çend rûz zarfında birbirini müte'âkiben Antakya'ya doğru ihrâc ve i'zâmları musamamm ve mukarrer olduğun ve asâkir-i merkûmenin idâre-i ta'yinatı zımnında külliyetlü ağnâmın vücûdu lâzımeden idüğüne binâ'en ordu-yı hümâyunumda mütehaşşir olan asakir-i nizâmiyeden maada bi'l-cümle vüzerâ ve mirmiran ve me'mûrteyn vesâ'ir sünûf-ı asakiriye'nin kassabbaşı kıdvetu'l-emâcid ve 'Abdülmuin Bey zide mecduhu seri'an külliyetlü ağnâm celb ve mübâya'a eylemek üzere Antakya'ya irsâl olunmuş olmakla siz ki kuzât ve nüvvâb ve mütesellim vesâ'ir muma-ileyhimsiz tarafından ta'yinât-ı mezkûreçün fiyat-ı mu'tedile ile ne mikdar ağnâm vesâ'ir davar taleb olunur ise bir re'si noksan olmaksızın derhal tedârik birle kabzına me'mûra ita ve teslim olunması husûsuna kemâl-i ikdâm ve mübâderet eylemeniz fermânım olmağın tenbihen ve ikdâmen ordu-yı hümâyunumdan mahsûsan işbu emr-i celilü'l-kadrim ısdârdan () ile tesyâr olunmuştur imdi kassabbaşı-i mumâ-ileyh kazalarınızdan ne kadar ağnâm vesâ'ir davar ister ise dakîka-i vahide imrâr ve ifâte-i vakti tecvîz etmeyüb derhal tedârik birle tarafından kabzına me'mûra i'tâ ve teslim olunması emrine bi'l-ittifâk vüfûr-ı ikdâm ve dikkat eylemeniz kat'ı matlûb-ı padişahanem idüğü ve bu babda ağmâz ve tesâmüh vukû'ıyla ağnâm-ı mezkûre matlûbdan noksan itâ kılınmak ve yahud ağrâr-ı vâhiye irâdiyla imrâr-ı vakte cür'et olunmak lâzım gelir ise bu keyfiyyet mazallauhu te'âla ta'yinât maddesine sekte ve hâlel irâsını mûcib olacağından cesâret edenlerin bila imhal te'dibât-ı lâyıkaları icrâsına ibtidâr olunacağı ma'lûmunuz oldukda ber-vech-i meşrûh amel ve hareket infâz-ı emr-i irâde-i padişahanem bi'l-ithal mezîd-i sa'y u gayret ve hilâfını tecvîz ile mazhar-ı muaheze ve itâb olmaktan begâyet hazer ve mücânebet eylemek babında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki vusûl buldukda bu babda vech-i meşrûh üzere 'amel ve hareket eyleyesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerifime i'timâd kılasız tahriren fi evâsıt-ı şehri Zi'l-hicce sene seb'a ve erba'in ve mi'eteyn ve elf

Buyuruldu-i sahra-i Konya

Belge No: 390

İftiharu'l-emâcid ve'l-ekârim câmi'u'l-mehâmid ve'l-mekârim el-muhtassu bimezid-i 'inâyeti'l-meliki'd-dâ'im dergâh-ı mu'allam Kapucubaşılardan bereketlü made emini

Halil Bey dame mecduhu ve mefâhîru'l-kuzât ve'l-kelâm me'âdinu'l-fazâ'il ve'l-kelâm ordu-yı hümâyunumdan Antakya'ya varınca yol üzerinde vâki' kazaların kuzât ve nüvvâbı zide fazlulum ve kıdvetu'l-emâcid ve'l-a'yân hâcegân-ı divân-ı hümâyunumdan Tarsus mütesellimi Ragıb ve Adana mütesellimi Ali Bey zide mecduhuma ve mefâhîru'l-emâsil ve'l-akran a'yân vesâ'ir zâbitan ve vücûh-ı memleket ve bi'l-cümle iş erler zide kadruhum tevkî'-i refî'-i hümâyun vâsıl olıcak ma'lûm ola ki bu def'a muktezâ-yı irâde-i seniyyem ordu-yı hümâyunum ma'iyetinde olan ferik-i mansûrem beylerbeyisi emirü'l-ikrâm Mehmed Paşa dâmet me'âliye me'mûr-ı istihsâbı olduğu alaylar ile Antakya'ya izam ve irsâl olunmuş olmaktan nâşi siz ki Kapucubaşı ve kuzât ve nüvvâb ve mütesellimler vesâ'ir muma-ileyhimsiz paşa-yı muma-ileyh müstashibi ma'yeti olan piyâde ve süvâri alaylar ve top ve mühimmât ile ordu-yı hümâyunumdan Antakya'ya varınca gün verilen defteri nâtik olduğu vechle hükümete ve kazalarınız da kain merhaleleri olur da zikr olunan alaylar ve topçu asakir-i mansûresinin icmâl ve inkalleriyle mevcûd olan top ve mühimmât cebehane ve hıyâmiyenin nakline iktizâ eden yedi yüz mikdarı arabanın derhâl tedârik ve i'tâsı husûsuna kemâl-i ikdâm ve müsaraat ve verilen ta'yinâtın dahi kemmiyet mikdarını mübeyyen mirileri yedlerinde memhûr makbûz senedatı ahz u hıfz bir bimennihi te'âla ordu-yı hümâyunum ol taraflara vürûdunda takdime mübâderet eylemeniz fermânım olmağın Anadolu ordu-yı hümâyunumdan mahsûsan işbu emr-i celilu'l-kadrim ısdar ve () ile tesyâr olunmuştur imdi keyfiyyet ma'lûmunuz oldukda ber-vech-i meşrûh 'amel ve harekete sarf ve sa'y ve kudret ve bir mahalde araba ve hayvanata intizâr meks u tevakkuflarını mûcib-i vaz' ve tecvizden ziyâde hazer ve mücânebet eyleyesiz şöyle bilesiz

Sayfa No: 149

'alâmet-i şerife i'timâd kılasız tahriren fî evâsıt-ı şehri Zi'l-hicce şerife lisene seb'a ve erba'in ve mi'eteyn ve elf

Buyuruldu-i sahra-yı Konya

Belge No: 391

Mehmed Ali Paşa hakkında

Düstûr-ı mükerrem, müşîr-i mufahham, nizâmü'l-âlem, müdebbiru umûri'l-cumhûri bi'l-fikri's-sâkıb, mütemmimü mehâmmü'l-enâmi bi'r-re'yi's-sâib, mümehhidü bünyânü'd-devleti ve'l-ikbâl, müşeyyidü erkânî's-sa'âdeti ve'l-iclâl, el-mahfûfu bi-sunûf-i avâtıfı'l-Meliki'l-a'lâ Halâ Silistire vâlisi ve Ruscuk muhâfızı vezirim Mehmed Paşa adamallahu te'âla iclâluhu tevkî'-i refî'-i hümâyun vâsıl olıcak ma'lûm ola ki beyândan müstağni olduğu vechle Mısır vâlisi sâbık Mehmed Ali Paşanın vâki' olan su'âl ve harekât rü'yet-i istihsaline mebni ol babda cânib-i şeri'at-ı garradan verilen fetevâ-yı şerife mücebince bir gün evvel indifâ' gâ'ilesiyle zât-ı hilâfet-simât-ı mülûkânem ve vedi'a-i cenâb-ı halku'l-bereyât olan fukara ve zu'âfa ve aceze beraya zir-i dest-i nakl ve izdirasından korunup sâye-i himâye-i pâdişahanemde ezher cihet mutmainu'l-bâl ve müsterihu'l-ahvâl olmaları aksâ-yı murâd-ı hayriye mu'tâd hayr-ı levâzım idüğü zâhir ve ... husûlü dahi Anadolu cânibi serdâr-ı ekremi ve ma'iyetinde bulunan asakir-i hassa ve mansûre-i şahânem ser-'askeri düstûr-ı ekrem müşîr-i efham nizâmü'l-âlem nâzım-ı nizâmu'd-dâ'im vezir-i me'âli-semirim Hüseyin Paşa ademalluhu te'âla iclâluhu vezâ'if-i bi't-teyid

iktidâra ve ikbâlinin ordu-yı hümâyunum ile şu günler de ileri de bulunmakla mütevakkıf ve menût olduğu bedihi ve bâhir olup ancak esnâ-yı râhda fukaraya bargiran olmamak için serdâr-ı ekremim müşârun-ileyhe müsta‘inen billahi te‘âla ma‘iyetinde olan asakir-i hassa ve mansûre-i şahanem mirlivaları paşaları kumandalarında olan alaylar ile takım takım Antakya’ya sevk ile kendisinin dahi veralarından ordu-yı hümâyunumu bi’l-istishâb ol tarafa ... ve azimeti musammem ve makarr olarak bu cihetle ileri de bulunmak üzere vüzerâ-yı ‘izâmımdan çeri ve cesûr ve gayret-i diniye ve hamîyyet-i İslâmiye ile müte‘ârif ve meşhûr bir vezîr-i ... ‘unvânıyla me’mûr ve mu‘ayyen kılınması lâzım gelip sen ki vezir-i şecâ‘at-masir-i müşârun-ileyhsin senin evsâf-ı mezkûre ile ittisâfın ve tahsis şimdiye kadar me’mûr ve müstahdem olduğun hizmet-i devlet-i ‘aliyye ve hengâm-ı saltanat-ı seniyyemde ... mirân ... olan ikdâm ve gayretin nezd-i mekârim-mevfûr-ı tacdâranem de ve bundan böyle dahi inşaallahu te‘âla senden uğûr-ı meyâmin mevfûr-ı pâdişahanem de nice nice hizmet ve sadâkat ve asâr-ı ve hamîyyet zuhûru me’mûl ve meczûm olduğuna binâ‘en ordu-yı hümâyunum Çarhacığılığı ‘unvânıyla me’mûrinin husûsuna irâde-i seniyye-i mülûkânem müte‘allik olmakla mecbûl ve meftûr olduğunun kemâl-i mihâm.. ve rû‘yet-i vüfûrkâr ana hey ve hamîyyet muktezâsı üzere seri‘an ordu-yı hümâyunumdan hareket ve Antakya’ya varub serdâr-ı ekrem-i müşârun-ileyh bey ol tarafa vürûduna değin anda ikâmet ve minvâl-i muharrer üzere ordu-yı hümâyunumdan sevk olunmuş ve olunmakta olan asâkir-i hassa ve mansûre-i şahânem mir-livâlarından paşalar ve ba-husûs ferik-i mansûrem beylerbeyisi emiru’l-umerâ’il-kirâm Mehmed Paşa dâmet me‘âliye ile merâsim-i infâk ve yek-cihetiye ri‘âyet ve bi-avnillahi te‘âla serdâr-ı ekrem-i müşârun-ileyhin ol tarafa vürûdunda ... teveccühle ve ‘azimetinle tesyîb ve tasavvur eder ise tıbk-ı emr u irâdesi vechle ifâ-yı muktezâ-yı me’mûrin ve sadâkate diyânet ve cânsiperâne sa’y u gayret eylemek fermânım olmağın me’mûriyetini hâvi ordu-yı hümâyunumdan mahsûsan işbu emr-i celilü’l-kadrim ısdâr ve i’tâ olunmuştur imdi muktezâ-yı karşınası ve salabetle ve gayret ve sadakatin üzere ordu-yı hümâyunumdan derhâl hareket ve Antakya’ya varub balâ da muharrer emr u tenbihât-ı pâdişahanem üzere hareket nisâr-ı nakdine ve sa’y ve gayret eylemek irâdesine mülûkanem muktezâsından idüğü ma‘lûm-ı sadâkatimiz ol tarafda ber-vech-i meşrûh ‘amel ve hareketle me’mûr ve şimdiye değin meşhûd olan asâr-ı hamîyyet mendi ve dirâyet ve ... ve şecâ‘ati bundan böyle dahi ibrâz ve izhâr ve ol vechle hakkında derkâr olan teveccühât-ı mekârim-gâyete şehriyaranemin tezâyüdünü mûcib olur hareket-i mebrûre ve mesâ‘i-i meşkûre vüçûda getirmekde bezl ve sa’y ve iktidâr eylemek bâbında fermân-ı ‘âlişânımın sâdır olmuştur buyurdum ki vusûl buldukda bu babda vech-i meşrûh üzere ‘amel ve hareket ve hilâfından begâyet hazer ve mücânebet eyleyesiz şöyle bilesiz ‘âlâmet-i şerifime i‘timâd kılâsız tahriren fî evâsıt-ı şehri Zi’l-hicce-i şerife sene seb‘a ve erba‘in ve mi’eteyn ve elf

Buyuruldu-i sahra-i Konya

Belge No: 392

Der-devlet-i mekîne ‘arz-ı dâ‘i-i kemîne budur ki ordu-yı hümâyunun ma‘iyetinde olan asâkir-i hassa ve mansûre-i şahâne alâylarından takım takım tertîb kılınan orduların çend rûz zarfında birbirini müte‘âkiben Antakya’ya doğru ihrâc ve i‘zâmları musammem ve mukarrer olduğuna ve ‘asâkir-i merkûmenin irâde-i ta‘yînâtı zımnında külliyyetlü ağnâmın

vücûdu lâzımeden idüğüne binâ'en ordu-yı hümâyunumda mütehaşşir olan asakir-i nizâmiyeden mâ'ada bi'l-cümle vüzerâ ve mir-mirân ve me'mûrin vesâ'ir sunûf-ı askeriye'nin kassabbaşı Abdulmuin Beyin bendelerinin fiyat-ı mutedile ile taleb eylediği ağnâm vesâ'ir davârın derhâl tedârik birle kabzına me'mûra i'tâ teslim olunması babında Adana mütesellimi Hasan Paşazade El-hac Ali Bey kullarına ve bu 'abd-ı dâ'lerine hitâben şeref-bahşa-yı sahife-i sudûr buyurulan fermân-ı celilü's-şân kassabbaşı-i muma-ileyh bendeleri yediyle medine-i Adana mahkamesine lede'l-vürûd ve lâzımu'l-huzûr muvâcehelerinde feth u kıraat olundukda sem'an ve tav'an merâsimini ba'de'l-edâ elyevm ... olduğundan bu havaliler de ağnâm ve davarın killeti ve nedreti olup cem' ve tedâriki 'adem-i imkâ da ise de imtisâlen el emr-i 'âli ağnâm ve davarın fiyat-ı mu'tedile üç bin beş yüz mikdârı ağnâm ve davar yaylaklarından getirerek cem' ve tahsil eylesini taahhüd eylediğimizi ve mir-i mumâ-ileyhin 'ale'l-hesâb on bin gurûş vermiş olduğunu mübeyyen hâk-i pâ-yı hâcet-revâ-yı serdâr-ı ekremiye 'arz ve i'lâm ediyor diyü iltimâs etmeleriyle evvel ki vâki'ü'l-hâl bi'l-iltimâs paye-i serir-i a'lâya 'arz ve i'lâm olundu bâki emr hazret-i men lehü'l-emrindir hurrîre fi'l-yevmi's-sâlis min şehr-i Muharremu'l-haram sene seman ve erba'in ve mi'e ve elf

Belge No: 393

şem'-i revgan(roğan)

80 kıyye

Bakkâl Çolak zimmi inhâ olunur ki

Zaferzâde? Hânında mütemekkin olan tüccârın şem'-i revgânı olup derûn-ı Adana'da şem'-i revgan olmadığı içün ma'rifet-i şer'-i şerif üzere vaz' eylediği emir de derûnunda ahz olunup sen dahi sâhibine mebâliğini te'diye eylemek içün işbu mahale kayd şüdd

Fi 11 M. Sene 1248

Sayfa No: 150

11. Alây

Erez	Bulgur	Revgan-ı sâde	Tuz	Soğan
1076 kıyye	402 kıyye	247.5 gurûş	259 kıyye	259 kıyye
2152 gurûş	241 gurûş	1237.5	5110 gurûş	64 gurûş
Birim değer 80	Birim değer 24	Birim değer		Birim değer 10
gurûş	gurûş	200 gurûş		gurûş
Nohud	Mercimek	Hinta	Cem'an	
280 kıyye	222 kıyye	52 çeki	4208 gurûş	
112 gurûş	88 gurûş	260 gurûş		
Birim değer 16		Birim değer		
gurûş	Birim değer 16	200 gurûş		
	gurûş			

Belge No: 394

Bâ-irâde-i seniyye Antaya cânibine sevk ve irsâl buyurulan piyâde asâkir-i mansûre-i Muhammediye alâylarından on birinci alây ve alayının medine-i Adana cânibine vürûd yedi gice beytûtetlerinde iktizâ eden ta'yînâtları ta'lîm-nâme-i hümayun mucibince i'tâ olunup alây-ı mezbûrun müdürleri Şâkir Efendi ve cümle ahâli-i kazâ huzûr-ı şer'e gelip cümle muvâcehelerinde narh-ı cârisi üzere yegân yegân hesâbları rü'yet olundukda cem'an dört bin iki yüz gurûşa iblâğa olunup lâzım gelen meblağ-ı mezbûru mumâ-ileyh ashâb-ı zehâ'ire bilâ-cevr u ... edâ ve teslîm olunduğu vâki'u'l-hâl işbu mahale kayd şüd

8. Alay tabûrhâ

Nân-ı 'azîz 8823.5 kıyye	Güş 2063 kıyye	Erez 1173 kıyye 2346 gurûş Kıyye birim fiyatı 80 para	Bulgur 351 kıyye 410 gurûş Kıyye birim fiyatı 24 para	Revgan-ı sâde 243 kıyye 1215 gurûş Kıyye birim fiyatı 200 para
Nohud 240 kıyye 96 gurûş Kıyye birim fiyatı 16 para Yekûn 4450 gurûş	Soğan 272 kıyye 68 gurûş Kıyye birim fiyatı 10 para	Tuz 272 kıyye 54 gurûş Kıyye birim fiyatı 80 para	Hatab 52 çeki 260 gurûş Kıyye birim fiyatı 200 para	Şair yem 2063 kıyye

Belge No: 395

Bâ'is-i defter oldur ki

Bâ-irâde-i seniyye Antaya cânibine sevk ve irsâl buyurulan piyâde asâkir-i mansûre-i Muhammediye alâylarından sekizinci alây ve alayının Miralay Reşid Bey kullarının dört taburu medine-i Adana'da vürûdunda yedi gice beytûtet ederek mahal-i maksûdlarına azimet ve ba-emr-i 'âli ta'yîn buyurulan Abdülazizi asakir-i mansûrenin ber-mantûk-ı kanûnname-i hümayun cânib-i vilâyetten yedi gice de i'tâ olunan ta'yînâtlarının hesâbları rü'yet ederek temessük olarak huzûr-ı şer'de temâmen ashâb-ı yedlerine teslim idüğü meblâğ cem'an yekûn dört bin dört yüz elli gurûşa iblâğa olunup lâzım gelen meblağ-ı mezbûru temâmen ahz olunup işbu mahale kayd ve şerh verilmiştir

Fi 7 M. Sene 1247

Belge No: 396

Konya'dan Antakya'ya varıncaya kadar yol üzerinde vâki' kazâlar kuzât ve nüvvâb ve mütesellim ve a'yân ve iş erleri Konya'da Antakyaya irsâl olunan bin deve mikdarı peksimet ve taht-ı sevkine me'mûr kılınan asâkir-i hassa ve mansûre-i şahâne süvarilerinden yirmi nefer ile iki zâbıt her hanginizin taht-ı hükûmetine ve kazanıza dahil olur ise birer gicelik olmak üzere yedlerinde olan ta'yînâtları mucibince ta'yînât-ı

lâzımelerini ve şütrân-ı mezkûrenin mevcûd sarbanların her neferine birer vukiyye nân ve develerin beherine iki şer vukiyye şa‘ir dakiki i‘tâsıyla zikr olunan peksimetin eminen ve sâlîmen imrârları husûsuna mezid-i i‘tinâ ve dikkat ve hilâfından begâyet hazer ve mücânebet eyleyesiz diyü fi 20 Z.a(R.a) sene 247

Sayfa No: 151

Belge No: 397

Ulukışla’dan Antakya’ya kebir topların nakli için beş yüz yirmi üç çift ... sudûr eden sûretidir

Mefâhiru’l-kuzât ve’l-hükkâm me‘âdinu’l-fazâ’il ve’l-keîâm Ulukışla’dan Antakya’ya varınca yol üzerende vâki‘ kazâların kuzât ve nüvvâbı zide fazluhum ve mefâhiru’l-a‘yân mütesellimin zide mecduhum ve mefâhiru’l-emâsil ve’l-akrân a‘yân ve vücûh-ı memleket ve bi’l-cümle iş erleri zide kadruhum tevkî‘-i refi‘i hümayun vâsıl olacak ma‘lûm ola ki ordu-yı hümayundan Antakya’ya irsâl olunmakta olan kebir topların nakli beş yüz yirmi üç çift camusun vücûduna mütevakkıf olarak mezkûr re’s camusun esnâ-yı râhda kâ’in kazâlar da bizden tedârîki mûcib-i üsret ve su‘ûbet olacağına ve Konya’dan Ulukışla’ya kadar lüzûmu mikdar camus Konya kazâsı vesâ’ir mahallerden tertîb olunarak bir taraftan celb olunmakta olduğuna binâ’en zikr olunan topların takım takım olunarak beher def‘adan yek müşir kıt‘ası ihrâc ve i‘zâm olunmakta olup tasmîm kılınmış olmaktan nâşi siz ki kuzât ve nüvvâb ve mütesellimin vesâ’ir muma-ileyhimsiz marrû‘z-zikr minvâl-i muharrer üzere her hanginizin taht-ı hükûmet ve kazasına dahil olur ise verilen yol evâmîr-i aliyem muciblerince iktizâ eden camusların tamamen ve kamilen itası hususuna kemâl-i ikdam ve mübâderet eylemeniz fermânım olacağı i‘lâmen ve ikdâmen ve ihtimâmen Anadolu ordu-yı hümayunumdan mahsûsan işbu emr-i celilü’l-kadrim ısdâr ve ile tesyâr olundur () vusûlünde bu babda vech-i meşrûh üzere ‘âmil olası şöyle bilip ‘alâmet-i şerîfime i‘timâd kılâsız tahrîren evâhir-i şehri Zi’l-hicce-i şerife lisene seb‘a ve erba‘in ve mi‘eteyn ve elf

Buyuruldu-i sahra-yı Konya

Belge No: 398

Der-devlet-i mekîne ‘arz-ı dâ‘-i kemine budur ki ordu-yı hümayundan Antakya’ya irsâl buyurulmakta olan kebir topların nakli beş yüz yirmi üç çift camusun vücûduna mütevakkıf olarak mezkûr re’s camusun esnâ-yı râhda kâ’in kazâlar da birden tedârîk verilmesi(edilmesi) hususuna kemâl-i ikdâm olunmak bâbında Ulukışla’dan Antakya’ya varınca cümleye hitâben şeref-bahşa-yı sahife-i sudûr buyurulan fermân-ı celilü’ş-şân mübâşir tatar kulları vesâtetiyle medine-i Adana mahkemesine lede’l-vürûd ve lâzîmu’l-huzûr muvâcehelerinde feth u kıraat olundukda sem‘an ve tav‘an merâsimini ba‘de’l-edâ bu havalide camûs ekall ve nedret zâhir olup mevcûd bulunan camuslar dahi yazı yabanda durumlarına kadar ele getirmek emr-i asîr ise de imtisâlen li-emri’l-‘âli her ne ise mevcûd bulunan camus çend rûz mukaddem ordu-yı hümayun ma‘iyetinde olan top vesâ’ir mühimmâtın nakliçün verilmiş olmakla el haletü hazihi kazâmız da işe yarar camus kalmadığı emr aşîkar olup inşaallahu te‘âla hîn-i taleb de camus camus yerine

kuvvetlü ve tûvâna olarak mikdâr-ı kifâye öküz tedârikine taahhüdümüzü hâk-i pâ-yı hacet-revâ-yı hazret-i serdar-ı ekremiye i'lâm ediyor diyü iltimâs etmeleriyle evvel ki vâki'ü'l-hâl bi'l-iltimâs paye-i serir-i a'lâya 'arz ve i'lâm olundu bâki emr hazret-i men lehü'l-emrindir hurrîre fi'l-yevmi's-sâni 'aşer min şehr-i Muharremü'l-haram sene seman ve erba'in ve mi'eteyn ve elf

Belge No: 399

Tarsûs'da araba bulunmayub Rum tarafından gelen arabalardan iştirâ etmek icâb etmekle Çarkcı devletlü Mehmed Paşa Efendi Bey tarafından Tarsus'da icâb eden arabanın tahsiline me'mûrine Hurşid Ağa ve marifet ve tarsus mütesellimi tarafından araba bahasını teslime me'mûr Hacı Mustafa ve Hacı İvaz Paşası marifetleri ve ma'rifet-i şer'le Akasaray kazasında Mamacan Karyesi tüccârları Adam Beydikoğlu Mehmed ve yine kaza-i mezbûr da İnciler karyesinden Mustafa veled-i İbrahim ve Yekdin Karyesinden Yaralıoğlu Mehmed ve Kalb Hüseyin'in oğlu Hasan ve Maden ahâlisinden Mesti karyesinden Gümüş oğlu Sava ve Mercan oğlu Anastas zimmiler ve yine karye-i mezbûrdan Erziye Mosi ve Kayışoğlu Todori cümleten huzûr-ı şer'de bey' eyleyip mebâliğ-i mezbûru ahz eyleyip ashâbı bulunup bahası ve ashâbı olmayub baki kalandan maada defteri ber-vech-i âti zikr olunur

Gurûş		Aded	Birim başına deve bedeli 52 gurûş
368	Kalpınarlı Şamlıoğlu Ahmed	9	
208	Def'a Numanoglu	4	
260	Def'a Şamlıoğlu Osman	5	
260	Karacaoğlu Abdurrahman oğlu Osman	5	
208	Def'a Cayanlıoğlu	4	
156	Beydikli Çekenlü oğlu Mehmed	3	
156	Def'a Kebeş Mustafa	3	
156	Cayanlı Halil İbrahim	3	
156	Def'a Deveci Hasan	3	
156	Karapınarlı Yatoğlu	3	
156	def'a Hacı Yusuf	3	
572	Def'a Hacı Ahmed oğlu Ali	13	
208	Def'a Mustafa	4	
156	Beydikli Alıkoğlu	3	
156	Ereklili İvazoğlu	3	
156	Karapınarlı Hacı Yusuf oğlu	3	
312	Def'a Kürt Abdullah	6	
260	def'a Ereğlili Ali	5	

364	Karapınarı Mustafa	7	
	oğlu		
260	Karapınarı	5	
	Kocabeşeoğlu		
	Mehmed		
208	Def'a Deli Köse	4	
	Ahmed		
208	Def'a Deveci Osman	4	
624	Beydikli Koca Ahmed	12	
676	def'a Katırcıoğlu Ali	13	
520	Def'a Kürt Mehmed	10	
	oğlu Ali		
260	Avratoğlu Karapınarlı	5	
52	Def'a Hacıvelioğlu	1	
	Mehmed		
156	Karapınarlı Kör	3	
	Çelebi oğlu Süleyman		
468	Defa Hacı Abdullah	9	
	Deveci Bekir		
518	Devletlü ferik		
	Mehmed Paşa		
	efendimiz Antakya'ya		
	kadar on dört bargir		
	kirası		
	Birim fiyat 37 gurûş		
500	On nefer Araba-keşan		
	Paşa efendimize		
500	def'a Paşa efendimize		
	yüz top ... baha		
2700	Mehmed Paşa		
	efendimizin iç		
	çukadarı Hurşid Ağa		
	marifetiyle cebhane		
	içün elli katır kirası		
	Birim fiyat 55 gurûş		
900	def'a Hurşid Ağa		
	marifeti araba keşan		
	on sekiz		
500	def'a Hurşid Ağaya		
	hizmet namı ile		
	verilen		
1600	Araba-i alâ	16 aded	Birim başına araba
			bedeli 100 gurûş
8800	Evsat	11	Birim başına araba
			bedeli 80 gurûş
600	Ednâ	10	Birim başına araba
			bedeli 60 gurûş
+			

3080 gurûş
Balâ da mezkûr Adem Beğdikoğlu Mehmed ve Mustafa veled-i İbrahim nâmân kimesnelerin huzûr-ı şer‘imize bey‘ eyleyip üç bin seksen gurûşu ahz edildikleri

100	Araba-i alâ	01 aded	Birim başına araba bedeli 100 gurûş
1520	Evsat	19	Birim başına araba bedeli 80 gurûş
1200	Ednâ	20	Birim başına araba bedeli 60 gurûş
+			
2820			

Balâ da mezkûr Yaralıoğlu Mehmed ve Kulb Hasan oğlu nâman kimesnelerinin huzûr-ı şer‘de iki bin sekiz yüz yirmi guruşa bey‘ eyleyüb bahâsını ahz eyledikleri

800	Araba-i alâ	8 aded	Birim başına araba bedeli 100 gurûş
8800	Evsat	5 aded	
+			
1200			

Balâ da mezkûr Gümüşoğlu Sava ve Mercanoğlu Anastas zimmiler huzûr-ı şer‘ de bin iki yüz gurûşa be‘y eyleyip bahasını ahz eyledikleri

500	Araba-i alâ	5 aded	Birim başına araba bedeli 100 gurûş
400	Evsat	5	
300	Ednâ	5	
+			
1200 gurûş			

Balâ da mezkûr Erziye Mosi ve Kayışoğlu Tudori zimmiler huzûr-ı şer‘ de bin iki yüz guruşa bey‘ eyleyüb bahasını ahz eyledikleri

Cem‘an yekûn

8300

Yalnız sekiz bin üç yüz guruştur

Sayfa No: 152

Belge No: 400

Devletlü Ferik Mehmed Paşa efendimizin devlet-i ma‘iyetlerinde olan altı yüz aded deveyi Tarsus ahâlileri Antakya’ya kadar elli ikişer gurûşdan iktizâ eden kiralari

Deve adede	Rayic birim bedel
600	52 gurûş
+31200 gurûş	
08324	
-	Bâ-defter-i mumza yüz altmış devenin iktizâ eden kiralari ashâbına verildiği kayd
22876	Bâki dört yüz kırk devenin kiralari ashâb zuhûrunda marifet-i şer‘le yedleirne teslim olunacağı

İştirâ olunan	Cins-i	Cins-i	sâni	Cins-i sâlis	Cins-i râbi‘
araba ki Tarsus	vâhidiyye	araba			
için 167 adet	115 gurûş	100 gurûş			
15430 gurûş					
8300					
-					
7130 Araba-i					
mezbûrun cins-					
i vâhid bâki					

Hin-i	Tamamen	Bu dahi	Bu dahi
zuhurunda	ashabına		
ashâblarına	verilmiştir		
Eskiil			
ancağından			
geldikde teslim			
olunacağı			

Livâ-i Tarsûsun deve bedelinden gayr-ı ez teslîm

Malı düyûnları

22876 gurûş
07130 araba bedeline ve düyûnları
+
30006
21000 Livâ-i mezbûr ahâlileri tarafından vekilleri Mustafa Ağaya devletlû ferik Mehmed Paşa Efendimizin emriyle huzûr-ı şer‘de teslim eylediği minha
-
09006 sahu‘l-bâki Tarsus tarafından elyevm matlûb olunan dokuz bin altı gurûştur
Fi 15 M. Sene 1248

Belge No: 401

Tekelizâde Mustafa Bey ve Çukurovalı Mehmed Ağâ ma‘rifetleriyle Tarsus taraflarında mübâya‘a için alınan ber-vech-i âti zikr olunur

Kıymet	Cins-aded	Birim başına bedel
6048	Ganem - 224	27
4600	Davar 230	20
+		
10648		
Yalnız on bin altı yüz kırk sekiz gurûştur		

Belge No: 402

Der-devlet-i mekîne ‘arz-ı dâ-i-i kemine budur ki ba-irade-i seniyye Anadolu ordu-yı hümâyun ma‘iyetinde olan asakir-i mansûre-i Muhammediye alaylarının ta‘yinâtları için asâkir-i mansûre Kassabbaşı Hacı Mehmed Ağa kullarının Adana Kazâsından mübâyâ‘a-i mu‘tedile ile matlûbları vechle koyun ve davardan gayr-ı ez teslim-i bâki mübâyâ‘a olunacak habbe... tamamına mahsûben hala Adana Mütesellimi Hasan Paşazade Hacı Ali Bey kullarına ve ma‘rifet-i şer‘le vedi‘a etmiş olduğu on bin altı yüz kırk üç gurûşa beher re’s yirmi yedişer gurûş hesâbıyla iki yüz yirmi dört koyun beher re’si yirmişer gurûş hesâbıyla iki yüz otuz davar mübâyâ‘a olunarak meblağ-ı mezbûr on bin altı yüz kırk üç gurûşa beş gurûş zammla mütesellim-i mumâ-ileyh kulları yedinden temâmen ashâblarına ‘an-nakd teslim olunup ber-mûcib-i ahz iki yüz yirmi dört koyun ve iki yüz otuz davar kassab başı-i muma-ileyh tarafından kabzına me’mûr adamı Veli kullarına teslim ve Antakya’ya sevk ve tesyir olunmuş olduğun i‘lâm ediyor diyü iltimâs etmeleriyle evvel ki vâki‘u’l-hâl bi’l-iltimâs hâk-i pâ-yı hâcet-revâ-yı hazret-i serdâr-ı ekremiye arz ve i‘lâm olundu bâki emr hazret-i men lehü’l-emrindir hurrîre fi’l-yevmi’t-tâsi ‘aşer min şehri Muharremu’l-haram sene seman ve erba‘in ve mi’eteyn ve elf

Belge No: 403

Der-devlet-i mekine ‘arz-ı dâ-i-i kemine budur ki Haleb Eş-şehba ve ilhaken Rakabe(Rakka) Vâlisi ve Berr-i Şâm ve Arabistan sevâhili ser-askeri devletlü Mehmed Paşa hazretlerinin ma‘iyyetinde tahaşşür edecek asakirin ta‘yinâtlarıçün ba-emr-i ‘âli Adana kazâsından matlûb tâcdârî buyurulan hinta ve şa‘irin iki seneden berü hikmet-i hüdâ hasıl olan mahsûlât fukara-yı ra‘iyyet kullarının akvât-ı yevmiyelerine vefâ etmeyüp Rum tarafından develer ile peyder pey zuhûr eden dakik ve hinta gelmemek lâzım gelse mazallahu te‘âla telef-i gerde-i nefis olacağı gün gibi zâhir ise de bundan akdem keyfiyyeti ba-mahzar ve i‘lâm deryâ-yı madelet karar ifâde ve istirhâm ve imtisâlen li-emri’l-âli on bin keyl-i İslambuli hinta cem‘ ve tedârik birle ser-‘asker paşa müşârun-ileyh tarafından kabzına me’mûra te’diye ve teslime taahhüd olunmuş olduğuna binâ’en Adana Mütesellimi Hasan Paşazade El-hac Ali Bey kulları ve cümle ittifâkıyla on bin keyl İslambuli zahire icâb ve iktizâ edenlerden cem‘ ve tedârik birle ser-‘asker-i müşârun-ileyh tarafından kabzına me’mûr birûn agavatından Mehmed Ağaya teslim olunduktan sonra üç bin keyl-i İslambuli hinta Karataş iskelesinden sefineye tahminen Lazkiye iskelesine teslim ve me’mûrlar tarafından kabz olunduğunu müş‘ir sened-i şer‘iyye ve Trablus Vâlisi tarafından vürûd eden senedler sicil-i mahfûzaya kayd olunmakla bâki kalan bedel bin keyl-i İslambuli zehâ’ir Karataş iskelesinde mevcûd iki asakir-i mansûre alaylarının Adana merhalelerinde ta‘yinâtlarına vermeğe zahire bulunmayub kemâl-i ızdırabımız zât-ı kerimü’s-sıfatları olan devletlü ‘inâyetlü merhametlü veliyyü’n-niam vefiyü’l-kerem efendimiz hazretlerinin ilmü’t-tayin ma‘lûm-ı devletleri buyuruldukda asakir-i mansûre-

i şahanenin tayinatlarına verilerek yedi bin keyl-i İslambuli zehâ'irin teslim olunduğu kabule karin ve mübâya'a-i mezkûrun bakisin dahi 'afv birle hâli ... eyâlet kollarının davat-ı hayriyelerine mazhar buyurulması bâbında i'lâm ediyor diyü bi't-teferru' ve'l-ibtihâl bu 'abd-ı dâ'ilerine iltimâs etmeleriyle evvel ki vâki'ü'l-hâl bi'l-iltimâs hâk-i pâ-y-ı hâcet-revâ-yı hazret-i serdâr-ı ekremiye 'arz ve i'lâm olundu bâki emr hazret-i men lehü'l-emrindir hurrîre fi'l-yevmi'l-ışrin şehr-i Muharremu'l-haram lisene seman ve erbain ve mi'eteyn ve elf

Sayfa No: 153

Belge No: 404

Mefâhiru'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'adinu'l-fazâ'il ve'l-keîâm Maraş Sancâğında vâki' kazâların kuzât ve nüvvâbı zide fazluhum ve kıdvetu'l-emâcid ve'l-ayan-ı umera mezbûr mütesellimi Süleyman Bey zide mecduhu ve mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân a'yân ve vücûh-ı memleket ve bi'l-cümle iş erleri zide kadruhum tevki'-i refî'-i hümayun vâsıl olacak ma'lûm ola ki Piyas ve Kurtkulağı kirâhanelerinde müstevfi kirahane hayvanatı bulunmadığından umûr-ı mühimme ile mürûr u 'ubûr iden Tataran vesâ'ir ulaklar beyhûde tevkîf ve te'hîr kılınmakta oldukları bi'l-ihbâr tahkîk kılınıp cem'i zamanda bu husûs da hengâm-ı sefer de mihâm-ı müsta'cile ile saltanat-ı seniyyemin giriftar-ı akabe-i ta'vîk ve te'hîr olması ber-vechle câ'iz olmadığı zâhir ve ... ve ... zikr olunan kirâhaneler için mütevfî hayvan tedârik ve mübâya'asına kiracıbaşılar muktedir olmayarak beher hâl semt ü münâsib olan kazalardan i'âneye muhtâc idüğü bedîhi ve bâhir olmaktan nâşi siz ki kuzât ve nüvvâb ve mütesellim veâ'ir muma-ileyhimsiz el halethü hazihi derkâr olan masraf eyleseniz? Ber-taraf oluncaya dek taht-ı hükûmet ve idâreniz de kâ'in kazalardan zikr olunan Peyas(Piyas) ve Kur kirahanelerine lüzûmu mikdarı kavi ve tûvâna kira hayvanat i'tâsıyla lâzime-i mu'âvenet icrâyâ ikdâm ve dikket eylemeniz fermânım olmağın tenbihen ve ihtimâmen Anadolu ordu-yı hümayunumdan mahsûsan işbu emr-i celilü'l-kadrim ısdâr ve () ile tesyâr olunmuştur imdi gâ'ile-i mezkûre ber-taraf oluncaya kadar marrü'z-zikr kirahanelere kazalarınızdan müstevfi kul ve tuvana hayvanat i'tâ ederek mu'âvenet-i icâbiyenin icrâsına mübâderet eylemeniz irâde-i 'aliyyem muktezâsından idüğü ve bu babda ağmâz ve tesâmüh misüllü vaz' ve hâlet vukû'ı ber-vechle câ'iz olmadığı ma'lûmunuz oldukda ber-vehc-i meşrûh 'amel ve hareketle icrâ-yı emr u irâde-i mülûkâneme bi'l-ittifâk mezîd-i sa'y u gayret ve hilâfindan begâyet tevakkî ve mübâ'adet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki () vusûl buldukda bu babda vech-i meşrûh üzere şeref-yafte-i sudûr olan fermân-ı vâcibu'l-ittibâ' ve lâzimu'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla 'amel ve hareket eyleseniz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfime i'timâd kılâsız tahrîren fi evâsıt-ı şehr-i Muharremu'l-haram lisene seman ve erba'in ve mi'eteyn ve elf

Buyuruldu-i Sahra-yı Adana

Belge No: 405

Defter oldur ki hınta ve şa'ir defteridir ki ber-vech-i âti 'ale'l-esâmi zikr u beyân olunur

Pehlivanlı ‘aşiretinden Çelebioğlu Seyyid Ahmed Şa‘îr 9 müd ... 26 Teslim 420 gurûş	Mahalle-i mezbûr da Hacı Selimoğlu Bekir Şa‘îr 7 müd Teslim 315 gurûş	Mahalle-i mezbûrdan Şeyh Osman şa‘îr 4 müd ...46 Teslim 216 gurûş
Mahalle-i mezbûreden Ateşoğlu Ali Şa‘îr 8 müd ...28 Teslim 377.5 gurûş	Mahalle-i mezbûreden Celeboğlu Hacı Mustafa Hinta 2.5 müd Teslim 112.5	Mahalle-i mezbûreden Abidin oğlu Mehmed şa‘îr 10 müd ...68 Teslim 488 gurûş
Mahalle-i mezbûreden Çolak oğlu Mehmed şa‘îr 9 müd ...10 Teslim 411.5 gurûş	Pehlivanlı ‘aşiretinden Çaylık Mahallesinden Garib Abbas Hinta 5 müd Teslim 225 gurûş	Hamudalı? ‘aşiretinden Selimoğlu Mehmed Hinta 30 müd Teslim 1350 gurûş
Kurulu(Korulu) Üçbaşdan Derviş Hasan Hinta 5 müd Teslim 225 gurûş	Pehlivanlı ‘aşiretinden Hataloğlu Ahmed Hinta 14 müd Teslim 630 gurûş	Pehlivanlı ‘aşiretinden Sarıcılardan Ali Kethüda Hinta 26 müd ... 50 Teslim 1198 gurûş
Pehlivanlı ‘aşiretinden Sanul karyeli Fettâh Ağadan Hinta 26 müd Teslim 1170 gurûş	Davala Kurt ? aşiretinden Ceradoğlu Bilal Hinta 15 müd Teslim 675 gurûş	Tatar İlbasan ‘aşiretinden İlyasoğlu Ahmed Hinta 19 müd Teslim 855 gurûş
Abalu ‘aşiretinden İsa oğlu Hüseyin Hinta 3 müd ... 57 Teslim 167 gurûş	Pehlivanlı ‘aşiretinden ... obasından Höçük oğlu Hasan Hinta 1 müd ...60 Teslim 822	

Sayfa No: 154

Belge No: 406

Konya’dan Antakya’ya varınca yol üzerinde vâki‘ kazaların kuzât ve nüvvâbı ve mütesellim ve a’yân ve iş erleri mukaddem ki irsâl olunan bin deve mikdarı peksimetten maada bu def’a dahi kumandan bi’t-tahmîl Antakya’ya irsâl kılındı bin deve mikdarı peksimed timarlı süvâri asakir-i mansûre dokuzuncu alayından yedinci bölüğünde yüzbaşısı vekili olan İsmail Ağa ve on nefer kavaslarımızdan hepsi kavas mübâşeretiyle gönderilmiş olmakla tarafınızdan taht-ı hükümet ve kazanıza vâsıl olurlar ise yedinde olan talimatnameleri mûcibince bir gice gerek ağa-yı mumâ-ileyh ve neferâtına ve kasasa ve deveçilere yarımşar kıyye nân ve deve gerek mirine ikişer şair dakiki itasıyla eminen ve sâlimen imrârları husûsuna mezîd-i i’tinâ ve dikkat ve hilâfından begâyet ve mübâderet eyleyesiz diyü

Fi 2 Muharrem sene 1248

Pendil	Aba	Güğümlü kapağı	Def'a Pendil	Aba
37 aded	18 aded	1 aded	41 aded	23 aded
def'a Pendil	Aba	Beğlik	Conta	Harar
34 aded	16 aded	1 aded	1 aded	3 aded
def'a Pendil	Beyâz Pendil	Conta	Forma	Torba
12 aded	10 aded	1 aded	1 aded	1 aded
Çizme	Beğlik	Def'a Pendil	Beyâz Pendil	Beğlik
4 çift	1 aded	22 aded	1 aded	2 aded
Yağmurluk	Çonta	Aba	Mitil?	Def'a Pendil
1 aded	2 aded	20 aded	2 aded	19 aded
Beyâz Pendil	Aba	Beğlik	Conta	Def'a Pendil
20 aded	20 aded	1 aded	1 aded	11 aded
Beyaz Pendil	Başlık	Aba	Yağmurluk	Conta
12 aded	2 aded	14 aded	1 aded	1 aded"
Forma	Def'a çizme	Başlık	Pendil	Aba
1 aded	1 aded	1 aded	12 aded	15 aded
Beyaz Pendil	Forma	Beğlik	Yağmurluk	Conta
9 aded	1 aded	1 aded	1 aded	1 aded
Miltan	Torba	Def'a Pendil	Aba	
1 aded	2 aded	25 aded	26 aded	

Belge No: 407

‘asâkir-i hassa-i şahâne piyâde topçu binbaşı Hüseyin Beyin ber-vech-i balâ askerinin elbiseleri tarafımıza teslim olunduğu müş‘ir kıbel-i şer‘den işbu defter tahrîr olundu

Fi 25 Muharrem sene 1248

Belge No: 408

On ikinci alâyın dördüncü tabur da onbaşı Mehmed Maraşlı bundan akdem vefât etmekle verâseti zahir de olmamakla tabur imamı Osman Efendiye terekesi gerek Pendil ve gerek sâ‘ir eşya cümlesi merkûm Osman Efendiye teslim olundu kayd şüd

Fi 27 Muharrem sene 1248

Belge No: 409

‘Asâkir-i şahâne piyâdesinin birinci alayının taburları ve müzikanın? Eşya cuvalları Ağçamescid derûnuna vaz‘ olunup işbu mahale kayd şüd

Çuval	4 çanta
8	Tabur-ı evvel
16	Tabur-ı sâni
15	Tabur-ı sâlis
15	Tabur-ı râbi
02	Müzika
+56	İkinci alâyın üçüncü taburunun eşyâsı
19	Üçüncü taburun
16	İkinci taburun
17	Dördüncü taburun
16	İkinci alayın birinci taburunun
02	İkinci alayın altıncı bölüğün
+	
126	

Birinci alâyın dördüncü taburun binbaşısı Ali Ağanın eşyâsı

Çuval	3 kebir sepet
1	

İkinci alayın hazine eşyâsı beyân olunur

Asâkir-i hassadan kebir küfe

7 sandık

5 kebir küfe

Çuval	
12	
01	Sağır keçe çuval tüfenk sandukası 5 aded
08	Def'a

İkinci alâyın be-kazaallahu te'alâ ırmakda gark olan asâkir eşyâsı

Hınta	Matara	Beyaz	boyun	Er kaiti	...
1 kıyye	1 aded	kaiti		1 aded	1 aded
		1 aded			
Forsim?	...	Gömlek		Gömlek ...	...
1 aded	1 aded	2 aded		1 aded	1 aded
Beyâz alkı?	Fes	Keçe fes		Yapağı zahme	Hekim sandığı
2 aded	2 aded	1 aded		1 çift	

Belge No: 410

‘Asâkir-i mansûrenin Nursim (Nursem) ve Mimşâ çadırı ve direk ve tabla ve tozluklarını cümle vücûh-ı memleket marifeti ve ma‘rifet-i şer‘-i şerif ile dizdâr ağaya teslim olanların defteridir ki ber-vehc-i ati zikr u beyân olunur

Nursim çadırı		Mümşâ çadırı	Direk	Tabla	Tozluk
33	İkinci alâyn dördüncü taburundan	24			
07	İkinci taburdan	24			
33	Birinci bölük birinci taburundan	17			
32	Birinci alâyn üçüncü taburundan	12			
32	İkinci alâyn üçüncü taburundan	24			
36	İkinci alâyn birinci taburundan	25			
+		+126			
173					
02	Yokla Hacı Efendinin Abdi Paşa çadırı	01			
32	Birinci alayın ikinci taburundan	24			
1	Dilaver Paşa Efendimizin Ova çadırı takımıyla birinci alây	00			
12	Birinci alayın hazine çadırı 11 aded Hakka çadırı 1 aded	1	11	50	
7	İkinci alâyn tertibecileri	00			
1	İkinci alay Mehmed Beyin Yeşil çadırı	00	00	00	4
+228		+152	11	50	4
1	Moskov çadırı ikinci alay				
1	Nursim ikinci alay				
22	Birinci alayın dördüncü taburundan				

02 Hazinedar yediyle 15
talim olan ikinci
alay
+ 167
254

Sayfa No: 155

Belge No: 411

İkinci alâynın ikinci taburun sekizinci bölümü

Tüfenk 1 İkinci taburun	Tüfenk 1 aded	Palaska 1 aded	Çanta 1 aded	Matara 1 aded	
Yağmurluk 1 aded	Mai beğlik 1 aded	Beyaz alkı 1 aded	Üniforma 1 aded	Kaba fes 1 aded	
Alâ fes 1 aded	Don 1 aded	Gömlek 1 aded	Yelek 1 aded	Alay şanı tabur-ı rabi bölük 5 aded	
Fes ala 1 aded	Fena fes 1 aded	Üniforma 1 aded ... beyâz 1 aded	Yelek 1 aded	Gömlek 1 aded	
Don 1 aded	Yelek 1 aded	Tüfenk 1 aded	Çanta 1 aded	Palaska 1 aded	

Belge No: 412

Kühlüzade Mehmed Efendinin hitâbet berât-ı şerifidir

Medîne-i Adana'da Çukur Mescid Mahallesinde vâki' ashâb-ı hayrâtın Ali Efendi nâm sâhibu'l-hayrın binâ eylediği câmi'i şerif de ber-vech-i hatib olan Monla Hasan bilâ-veled fevt yeri hâli ve hdimet-i lâzimesi mahlûl olmakla yerine erbâb-ı istihkâktan işbu râfi'-i tevkî'i refi'ü's-şân-ı hakânî Mevlânâ Es-seyyid Ahmed ibn-i Ali Halife her vechle lâyük ve mahal ve müstehakk olmağın Dersaadetimden hitâbet ciheti müteveffâ-yı mezbûrun mahlûlünden merkûme teveccüh ve yedine berât-ı şerîf-i 'âlişânım verilmek bâbında kazâ-i mezbûr nâ'ibi Mevlâna İmamzade Es-seyyid El-hac Mehmed Sıdkı zide 'ilmuhu 'arz etmeğın kaydı mûcibince merkûme ne vech ve sadaka idüb bu berât-ı hümayun sa'âdet-makrûnu verdim ve buyurdum ki bade'l-yevm Mevlâna Merhum Es-seyyid Ahmed Halife varub zikr olunan câmi'-i şerif de müteveffâ-yı mezbûrun yerine hatib olup hizmet-i lâzimesin mer'i ve mü'eddi kıldıktan sonra ber-vehc-i hasbi mutasarrıf olup vâkıfın ruhu ve devâm-ı ömr-i devletiçün du'âya müdâvemet göstere ol babda taraf-ı aherden bir ferd mâni' ve müzâhim ve mu'ârız olmayub asla dahl ve taarruz kılmayalar şöyle bilip 'alâmet-i şerifime i'timâd kılalar tahriren el-yevmi'r-râbi' ve'l-ışrın min şehri Zi'l-kadeti's-şerife lisene seb'a ve erba'inv e mi'eteyn ve elf

El-mahrûse-i Kostantiniyye

Belge No: 413

Tarsûs Sancağından olan te'diyesi lâzım gelen gayr-ı ez teslim ashâb bulunmayup Adana mahkemesine vedi'a eyledikleri mebâligden ashâb-ı Rum ve Antakya taraflarından zuhûr eden deve sahiblerine ism-i resmiyle verilen deve kirası defteridir ki ber-vech-i ati zikr olunur fi 27 Muharrem sene 1248

Gurûş		Deve
520	Karapınarlı Deli	10
	Hasanoğlu Durmuş	
260	Beğdikli Kara Velioğlu	5
416	İcanlı Mahmud oğlu	8
	Süleyman	
364	Karacalı Ahmed ve oğlu	7
	Osman	
520	Beğdikli Süleyman oğlu	10
	Monla Mahmud	
+		+
2080		40
468	Beğdikli Kanıroğlu	9
	Mustafa	
416	Beğdikli Hacı Mehmed	8
	oğlu Hasan	
208	Beğdikli Sarıoğlu	4
	Süleyman	
312	Beğdikli Halil oğlu	6
312	Hutmuşlu Abdurrahman	6
	oğlu Hacı Hasan	
+1796		+73
312	Hutmuşlu Hüseyin oğlu	6
	Seyyid	
52	Karapınarlı İmam	1
260	Beğdikli Sarı Fakıhoğlu	
	Süleyman	
104	Karapınarlı Topal Bekir	02
156	Çapanlı Kara Köşüroğlu	03
	Mustafa	
468	Ereğlili Kör Veli oğlu	9
	Ahmed	
+		+9
3148		
416	Ereğlili Sarı Memiş oğlu	8
	Ahmed	
104	Beğdikli Mansur oğlu	2
	Mehmed	
100	Beğdikli Haydar	2
108	Karapınarlı Hurmacı Hacı	4
	Hasan ağa ve Halil	

104	Hutmuşlu Hacı Ahmed oğlu	2
	Mehmed	
+		+
4080		117
416	Karapınarlı Hacı İbrahim	8
	ağanın oğlu Ali	
416	Karapınarlı Hacı İbrahim	8
	Ağanın karındaşı Halil	
104	Karapınarlı Boduroğlu Hacı	2
	Mustafa	
108	Karapınarlı Hacı Süleyman	4
104	Karapınarlı Mustafa	2
+		
5328		
416	Karapınarlı Hutmuşlu Harir	8
	ve Sülo oğlu Dede	
208	Çapanlı Haydaroğlu	4
	Haydar	
156	Çapanlı Yusuf oğlu Bekir	3
260	Hutmuşlu Karagöz oğlu	5
	Hüseyin	
+		+
6368		161
258	Çapanlı Hacı Bekir oğlu	4
	Mehmed	
52	Karapınarlı Hacı Hasan	1
	oğlu Osman	
572	Beğdikli Hacı Hasan	11
	Hamzaoğlu	
312	Beğdikli Koca Hüseyin	6
	oğlu	
104	Beğdikli Elifoğlu Hüseyin	2
208	Beğdikli Hacı Hasan Kör	4
	Sölooğlu	
208	Beğdikli Kör Kadiroğlu	4
	İsmail	
+8032		193
208	Beğdikli Kılıç İsa oğlu Hacı	4
416	Beğdikli Ködiroğlu Veli	8
	Çelebi	
260	Karapınarlı Boşkeçeoğlu	5
	Bekir	
156	Karapınarlı Salih Ağa	3
104	Beğdikli Hacı Osman oğlu	2
	Ali	
260	Hütmaşlı Mazlum oğlu	5
	İbrahim	
+		220
9436		

312	Hutmaşlı Abdi oğlu	6
	Himmet	
364	Ereğlili Hacı İbrahim Kara	7
	Mehmed oğlu	
260	Hutmaşlı Hacı Mehmed	5
	Köseoğlu	
+10372		+
		238

Sayfa No: 156

Gurûş	Bâkî kalan deve kirâsı	Deve aded
104	Karapınarlı Hacı Galooğlu(?) İbrahim	2
208	Karapınarlı Kürekoğlu Osman	4
104	Karapınarlı Hacı Ahmedoğlu Hacı Mahmud	2
260	Karapınarlı Hacı İsa oğlu Haliloğlu	5
104	Karapınarlı Ahmed oğlu Kâdir	2
780		15
156	Karapınarlı Hacı Fakîhoğlu Hacı Halil	03
156	Karapınarlı Asyus(?) Mehmed	03
260	Karapınarlı Koyunoğlu Mehmed	05
156	Karapınarlı Tatikoğlu(?) ile oğlu Mustafa	04
1716		33
0260	Karapınarlı Kör Salihoğlu Ali	05
0312	Karapınarlı Gülbaharoğlu Musa	06
0312	Karapınarlı Caferoğlu Musa	06
0104	Karapınarlı Kolaylıoğlu Köseoğlu Abdullah	02
0260	Karapınarlı Tekkenişinoğlu Musa	05
0312	Karapınarlı Çalıkoğlu İbiş	06
0312	Ereğlili Çolakınoğlu Osman	06
3588		69
0364	Ereğlili Yakuboğlu Ömer	07
0416	Bekdekli(?) Köleoğlu Gül Alioğlu İbrahim	08
4368		84
1040	On gurûşdan yüz dört (...) Hotamış devesine ücret 14 gurûş bâ-emr-i serdâr-ı ekremî bâkî kırk iki gurûşdan ashâbına verilmeye karâr verildi	22
1144	Hotamış'dan ashâbı olmayup vekîli olanlara devletlü Hüseyin Paşa Efendimizin emriyle elli ikişer gurûşdan verilen yirmi iki develerin ashâbına verilmemeye karâr	

verildi bâ-tahvîl-i (...) Hacı Mehmed ve Abdurrahman
ağalara verilen
0208 Karapınarlı Mustafaoğlu Süleyman 04
6760

Belge No: 414

Alay [âlâtı] (...)

Sarmı(?) derûnunda tüfenk 5 aded	Çuval 2 aded	Siyâh elfi(?) 1 aded	Yasdık 1 aded
Eyer 1 aded	Selâsından(?) gelen (...) çuval 5 aded	Alay [âlâtı] 2 Çuval 4 aded	

Belge No: 415

‘An-asl Rumeli sevâhilinden İsmail ahâlîlerinden olup ordu-yı humâyûn ma‘iyyetiyle esâ-yı râhda Medîne-i Adana'da fevt olan Yaralı Mehmed Ağa nâm müteveffânın emvâl ve eşyâsı hâlâ Adana Vâlisi devletlü merhametlü Mehmed Sadık Paşa Efendimiz hazretleri ma‘rifeti ve ma‘rifet-i şer‘le terekesi sûk-ı sultânîde bey‘ müzâyede olunup ba‘de'l-inkitâ‘i'r-reğebât fûrûht olunup tereke-i mebâliğ defterini ordu-yı humâyûndan devletlü inâyetlü merhametlü Serdâr-ı Ekrem Hüseyin Paşa hazretlerinin hizmet-i devletlerinde müstahdem atûfetlü Mühürdârî Ağa hazretlerine irsâl olunan defterdir ki ber-vech-i âtî zikr olunur Fî 2 Safer sene 48

Al iğdiç 1 re's 521 gurûş	Yağız iğdiç 1 re's 325 gurûş	Nısf sîm kapyı sâle(?) 1 aded 150 gurûş	Katır 1 aded 398 gurûş	Kubûr çift 1 aded 40 gurûş
Kama Aded 1 25 gurûş	Köhne sıkma gömlük köhne ‘antârî köhne 3 aded 30 gurûş	Sîm palaska 1 aded 55 gurûş	Köhne kürk 1 aded 73 gurûş	Köhne şâl köhne salta 2 aded 40 gurûş
Müsta‘mel fes 1 aded 18 gurûş	Kaba mehve(?) 2 aded 6 gurûş	Fincan ma‘a zarf ma‘a değirmen 3 aded 11 gurûş	Köhne (...) heybe 1 aded 5 gurûş	Meşîn heybe 1 aded 10 gurûş
Yeşil çuka ‘antârî 1 aded 38 gurûş	Köhne yan dola(?) 1 aded 20 gurûş	Köhne sarı ceviyye 1 aded 15 gurûş	Remil kitâbı 2 cild 7.5 gurûş	Divîd-i nühâs 1 aded 2 gurûş

Çubuk takımı
1 aded
30 gurûş

Nukûd-ı
mevcûdud
1644 gurûş

Cem'an yekûn

3465.5 gurûş

Minhe'l-ihracât

105 gurûş techîz ve tekfîn masârıfı

Sahhu'l-bâkî

3360.5 gurûş

Sayfa No: 157

Belge No: 416

Abdûlgani Efendizâde Mehmed Efendi'nin Mestanzâde Câmi'-i şerîfinde olan medresenin müderrislik berâtı sûretidir

Adana'da vâki' Mestanzâde demekle meşhûr Hacı Mahmud Ağa Câmi'-i şerîfinden olmak üzere vazîfe-i mu'ayyene ile müderris olan Mustafa Halîfe veledes bilâ-veled fevt olup yeri hâlî ve hizmet-i lâzimesi mu'attal kalmağla Abdûlgani Efendizâde erbâb-ı istihkâkdan işbu râfi'ü tevkî'-i refi'ü's-şân-ı hâkânî es-Seyyid Mehmed Halîfe zîde ilmühû her vecihle mahal ve müstahak olmağın cihet-i mezkûre müteveffâ-yı mezbûrun mahlûlünden merkûma tevcîh ve yedine berât-ı âlîşânım verilmek recâsında vakf-ı mezbûrun ber-vech-i meşrûta mütevellîsi es-Seyyid Davud Bey zîde kadrühû 'arz etmekle ber-mûceb-i 'arz tevcîh olunmak üzere a'lûm'l-'ulemâi'l-mütebahhirîn efdalü'l-füdalâi'l-müteverri'in bi'l-fi'il Şeyhülislâm Yâsîncizâde mevlânâ es-Seyyid Abdülvehhâb edâmulâhu te'âlâ fezâilühû işâret etmekle işâreti mûcebince tevcîh olunmak fermânım olmağın hakkında mezîd-i 'inâyet-i pâdişâhânem zuhûra götürüp bin iki yüz kırk yedi senesi mâh-ı Zilka'desinin on sekizinci günü târîhiyle muvarrak verilen ruûs-ı humâyûnum mûcebince bu berât-ı humâyûnu verdim ve buyurdum ki mûmâ ileyh es-Seyyid Mehmed Halîfe zîde ilmühû varup müteveffâ-yı merkûm mahlûlünden müderrislik cihetine mutasarrıf olup edâ-yı hizmet eyledikten sonra bundan evvel müderris olanlar vazîfe-i mu'ayyenesine ne vecihle mutasarrıf olagelmışler ise mûmâ ileyh dönüm vazîfe-i mu'ayyenesin vakf-ı mezbûrdan mütevellîsi olanlar yedinden alup mutasarrıf ola şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fi'l-yevmi's-sâmin 'aşer min şehri Zilka'de li-sene seb'a ve erba'in ve mieteyn ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniye el-mahrûse

Belge No: 417

Adan sancağından bâ-fermân-ı âlî matlûb buyurulan yüz mehâr şütürânın îcâb ve iktizâ eden mahallerden ihrâcına sa'y ve gayret olunmuş ise de livâ-i mezkûrda kâin aşîret yaylaklara gidüp tamâmen tedârik 'adîmü'l-imkân olduğundan elli mehâr şütürân cümle takımıyla tedârik ve bâkî kalan elli mehâr şütürânın tedâriki emr-i 'asîr olduğundan mezkûr elle mehar şütürânın afvı husûsı livâ-i mezbûr nâibi i'lâm ve inhâ eylediği ecilden tertîbi kaydı ve iktizâsı suâl olundukda elli şütürân-ı mezkûrun ordu-yı humâyûnda eşedd-

i lüzûmu derkâr ise de livâ-i mezbûr ahâlîleri gerek ordu-yı humâyûna ve gerek mürûr eden bi'l-cümle asâkir-i şâhâne ve hizmet-i sâireye lâıyıkıyla hizmet ve hüsn-i rü'yet olduğuna nazaran rahmen li'l-fukarâ afvı veyâhûd âhar vecihle seneviyesi mutlakâ re'y-i âliye menût idüğü Başmuhâsebe'den derkenâr olunmağla Adana'da ordular için küllî hayvânât ve araba tedârîki üzere olduğundan merhameten elli mehâh şütürânın afvı (...) ve tensîb olunmak üzere Başmuhâsebe'ye kayd ile lâzım gelen mahallere ilmühaberleri verilmek fermân buyurulmağın mücebince kayd olunup lâzım gelen mahallere ilmühaberleri verilmek sâlifü'z-zıkr elli mehâr şütürânın merhameten afv olduğunu müş'ir işbu ilmühaberleri fermân. Fî 29 Muharrem sene 248

Belge No: 418

Asâkir-i hâssa süvârîlerinden topçu alaylarının müdürî Hacı Osman Ağa Adana'dan hareket ve esnâ-yı râhda araba keşide eden öküzler gidemeyüp araba-yı mezbûreye tahmîl olunan eşyâ-i âti'l-beyân bir akçelik zâyî' olmaksızın ma'rifet-i şer'le mahkemeye vaz' ve temhîr olarak çend rûz hıfz birle müdür-i mûmâ ileyh Hacı Osman Ağa tarafından eşyâ-i mezbûrun kabzına me'mûra eşyâ-yı mezbûre kaleme alınarak habbe-i vâhidesi girü kalmayup me'mûr-ı mezbûr Hacı Hasan Ağa'ya huzûr-ı şer'de teslîmen müdür-i mûmâ ileyh tarafından irsâl olunan eşyânın defteridir ki ber-vech-i 'ale'l-esâmî zıkr olunur. Fî 5 Safer sene 248

Mor çuka potur 2 aded	(...) 2 aded	Nizâm sıkması(?) 1 aded	(...) 1 aded	Çuka kukulete 1 aded
Çuka 'antârî 1 aded	Nîm gömlek 1 aded	Kebîr abâ 1 aded	Çuka başlık 1 aded	Çakşur 1 aded
Hama kârı kuşak 1 aded	Tozluk 1 çift	Kemer 1 aded	Serâdîl(?) 2 aded	Gömlek 9 aded
Havlı 6 aded	Mısır abâsı 1 aded	(...) kürk 1 aded	Uzun 'antârî 1 aded	(...) bez pantol 2 aded
Duhân kîsesi 1 aded	Uçkur 4 aded	Beyâz yelek 1 aded	Terlik 9 aded	Çevre 3 aded
Mecsem(?) 4 aded	Siyâh yemenî 2 aded	Çevre 1 aded	Atîk ahmediye 1 aded	Boğça 5 aded
Fes 2 aded	Çizme 1 çift	Siyâh terlik 1 çift	Bir mikdâr duhân	Askı 1 çift
Bir mikdâr kahve	Eldivan 1 çift	Yüz yasdığı 1 çift	Fes külâhı 1 aded	Yorgan 1 aded
Yasdık 1 aded	Döşek 1 aded	Arnabud abâsı 1 aded	Çuka Uzun 'antârî 1 aded	Sabun kalup 6 aded
At peçesi gümüş 1 aded	Enfiye kutusu 1 aded	Kahve tavası 1 aded	Çorap 1 çift	Kahve takımı
Nühâs divîd 1 aded	Kara kaşık 3 aded	Gömlek 5 aded	Serâdîl(?) 10 aded	Peşkîr 1 aded
Uçkur	Sîm tarak	Fincân	Nühâs zarf	Elcenik(?)

2 aded Çevre 1 aded	6 aded Çuka şalvar 1 aded	7 aded Çuka (...) 1 aded	2 aded Kısa topçu 'antârîsi 1 aded	2 aded Bir mikdâr peksimed
Bir mikdâr siyâh üzüm	Kantâr 1 aded	Beyâz topçu 'antârîsi 2 aded	Beyâz topçu yeleği 4 aded	Çuka yelek 2 aded
Alaca yelek 1 aded	Alaca 'antârî 1 aded	Fener(?) 1 aded	Tencere 4 aded	Kapağı 2 aded
Sahan 4 aded	Yağ tavaşı 1 aded	Çuka şalvar 1 aded	Çuka 'antârî 1 aded	Büyük abâ 3 aded
Seccâde 2 aded	(...) torba (...) 1 aded	Nakdi mevcûd akçe 1307.5 gurûş Şekte(?) 1 çift	Çubuk ma'a kehribâr takım 1 aded	Telâtûn hurç 1 çift
Kebîr hurç 1 çift	Sağîr hurç 1 çift			

Sayfa No: 158

Belge No: 419

Devletlü Serdâr-ı Ekrem Efendimizin Adana fukarâsına hazîne-i devletlerinden in'âm ve ihsân buyurdıkları on bir gurûşdan cümle ma'rifetiyle verilen mahallerin müfredât defteridir ki beyân olunur

Gurûş

4125	Elli beş araba kıymeti fiât 75 cem'an
1200	Devletlü efendimizin konakçısına ve mahdûman ve âdemlerne verilen cem'an
2000	Serbânı yediyle otuzluğa(?) verilen şa'îr için
2000	(...) Hasan Ağa'ya
0387	def'a beş buçuk araba kıymeti
0288	Bâkî mebâliğ Hafız Bey'e verildiği

10000

Belge No: 420

Bâ'is-i tahvîl oldur ki

Asâkir-i hâssa süvârîlerinden alaylarının müdürî Hacı Osman Ağa Adana'dan hareket ve esnâ-yı râhda araba keşîde eden öküzler gidemeyüp (...) mezbûreye tahmîl olunan eşyâ cümleten bir akçelik nesne zâyî' olmaksızın fazîletlü hâkimü's-şer' İmâmzâde südde-i sa'âdetime el-Hâcc Mehmed Sıdkı Efendi hazretlerinin yedinden kabzına me'mûr olduğum hasebiyle eşyâ-ı mezbûr kalemiyeden habbe-i vâhîde gerüye kalmayup tamâmen ve kâmilten ahz u kabz eylediğimizi müş'ir işbu sened mûmâ ileyh hazretlerinin yedine i'tâ olundu gerekdir ki tarafımızdan ve taraf-ı âhardan bir kimesne dahl ve ta'arruz etmeyüp vakt-i hâcetde ibrâz olunur ve's-selâm. Fi 5 Safer sene 248

Şuhûdü'l-hâl:

El-Hâcc Veliyüddin Efendi

El-Hâcc Mehmed Efendi

Belge No: 421

Devletlü el-Hâcc Ali Bey Efendimizin emriyle memleket için olan masârîf

Gurûş	
02000	Etmekcilere 500 gurûş ordu naklinde Tarsus'un Adana'ya i'âne eylemesi için gelen tatar 1000 gurûş Mehmed Paşa Efendimiz dâiresine 'avâid 500 gurûş
08000	Silahşorân-ı hâssadan Mehmed Ağa'ya Kurd Kulağı merhalesi için mübâya'a olunan şa'îr bahâsı için
02500	Kazgancıoğlu Bogos'a def'a merhale-i mezkûre için mübâya'a eylediği şa'îr bahâsına verilen
01650	Mehmed Paşa Efendimizin konakçısına 1500 gurûş ve Ferîk Mehmed Paşa Efendimizin konakçısına 150 gurûş
00750	Hüseyin Paşa Efendimizin tatarına 250 gurûş Esvâb Emîni Salim Ağa'ya Adana ve Tarsus'da olan mukâta'asının senesi bedeline mahsûben 500
14900	gurûş
07250	Deve mübâya'ası için gelen Kâim-makâm Kahvecibaşısı Ali Ağa'ya hizmet 4000 gurûş Haleb'den mübaaya için gelen Mehmed Ağa'ya 3250
	gurûş
00840	Antakya'ya davar getüren çobanlara 540 gurûş Mehmed Paşa Efendimizin tatarına 150 gurûş iç çukadârı kavâsına 150 gurûş
00305	Mehmed Paşa'nın hanûtcusuna 'avâid 150 gurûş iştirâ ve mübâya'a-i devesi için Sakallıoğlu'na masârîf parası 200 gurûş
08480	Devellü(?) karyesinden alınan araba 84 aded fiât 80, 6720 gurûş Nevşehir'den alınan arabalardan fazla araba 18 aded fiât 95, 1760 gurûş
31775	
00855	Ereğli'den gelen sâ'ata(?) 80 gurûş yüz beş aded ırgâd bahâ 225 gurûş zahîreci ve konakçıya bâ-ma'rifet-i Hurşid Ağa 250 gurûş
00635	Bâğçecibaşıya mekkâre için ücret 500 gurûş altı nefer tatar Kurd Kulağı kirâsı 75 gurûş Mekkârecibaşı'ya 'avâid 63 gurûş
01145	Fakılı aşiretinden on sekiz deve kirâsı 882 gurûş Mehmed Paşa çavuşlarına 63 gurûş Hüseyin Paşa Efendi çavuşlarına 200 gurûş
03950	Kethüdâ Bey'e Mîs'e me'mûriyetinde şa'îr bahâ 3800 gurûş peksimed üzerinde giden kavâsa 150 gurûş
38360	
0316	Mübâya'a olunan araba 60 aded fiât 58, 3480 gurûş Bozkırlı'dan alınan araba 10 aded fiât 100, 1000 gurûş efendimizin aldığı araba 27 aded fiât
44676	68, 1836 gurûş
00000	

Belge No: 422

Masârîf-ı mezkûre mahsûben ibrâdan

Gurûş	
25000	Nüzül Emîni el-Hâcc İsmail Ağa'dan alınan poliçe
20000	Nüzül Emîni Hâke Salih Ağa'dan poliçe
10000	Kassâbbaşı Abdülmuin Bey'den nakden
09900	Esnâflardan devşirilüp tekkeden verilen
08577	Hacı İsa'nın kozasından verilen
73477	
20000	Haseki Salih Ağa'nın poliçesi Dersa'âdet'den kabûl olunmayup redd olunmuştur
53477	
44676	Yesâr-ı defterde vâki' masârîfât minhâ
08801	
08801	Nakden Anaştaş'dan huzûr-ı şer' de ahz olunmuştur
00000	

Belge No: 423

Bâlâda mestûr olan elli üç bin dört yüz yetmiş yedi gurûş îrâd olunarak Anaştaş'ın ahz etmiş olduğu akçeden mukâbele-i defterde olan memleket masârıfı kırk dört bin altı yüz yetmiş gurûş îrâd-i mezbûrdan ihrâc olundukda zimmetinde sekiz bin sekiz yüz gurûş bâkî kalmış olarak meblağ-ı mezbûru dahi umûr-ı memleket için huzûr-ı şer' de tamâmen alarak îrâd-ı mezbûrdan mersûmun zimmetinde bir gurûş dahi kalmadığını müş'ir işbu defterin ziyline kayd ve şerh ve temhîr olundu. Fî 5 Safer 248

Sayfa No: 159

Belge No:424

'an-asl Çemişgezek ahâlîlerinden olup hâlâ Adana Vâlî-i vâlâ-şân devletlü inâyetlü merhametlü Mehmed Sadık Paşa Efendimiz hazretlerinin başçavuşluk hizmet-i devletlerinde müstahdem iken bundan akdem fevt olan Mehmed Ağa nâm müteveffânın zâhirde vâris-i ma'rûf ve ma'rûfesi olmayup terekesi beytûlmâle 'âid ve râci' olmağla hâlâ Beytûlmâl Emîni vâlî-i müşârün ileyh efendimiz hazretleri taraf-ı devletlerinden vekîl nasb ve ta'yîn buyurulan el-Hâcc Hüseyin Ağa kulları ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le terekesi tahrîr olunup sûk-ı sultânîde bey' müzâyede olup ba'de inkıtâ'îr-reğabât fûrûht olunan muhallefâtı defteridir ki ber-vech-i âtî zikr ü beyân olunur. Fî 7 Safer sene 248

Köhne 'antârî	Müsta'mel sini	Köhne (...)	Müsta'mel	Hurdevât
1 aded	1 aded	şalvar	siyâh	25 gurûş
19.5 gurûş	19.5 gurûş	1 aded	yağmurluk	
		11 gurûş	1 aded	

Köhne kahve takımı 15.5 gurûş	Köhne kahve değirmeni 1 adet 16.5 gurûş	Köhne Tosya şalı kuşak 1 adet 9.5 gurûş	55 gurûş Filinte kârı kara takım tüfenk 1 adet 80 gurûş	Sarı takım tabanca 1 çift 50 gurûş
Sarı takım kılınç 1 adet 40 gurûş	Sağır cezerye(?) (...) 1 adet 15 gurûş	Esb torbası 3 adet 9 gurûş	Köhne siyâh çukaya kaplı kürk 1 adet 41 gurûş	Tebâreke-i Şerîfe 2 adet ve Amme-i Şerîfe ma'a İlmihâl 1 adet 26 gurûş
Müsta'mel İngiliz kârı şâl 1 adet 29 gurûş	Torba derûnunda bir mikdâr hurma 1 adet 11 gurûş	Köhne siyâh cübbe 1 adet 63.5 gurûş	Cedîd fes 1 adet 15 gurûş	Sîm muhâfazalı sâ'at 1 adet 165 gurûş
Çorap 1 adet eldivan 1 adet para kîsesi 1 aded 10 gurûş	Şalî cübbe ma'a biniş 1 adet 95 gurûş	Mısır kârı beyâz cedîd cübbe 1 adet 140 gurûş	Köhne güzel biniş 1 adet 50 gurûş	Köhne destâr 1 adet 22.5 gurûş
Sağır suğluk(?) bıçak 1 adet 4 gurûş	Enfiye yemenîsi(?) 1 adet 20.5 gurûş	Cedîd çorap 3 çift 8 gurûş	Köhne makrame ma'a uçkur 4 adet 1.5 gurûş	Güzel ihrâm 1 adet 48 gurûş
Sağır bıçak 1 adet 2 gurûş	Markûb(?) ma'a sarı terlik 1 çift 10 gurûş	Siyâh çuka kısa 'antârî ma'a salta 2 adet 70 gurûş	Sıpkulata(?) 1 adet 100 gurûş	Gömlek 3 adet ma'a don 1 aded 40 gurûş
Mâi ihrâm 1 adet 16 gurûş	Sîm sorânî 1 adet 16 gurûş	Köhne çorap 3 aded ma'a tozluk 1 adet 19.5 gurûş	Köhne hurdevât 5 gurûş	Kahve 4 kıyye 26 gurûş
Şalî çuka entârî 1 adet 38 gurûş	Yeşil çukaya kaplı kürk 1 adet 42 gurûş	Köhne kısa siyâh gömlek 1 adet 24 gurûş	Köhne kısa kürk 1 adet 7.5 gurûş	Nühâs reşme 1 adet 10 gurûş
Köhne hurç 1 çift 15 gurûş	Siyâh kaytan 1 top 8 gurûş	Hurdevât silâh kapağı ma'a çekiç 2 adet 10 gurûş	Sîm kaplı çubuk 1 adet 30 gurûş	Ustura 2 adet ve cımbız 1 aded ma'a gözlük 1 adet 7 gurûş
Mîr mikdâr enfiye 7 gurûş	Köhne sağır fener 1 adet 6.5 gurûş	Balmumu 140 dirhem 4 gurûş	Sîm zarf 11 aded fîncân 11 aded tabağı 1 aded 133 gurûş	Tenekede mûm posası 1 adet 3 gurûş

Köhne boğça 3 aded 6 gurûş	Gömlek 1 aded don 1 aded uçkur 2 aded çorap 2 aded 40 gurûş	Köhne çubuk 1 aded 10 gurûş	Köhne takım ma'a çubuk 1 aded 80 gurûş	Duhân kîsesi 1 aded 3 gurûş
Duhân 4 kıyye 20 gurûş	Esb Re's 1 aded 391.5 gurûş	Doru esb re's 1 aded 200 gurûş	Kula esb re's 1 aded 455 gurûş	Nakd-i mevcûdu 4473.5 gurûş

Cem'an yekûn

7625 gurûş

Minhe'l-ihracât

Techîz ve tekfin 102.5 gurûş	Resm-i kısmet-i 'âdî 94.5 gurûş	Resm-i beytûlmâl 94.5 gurûş	Kâtibiye ve kaydiye 15 gurûş	Tellâliye 20 gurûş	Düyûn 60 gurûş
------------------------------------	--	-----------------------------------	------------------------------------	-----------------------	-------------------

Sahhu'l-bâkî

7239 gurûş yalnız yedi bin iki yüz otuz dokuz gurûşdur

vâris zuhûruna kadar vâlî-i müşârûn ileyh hazretlerinin hazîne-i devletlerine vaz' olunur

Belge No: 425

Asâkir-i mansûreden Adana'da Yeni Saray odalarında hasta olup merhûm olan neferâtların mikdârı beyân olunur.

Merhûm

nefer

Aded

1	On ikinci alayın dördüncü taburunda birinci bölümde Mehmed Obaşı. Fî 1 Safer sene 248
1	Def'a onuncu alayın dördüncü taburunda altıncı bölümde İçoğlu Mehmed. 29 Muharrem
1	Def'a on ikinci alayın ikinci taburunda dördüncü bölümde dördüncü onbaşının üçüncü neferi İspartalı Ali bin Mehmed. Fî 5 Safer sene 248

Sayfa No: 160

Belge No: 426

Bâ'is-i şartnâme oldur ki

İşbu iki yüz kırk yedi senesine mahsûben ber-mûceb-i şürût-ı şâhâne yevmü'l-kıst hesâbıyla uhde-i hâlisânemize ihâle ve tefvîz buyurulan mukâta'âtı iltizâmâtıdan rub' Kula Haslı(?) mukâta'asının sene-i merkûme mahsûben iltizâmına tâlib ve râgıb olan kıdvetü'l-emâsil ve'l-a'yân Gani Efendizâde Mehmed Efendi'ye mukâta'a-i mezkûr ol

mikdâr bedel ile der'uhde ve iltizâm olunmasını ve efendi-i mûmâ ileyh dahi ol vecihle kabûl ve iltizâm ederek bedel-i ma'lûmesi için (...) bir kıt'a deyn tahvîli i'tâ etmiş olmağla gerekdir ki efendi-i mûmâ ileyh zikr olunan mukâta'ayı sene-i merkûm Martı ibtidâsından Şubatı gâyetine gelince bir sene-i kâmile zabt u rabt idüp a'sâr-ı şer'iyye ve rûsûmât-ı örfiyyesin öteden berü olageldiği vecihle ahz u kabz eylemesine tarafımızdan ve taraf-ı âhardan dahl ve ta'arruz olunmaya ve's-selâm. Fî 9 Safer sene 248

Mehmed Sadık

Mutasarrıf-ı Eyâlet-i Adana

Belge No: 427

Bâ'is-i şartnâme oldur ki

İşbu bin iki yüz kırk yedi senesine mahsûben ber-mûceb-i şürût-ı şâhâne yevmü'l-kıst hesâbıyla uhde-i hâlisânemize ihâle ve tefvîz buyurulan mukâta'âtı iltizâmâtıdan Mîrimîrân-ı Haleb ve ve Delteklü(?) ve (...) mukâta'aları sâbıkı vecihle iltizâmına tâlib ve râgıb olan kıdvetü'l-emâsil ve'l-a'yân Hâkim ve Nakîb ve Hacı Mehmed Efendilere mukâta'a-i mezkûrelere sene-i merkûme mahsûben sâbıkı vecihle der'uhde ve iltizâm olunmuş ve mûmâ ileyh dahi ol vecihle kabûl ederek hazînemize bir kıt'a deyn tahvîli i'tâ etmiş olmağla gerekdir ki zikr olunan mukâta'alar sene-i mezbûre Martı ibtidâsından Şubatı gâyetine gelince bir sene-i kâmile taraf-ı mûmâ ileyhimden zabt u rabt olunup a'sâr-ı şer'iyye ve rûsûmât-ı örfiyyesinin öteden berü olageldiği vecihle ahz ve ta'sîrine tarafımızdan ve taraf-ı âhardan dahl ve ta'arruz olunmaya ve's-selâm. Fî 9 Safer sene 248

Mehmed Sadık

Mutasarrıf-ı Eyâlet-i Adana

Belge No: 428

Bâ'is-i şartnâme oldur ki

İşbu bin iki yüz kırk yedi senesine mahsûben ber-mûceb-i şürût-ı şâhâne yevmü'l-kıst hesâbıyla uhde-i hâlisânemize ihâle ve tefvîz buyurulan mukâta'âtıdan Tâc Kürek(?) ve Dana Kıran mukâta'asının sene-i merkûma mahsûben bedel-i ma'lûmesiyle iltizâmına tâlib olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân () mukta-i mezkûra ol mikdâr bedel ile der'uhde ve iltizâm olunmuş ve Ağa-yı mûmâ ileyh dahi ol vecihle kabûl ve iltizâm ederek bedel-i mezkûru için hazînemize bir kıt'a deyn tahvîli i'tâ etmiş olmağla gerekdir ki Ağa-yı mûmâ ileyh dahi zikr olunan mukâta'ayı sene-i merkûme Martı ibtidâsından Şubatı gâyetine gelince bir sene-i kâmile zabt u rabt idüp a'sâr-ı şer'iyye ve rûsûmât-ı örfiyyesinin öteden berü olageldiği vecihle ahz ve ta'sîr eylemesine tarafımızdan ve taraf-ı âhardan dahl ve ta'arruz olunmaya ve's-selâm. Fî 9 Safer sene 248

Mehmed Sadık

Mutasarrıf-ı Eyâlet-i Adana

Sayfa No: 161

Belge No: 429

Adana vâlî-i vâlâşânı Mehmed Sadık Paşa Efendimizin ahâlî-i nâsa tenbîhât buyruldu

Şerî'at şî'âr Adana Kadısı zîde fazlühû ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân a'yân ve zâbitân ve vücûh-ı memleket ve iş erleri zîde kadrühüm inhâ olunur ki hasbe'l-kader gelediden berü emr-i ma'rûf ve neny-i 'ani'l-münker ile 'amel olunup 'amden ve kasden kimesne hilâfına zinhâr ihtirâz etmelikde ve irtikâb-ı hutta-i lâzıme-i beşer (...) insan sehve-i hatâdan berî olmaz ve mâ überrii nefsil inne'n-nefse lemmâreti bi's-sûi tahkiye tarîkiyle lisân-ı mu'cizi-i beyân 'aleyhisselâmdan sâdır olduğu mestûrdur çünkü bunda bulunduk küçüğünüz(?) evlâd ve büyüğünüz karındaş ve atam gibisiz ancak ba'zı hayr u şerri fark etmez eşhâs gürûhu kahvehâne ve gezdiği mahallerde itâle-i lisân ve erâcîf-i kelimât (...) etmekde oldukları istimâ'ım olmağın imdi siz ki muhâtabûn-ı mûmâ ileyhimsiz her bir imâm mahallesinde olanın ve biri biri(?) etmekden (...) tevkîf birle ile fesâd-ı hâllerine salâha tahvîl olması ve bi'l-cümle mü'minîn-i mükellefine 'ilm-i hâl öğrenüp bilmesi ve salât-ı hamseye müdâvemet etmesi bunca nusûs-ı kâtı'a-i Kur'âniyye ve ehâdis-i şerîf-i nebeviyye ile mîrhen(?) olmağın fîma borcu olan(?) salât-ı hamse-i mefrûza cemâ'atla kılmaları kendülerine bi'l-etrâf nush u pend ve Devlet-i Aliyye maslahatını hiç ağızlarına almayup ber-vech-i meşrûh 'amel ve hareket ve bundan böyle o makûle erâcîf-i kelimât ve tefevvüh olduğunu ihsâs olunur ise her kim olur ise olsun te'dîbât-ı lâıykası icrâ olunacağı i'lân (...) kendü hâlleriyle meşgûl olarak tahsîl-i rızâ-i ilâhî (...) farîzasına sarf-ı makderet ve hilâf-ı hâletine tecvîz ile mazhar-ı hüsrâr-ı dünyâ ve âhiret olmakdan gâyetü'l-gâye tehâşî ve mübâ'adet eylemeniz bâbında tenbîhât ve ifhâmen eyâlet-i Adana ve (...) işbu buyruldu tahrîr ve ısdâr olundu bi-mennihi te'âlâ elfâzı mutâla'a ve me'ânisini tefhîm eyleyüp selâmet-i hâliniz ne tarafda olduğunu idrâk ve mücebiyle âmil olunmak deyü. Fî 16 Safer sene 248

Belge No: 430

Şerî'at-şî'âr Adana Kadısı Efendi zîde fazlühû ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân eşrâf ve vücûh-ı ahâlî ve iş erleri zîde kadrühüm inhâ olunur ki ordu-yı humâyûndan Dersa'âdet ve sâireye me'mûren 'izâm-ı râh eden nizâm askeri ve başıbozuk ve sipâhî ve 'amelenin yedlerinde olan buyruldu ve dîvân tezkeresi mücebince îcâb eden ta'yînâtı i'tâ ve bilâ-te'hîr mahall-i me'mûresine ba's ve ırsâl ve yedinde olan buyruldusundan ziyâde ta'yînâtın verilmemesi ve ordu-yı humâyûna me'mûrun peyderpey gitmekde olan asâkirin Adana'ya vusûlünde bilâ-müceb eyâb sürdürerek çend rûz bu tarafda ikâmet etmeleri hilâf-ı rızâ-yı âlî ve münâfiz-i hazret-i Serdâr-ı Ekremî olduğundan hemân bunların Adana'ya vusûllerinde îcâb eden ta'yînâtı i'tâ ve levâzımât-ı seferiyyelerinin ber-vech tehrîsi derhâl hâzır ve müheyysâıyla verilüp bir ân akdem savb-i me'mûrlarına sevk ve ırsâl olması lâzımeden ve irâde-i Serdâr-ı Ekremîden olduğu imdi siz ki muhâtabûn-ı mûmâ ileyhimsiz ma'lûmunuz oldukda fîmâba'd o makûle me'mûru her kim olur ise olsun yedinde olan buyruldu tezkereleri mücebince îcâb eden ta'yînâtı verilerek levâzımât-ı seferiyyesi dahi her ne ise derhâl ber-vech tehrîsi tanzîm ve takrîriyle ırsâl ve îsâl veyâ sülûsü sûret-i hasene ile istihsâle mezîd-i i'tinâ ve dikkat ve mübâderet ve hilâfî hareketden be-gâyet tehâşî ve mübâ'adet eyleyesiz deyü. Fî 19 Safer sene 248

Belge No: 431

Sabıkâ eyâlet-i Adana Mütesellimi Hasan Paşazâde el-Hâcc Ali Bey Efendi hazretlerine Adana ihtisâb mukâta'ası bâ-emr-i âlî ihâle olunmuş ise de mîr-i müşârûn ileyhden ihtisâb-ı merkûmu iltizâm eden Adana Sarrâfî Nikolaoglu zımmînin uhde-i iltizâmında olmuş iken mîr-i müşârûn ileyh kırk sekiz senesinin Saferü'l-hayrın gurresi târîhyile

Der‘aliyye‘ye celb vukū‘unda mersûm zımmî dahi firâr eylediğinden cümle ma‘rifetiyle on gün târîhiyle ihtisâb-ı merkûmeden vukū‘ bulan mahsûlât ve mebâlîğ defteridir ki zikr olunur. Fî 10 Safer sene 248

Cem‘an yekûn

525 gurûş 32 para

Sayfa No: 162

Sırmalı alay sancağı 2 aded	Sîmlice sancak pâyesi 2 aded	Sîm hamâil 2 aded	Sırmalı sancak tahtası 2 aded	Sancak püskülü 4 aded
Sırmalı omuz kayışı 12 aded	Sırmalı bel kuşağı 2 aded	Yağdanlık 5600 aded	Çakmak 2560 aded	Çakmak için sırım(?) 2560 aded
Pây hatîr(?) 1600 aded	El mengersi 512 aded	Nevresîm yağmurluk 379 aded	Çizme 57 çift	Yemenî 35 çift
Kıl çanta 345 aded	Matara 530 aded			

Bâlâda mestûr eşyâların de(n)kleridir

Kebîr küfe

Aded

23

04

23

01

02

19

Sağîr çakmak küfesi

Yağdanlık sanduğu

Pây hatîr(?) sanduğu

El mengersi sanduğu

Yağmurluk dengi

72

Belge No: 432

Bâ‘is-i tahrîr oldur ki

Bir iki yüz kırk sekiz senesi mâh-ı Saferü'l-hayrının yirmi beşinci günü ordu-yı humâyûna me‘mûr buyurulan Mîrlivâ devletlü Necib Paşa Efendimizin zîr-i kumandasında olan piyâdegân-ı asâkir-i mansûre alaylarından onuncu ve on ikinci alayların Eşyâ Emîni Hüsrev Ağa yediyle Der‘aliyye‘den vürûd eden mezkûr eşyânın Adana‘dan ordu-yı humâyûna nakl olamayacağından bi‘l-istîzân derûn-ı kal‘aya vaz‘ olunmasını cümle ma‘rifet ve ma‘rifet-i şer‘le bâlâda mestûr olan eşyânın kabz ol(duğunu) müş‘ir işbu sened-i kavî tahrîr ve Ağa-yı mûmâ ileyhe i‘tâ olunmuşdur

El-Hâcc Mahmud

Dizdâr-ı Kal‘a-i Adana

Belge No: 433

Akşehir kazâsından bâ-fermân-ı âlî ordu-yı humâyûndan gitmek üzere esnâ-yı râhda Adana'ya vusûl ve (yırtık) devletlü Mehmed Sadık Paşa Efendimizin emriyle ve ma'rifet-i şer'le Mestânzâde mahallesinde olan mescid-i şerife on bin seksen yedi kıyya peksimed ve yüz seksen altı çuval vaz' olunduğunu müş'ir işbu mahalle kayd-şod.

Belge No: 434

Güllüzâde Hüseyin Efendi'nin Tellâkoğlu zımmîden yirmi aru [arı] parası da'vâ idüp mesfûr zımmî dahi efendim huzûr-ı hâkimde ma'rifet-i şer'le iktizâ eden mebâliğini aldım demiş ise de el-ân mesfûrdan huzûr-ı şer'de rû'yet olunduğuna yedine lâzım gelen (yırtık) aczini izhâr idüp müdde'î-i merkûm yeminine musaddık olmağla halefe billâhi'l-'aliyyi'l-a'lâ idüp huzûr-ı şer'de rû'yet olunmadığı için iktizâ eden mebâliği ki yüz yirmi beş gurûşu olduğu işbu mahalle kayd-şod. Fî 17 Zilka'de sene 49

Belge No: 435

Güllüzâde Hüseyin Efendi'nin Sisli Hüseyin oğlu Molla Mehmed altmış aru [arı] parasını bi-gayri hak aldığı için mebâliği mezkûru istirdâdı için da'vâ etmiş ise de müdde'î-i aleyh Molla Mehmed cevâbında efendim huzûr-ı hâkimde ma'rifet-i şer'le iktizâ eden mebâliği aldım deyü def'le mukâbele edecek def'-i meşrûhunu mübeyyin beyyine talep olundukda ahrâr-ı ricâl-i müslimînden Durmuş Ağa ve Kefeşker(?) Mehmed nâm kimesneler huzûr-ı şer'de ma'rifet-i şer'le ruyet olunduğuna edâ-i şehâdet-i şer'iyye etmeleriyle müdde'î-i merkûmun da'vâsı da'vâ-yı nihâde(?) olduğu işbu mahalle kayd ve şerh verildi. Fî 21 Zilka'de sene 49

Sayfa No: 163**Belge No: 436**

Çaputçu karyesinden el-Hâcc Hüseyin Efendi'nin ortağı Kara Ahmed oğlu İsmail Bey'den dolayı iki yüz on iki buçuk gurûş (yırtık) düyûnu mukâbelesinde merkûm Ahmed bir hançer rehîn verüp otuz bir gün duhûlünde edâ etmek şartıyla karâr verildiği işbu mahalle kayd-şod. Fî 25 Cemâziyelâhir sene 250

4.SONUÇ

4.1. Sonuç

Bu tez çalışmasında, Osmanlı Devleti'nin taşra yönetim yapısının temel unsurlarından biri olan Şer'iyeye sicilleri, 8 numaralı Adana Şer'iyeye Sicili özelinde ele alınmış ve 1832-1834 yılları arasında Adana Eyaleti'nin idari, sosyal, ekonomik ve kültürel yapısı kapsamlı biçimde değerlendirilmiştir. Şer'iyeye sicilleri, yalnızca yargı faaliyetlerini belgeleyen hukuki metinler değil, aynı zamanda toplumun gündelik hayatını, sosyal ilişkilerini, şehirleşme biçimlerini, ekonomik işleyişi ve devletin taşra yönetimindeki etkisini yansıtan birincil tarihî kaynaklardır. Bu bağlamda, çalışmanın temel amacı, dönemin Adana'sında öne çıkan toplumsal, idari ve ekonomik dinamikleri sicil kayıtları üzerinden tespit etmek ve yorumlamaktır.

Tezde analiz edilen 8 numaralı sicil defteri, Adana'nın 19. yüzyıl başındaki yönetsel yapısını detaylarıyla ortaya koymaktadır. Söz konusu sicilde yer alan bilgilere göre Adana, mütesellimlik sistemiyle idare edilmekteydi. Bu yönetsel yapının başlıca temsilcileri arasında kadılar, naipeler, mütesellimler, beyler ve çeşitli bürokratik görevliler bulunmaktadır. Kadıların yalnızca yargı yetkisine sahip olmayıp, aynı zamanda belediye hizmetleri, fiyat tespiti, vakıf yönetimi, kamu düzeni gibi işlerde de aktif rol aldığı sicil kayıtlarından açıkça anlaşılmaktadır. Bu görev dağılımı, Osmanlı taşrasındaki idari çok yönlülüğü göstermesi bakımından önemlidir.

Adana'nın fiziki ve sosyal yapısına dair sicilde dikkat çeken veriler yer almaktadır. Mahalleler, sokaklar ve köy adları sicil defterinde kayıt altına alınmış; bu yerleşim birimlerinin sınırları, yapısal özellikleri ve içinde yaşayanların sosyal statüleri detaylı şekilde belgelenmiştir. Örneğin bazı evlerin iki katlı olduğu, avlulu mimariye sahip olduğu; yazlık olarak kullanılan bağ evlerinin şehir dışında konumlandığı görülmektedir. Mahallelerdeki cami, mescit, medrese ve hanlar gibi yapılar, hem şehir planlaması hem de sosyal hayatın merkezini oluşturan mekânlar olarak tespit edilmiştir.

Toplumun demografik yapısına dair sicilde yer alan şahıs isimleri, unvanlar ve lakaplar üzerinden sosyal statüler, mesleki kimlikler ve dini aidiyetlere dair çıkarımlarda bulunulmuştur. "El-hac", "Şeyh", "Molla", "Seyyid", "Debbağ", "Çulhadar" gibi

unvanlar; kişilerin sosyal prestijini, mesleki kimliğini ya da dini niteliklerini ortaya koymaktadır. Ayrıca lakaplardan ve kişi isimlerinden Adana'ya çevre vilayetlerden göçlerin yaşandığı, bölgedeki nüfusun çok kültürlü bir yapıya sahip olduğu gözlemlenmiştir. Gayrimüslimlerin sicil kayıtlarında yer alması, Osmanlı'nın çok hukuklu yapısının ve toplumsal hoşgörünün Adana özelindeki yansımaları olarak değerlendirilmiştir.

Sicil defterlerinde kayıtlı olan ekonomik verilere bakıldığında, Adana'nın üretim ve ticaret açısından canlı bir yapıya sahip olduğu görülmektedir. Başta pamuk olmak üzere, buğday, arpa, kokoroz (mısır), tütün ve şab gibi ürünlerin üretimi, tüketimi ve ticareti belgelenmiştir. Bu ürünlerin hem kara hem de deniz yoluyla, Tarsus ve İzmir iskeleleri üzerinden ihraç edildiği kayıt altına alınmıştır. Ürün bolluğunun yaşandığı dönemlerde malların elde kalmasını engellemek amacıyla devletin çevre eyaletlere zahire sevkine izin verdiği, buğday sevkiyatlarının kıtlık yaşanan Arabistan ve çevresine yönlendirildiği tespit edilmiştir. Bu durum, Osmanlı Devleti'nin taşradaki ekonomik yönetiminde etkin bir planlama ve denetim sağladığını göstermektedir.

Vergilendirme sistemi de sicilde dikkat çeken unsurlar arasındadır. Vergiler halkın gelir düzeyine göre tespit edilmiş, bu durum dönemin ekonomik adalet anlayışına dair önemli ipuçları sunmuştur. Mukataa sistemine dair kayıtlarda ise gelirlerin iltizam yöntemiyle mültezimlere devredildiği, bazı mukataaların mütesellimler veya devlet görevlileri tarafından idare edildiği belgelenmiştir. Adana'da ve bağlı sancaklarda duhan (tütün) gümrüğü, enfiye mukataası, ispenç resmi, cemaat mukataaları gibi çeşitli vergi kalemleri sicilde belgelenmiştir. Bu gelirlerin İstanbul'a gönderilmesi ya da merkezi harcamalara tahsis edilmesi gibi detaylar, Osmanlı maliyesinin merkez-taşra ilişkisi açısından önemlidir.

Adana'daki zanaat hayatı da sicil belgelerinde kendine yer bulmuştur. Helvacılık, hallaçlık, kuşçuluk, kahvecilik, boyacılık gibi pek çok meslek kolu kayıt altına alınmış; bu meslek gruplarına mensup esnaf teşkilatlarının narh sistemine tâbi olduğu tespit edilmiştir. Narh defterlerinde ürün ve eşya fiyatlarına dair ayrıntılı kayıtlar bulunmakta, bu da dönemin tüketim alışkanlıklarını ve ekonomik dengeyi gözleme imkânı sunmaktadır. Ayrıca altın takılar, kişisel eşyalar ve gıda maddelerine dair tereke kayıtları, halkın sosyoekonomik durumu hakkında değerli bilgiler vermektedir.

Sicil kayıtlarında askeri düzenlemeler de önemli bir yer tutmaktadır. Adana'dan Erzurum ve Kıbrıs'a asker ve mühimmat sevkiyatı yapılması, askerlerin ücretlerinin ödenmesi ve bu faaliyetlerin kayıt altına alınması, dönemin askerî lojistik yapısına ışık

tutmaktadır. Asakir-i Mansûre-i Muhammediye ordusunun asker ihtiyacı nedeniyle Adana'dan sık sık asker talep edildiği, bu taleplerin zaman zaman yerine getirilmediği ve bu nedenle merkezden uyarılar gönderildiği belgelerle ortaya konmuştur. Bu bilgiler, taşra şehirlerinin merkezî otoriteye askerî katkı sağlamadaki rolünü belgelemektedir.

Adana'nın menzil yolları üzerinde bulunması, sosyal ve ticari hareketliliği artırmıştır. Hayvanların konakladığı menzilhane yapıları, taşıma aracı olarak kullanılan bargir atları, yol güvenliği ve onarım faaliyetleri gibi bilgiler; ulaşım altyapısı hakkında önemli veriler sunmaktadır. Yıpranan hayvanların menzilhanelerde satılması gibi kayıtlar, dönemin lojistik pratiklerini göstermektedir.

Adana'da sosyal hayatın önemli bir parçası olan vakıflar da sicilde geniş yer tutmaktadır. Hacı Durmuş Vakfı, Ramazanoğlu Vakfı gibi vakıfların gelir kaynakları, görevlendirme yöntemleri ve hukuki süreçleri belgelenmiştir. Vakıf mülklerinin kiralanması, mütevellî atamaları, berat ve fermanlarla düzenlenen yetkilendirme süreçleri gibi detaylar; vakıfların hem dini hem de sosyal işlevlerinin Osmanlı toplumu içindeki yerini ortaya koymaktadır.

Sonuç olarak, 8 numaralı Adana Şer'iyî Sicili, 19. yüzyıl başlarında Adana'nın sosyal, ekonomik, idari ve kültürel yapısına dair çok katmanlı bir veri sunmaktadır. Bu sicil, sadece kadî kararlarını değil; aynı zamanda toplumun günlük yaşantısını, devlet-halk ilişkilerini, hukuk pratiğini, ticaret yapısını ve vakıf kurumlarını da belgeleyen özgün bir kaynak konumundadır. Bu yönüyle Adana özelinde yapılan bu çalışma, Osmanlı taşrasındaki çok boyutlu yaşamı anlamak ve tarih yazımına katkı sunmak açısından önemli bir boşluğu doldurmaktadır.

KAYNAKLAR

- Agmon, I., ve Shahr, I. (2024). Şer'iyye mahkemeleri araştırmalarında değişen bakış açıları: Metodolojiler ve paradigmlar (ev. R. Atay & H. Atılđan Moğol). *Hikem: Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi İşlami İlimler Fakültesi Dergisi*, 2(1), 73–87.
- Akyıldız, Y., ve Abay, A. R. (2017). Vakıf müessesesinin gelişimi ve mahiyeti: Tarihsel bir değerlendirme. *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(15), 141–157.
- Aygün, B. K. (2022). *Narh sisteminin tarihsel süreç içerisindeki gelişimi ve Osmanlı sosyo-ekonomik yapısı üzerindeki rolü* (Yüksek lisans tezi, Bartın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı).
- BOA MşH.şSC.D 8 (8 Numaralı Adana şer'iyye Sicilleri)
- Coşkun, Z. (2024). Osmanlı ekonomisinde narh uygulaması: “Manastır rneği” (1835–1837). *Near East Historical Review*, 14(1), 51–65.
- Dündar, H. S. (2016). *şer'iye sicilleri* . s.1–32
- Düzbakar, . (2003). Osmanlı döneminde mahalle ve işlevleri. *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(5), 97–108.
- Ekinci, E. B. (2005). Osmanlı Devleti'nde mahkemeler ve kadılık müessesesi literatürü. *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, 3(5), 417–439.
- Gedikli, F. (2007). şer'iye sicillerinin hukuk tarihi açısından önemi ve sicillere dayalı araştırmalar. In A. Akyıldız, ř. T. Buzpınar, ve M. Sinanoğlu (Eds.), *Dünden bugüne Osmanlı araştırmaları: Tespitler - problemler - teklifler* (pp. 73–79). Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları
- Gngrer, F. (2023). Aşiret yapılanmalarında kriz ve anlaşmazlık yönetimi: Türkiye'den bir rnek. *Sosyoekonomi*, 31(55), 149–168.
- İbrahim, A. (2022). *Klasik Dönem Osmanlı Hukukunda şer'iyye Mahkemeleri*. Kırıkkale Hukuk Mecmuası, 2(2), 577–601.
- İşlam, İ. (2008). *Adana şer'iyye Sicilleri ve Dinİ-Kültürel Hayata İlişkin Kayıtlar*. Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 19, 136–139.
- Karlangıç, O. (2007). *73 Numaralı Adana şer'iyye Sicili (H.1263–1264/M.1847–1848) Transkripsiyon ve Değerlendirme* [Yüksek lisans tezi, Harran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü].
- Karlangıç, O. (2022). *Adana'da ekonomik ve sosyal hayat (70 numaralı Adana şer'iyye siciline göre)*. Fenomen Yayınları.
- Korkmaz, E. (2024). Aşiret ve siyaset ilişkisinin gömülü teori bağlamında analizi: Van rneği. *şarkiyat İlmİ Araştırmalar Dergisi*, 16(1), 31–50.

Şahin, M., ve Işık, E. (2011). *Osmanlı'dan Cumhuriyete Mahalle Yönetimi*. Çukurova Üniversitesi.

Şensoy, F. (2014). Mukataalarda muhasebe kayıtları ve XVII. yüzyıl başında Bursa mukataası örneği. *Muhasebe ve Finans Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 7, 200–247.

Tabakoğlu, A. (2003). Mahkeme. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (Cilt 27, ss. 449–452). Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.

Teber, Ö. F. (2000). Osmanlı Devleti Adli Yapısından Bir Kesit: Şer'iyeye Sicilleri. [A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, İslam Tarihi ve Sanatları ABD, Doktora]. s. 538-539.

Uğur, Y. (t.y.). *Kadı Sicilleri*. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi

Uluç, A. V. (2010). Kürtler'de sosyal ve siyasal örgütlenme: Aşiret. *Mukaddime*, 2(2), 35–52.

www.tdk.org.tr (Türkçe sözlüklerin karşılıkları için)

www.ttk.org.tr (Hicri tarihlerin miladi karşılıkları için)

EKLER

EK-1 Canib-i Şehr Kuraları (AŞS 8/110/311).

صورت اول	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰
صورت دوم	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰
صورت سوم	۳۰۰	۳۰۰	۳۰۰	۳۰۰	۳۰۰
صورت چهارم	۴۰۰	۴۰۰	۴۰۰	۴۰۰	۴۰۰
صورت پنجم	۵۰۰	۵۰۰	۵۰۰	۵۰۰	۵۰۰
صورت ششم	۶۰۰	۶۰۰	۶۰۰	۶۰۰	۶۰۰
صورت هفتم	۷۰۰	۷۰۰	۷۰۰	۷۰۰	۷۰۰
صورت هشتم	۸۰۰	۸۰۰	۸۰۰	۸۰۰	۸۰۰
صورت نهم	۹۰۰	۹۰۰	۹۰۰	۹۰۰	۹۰۰
صورت دهم	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰
صورت یازدهم	۱۱۰۰	۱۱۰۰	۱۱۰۰	۱۱۰۰	۱۱۰۰
صورت دوازدهم	۱۲۰۰	۱۲۰۰	۱۲۰۰	۱۲۰۰	۱۲۰۰
صورت سیزدهم	۱۳۰۰	۱۳۰۰	۱۳۰۰	۱۳۰۰	۱۳۰۰
صورت چهاردهم	۱۴۰۰	۱۴۰۰	۱۴۰۰	۱۴۰۰	۱۴۰۰
صورت پانزدهم	۱۵۰۰	۱۵۰۰	۱۵۰۰	۱۵۰۰	۱۵۰۰
صورت شانزدهم	۱۶۰۰	۱۶۰۰	۱۶۰۰	۱۶۰۰	۱۶۰۰
صورت هجدهم	۱۷۰۰	۱۷۰۰	۱۷۰۰	۱۷۰۰	۱۷۰۰
صورت نوزدهم	۱۸۰۰	۱۸۰۰	۱۸۰۰	۱۸۰۰	۱۸۰۰
صورت بیستم	۱۹۰۰	۱۹۰۰	۱۹۰۰	۱۹۰۰	۱۹۰۰
صورت بیست و یکم	۲۰۰۰	۲۰۰۰	۲۰۰۰	۲۰۰۰	۲۰۰۰
صورت بیست و دوم	۲۱۰۰	۲۱۰۰	۲۱۰۰	۲۱۰۰	۲۱۰۰
صورت بیست و سوم	۲۲۰۰	۲۲۰۰	۲۲۰۰	۲۲۰۰	۲۲۰۰
صورت بیست و چهارم	۲۳۰۰	۲۳۰۰	۲۳۰۰	۲۳۰۰	۲۳۰۰
صورت بیست و پنجم	۲۴۰۰	۲۴۰۰	۲۴۰۰	۲۴۰۰	۲۴۰۰
صورت بیست و ششم	۲۵۰۰	۲۵۰۰	۲۵۰۰	۲۵۰۰	۲۵۰۰
صورت بیست و هفتم	۲۶۰۰	۲۶۰۰	۲۶۰۰	۲۶۰۰	۲۶۰۰
صورت بیست و هشتم	۲۷۰۰	۲۷۰۰	۲۷۰۰	۲۷۰۰	۲۷۰۰
صورت بیست و نهم	۲۸۰۰	۲۸۰۰	۲۸۰۰	۲۸۰۰	۲۸۰۰
صورت سی و یکم	۲۹۰۰	۲۹۰۰	۲۹۰۰	۲۹۰۰	۲۹۰۰
صورت سی و دوم	۳۰۰۰	۳۰۰۰	۳۰۰۰	۳۰۰۰	۳۰۰۰
صورت سی و سوم	۳۱۰۰	۳۱۰۰	۳۱۰۰	۳۱۰۰	۳۱۰۰
صورت سی و چهارم	۳۲۰۰	۳۲۰۰	۳۲۰۰	۳۲۰۰	۳۲۰۰
صورت سی و پنجم	۳۳۰۰	۳۳۰۰	۳۳۰۰	۳۳۰۰	۳۳۰۰
صورت سی و ششم	۳۴۰۰	۳۴۰۰	۳۴۰۰	۳۴۰۰	۳۴۰۰
صورت سی و هفتم	۳۵۰۰	۳۵۰۰	۳۵۰۰	۳۵۰۰	۳۵۰۰
صورت سی و هشتم	۳۶۰۰	۳۶۰۰	۳۶۰۰	۳۶۰۰	۳۶۰۰
صورت سی و نهم	۳۷۰۰	۳۷۰۰	۳۷۰۰	۳۷۰۰	۳۷۰۰
صورت سی و دهم	۳۸۰۰	۳۸۰۰	۳۸۰۰	۳۸۰۰	۳۸۰۰
صورت سی و یازدهم	۳۹۰۰	۳۹۰۰	۳۹۰۰	۳۹۰۰	۳۹۰۰
صورت سی و دوازدهم	۴۰۰۰	۴۰۰۰	۴۰۰۰	۴۰۰۰	۴۰۰۰
صورت سی و سیزدهم	۴۱۰۰	۴۱۰۰	۴۱۰۰	۴۱۰۰	۴۱۰۰
صورت سی و چهاردهم	۴۲۰۰	۴۲۰۰	۴۲۰۰	۴۲۰۰	۴۲۰۰
صورت سی و پانزدهم	۴۳۰۰	۴۳۰۰	۴۳۰۰	۴۳۰۰	۴۳۰۰
صورت سی و شانزدهم	۴۴۰۰	۴۴۰۰	۴۴۰۰	۴۴۰۰	۴۴۰۰
صورت سی و هجدهم	۴۵۰۰	۴۵۰۰	۴۵۰۰	۴۵۰۰	۴۵۰۰
صورت سی و نوزدهم	۴۶۰۰	۴۶۰۰	۴۶۰۰	۴۶۰۰	۴۶۰۰
صورت سی و بیستم					

EK-2 Asâkir-i Mansûre ordusuna ait Nursim (Nurse) ve Mimşâ tipi çadırlar, çadır direkleri, taban tahtaları ve tozlukların; memleketin ileri gelenlerinin ve şer'î makamın bilgisiyle, kale komutanı Dizdâr Ağa'ya teslim edilenlerinin defteridir (AŞŞ 8/154/410).

[illegible]

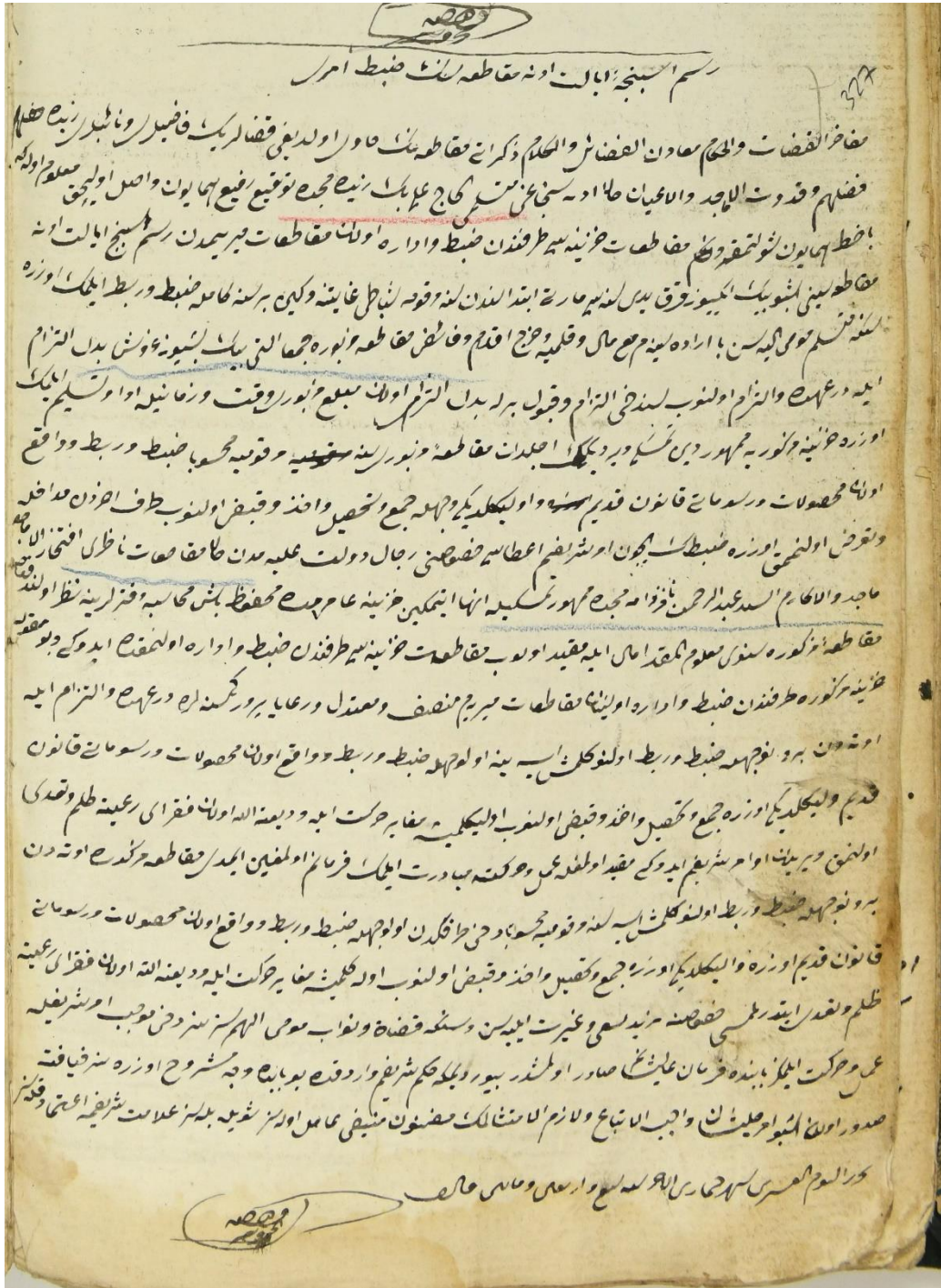
EK-3 Ersöz ve İskenderun tarafında bulunan emlak, arazi, hububat ve mukataa gelirlerine dair müfredat listesi (AŞS 8/134/410).

358

Pasabey

بازمان عمارت اولدیغ ابقی نام تریف و ایلر بر و سحر افانده مائور و کاه و کاه قیوچی
بیلدندن بیلدنه ایلان مصلحت بنده اریات بیلان و اسوز و اسکندر و ن طوق اولان
امداد و ارضی و س نر جوبان و مال صفا طعه سمر بر جوبان و ایت بیان اولان
بیش بیک قولوبه و بر لاش اولان ایشیک مفران

خراب فوناق	۰۰ ۵۰۰
صفت حمام	۰۰ ۷۵۰
درمان صفت حصه	۰۱ ۱۵۰۰
صفت قنوع خانه	۰۰ ۱۵۰
صفت مکان	۰۰ ۷۵۰
صفت فون	۰۰ ۱۵۰
اسکندر و نر اولان حوت باب مغازه که کرجدن بسنی صفت حصه	۰۰ ۲۹۰۰
صفت حصه اسکندر و نر قنوع خانه	۰۰ ۴۰۰
بر بختک خرابه صفت حصه	۰۰ ۱۸۰۰
بیخ و جوزک صفت حصه	۰۰ ۲۰۰
دره بخیم و صفت صوبه مار و نطعه که	۰۰ ۵۴۰
قارط علی اوغلی و نطعه خرابه اماره ا صفت حصه	۰۰ ۹۰۰
علب اوغلی و نطعه خرابه اماره ا صفت حصه	۰۰ ۷۰۰
کج یوسف و نطعه اماره ا صفت حصه	۰۰ ۷۰۰
اسر اوغلی و نطعه ا صفر مار که صفت حصه	۰۰ ۷۲۰
صابیو اوغلی و نطعه اماره ا صفت حصه	۰۰ ۹۰۰
کاج اوغلی و نطعه مار که صفت حصه	۰۰ ۲۵۰
جوفین بیک قولوبه و بر لاش اولان ایشیک مفران	۰۰ ۸۴۹۰

186